

מבית עלוני השבת

ורא	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	4:13	5:29	5:45	6:07
בני ברק	4:27	5:30	5:41	6:03
חיפה	4:16	5:28	5:41	6:03
אשדוד	4:28	5:31	5:42	6:04
בית שמש	4:12	5:30	5:44	6:06
קרית גת	4:30	5:31	5:44	6:06

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	4:13	5:29	6:06	תל אביב	4:27	5:30	6:03
אשדוד	4:28	5:31	6:04	אנטוורפן	4:30	5:47	6:02
מנשסטר	3:48	5:07	5:17	וינה	3:59	5:08	5:28
מונטריאול	4:09	5:15	5:38	טורונטו	4:39	5:43	6:07
לייקוואד	4:30	5:31	5:58	בלטימור	4:42	5:42	6:10
לוס אנג'לס	4:42	5:39	6:10	סאן פאולו	7:39	8:36	9:10

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

וארא	הנגן	סו"ז	סו"ז	סו"ז	חצות היום	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג	שקיעת החמה
ירושלים	6:35:03	9:09	10:01	10:01	11:44:21	12:14	2:45	3:50	4:53:48
תל אביב	6:42:16	9:14	10:04	10:04	11:46:10	2:44	2:45	3:47	4:50:12
חיפה	6:43:11	9:14	10:04	10:04	11:45:17	2:42	2:42	3:45	4:47:31
אנטוורפן	8:45:49	10:46	11:27	11:27	12:47:36	1:18	3:09	4:00	4:49:39
לונדון	8:05:46	10:05	10:45	10:45	12:05:51	12:36	2:27	3:17	4:06:11
מנשסטר	8:24:15	10:19	10:57	10:57	12:14:21	12:44	2:29	3:17	4:04:44
וינה	7:45:03	9:52	10:35	10:35	11:59:57	12:30	2:29	3:22	4:15:04
ציריך	8:12:54	10:22	11:05	11:05	12:31:09	1:01	3:02	3:56	4:49:39
מונטריאול	7:34:14	9:47	10:31	10:31	11:59:39	12:30	2:35	3:30	4:25:18
טורונטו	7:51:01	9:20	10:21	10:21	12:22:54	12:53	3:02	3:59	4:55:00
ניו יארק	7:20:18	9:40	10:27	10:27	12:01:28	12:31	2:46	3:45	4:42:48
לייקוואד	7:19:16	9:40	10:27	10:27	12:02:16	12:32	2:48	3:47	4:45:27
בלטימור	7:26:29	9:49	10:36	10:36	12:11:52	12:42	2:59	3:58	4:57:25
שיקאגו	7:18:18	9:37	10:23	10:23	11:55:55	12:26	2:39	3:36	4:33:44
לוס אנג'לס	6:59:09	9:28	10:18	10:18	11:58:26	12:28	2:54	3:56	4:57:52
סאן פאולו	6:25:52	9:48	10:56	10:56	1:11:49	1:46	5:09	6:34	7:57:39
מלבורן	6:04:30	9:44	10:58	10:58	1:25:14	2:02	5:43	7:14	8:45:42

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשנות שלא הניחו אחריהם זשי"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי	דף היומי ירושלמי	משנה יומית	הלכה יומית	עמוד יומי	רמב"ם פרק יומי
ז'	כח טבת	לט	טו	ג, יא-יב	תלז-ה, ג-א	חלק ג' לו:	ביאת מקדש ח'
א'	כט טבת	מ	טז	ד, א-ב	תלח-ט, ב-ב	חלק ג' לח:	ביאת מקדש ט'
ב'	א שבט	מא	יז	ד, ג-ד	תלט-מ, ג-א	חלק ג' לח:	איסורי מזבח א'
ג'	ב שבט	מב	יח	ד, ה-ו	תמב, ב-ד	חלק ג' לט:	איסורי מזבח ב'
ד'	ג שבט	מג	יט	ד, ז-ח	תמא-ב, א-א	חלק ג' לט:	איסורי מזבח ג'
ה'	ד שבט	מד	כ	ד, ט-י	תמב, ב-ד	חלק ג' מ:	איסורי מזבח ד'
ו'	ה שבט	מה	כא	ד, יא-יב	תמב, ה-ז	חלק ג' מ:	איסורי מזבח ה'

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זשי"ק

ימי זכרון

כ"ח טבת	ר' זרח ב"ר דוד לוי
כ"ח טבת	ר' ישראל ב"ר מרדכי דוד גולדשטיין
כ"ח טבת	ר' נתן ב"ר מרדכי שמואל נייהויז
כ"ח טבת	מרת גיטה ב"ר ירחמיאל איזביצקי
כ"ח טבת	מרת שרה ברכה ב"ר ישראל יצחק ליפשיץ
כ"ט טבת	רבי ירחמיאל ישראל יצחק בהג"ר יחיאל "ישמח ישראל"
כ"ט טבת	ר' יחיאל אלטר ב"ר מרדכי מייטלס
כ"ט טבת	מרת חתון בת מרים
כ"ט טבת	הב' חיים בהר"ר שלמה זלמן פרידמן
כ"ט טבת	הב' יוחנן ב"ר שאול יצחק כהן
א' שבט	ר' יחיאל מנחם מניס ב"ר אברהם דוד
א' שבט	ר' משה יעקב ב"ר מרדכי חנציסקי
א' שבט	ר' שמואל ב"ר אלכסנדר פריינד
א' שבט	מרת מרים ב"ר חיים יהושע העשיל
ב' שבט	ר' איתמר טובי' ב"ר משה שוורץ
ב' שבט	ר' דוד יצחק ב"ר מאיר יעקב שפילמן
ב' שבט	מרת פרווה רחל חי' ב"ר זאב רוט
ג' שבט	הרבנית לאה ב"ר אליהו דכנר
ג' שבט	ר' נאור משה ב"ר איגור יצחק
ג' שבט	ר' צבי ב"ר זאב מאיר מושקוביץ
ג' שבט	ר' שמואל דוד ב"ר ישראל שלום שאול
ג' שבט	מרת בילא ב"ר יעקב יצחק
ג' שבט	מרת רייזל ב"ר ישראל קמפלר
ד' שבט	ר' יוסף משה ב"ר משולם זוסיא טויב
ד' שבט	ר' משה זאב ב"ר אשר שוורץ
ה' שבט	ר' יקותיאל ב"ר מנחם
ה' שבט	ר' שלמה ב"ר יודא שבתי בליץ
ה' שבט	מרת הדס ב"ר אברהם בירנבוים
ה' שבט	מרת שמחה חדוה ב"ר שמואל
ה' שבט	מרת שרה ב"ר יודא לייב גרינצווייג
ה' שבט	הב' שמואל מאיר ב"ר אפרים יעקב הלוי

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטועות!

ארכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: 0722-81-85-82

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבֻקָּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵי "שַׁבַּת טֵישׁ" בַּתְּנִיּוֹת הַסְּפָרִים

פרשת וארא, כ"ח בטבת תשע"ט

שבת מברכים חודש שבט, ר"ח ביום ב'. מולד: יום א' שעה 11 עם 13 דק', 14 חלקים.

גיליון מס' 329
שנה 6

שַׁבַּת טֵישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

וְאָרָא אֶל־אֲבֵרָהָם (א, ה) - שם הפרשה, בה מתחילה יציאת מצרים, נקרא על שם פסוק זה, לרמז לדברי הזהר הקדוש, שעקר זכות יציאת מצרים היתה זכות האבות, וזה בא רש"י לרמז בפרושו: "וְאָרָא אֶל־הָאֲבוֹת".

לָתֵת לָהֶם אֶת־אֲרָץ כְּנָעַן (ו, ד) - במסכת סנהדרין מובא, "תניא רבי סימאי אומר, מניין לתת המתים מן התורה? שנאמר לתת להם את־אֲרָץ כְּנָעַן, לָכֵם לֹא נֹאמַר אֶלָּא לָהֶם". ורמז לכה, שבתת להם ראשי תבות: מן התורה למדנו, מכאן לתת המתים.

וְהוֹצֵאתִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (ו, ה) - תבת **אֹתְכֶם** בגימטריה 461, יש להוציא את תבת **אֹתְכֶם** מתחת תבת **סְבֻלַת**, שהיא בגימטריה 492, ואז ישאר 31 כמנין אל, כנאמר: "אל מוציאם מצרים".

לֹא־בָרָהָם לִי־צֶחֶק וְלִי־עֵקֶב (ח, ה) - שלשת האבות הקדושים, הגיעו להקרת הבורא על ידי חקר עצמי ולא בקבלה מאבותיהם, וזה קרמז בכל אות שלישית משמותם שהן אותיות חקר, וכאשר התגלה ה' בסנה למשה נאמר "וַיִּסְתַּר מִשֵּׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהַבְּיַט אֶל־הָאֱלֹהִים" ורצה לקבל את האמונה בלי חקירה, לכן אמר לו ה' "אֲנֹכִי אֲלֹכֵי אֲבִיךָ" שכל אחד מהם הגיע אל האמונה בחקירת שכלו.

וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטָּהוּ (ו, יב) - אמרו חז"ל, עשרה קבין כשפים ירדו לעולם תשעה נטלה מצרים, ומרמז בתבת מטה אותיות מטה, לומר שט' קבין היו ונקרא גם מטה שינד מטה לעולם, וכן כתב רבנו בחיי שבמפת פנים נאמר החרטום חסר יו"ד לרמז שבמפת זו נחסר מהם הכשוף, ולכן גם פתוב ותהי הפנים חסר יו"ד.

אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים הוּא (ח, טו) - בני ישראל שרמו במצרים על עצמם שלא להתערב באמות והיו לעם אחד באחדות, ובזכות האבות אברהם יצחק ויעקב, זכו לצאת מצרים, וזה קרמז בתבת **אֲצַבֵּעַ**, א' - אחדות, בצ"ע האות השניה בשמות אברהם, יצחק, יעקב. (מגדנות)

סְפוּרִים בַּפְּרָשָׁה

וּבְנֵי יַעֲקֹב קָרַח וְנֹפֶג וְזָכְרִי (ו, כא)

בשם החוזה מלבלין אמרו חסידים, כי בשבוע של פרשת וארא פג תקפו של הפפור והקרח, ורמז לכה בתבות "קרח ונפג" הקרח פג, "וזכרי" זה יהיה זכר לדורות, ואמרו, כי מאז פטירת החוזה בשנת תקע"ה, בדרך כלל ימים אלו אינם קרים.

וּמֹשֶׁה בְּרִישְׁמֵנִים שָׁנָה וְאַחֲרָיו בְּרִישְׁלֹשׁ וּשְׁמֵנִים שָׁנָה בְּדַבְרָם אֶל־פְּרַעֲהוּ (ז, ז) - לאחר הסתלקותו של המגיד מקזריטש, תרו תלמידיו וחפשו מי מתאים למלא את מקומו. נתנו את עיניהם ברבי שניאור זלמן מליאדי, בעל התניא, אולם הוא סרב לקבל את המנוי מפאת גילו הצעיר, בהיותו אז בן כ"ז שנה בלבד. אמר לו רבי מנחם מנדל מויטפסק: "היכן מצינו בתורה רמז לגבי שנותיו של מנהיג בישראל?" השיב בעל התניא מיד: "דבר זה מפרש בתורה בפרשת וארא. שהרי נאמר שם 'אלה ראשי בית־אבות' ואין התורה מונה את שנותיהם של בני השבטים חוץ משבט לוי, ונמנו שנותיו של לוי, בנו קהת, בנו עמרם ובניו משה ואהרן. באה התורה לצון כאן את שנותיו של משה מנהיג העם, ונמנו גם שנותיהם של אביו וזקניו".

וַיָּמַת כָּל־מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמְקַנְהוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־יָמַת אֶחָד (ט, ט)

כאשר היה רבי יצחק איזיק מוידויטשוב נושא דברים, היה מכון בדבריו לפעל ישועות לכל ולפרט, כששאל אותו פעם רבי יהושע מבז'ו, למה אין הוא מוסר את חסידיו אלא רק מברך אותם ומשפיע עליהם בנפסה ובריאות, השיב: "בכל יום אנו אומרים בתפלת אנא בכה ברכם סתרים, תחלה צריך לברך את עם ישראל וטהרתם תבוא ממילא. פעם נסע אליו רבי יוסף מאיר מספינקא ובדרכו עבר בכפר אחד, שם שכב חולה מסכן שעצם נתקעה בגרונו ולא הצליח לא לבלעה ולא להקיא. עם הכנסו אל רבי איזיק, פתח הרבי והזכיר את דברי המדרש 'מעשה בארי שעמד לו עצם בגרונו, ואמר כל מי שיבוא ויוציא העצם אתן לו את שר'ו'. הבין רבי יוסף מאיר, כי הרבי כבר השפיע ישועה על החולה עוד בטרם ספר לו על המאורע, ואמנם בשחזר לביתו עבר דרך אותו הכפר, ולאחר שפגן את השועה התברר, כי באותו זמן שהרבי דרש, הקיא החולה את העצם ותשב רוחו אליו. פעם פרצה מגפה קשה שפגעה בעדרי הבהמות ועשתה בהם שמות. יהודי אחד, שפרנסתו היתה מפטום בהמות וכמה משונריו נדבקו במגפה, נסע מהר אל רבי איזיק לספר לו על צרתו. עם הגיעו, שמע את הרבי מתחיל לדרש על הפסוק 'אדם ובהמה תושיע ה'". התמלא האיש אמונה ואמר, הגה התברכתי בישועה לי ולבהמות, וכך היה.

בְּצֵאתִי אֶת־הָעִיר אֶפְרַשׁ אֶת־כַּפִּי אֵלֶיהָ' (ט, כט)

סגורם של ישראל, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, סבל רבות ממתנגדיו בערי רבנותו. בערב שבת אחת, גרשוהו בני קהלת זליחוב ושלחזהו מעירם בחסר כל. כשעמד מחוץ לעיר, נשא רבי לוי יצחק את ידיו אל השמים ונשא תפלה על בני העיר. תמוה בני ביתו על מעשיו, והוא הסביר להם: "הרי גם משה עשה כן, שנאמר 'בצאתי את־העיר אפרש את־כפי אל'ה'".

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.13 צאת השבת 5.29 רבנו תם 6.07

לקבלת הגיליון והנחמת
xוא': 7@gmail.com/5806777

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לוע"ג ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיוו. ולע"ג רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה, ולע"ג מרת רחל בת אניה ע"ה למשפחת גטו, ולע"ג סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט. ולרפואת הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי' בתושח"י

היה היה

השעוה השחרה שהעשירה את בעליה

נגיד ובעל עשר רב, היה החסיד ר' מנשה קדישמן מורשה, וממון רב פזר לתורה וחסד. אל העשר הרב הגיע ר' מנשה בדרך נס, בזכות ברכתו של רבו רבי יעקב אריה מרדזימין. היה זה לאחר שנים ארוכות בהן נסה לשלח ידו במסחר, אך העלה חרס בידו. משפחתו גדלה, הוצאותיו רבו, אך פרנסתו הלכה והתמעטה. עמד אפוא לפני רבו ותנה בפניו את צערו, הכיס ריק, עוללים שאלו לחם ואין. הביט בו הצדיק בעינים של רחמים, האזין למצוקתו ולאחר מכן אמר לו: "שמע בקולי, סע למוסקבה הגדולה ושם תלמד את סודות יצור השעוה, בה משתמשים להטבעת חותמות למכתבים וחבילות דאר, ומזה תוכל להתפרנס בשפע". הדברים היו תמוהים בעיני החסיד, מה לו וליצור שעוה? אך אין בודקים מן המזבח ולמעלה, ואף זה שאל: "והיכן אלמד שם את הסודות? והרבי הדריכו: "בעיר מוסקבה, עומד בית חרשת ליצור שעוה והבעלים ספיימו לגלות לך את סוד היצור". בחסיד נאמן, מהר ר' מנשה להתכונן לנסיעה למוסקבה, ולאחר זמן קצר כבר מצא את עצמו בעיר הגדולה. בבואו, השתגר ר' מנשה בבית מלון ירוד כדי לחסך בהוצאות, ומיד החל לחקר אודות בית חרשת ליצור חותמות שעוה. גדולה היתה אכזבתו לגלות, כי אף אחד מתושבי העיר לא ידע ולא שמע מעולם על בית חרשת ליצור שעוה במוסקבה.

שבוע ימים חלף ור' מנשה מכתת את רגליו ברחובות העיר, בעור המגושש באפלה. בעל המלון יהודי המקום שהתודעו אליו, החלו להפציר בו לשוב לביתו כדי לא לכלות את זמנו וזכותו לריק, אך ר' מנשה לא אבה לשמע לקולם. איתן היתה אמונתו בה' ובמשה עבדו והוא המשיך בחפשויו ביתר שאת. עברו ימים נוספים ומעט הפסד שנטל עמו אזל מפיסו. לא נותר לו אלא רבל אחד בלבד, ומבוקתו גדלה. מה יעשה מעתה, הרי אין בידו מעות לצרכי האכסניה? והנה פגשו יהודי בלתי מר, ששמש כפקיד הפיס, והלה הציע לו לרשש פרטים הגדולה. תחלה סרב ר' מנשה, והראה לפקיד כי בידו רק רבל אחד, אך הלה הסכים לטל ממנו את הרבל הבודד. עברו שעות ספורות, ופקיד הפיס חזר אל ר' מנשה ובתורעות גיל בשר לו, כי פרטיס זכה במאות רבלים פסו. ר' מנשה ראה בכך אצבע אלקים והמשיך במשנה מרץ לתור אחר בית חרשת המבוקש. שבועות ארבים עברו עליו בעיר מוסקבה, בהם הספיק לחרש רחובות רבים בעיר, והנה הגיע יום אחד לסמטה צדדית ונדחת, בה גלה למרבה ההפתעה בית חרשת בוערי אנפין ליצור חותמות שעוה. שמחתו הפכה כאשר פגש את בעל המקום, יהודי נעים סבר, שהסכים להעסיקו לתקופה קצרה, ללמדו את רזי המקצוע עד שיתמחה ביצור דומה. ר' מנשה פקח עין והסה און כדי ללמד את כל הפרטים, ואף רשם הכל בפנקס מיוחד, כדי לדעת את המדה המדיקת ולא להחסיר מאומה מהחמרים הנדרשים. לאחר שקלט הטב את כל השלבים ואף הצליח ליצר חמר משבח שעבר את בקרתו של בעל המפעל, החליט לשוב לביתו ולהתחיל ליצר בעצמו חותמות דומות. בפסד שקבל בגורל הפיס, רכש ר' מנשה את כל הכלים הנדרשים ליצור החמר, ובשובו לעירו שכר מרתף רחב ידיים בו הקים את מפעלו הפרטי, על כל פרטי ודקדוקיו, כפי שלמד מרבו המוסקבאי.

החל ר' מנשה במלאכתו, פעל במדיק כפי ההוראות שרשם בפנקסו, אולם למרבה האכזבה והחרדה גלה כי השעוה שיוצאת ממפעלו, היא גגון שחר במקום אדם פמקבל. תחלה חשב ר' מנשה שטעות היתה בידיו והוא לא הכין את החמר כפי הרשום בפנקסו, אולם גם לאחר בדיקות חוזרות ונשנות, יצאה השעוה גגון שחר כפחם, תעלומה בלתי מובנת. בחסיד נאמן, מהר ר' מנשה אל רבו וספר על שברו הגדול. למרבה ההפתעה הרגיעו הרבי ואף צנה עליו להמשיך ליצר את החמר בכמיות גדולות ולאחסן בחביות אטומות. "אל תתיחם אל הגגון של השעוה, והמשיך ליצר אותה בלי גבול ומדה, וה' יהיה בעזרך". לאמינותו של ר' מנשה לא היה גבול. הוא שב למפעלו והחל לעבד במקלא המרץ ליצור השעוה השחרה, כשבסתר לבו צפה לנס שיתרחש אל מול עיניו והצבע השחר יתהפך בארץ פלאי לאדם...

עברו חדשים ארבים ומחסנו של ר' מנשה התמלא עד להתפסק בחביות של שעוה שחרה. אף אחד לא רכש פלוס, כי מי זקוק לשעוה שחרה? אולם לפתע נודע על מותו של המלך הרוסי, אלכסנדר השני. הארץ געשה ורעשה, והנה נודע על החלטות הממשלה לסמל את האבל הפלאמי בכל רחבי המדינה. ביניהן החלט על החתמה בשעוה שחרה את כל המכתבים בכל סניפי היאר במשך שלשים יום. החלו הפקידים בחפושים אחר שעוה שחרה, ומי היה היחיד שהיה ברשותו חמר רב של שעוה שחרה? מידענו ר' מנשה. זמן קצר לאחר שהודיע ר' מנשה לפקיד הממשלה על השעוה שבמרתפו, הופיעו הלכו ורששו ממנו בסכום עתק את כל החביות, ובין רגע הפך ר' מנשה לעשיר מפלג. כששב ר' מנשה וספר לרבו על הנס הגדול, אמר לו הרבי: "מעתה ואילך, תצא השעוה שבמפעלך בצבע אדם כנדרש", ודברי הצדיק לא שבו ריקם.

ספור זה ספר רבי פתחיה הורנבלס מגדולי רבני ורשה, בעל "פתחי שערים", מחסידיו של רבי יעקב אריה מרדזימין, שהכיר את ר' מנשה קדישמן ואת הנס הגדול שארע עמו, ובתם הספור אמר: "מפרסם היה רבי במופתיו הגדולים, אולם מעשה נסים כזה הוא מופת גלוי ומפלא ביותר".

מאורות

הרב הקדוש רבי **אברהם חיים מזלוטשוב** זצ"ל ליום ההולא כ"ו בשבט תתקע"ו

"אדם גדול בתורה ובחסידות, והיה שוהה בתפלתו כמעט רבו של יום, והיה עסקן גדול בצדקות וגמילות חסדים ורבים השיב מעון, והיה יודע בתעלומות חכמה וסתרי תורה, והרבה תורה קבל מרבו הגאון החסיד המפרסם רבי שמלקא מניקלשבורג", כך כתב עליו רבי אפרים זלמן מרגליות בהקדמה לספרו "ארח לחיים". נולד בשנת ת"ק לערך, לאביו רבי גדליה ב"ר בנימין וולף ראב"ד זולקובה, שעמד לימין רבי יהונתן איגשיוץ כמובא ב"לחת העדת".

בצעירותו נשא את בת רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל הפלג"ה, וכל בנייהם שנולדו מתו בקטנותם והוא נותר ערירי עד יום מותו. בזוג שני נשא את בת רבי יששכר דביגר מזלוטשוב בעל "בת עיני" ומבשר צדק מתלמידי המגיד מקזריטש, והשתקע בעיר חותנו שם גדל את בן אשתו, רבי יוסף עזריאל. תחלה נמנע מלהנות מפתרה של תורה והתפרנס מבית מויה שאשתו נהלה, אולם לאחר עליית חותנו לארץ הקודש מלא את מקומו ברבנות זלוטשוב.

מפרסם היה במעשיו הטובים בין אדם למקום ובין אדם לחברו, אולם הצניע את מעשיו ונהג בענוה ובשפלות. פעם שאל את רבו רבי שמלקא, כיצד אפשר לאהב רשע שמרשיע לפני המקום? ונענה: הרי נשמת כל אדם היא חלק אלוך ממעל, ויש לו לעורר רחמים בלבו על יהודי שבה נלבד ברשת היצר הרע. חוץ מספרו "ארח לחיים" על התורה, נדפסו ממנו גם ספרי "פרי חיים", על אבות ועל הגדה של פסח.

יוסיף דעת

מטה האלוקים אשר בו עשו משה ואהרן את המופתים מצרים, נברא בערב שבת בין השמשות והוא אחד ממשרתי הדברים שבבראו אז, והיה חקוק בו השם המפורש וגם עשר המכות בראשי תיבות דצ"ך עד"ש באח"ב. ממכילתא נאמר, שהמטה היה של סנפיריגון, ובעל הטורים כתב, ואת המטה גימטרייה ספיריגון (466) ולכן נאמר עליו והכית בצור ולא על הצור. ומובא במדרש רבה, שמשקלו של המטה היה ארבעים טאה. עוד מובא במכילתא, במשה אמר לפני הקב"ה: במטה הזה הוצאת את ישראל ממצרים, במטה הזה קרעת להם הים, במטה זה עשית להם נסים וגבורות, במטה זה תעשה להם נסים וגבורות בשעה הזאת (במלחמת עמלק).

ברפיקי דרבי אליעזר נאמר: המטה נמסר לאדם הראשון בגן עדן, ואדם מסרו לחנון, וחנון מסרו לנח, ונח מסרו לשם, ושם מסרו לאברהם, ואברהם מסרו ליצחק, ויצחק מסרו ליעקב, ויעקב הורידו למצרים, ומסרו ליוסף בנו. וכשמת יוסף, נלקח כל ביתו וניתן בפלטריון של פרעה, והיה יתרו אחד מחתומי מצרים וראה את המטה ואת האותות אשר עליו, וחדמ אותו בלבו ולקחו והביאו ונטעו בתוך גן ביתו (של יתרו). ולא היה אדם יכול להתקרב אליו, וכשבא משה לביתו ונכנס לגן ביתו של יתרו, וראה את המטה וקרא את האותות אשר עליו, ושלח ידו ולקחו, וראה יתרו את משה ואמר זה עתיד לגאול את ישראל ממצרים, לפיכך נתן לו את צפורת בתו לאשה.

במטה זה יכה משה בסלע להוציא מים, ובלקוט ראובני נאמר שעל צד אחד של המטה היה שם קדוש המייבש את המים ועל הצד השני שם קדוש שמביא מים, ומשה טעה והכה בסלע תחילה בצד המייבש, ולכן לא הוציא מים עד הפעם השניה. בילקוט שמעוני מובא, שמטה זה היה בידי יעקב ויהודה, משה ואהרן, והוא המטה שהיה בידי משה ויהודה ויקח מקלו בידו, והוא המטה שהיה בידי כל מלך ומלך עד שחבר בית המקדש ונגנז ועתידי להימסר בידי המשיח, ובו עתיד לרדות את הגויים.

תנו לכם מופת

שנים רבות היתה פולין כבושה תחת שלטון רוסיה. מאז שדקסות ורשה פרקה לאחר מלחמת נפוליון הצרפתי, נשלטה פולין בלה תחת שלטון הצאר הרוסי והפכה לחלק באימפריה הרוסית הגדולה עד מלחמת העולם הראשונה, אז קבלה פולין עצמאות משלה. במהלך השנים שהיתה פולין כבושה תחת ידי הרוסים, ארעו מספר הפיכות ומעשי מרד כנגד השלטונות, אולם בלם דכאו ביד קשה והצאר העניש את ראשי המורדים ואת המסיעים להם. בדרך כלל, השתדלו יהודי פולין שלא להתערב במלחמות המדיניות, כדי שלא לעורר את חמתם של שונאי ישראל.

באחת ההפיכות, עברו חילי פולין המורדים באזור העיר רדומסק, ושם פרצו אל ביתו של יהודי נכבד, מחסידיו של ה"תפארת שלמה" מרדומסק, ולאחר שהשיב בשלילה על דרישתם לספק להם פמיות גדולות של מזון ומשקה, החליטו לקחתו עמם והודיעו לבני המשפחה כי הם מתפנים להטיל עליו גזר דין מות, בעון אי סיוע לחיל המורדים. בביתו של היהודי פרצה תאניה ואניה והלכו רצו אל ביתו של הרבי בראדומסק והקימו קול זעקה על אביהם שנמצא בסכנה. הקשיב הרבי לדבריהם ולאחר מכן נענה ואמר בפסקנות: "הסירו דאגה מלבכם. המורדים לא ימיתו אותי, וכל הענין יסתם בתשלומי כפר", ובדברו יעץ להם הרבי לפנות אל ראש המורדים ולבקש ממנו לשחרר את אביהם. מהרו בני המשפחה לזלזל אחר מחנה המורדים, ולאחר מאמצים מרבים עלה בידם להפגש עם ראש המורדים. "אנא מדך!" התחננו אליו, "שחרר את אבינו, כי לא חטא מאומה". לשמחתם, הקשיב המפקד לדבריהם ברב קשב, ואחר נענה ואמר: "פושע כזה, ששרב להעניק למחננו צרכי מזון, בדין הוא שישלם קנס בסך שלשים אלף זהובים". מהרו בני המשפחה והביאו את הסכום במזמן, ואביהם יצא לחרות.

עם שחרורו, הגיע האיש אל הרבי וספר לו על גס הצלתו. "כמה שלמו בעבורך?" שאל הרבי, וכששמע את הסכום הגדול, אמר: "היתכן שיקחו ממך סכום גדול כזה? לא! כל הכסף עתיד לחזור אליך". הנוכחים תמהו מאד, כי בלם ידעו שהמורדים מעולם לא החזירו דבר שנטלו בכח הזרוע, אולם לא אמרו דבר. עברה תקופה ארבה, וממשלת רוסיה דכאה את המרד ביד קשה. פשנתפסו המורדים וכל שללם נפל בידי ממשלת רוסיה, נמצא שם סכום של שלשים אלף זהובים ובספרי החשבונות של המחנה נמצא רשום, כי סכום זה נלקח מיהודי פלוני בתור ענש. על אתר הזמן היהודי וכל כספו שב אליו בשלמות.

ספור הנס הכפול התפרסם למרחוק וכל החסידים שחו בהתרגשות על הנסים הגדולים שפעל רבם הגדול. אולם קשה הרבי שמע זאת, מהר לבטל את הענין וקרא: "מה לכם לבלבל את מתי בספגרי מופתים? לכו לכם לדרךכם!"

אחד ממקורביו של הרבי, שעמד אף הוא נפעם אל מול הנסים שהתרחשו מול עיניו, המתין לשעת כשר ואמר לרבי: "למדנו רבנו, מדוע גער בחסידים על המופת שספגו? והרי באמת ראינו כאן דבר פלא. תחלה אמר הרבי שייצול בנפשו ויהיה רק הפסד ממון וכן היה, ולאחר מכן אמר הרבי שהכסף ישוב וגם זה קרה. ומדוע לא ייטב בעיני הרבי שספגרים בגדל כח הצדיקים?"

נהנה הרבי משאלתו והשיב: "שאלה יפה שאלת ואספר לך מעשה מהפעל-שם טוב, שהפציר פעם באחד מתלמידיו לקבל על עצמו על רבנות, אף התלמיד סרב. הראה הבעל-שם טוב פנים של פעם ויסר את התלמיד שאינו חפץ לקבל משרת רבנות, כדי שיוכל לשבת על התורה במנוחה, אף התלמיד המשיך בסובו. לבסוף גלה לו הבעל-שם טוב, כי כל משרתו היתה לנסותו ולראות אם באמת אינו רוצה להתמנות לרב, ואמנם עמד במבחן בגבורה". "דע לך", סיים ה"תפארת שלמה" ואמר, "כי לפעמים גם לצדיקים הגדולים מראים נסים ונפלאות שלא בדרך הטבע, כדי להעמידם בנסיון ולראות אם לא יגבה לבם ולא יתגאו. וכן היה אצל משה רבנו, שאמר לו ה': 'ואעשה אותך לגוי גדול', ואם היה שומע ומסכים לזה היה נאבד חס ושלום, כי לא אמר לו זאת ה' אלא לנסיון, אף משה עמד בנסיון ואמר: 'ואם אין מחני נא מספרך'. לכן איני חפץ שיידברו מהנשים והנפלאות שארעו על ידי, כי אולי אינם אלא לנסותי".

כשספר נכדו של ה"תפארת שלמה" את המאורע הפלאי הלזה, הוסיף ואמר: "בפרשת וארא נאמר 'כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת'. מדוע אמר פרעה למשה ואהרן 'תנו לכם מופת', מהו לכם? אלא שפרעה ידע שאם יהיו משה ואהרן בגאון והתנשאות, לא יוכלו לגאול את ישראל, שהרי הגאולה תלויה בשבירת הלב ובענוה. בקש פרעה לנסותם ובקש מהם לעשות מול עיניו מופת כדי שיבואו על ידי זה לגאון, ולכן אמר להם 'תנו לכם מופת', כדי שאתם בעצמכם תראו שבעלי מופת אתם. ולכן צוה הקב"ה למשה ואהרן לעשות מופת על ידי המטה שהפך לנחש, כדי לרמוז להם על הנחש הקדמוני שרצה להחטיא את תנוה על ידי שאמר לה 'והייתם באלקים' ולעורר בהם גאון שבידם להיות פה, ועל ידי שהמטה הפך לנחש ידעו משה ואהרן שלא לבוא לידי גאון בגלל המופתים שעשו לעיני פרעה".

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל וגו' - צריך לדעת מי הם הצבאות, ואם הם ישראל היה לו לומר 'את צבאות עמי בני ישראל', ואולי כי יבין ה' לרשם בתורה הפלגת מעלתו אצלו כי אין לו צבאות מיוחדים לו כישאל, ולזה אם היה אומר את צבאות עמי וגו' היה מקום לומר כי ה' יש לו הרבה צבאי צבאות וזה אחד מהם, לזה אמר את צבאתי סתם, לומר הרשומים ואין צורך לומר צבא פלוני, כי באמרו צבאות ה' אחד הוא המקיף, ואחר כך אמר מי הוא זה ואיזה הוא, את עמי בני ישראל, והבאר הכתוב על דרך כלל ופרט אין בכלל צבאותי אלא הפרט שהם בני ישראל, ומעתה לא יקרא בכנוי צבאות ה' אלא ישראל המרוקמים והמעלים:

בעבור וגו' ולמען ספר - ירצה בעבור הראיה את הכוח אתה שאמרת מי ה', ולמען ספר שמי באמצעותך בכל הארץ, פרושו, כל העולם יספרו את גדל אשר עשה למאן בדבריו. וכן שמענו שאמר מלך אחד גדול כי אם יבוא משיח ישראל ויעשה אות או מופת, כי לא יעשה כפרעה למאן בדבר ה':

ואשר לאיש לבו אל דבר ה' ויעזב - והצאתי כי המצויים מקבעים היו את המקום, לא לצד שהיו מחזיקים בישאל לעבודתם הוא שהיו מאמינים לשלחם, והנה לפניך שלא האמינו שיש כח בו חס ושלום להוריד הקרד, ואפלו בתורת ספק לא היו אצלם שלא חששו לשמירת עבדיהם ובקמתם. ואולי כי לצד שלא היו בשש מכות הקדומות דבר פלא כזה, לא לקחו מהם שעור כי יכול לה, ונראה בעיניהם שהוא רחוק שיכול עשוהו:

דברי הימים

חודש שבט

הוא החודש החמישי לחודשי השנה מבריית העולם, והאחד עשר לחודשי השנה ליציאת מצרים. מוזכר פעם אחת בתנ"ך, בספר זכריה: "ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש האיחדש שבט". השם שבט כמו כל החודשים עלה מבבל, ובאשורית הוא נקרא בשם "סבטו" מלשון מכה על שם הרוחות הנושבות בו. יש אומרים, כי שם החודש שבט הוא מלשון ענף זמורה, המסמל את פריחת האילנות בחודש זה, ואכן קיים צמח הנקרא "שבטבט" וענפיו דומים לשבטים. דורשי רשומות דרשו חודש זה כראשי התיבות: "שנתבשר בשורות טובות". החודש לעולם בן שלושים יום. בראש חודש שבט, התחיל משה רבנו לדבר לעם ישראל את דברי התורה בעבר הירדן, עד יום מותו ב' באדר, כפי שנאמר בתחילת ספר דברים: "ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל בני ישראל".

מזל החודש

מזל חודש שבט הוא מזל דלי, על שם הפסוק: "וְדָלִים מְדַלְּוּ", כדי לרמוז שחודש זה חל בסוף תקופת הגשמים והוא מסמל את הבורות המלאים והדללים שבהם שואבים את המים כדי להשקות את העצים והטבעות. הדלי מסמל הוצאת מים קדושים ומים חיים היא התורה הקדושה מהבארות של האבות הקדושים, וכן הדלי אותיות ילד שיש כוח בחודש זה להעניק לילד את המשך התורה וקיום המצוות. חודש שבט מסמל את תחילת השנה החקלאית והפרחים מתחילים להוציא ניצנים ופריחה מחודשת. עצי הדר מתחילים לבלבל ומתברבים פרחי הבר בשלל צבעים המרגינים את הלב.

מטעים

והוצאתי אֲתֶלְמִידִים (ו.ה.)
 בטעמי מנח רביעי, לרמו לדרבי חז"ל על הפסוק
 "והמשימ עֵלַי" שהוצאים ממצרים היו חלק
 חמישי וארבעה חלקים מהם, שהיו הרשעים, מתו
 במכת השד, ולכן מנח רביעי. (מקור דרדקי)

נטה את יְדֵיךָ בַמִּטָּה (ח.ה.)
 במשך בטעם זקוף קטן המפסיק, כי התבות ותעל
 את הצפרדעים מוסבות על משה, ואהרן יעלה
 את הצפרדעים בזכות משה. (אמת לעצב)

וְאָמַר לְמַחֵר בְּאֶמֶר כְּדַבְּרֶךָ (ו.ה.)
 משה השיב לפרעה, שמחר יסוו הצפרדעים
 מצרים, ואין לפרש שמשה אמר זאת למחר,
 שתבת ויאמר מטעמת בטפחא. (ריב"א מבטלי התספוח)

למען תלדע כִּי־אֵין בְּקַי אֲלֶקְינוּ (ש.ה.)
 בתיאור של תימן, נמצאת הטפחא תחת תבת ה'
 ותבת אלקינו מפסקת. ואפשר לתת לזה טעם על
 פי דברי חז"ל, שבתחלה ברא הקב"ה את העולם,
 במדת הדין שנאמר "בראשית ברא אלקים",
 וכשראה שאין העולם יכול להתקיים במדת הדין,
 שתיף גם את מדת הרחמים שנאמר "ביום עשות ה'
 אלקים", ולכן כאן שם ה' שהוא מדת הרחמים
 מפסקת, כדי שישיאר על המצויים רק שם אלקים
 שהוא מדת הדין. (דברי שלום)

מדגש

על הפסוק "הוא אהרן ומשה" כתב רש"י שיש
 מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות
 להפך, ולומר כך ששקולין באחד. בילקוט שמעוני
 מובא, שבשעה שעמדו לפני פרעה, ראה אותם
 דומים למלאכי השרת ויום קומתם כארזי הלגנון,
 ומשמע מכאן ששניהם היו גבוהי קומה, וכך כתב
 האמרי אמת שאם אמרו חז"ל ששקולים היו, אזי
 גובה שניהם היה עשר אמות, ואהרן לא שנה
 במנוחה שאפילו שהיה גבוה הרבה יותר מהמנוחה
 עלה על המדרגות שלפניה, ויש תמוהים ביצד נכנס
 אהרן אל המשכן שגבהו לא היה אלא עשר אמות.
 מספר, כי האוהב ישראל מאפסא אמר פעם
 בצחות על המדפיסים שצירו את משה גבוה וצר
 ואת אהרן נמוך ורחב, מפני שעל משה נאמר
 שהיה גבוה עשר אמות ואהרן היה נמוך כנאמר
 במנוחה, וכדי להשוות את משקלם צירום כך...

ממלח

אל ביתו של רבי חיים רפפורט רבה של לבוב, הגיע
 מחבר אחד ובנידו חבור בשם "מתת אלקים". בקש
 האיש מהרב הסכים לספרו, בה גם תופיע אזהרה
 שכל לחסי את גבולו ולא לחבר ספר דומה. לאחר
 שעניו רבי חיים בחבור וראו ריק מתוך, אמר
 למחבר: "הספקה לא אוכל לתת לך, אך עצה טובה
 יש לי בעבורך. קרא לספרך בשם 'אצבע אלקים',
 שהרי במכות מצרים נאמר שהרשעים מצרים עשו גם
 הם מכות דומות בכשופיהם, והיו מכות כנים
 שאמרו עליה 'אצבע אלקים הוא'. ומכאן בה גדולה
 כמו ספרך, לא יוכל אף אחד להקנות אותה..."

בנו של אחד מתלמידי החקמים שבירושלים, שהיה מתלמידי הקרובים של רבי איסר זלמן מלצר
 ראש ישיבת "עץ חיים", הגיע למצות. הזמין התלמיד את רבו לקדוש שיערך בשבת. אולם הזמנתו
 הייתה מפני הנימוס בלבד, כי לא עלתה בדעתו שהרב הישיש יכתת את רגליו בקורחק של למעלה
 מחצי שעה, כדי להשתתף בשמחה. הקדוש נערך בשבת ברב עם והשתתפו בה מגדולי ירושלים.
 בראשם הרב מטשפין ועוד. למרבה ההפתעה, נראתה פתאום דמותו של רבי איסר זלמן מלצר כשהוא
 מטפס במעלה המדרגות התלולות את ארבע הקומות עד בית הכנסת. בלם קמו לכבודו ולא הסתירו
 את השתוקקותם, הביצו טוח וגא מהלך פה רב? "אמת", ענה רבי איסר זלמן, "המרחק רב מפני
 מוותי, אולם חיי הייתי לבוא לשמחה משום הפרת הטוב לבעל השמחה, שכן בנינו חלף במחוי הרהור
 השובה". הדברים הסתומים היו להיידה בעיני המסבים, והרב הסביר: "כשבא תלמידי בעל השמחה
 להזמין לבד המצוה של בנו, חלף במחוי הרהור. 'הוא חוגג כבר את הכנסת בנו למצות, והרי זה עתה
 נערך חתנתו של תלמידי זה! איך הזמן חולף מהר ויש להזדרז לשוב בתשובה'. קב אני אפוא לו
 הפרת הטוב", סים רבי איסר זלמן, "על שזכה אותי לפשפש במעשי ולשוב בתשובה, ולכן חייב אני
 לטוח ולהשתתף בשמחתו מדוי הכרת הטוב".

בילדותו של רבי יואל מסטורס, כשהיה בן תשע שנים, קנו לו הוריו מעיל פרוה לחמם את גופו במו
 ההרף הקשים, אמו של רבי יואל, הרבנית מרת חנה, בקשה מרבי יעקב צבי פרידמן מטורנא, שהתמנה
 לתוך את הבן וללוותו בכל אשר יפנה, לשמר על המעיל היקר שעלה דמים קרובים. לא עברו ימים
 רבים, ורבי יעקב צבי מבחין כי הילד יוצא לדרך ללא המעיל. מהר לצאת בעקבותיו ושאלו אודות
 המעיל, אף הילד התחמק ממנו ואמר: "הרי הדרך קצרה מאד, ואיני צריך ללבוש את המעיל", אך רבי
 יעקב צבי לא הרפה ממנו עד שהילד נאלץ לגלות לו, שנתן את המעיל לנגיד המפרסם רבי זושא
 עלפנט בתורת משכונן ונטל ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי 'בהרים'. התפלא רבי יעקב צבי והלך
 מיד אל ביתו של הנגיד כדי לגרור את הענין וישם נודע לו, כי זו לא הפעם הראשונה שהילד מניח אצלו
 חפצים יקרים ונטל הלוואות גדולות. גדלה תמיהתו של רבי יעקב צבי ולאחר שדחק בילד לגלות לו
 מה עושה הוא עם הסכומים הגדולים שנטל הנגיד, ספר הילד בטור לב: "לפני ימים מספר, שמעתי
 מאחורי הפרגוד ביצד אחד מחסידיו של אבי שופך לפניו את מר לבו, על בתו שפגרה וזכה לשדכה עם
 חתן ירא שמים, אלא שאין בידו לשלם את התחייבותו לצרכי הנשואין. מועד החתונה מתקרב ולרש אין
 כל. מרב רחמי על החסיד הזה, הלכתי לטל הלוואה מר' זושא הנגבי והענקתי את כל הסכום לחסיד
 הזה, ועכשו יוכל גודאי להוליך את בתו לחפה בשעה טובה ובלב שמח". השתומם רבי יעקב צבי אל
 מול מדותיו התרומיות של הילד הרף בשנים זאל מול לבו הרחום, אך עמד נבוך ושאל "וימה עושים
 עתה? הרי אפך תשאל אותי היכן המעיל, מה אמר לה? השיב לו הילד: "הבה ונהיה שנינו שתפים
 לדרב מצוה. בין מנחה למעריב, נלך יחד לאסוף בבית המדרש את הסכום הדרוש, עד שנוכל לפדות
 מהנגיד את המעיל הממשכן". שמע רבי יעקב צבי לעצתו והשנים החלו לקבץ את הסכום בין
 החסידים שבבית המדרש. לפתע הבחין בהם הרבי, אביו של הילד, ושאל את רבי יעקב צבי לשם מה
 הוא מקבץ את הפספים. ספר לו רבי יעקב צבי את כל המאור והרבי שמח לשמע פי בן הולך בדרך
 טובים ומשתתף בצער האולה, ומיד שלם אף הוא סכום נכבד, עד שעלה בידם לאסוף את הסכום כולו
 והמעיל הממשכן חזר לבעליו אחר כבוד.

רבי נפתלי אמשטרדם, אמר פעם לרבו רבי ישראל סלנטר: "אלו היה לי הראש של השאגת אריה, לבו
 של היסוד ונרש העבודה, ומדותיו של רבנו, אז היה ביכולתי לעבד את ה' בראוי". ענהו רבי ישראל:
 "נפתלי! אתה עם הראש שלך, עם הלב שלך, ועם המדות שלך, תהיה רבי נפתלי. נצל את הפלים
 שנתנו לך מן השמים ותהיה עובד ה' באמת. האדם לא נתבע להיות משהו שהוא לא יכול להיות. אלא
 נתבע להשתמש עם הפשוטות והיכולות שקבל, כדי לעבד את בוראו בראוי."

רבי אברהם יעקב מסדיגורא אמר פעם, כי
 מכל דבר שבבראיה אפשר ללמוד למוד
 בעבודת ה', ואפלו מן הפלים החדים
 שהתחדשו בדורות האחרונים. "איזה
 למוד אפשר ללמוד ממסלת הפרזל?" שאל
 אחד התלמידים והרבי השיב: "ממסלת
 הפרזל אנו למדים, כי אם אדם מאחר רגע
 אחד, יכול הוא לאחר את הכל תלילה.
 שהרי אדם המגיע לרצף הרבנות רגע
 לאחר שהתקבץ וצאה לדרך, אין הוא
 יכול שוב לעלות עליה". המשיך התלמיד
 ושאל: "וימה אפשר ללמוד מן הטלגרף
 (מכשירי התקשרות מקרים למרחקים)?"
 והרבי השיב: "מהטלגרף למדים שכל
 מלה נמנית ונחשבת, שהרי בטלגרף
 מחשיבים את התערוף לפי פמות
 המלים". "וזמן הטלפון?" "ששומעים שם
 מה שמדברים באין..."

"ישמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האת הזה". למה נאמר פדת בכתיב חסר? לומר לך,
 שגם אם יהיה הבדל קטן בין ישראל לבין העמים, יכולים הם לזכות לאות הזה, לנאמרה השלמה (מלל מודני)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת וארא תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

עמד אליהו ז"ל ובקש את ה' ונסמך [בנבנה] הקיר. לאחר מכן הלכו שניהם. גדל תמהונו של ר' יהושע על זאת, ונמנע מלשאול.

הלכו שניהם כל היום עד הלילה. נכנסו אל בית כנסת. מצאו שם כסאות של זהב וכסף וכל אדם יושב על כסאו. אמרו האנשים, מי יכבד אנשים עניים אלה הלילה? אמר אחד מהם, אנשים אלה - מזונם לחם ומלח, ולא שעו אליהם. ישנו השנים במקום, וכשהשימו אמר להם אליהו, ישים ה' כולכם ראשים! פנו מהם והלכו כל היום עד הלילה. התארחו אצל אנשים עניים, מסכנים. וכשראו את השנים הקבילו אותם בסבר פנים יפות, כיבדום לפי יכולתם והגישו להם מאכלים רבים; אכלו ושתו שניהם ולנו בטוב. וכשהשימו בבקר אמר להם אליהו, ישים עליכם ה' ראש אחד בלבד! ולא יכול ר' יהושע להתאפק על כך. אמר לו, אדוני, נחמני מצערי זה - ואפרד ממך, אין ביכולתי לשאת את שחזיתי ממעשיך.

אמר לו אליהו, מה שנוגע לעני זה שמתה פרתו, הרי אשתו היתה צריכה למות באותו היום, וביקשתי מאת ה' שתמות הפרה תמורתה, ומה שנוגע לאיש, זה שבניתי את קירו, לו הנחתי עד שיתגלו היסודות, היה מוצא בו אוצר גדול, והוא לא היה ראוי לכך. לכן בניתי והוא יפול לאחר זמן רב ולא יבנה לעולם. והאנשים שהתפללתי עליהם שיהיו כולם ראשים, זה לרעתם; מפני שמקום שראשיו מרובים ייחרב. ואלה שהתפללתי עליהם, שיהיה להם ראש אחד יצליחו, וכו'. אחר כך אמר לו, עתה, כשנפרד אצורך על דבר שיועיל לך, אם ראית רשע בהצלחה ועושר, אל תתפלא על כך - וזה לרעתו. (יא, א) וכן אם ראית צדיק במצוקה או מתנסה בניסיונות - הרי בזה תוסר ממנו [צרה] גדולה מזו. לכן הנמנע מספקות הלב על זה. אחרי כן הניח אותו והלך".

חזינן מכאן שאליהו הנביא הוא מרמז על העניינים האלו שנראים כעת כהיפך הטוב ובבא הזמן מתבררים כתכלית הטוב, אשר על כן קרוי הכוס החמישי: "כוסו של אליהו", שכוס זה כבר מזוג, אבל אין שותים אותו כי עדיין לא ראינו את הטוב בנגלה, אמנם קוראים לו כוס של אליהו כי אנו יודעים ומאמינים כי בקרוב נראה גם בכך את ישועת ה'.

(צינוני תורה)

אלה ראשי בית אבותם בני ראובן וגו' ובני שמעון וגו', ואלה שמות בני לוי (ו, טו-טז)

כתב השל"ה הקדוש: "קשה, למה אמר תיבת 'שמות' אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון. הענין הוא כי שבט לוי לא היו בגלות. ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הצבור, מה עשה, קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם 'גרשו' על שם כי 'גרים' הם בארץ לא להם, ושם 'קתה' על שם שיניהם 'קחות', ושם 'מררי' על שם 'וימררו' את חייהם, וזה שאמר ואלה שמות בני לוי. ומכאן ילמוד האדם להשתתף בצער הציבור אע"פ שאין הצרה מגעת לו".

(של"ה הק' דרך חיים תוכחת מוסר)

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. (ו, יב) הנה דרשו חז"ל (ב"מ פ"ה ע"א) דרשו מן הכתוב 'אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה' כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים. אבל נראה שזה דוקא מדה כנגד מדה לישראל עם קדוש, שהם סרים למשמעתם של חכמי התורה, ומבטלים דעתם נגד דעת תורה הקדושה, וככל היוצא מפייהם יעשו, לכן יש גם כח להצדיקים לבטל מישראל כל גזירות קשות ורעות, ושומעים לאמרי פיהם גם בשמים. אבל אם ח"ו בני ישראל אינם מאזינים לציווי הצדיקים, אז גם בשמים אין שומעין להם, ואין להם הכח של 'כפי תהיה'.

וזה שאמר משרע"ה: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" ואם בני ישראל אינם סרים למשמעתי "ואיך ישמעני פרעה" שאיך אוכל לבטל הגזירות מעליהם "ואני ערל שפתיים" שאז אין לי הכח של 'כפי תהיה' לפעול במאמר פי על דרך צדיק גוזר והקב"ה מקיים. והבן.

(שפע חיים)

ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם (ז, יד)

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם ממצרים ואתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וגו' (ו, יז)

בתלמוד ירושלמי (פסחים פ"ה ה"א - דף סח, ב) "מניין לארבעה כוסות רבי יוחנן בשם ר' בנייה כנגד ארבע גאולות לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגומר והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי".

מה הענין של הארבע כוסות כנגד לשונות אלו?

בספר "פרדס דוד" (וכעין זה מביא הרב החיד"א בספרו 'ראש דוד') כתב עפ"י דברי חז"ל שהיו ישראל צריכים להשתעבד במצרים ת"ל שנה, כדכ' בפר' שמות ספר שמות (יב, מ) "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה" ולמעשה נשתעבדו רק פ"ו שנים, שכן קושי השעבוד התחיל רק משנולדה מרים (ראה ילקוט שמעוני שמות פרק יד רמז רמא), והנה ארבע מאות ושלושים עולה כמנין ה' פעמים פ"ו, ובני ישראל עבדו רק חמישית, פ"ו שנים. כנגד זה אנו שותים ארבע כוסות, שכל כוס מכון כנגד פ"ו שנים שלא השתעבדו במצרים, שכו"ס בגימטרי" פ"ו.

אמנם אנו נוהגים ליתן אף כוס חמישי, ואין שותים אותו, וקרוי "כוס של אליהו הנביא". ומה טעם יש בו?

אפשר לבאר, בהקדם דברי ה"כתב סופר" בפרשתו עה"פ "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וכו' ושמי ה' לא נודעתי להם". (עיין פירוש רש"י, ועיין בפנים במדרש). ולפי ע"ד לפרש, כי בוודאי מאתו לא תצא הרע, והכל לטוב לאדם להצמיח ישועה, או כדי למעט עונותיו. ואם יודע האדם כי כן הוא, מקבל הכל באהבה ושמחה כי לטוב הוא, משא"כ כשאין יודע מכל זה לפעמים מתרעם על מדותיו של הקב"ה, אבל האבות לא כן עשו, כי הגם שברע היו, ולא ידעו כי הוא לטוב להם, מ"מ לא התרעמו על מעשה ה' אשר עשה עמם. והיינו וארא אל אברהם וכו', כפירוש רש"י והמדרש שהיו לאבות תלאות רבות דלא היה לאברהם מקום לקבור וכו', ושמי ה' לא נודעתי להם, דהיינו כי ה' הוא רחמים ובאמת הכל רחמים וטוב מה', אבל אני לא הודעתי להם ככה".

עפ"י, אפ"ל שהכוס החמישי הרי מרמז על הפ"ו שנים שכן נשתעבדו, ולכן אין שותים אותו, כיוון שכעת נראה לנו הגלות כדבר מר, אמנם מאמינים אמו שכל הגלויות הכל לטובה, לכן ממלאים כוס זה אבל כעת איננו שותים ממנו. שרק לעתיד יתגלה הטוב שבכך.

והטעם שנקרא על שמו של אליהו הנביא אפשר לבאר בהקדם הסיפור הידוע מחז"ל, כפי שכתבו רב ניסים גאון בספרו "יפה מהישועה" (פרק ב): "רבי יהושע היה צם ומתפלל וביקש את ה', שיגלה לו את אליהו ז"ל. והנה פגשו פעם אחת בדרך. אמר לו [אליהו], האם יש לך עניין [אלי]? אמר לו: אתאוהו ללכת עמך כדי לראות את הנפלאות שתעשה בעולם. אמר לו אליהו: אתה לא תוכל לשאת את מעשי שתראה, ונצטרך לטרוח אתך כדי להודיעך מהו שחייב אותו מעשה. אמר לו: רבי! לא אטריח עליך ביותר ולא אכביד עליך בשאלות, אולם תאוותי לחזות מה תעשה - ותו לא. התנה אתו [אליהו] שכשירצה לדעת את סבות מעשיו מיד ייפרד ממנו. מעשיו התמוהים של אליהו:

הלך אתו [אליהו] עד שהגיעו לעת ערב אל אדם עני שאין לו כלום, פרט לפרה אחת העומדת בביתו - והאיש יושב עם אשתו. ומשראה העני את השנים קיבל אותם בסבר פנים יפות, והגיש להם את האוכל שנמצא. אכלו ושתו השנים, והוא כיבד אותם לפי יכולתו. וכשבא הבוקר קם אליהו ז"ל, הרג את הפרה, והלכו שניהם. השתומם ר' יהושע ואמר בנפשו, אין תגמול! עני זה לא כבדנו אלא כדי שתמות פרתו?! אמר לו, האם לא התנית אתך, שכשתראה דבר תשתוק? האם תרצה שאפרד ממך? שתק יהושע.

הלכו שניהם כל היום, ובערב התארחו אצל אדם עשיר. זה לא שעה אליהם ולא האכילם דבר; והיה לו קיר, שנטה לפול. וכשהשימו בבוקר

(שמות י) כי אם מאן אתה לשלח, פירוש שמה שתשלח ע"י הכרח של המכה לא יועיל לך להסיר המכות מעליך כל זמן שלא תרצה ברצונך העצמי לשלח. ובהקשר לזה, ידוע שפעם שאלו להמלבי"ם, על מה מסתמכים כשנותנים שוחד לגוי? וענה שהטעם שאסור ליקח שוחד הוא, כיוון שצריך להיות "משפט צדק", והשוחד מטה את הדין, אבל אצל גוי, כיוון שבאים לפניו יהודי וגוי למשפט, הרי מטבעו נוטה יותר לטובת הגוי, לכן, כשהיהודי נותן לו שוחד הרי הוא מתקן את ה"משפט צדק" שיהיה שווה לבי הצדדים...

ובאמת כתב כן מרן החת"ס (ש"ת חתם סופר חלק ח"ו תשובה יד): "אך לפעמים הישראל יודע בעצמו שהדין עמו, ועוד לפעמים רוב פעמים שכנגדו מודה וידוע ומבורר שחייב לו, אלא שמחוסר גוביינא וקשה להוציא חובו מיד הלוה, והשופט מתרשל ומתעצל ומרחם על הארמאי שהוא בעל דתו, וסובר שעשה מצוה בזה שלא לנגוש הארמאי עבור ישראל אע"פ שהדין עמו, בזה מותר ליתן שוחד להשופט לעשות משפט צדק, ולא מיביעיא דאין הישראל עובר על לפני עור, אדרבה מצוה קעביד, דלולי שוחד שלו היה השופט מטה משפטו של ישראל והיה עובר על ז' מצות שלו, ועכשיו ניצל מזה" עיי"ש. וזה מה שכתב בבית הלוי שהקב"ה חיזק את לב פרעה שיוכל להתנהג כפי טבעו, שהרי מחמת המכות היתה ניטלת בחירתו לבחור ברע, ועי"ה וייחזק לבו" תהיה לו בחירה שווה לבי הצדדים.

(מפרשים)

וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקלת ויסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו (ט), (לד)

מפשטות הכתוב משמע שזה שהפסיק הברד זה עצמו גרם ל"ויכבד לבו", ויש להבין מה גרם לו זאת.

מבאר בספר "בכורי ישראל", שהנה במכת ברד היו ג' דברים: מטר, קולות וברד. פרעה רצה שיפסיקו רק הקולות והברד כמו שאמר: "העתירו אל ה' ורב מהיות קולות אלקים וברד ואשלחה אתכם ולא תוסיפון לעמוד" (ט, כח), אבל הגשם היה ברכה למצרים. ואכן משה נענה לבקשתו והבטיח לו: "ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקולות יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע כי לה' הארץ (ט, כט).

אמנם, למעשה נפסקו כל ג' הדברים כדכתיב: "ויצא משה מעם פרעה את העיר ויפרש כפיו אל ה' ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתך ארצה (ט, לג). כיוון שכך, אמר פרעה, זה וודאי לא מכח משה רבינו שהוא הרי הבטיח שיעצרו רק הברד והקולות, וזהו אומר: "וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות" לכן "ויסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו". וזה מובן מה שמצינו בתחילת פרשת בא שהקב"ה אמר למשה אריכות דברים "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שני אתי אלה בקרבו" וגו', שהקב"ה אמר לו שאל ירע לבבו בכך שכביכול לא נתקיימה הבטחתו, כי כל המטרה בזה היא בכדי להכביד את לב פרעה וכו'.

(עפ"י בכורי ישראל)

מאוצרות המגידים

ותעל הצפרדע (ח, ב)

כשהגיעה הצפרדע למצרים, נבהלו והכוה, והתיזה נחילים נחילים. מיהרו הנחילים לעשות שליחותם. אצו רצו, קפצו ודלגו, טפסו במדרגות הארמון, ונכנסו בשערי. אח, איזה פאר, איזה הדר! מלאו את הטרקלין המלכותי, השתרעו על השטיח האומנותי, התישבו על כורסאות הקטיפה, התפרקדו על הדומי הרגלים. עלו על כרכב האח, הסתדרו על אדני החלונות, גדשו עד אפס מקום, ועדיין ממשיכים לנהור. פלשו לחדר השניה, התכרבלו מתחת לשמיכה, על הכרים ומתחתם. אף מתחת למטה, על נגלי הבית ובתוכם. והלאה, למטבח, למוזה. וממשיכים ובאים. לחדרי האמבטיה, לאולם הכינוסים. זהו, הארמון פקוק, אבל באים עוד ועוד. מצטערים, חפשו לכם מקום. וזו מעט, אל תהיו אנוכיים. מקום שמור, אני מחכה לאחי. בעל כרחם ממשיכים, מחפשים מקום ואין. הכל מרבד ירוק, מתנועע ומקרר. מקום אחד נשאר, בתנור הלוהט. אין בררה, צווי השם הוא, קופצים פנימה בתחושת הקרבה, מסירות נפש. גורלו של מאחר, שכולם הקדימוהו. תפסו את כל המקומות הטובים, לקנא בהם. שלימזל היית ושלימזל תשארו.

ומה לבסוף -

"וימותו הצפרדעים מן הבתים ומן החצרות ומן השדות" (שמות ח, ט), אבל לא מן התנורים. לפי שמסרו נפשם למות על מצות הקדוש ברוך הוא, חזרו ליאור חיים (ילקוט שמעוני). ומה למדנו? שאין לחשב חשבונות! אלו שנראו בטובה ובשלוה, נערמו חמרים חמרים וברקבונם באשה הארץ. ואלו שנדמה היה - גם להם עצמם! שהם מוסרים נפשם דוקא הם, ורק הם, שרדו!

ובי היה מעשה - כבר סיפרתי, בראש השנה שנת ת"ש הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק, ובסוכות נמלטנו לווילנה, בירת ליטא החפשית.

כחצי שנה לאחר מכן השתלטו הרוסים על ליטא ואסרו על קיום הישיבות. ישיבתנו ירדה למחתרת. בשבת קדש פרשת שלח נמסר לנו, שהרוסים עורכים מצוד אחר בני הישיבות, להגלותם לסיביר. חברי נפוצו לכל רוח, ואני אמרתי לחברותא: "אדם כי ימות, באהל" (במדבר יט, ד), אפילו בשעת מיתה אל ימנע עצמו מבית המדרש (שבת פג ע"ב). וכמו שדרשו (דברים רבה א, יט) שאם בא עליכם השונא "פנו לכם צפונה" (דברים ב, ג), הצפינו עצמכם בתורה

אמרו חכמים משל למלך שבחיות שמינה החמור לגבות המכס. פעם אחת בא הארי שהוא המלך והזאב והשוועל עמו בעיר. בא החמור ושאל להם המכס. אמר לו השועל: כמה עזות יש לך מכל החיות! אינך יודע שהמלך בא עמנו, ונחנו עמו, ואתה שואל לנו מכס?! א"ל החמור, אפ"י המלך עצמו גם ישלם מס! בא החמור ובקש למלך מס. בא המלך וטרפו, ונתנו לשועל, וצוהו לסדר לו איבריו. סדר השועל איבריו וראה הלב יפה ואכלו. וכשבא הארי וראה איבריו ולא ראה לבו, אמר לשועל איה לבו. אמר השועל "וכי אם היה לו לב היה שואל מכס למלך"...

כך פרעה הרשע נבזה ושכחן. שכח כל מה שעשה לו הקב"ה. אמר הקב"ה: שוטה זה אין לו לב. לבו נעשה כבד והיינו דכתיב: "כבד - לב פרעה".

(בעלי התוספות עה"ת)

ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה: (ח, ח)

במכת צפרדע כתיב "ויצעק, אבל במכת ערוב כתיב "ויעתר" (בפסוק כ"ו).

בחתם סופר [תורת משה וארא ד"ה ויצעק] כתב דבגמ' סוכה (יד, א) "תפלה של צדיקים נמשל כעתר, מה עתר ממהפך התבואה אף תפלה כן", ובצפרדע לא נהפך לרחמים דהא מתו ותבאש הארץ, לכן כתיב ויצעק, אבל בערוב הלכו לגמרי לכן כתיב שם ויעתר.

והגאון רבי אברהם ברודא ז"ל אמר דהצפרדעים השמיעו קול, והמתפלל צריך להשמיע קולו לאזני הוצרף לצעוק. והוא ויצעק משה "על דבר" הצפרדעים, מחמת דיבור וצעקת הצפרדעים... והגאון ר' ליב חריץ ז"ל אמר לפי זה טעם הכבדת לב פרעה, דבברכות (ב"ד). המשמיע קולו בתפלה הוא מקטני אמנה, ופרש"י [ד"ה הרי] כאלו אין ה' שומע בלחש.

(ע"פ פרדס יוסף)

ויקרא פרעה אל משה ולאהרן ויאמר לכו זבחו לאלקיכם בארץ (ח, כא).

אחרי מכת ערוב קורא פרעה למשה ולאהרן ואומר להם שילכו לזבוח לאלקיהם "בארץ".

והרי כבר בהתחלה אמר משה, שכדי לעבוד את ה' צריכים לצאת למדבר ואי אפשר לעשות זאת בארץ מצרים. ועתה, אחרי שפרעה קיבל מכות כואבות - דם, צפרדע, כינים, ערוב, הוא אומר: ד'י, ד'י, אני מסכים. לכו עבדו את ה'... בארץ?! מה בארץ? אתה משוגע? מה ההוא אמינא לעבוד בארץ? הרי כל הזמן מדברים על עבודה במדבר!

כדי להבין זאת - אומר ה"חתם סופר" - נתבונן מעט במה שארע במכת ערוב. כתוב: "ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם את האדמה אשר הם עליה" (לעיל ח, ז). כל סוגי החיות שהיו בעולם, היו צריכים להגיע למצרים, וכל חיה צריכה, כדי לחיות, אזור אחר: מדבר או הרים, יער או קרח של הקוטב הצפוני.

לכן במכת ערוב הביא הקב"ה גם "את האדמה אשר הם עליה" - הדוב הארקטי הגיע עם הקרח הארקטי, הנמר הסיבירי הגיע עם השלג של סיביר, השימפנזות הגיעו עם עצי הג'ונגל, והחיפושית ממדבר סהרה הגיעה עם אדמת המדבר הצחיחה. נהיה "מיש מאש" שלם, הכל בהתאם לחיות...

יתירה מזו, מסוגיית הגמרא בענין שור שנגח, עולה שחיה שנמצאת לא במקומה - משנה את טבעה, היא כמו גר שלא מרגיש היימשי במקום שאליו הגיע. הקב"ה רצה שהחיות תתנהגנה כהרגלן, לכן עשה שכל חיה הביאה את האדמה אשר היא עליה למצרים, כדי שהיא תרגיש היימשי ותזיק כפי שהיא אשלה לעשות במקומה...

עתה נתאר לעצמנו איך נראתה מצרים לאחר שכל חיה הביאה איתה את סוג האדמה שהיא מורגלת אליה: חול מהמדבר, שלג מהקוטב, בוץ, חצץ ועוד... לא פלא, אפוא, שכל ארץ מצרים נחרבה, כמו שנאמר: "תשחת הארץ מפני הערוב". תארו לעצמכם שהיה מטע של מנגו, ולפתע נחת שם הדוב מהקוטב הצפוני ואתו הקרח הארקטי. אחרי שבוע חוסל כל המנגו. או בשטח שהיה מיועד לזריעת חיטה, הגיע נחש עם אדמת מדבר סהרה, האם במדבר אפשר לזרוע?!... כך נשחתה כל ארץ מצרים! לפי זה, מיושבת היטב השאלה שפתחנו בה. פרעה אומר למשה ולאהרן: "לכו זבחו לאלקיכם בארץ", שכן אחרי מכת ערוב כל ארץ מצרים הפכה למדבר, ואם כן, אמר להם פרעה: 'רציתם מדבר? הרי לכם מדבר כאן, במקום, ואינכם צריכים לנדוד לשם כך דרך שלשת ימים במדבר!...

ענה לו משה: אתה צודק, גם ארץ מצרים היא כיום בגדר מדבר, אבל "הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלונו!" - אנחנו צריכים מדבר שאין שם מצרים!...

(יחי ראובן)

ויחזק ה' את לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה' אל משה (ט, יב)

בספר "בית הלוי" הקשה: לכאורה יש להבין הא דהקב"ה חיזק לב פרעה והרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג א) ומה חטא פרעה אחרי כי השי"ת חזק לבו לבל ישלח. וכבר נתקשו רבים בזה.

ומתריך: והנכון בזה דפרעה בעצם רצונו היה חפץ לבל לשלחם, ורק המכה הכריחתו לעשות נגד רצונו, ומה דנעשה בהכרח אין בו ממש, וכמאמר המפורסם ההכרח לא ישובח ולא יגונה, ומש"ה חיזק ה' את לבו, ולא שנתן בלבו שלא ירצה לשלח, רק חיזק לבו עד כדי שיסור ממנו יראת המכה ונשארו כמקדם על רצונו העצמי ושוב לא רצה לשלח מדעת עצמו, דהרי גם אם היה משלח ע"י הכרח המכה אינו רק אנוס ולא נחשב למאומה. וזהו שאה"כ

שנאמר בה: "יצפון לישראל תושיה" (משלי ב, ז). ישבנו כל השבת, ולמדנו בהתמדה. במוצאי שבת שבנו לאכסניה, וכמו שארע בדוד המלך (שבת ל ע"ב) שמלאך המוות השיגו כשפסק לרגע מלימודו, התדפקו מלאכי החבלה של הבולשת על דלתנו. חברינו התפזרו, כאמור, ואותנו תפסו. הספקנו לקחת איתנו את התפילין וכמה ספרים, והסיעו אותנו אל הרכבת. מצאנו בה כמה מחברינו שנתפסו בכף, ורבים אחרים הצליחו להמלט. כשראו אותנו, לעגו: "אי, יענקל'ה, קריניקער, אזא שלימזל ביסטו! הלא קטן קומה אתה, יכולת להחבא בקלות!"

הכלל, המצוד המשיך. השלימזליניקעס נתפסו, וברי המזל הצליחו להמלט מצפרי הבולשת. הסיעונו לסיביר, לעבודת פרך במחנה כפיה. כמה קנאנו באותם ששפר חלקם והצליחו להחבא - ואז פלשו הגרמנים לליטא, עם האייעניצני גרופע, פלוגות המוות שלהם. אבל לא היתה להם עבודה רבה. כפי העדיות ששמענו האזרחים הליטאים עצמם קמו וטבחו ביהודים הקדושים.

סיפר לי הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: בימי אברכותו היה רב בעירה זעירה, ציטויאן שעל יד קלם. היו שם מתי מעט משפחות יהודיות, בין קומץ האיכרים הגויים. ידם לא הספיקה לכלל את רבם בלחם לשבע, והוכרח להגר למדינת הים. במלחמה, סיפר, כרתו האיכרים הליטאים את ראשי שכיניהם היהודים באבכות מעדר! חיות אדם!

כמעט איש מחברינו 'ברי המזל' לא שרד. ואילו אנו, ה'שלימזלניקעס', היתה לנו נפשנו לשלל! והלאה -

בעיצומה של המלחמה שוחררנו מהמחנה, בתנאי שנתגורר בישוב הסמוך בתנאים מגבילים. מצבנו הירוד, בצרופ תת תזונה חריפה, המיטו עלינו את מחלת הטיפוס. אושפזתי בבית החולים, ולידי שכב בחור ישיבה חסון שחלה אף הוא במחלה. הכל נדו לי, צפו שלא אשרוד. שכני, הוא שנפטר. לפני פטירתו אמר: "ראה יש לי כאן סכום כסף", היה זה סכום זעיר, אבל הציל את חי, "קחהו, שלך הוא". הוא נפטר, ואני החלמתי.

שבת לאכסניה, וסרבו לקבלני. חששו מהדבקות. ספרו ששרפו את חפצי. החלטתי לעקור משם. הרי לא עוקבים אחרי, סבורים שעודני בבית החולים. שבועיים ימים הלכתי לאורך מסילת הברזל. התלכלכלתי בלחם שקניתי במעותיו של הנפטר.

כעבור שבועיים הגעתי למרקה, וחפשתי בית עם מזוזה בפתחו. ממרום הנחוני לביתו של השוחט, הרב רוט, יהודי חם וטוב לב, שארחני בביתו. מצאתי שהגיעו לשם פליטים רבים מרוסיה, ליטא ופולין, וילדיהם לומדים בבתי הספר הכפריים. החלטתי שצריך לפתוח חדר, תלמוד תורה חרדי. הזהירוני, זו סכנת נפשות, לפתוח תלמוד תורה תחת עינה הפקודה של הבולשת. אבל אני הרי נובהרדוקר. מצאתי מקום ללמד בו, ביתו רחב הידיים של גוי מקומי, חניק שמו. ערבי אדוק בדתו, ששנא את הכופרים הקומוניסטים שנאה עזה, והיה מוכן להסתכן עבור כל דבר הקשור בדת, לא משנה לו איזו.

הלכתי לשכנע את ההורים שימסרו לידי את בניהם. השתמטו, באמרו שהרשויות נתנות הקצאת לחם רק למי ששולח ילדו לבתי הספר שלהם. "הפתק הכחול" הוא בגדר פיקוח נפש עבורם.

אמרתי: "עלי ועל צוארי, אשיג לכם 'פתק כחול'."

מהיכן? באותה עת פשטה השמועה שאלמונים פרצו למשרדי הרשויות וגנבו מלאי של פתקים כחולים. לא ידעתי מי עשה זאת, אבל ידעתי את מאמר הגמרא, ש'לא העכבר גנב אלא חורו' (גיטין מה ע"א, קידושין נו ע"ב). מצאתי את ה'חור', יהודי משלנו, ספסר בשוק השחור. עוררתי בו את הנקודה היהודית, תן ירך לחינוך טהור לילדי ישראל. הסכים למכור לי במחיר הקרן. אספתי תרומות, וקניתי. נו, דבר כזה קשה לשמור בסוד. הרשויות עלו על התלמוד תורה המחותרת, ומצאו שההורים מקבלים הקצאת לחם בפתקים כחולים שהגיעו אליהם מנימי.

מצאתי עצמי בבית הסוהר. האשמה: ספסרות בשוק השחור. העונש: מוות. זה לא צחוק, הייתי בתא הנידונים למוות, אבל משמים גזרו דיני לחיים, וכעבור חצי שנה שוחררתי. כמה קנאתי באלו שנתרו חפשים, בחוץ! אשרי שנתפסתי על דברי תורה, אבל האם לא יכול הייתי לארגן את הענינים בצורה מתוחכמת יותר, שלא יעלו מיד על עקבותי? אה, יענקלה דער שלימזל!

כששוחררתי מבית הכלא נודע לי, שהשלטונות הרוסים הגיעו להסכם עם ממשלת פולין הגולה שמושבה בלונדון, שכל האזרחים הפולניים שבשטחה יגויסו למאמץ המלחמתי נגד הגרמנים. חברי נשלחו לחפור שוחות וחפירות תחת אש הגרמנים, ורבים מהם לא שבו - ואז ישבתי שקט ושאנן בבית הסוהר!...

וישלח פרעה, והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד, ויכבד את לבו, ולא שלח את העם (ט', ז')
קושיא שהיא תירוץ...

הנה מלשון הפסוק משמע שהסיבה ל"ויכבד לב פרעה" - היתה מפני ש"ממקנה ישראל לא מת עד אחד". וכל הרואה תמה, וכי זו סיבה להכבדת לבו של פרעה? התייב במכת צפרדע, שראה כי היתה הרווחה - זו היא סיבה

מובנת להכבדת לבו, או כשעשו החרטומים בלהטיהם - גם זה מובן, אך ש"ממקנה בני ישראל לא מת עד אחד" יהיה סיבה להכבדת הלב שלא לשלח את בני ישראל? זה ממש אינו מובן.

עוד צריכים להבין, דהנה התורה מספרת (פסוקים ו', ז'): "ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת, וימת כל מקנה מצרים, וממקנה בני ישראל לא מת אחד. וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד, ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם", הרי ששינתה התורה לשונה, שבתחילה, בסיפור עצם המכה - כתבה התורה שלא מת ממקנה ישראל "אחד", ואילו בסיפור השמועה ששמע פרעה משלוחיו כותבת התורה לא מת ממקנה ישראל "עד אחד", ומה טעם השינוי? אכל לכשתבונן נמצא, שכאן חבוי הטעם להכבדת לב פרעה, ופה נעוץ יסוד מוסרי נפלא.

הנה שני דברים יצאו מפי הגבורה לפני מכת דבר. האחד - שימות מקנה מצרים, והשני - שמקנה בני ישראל לא ימות. וחז"ל מוסיפים במדרש (שמ"ר י"א, ד') לדרוש מהמילים "עד אחד", "מהו עד אחד? - אפילו בהמה חציה של ישראל וחציה של מצרי - לא מתה".

ולכאורה מדוע התורה מדגישה את הריבוי שגם בהמת השותפים לא מתה, דוקא בפסוק בו התורה מתארת מה ראה והבין פרעה, ולא בתיאור עצם המכה? - הרי אומר שזהו הטעם ל"ויכבד לב פרעה"!

שאל תשאל, באיזה כח העמיד פרעה את לבו מול מכת הדבר, שהמיטה אסון על אלהי מצרים, על כלכלתם ועל מאכלם? הכיצד מכבידים לב מול אמת נוקבת שכזו? - התשובה נעוצה בפסוק זה: "וישלח פרעה, והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד", וכפי שדרשו חז"ל שאפילו בהמה חציה של ישראל וחציה של מצרי - לא מתה.

כי לפרעה היתה ק-ו-ש-י-ה על הקב"ה...
אם דבר ה' אמת ולא יחטיא, איך אותה בהמה שחציה של מצרי לא מתה? כך סובב פרעה עם האצבע, ועשה "פשעטל", ומצא לו "פירכא" על כל מכת דבר... שהנה סוף סוף מצא הוא חצי בהמה של מצרי שלא מתה... ומיד - ויכבד לב פרעה...

מאזניים של רשע...
והנה, אפילו אם נניח שקושייתו של פרעה אכן קושיה חזקה היא, ובאמת אותן בהמות שחציין של מצרי היו צריכות למות לפי דברי משה, ומפני שלא מתו - יש כאן סיבה להכבדת לבו כי לא נתקיימו דברי משה, עדיין כלום יש לו תירוץ על כל הבהמות שכן מתו?! אף אם "בהמות שותפים" אלו הן קושיא על האמת והאמונה - כלום מליוני הבהמות שנשמדו במכת דבר אינן מהוות קושיא על הכפירה?!

היכן מצא לו פרעה מאזניים שכאלו, המכריעות ע"י קושיא אחת כנגד מליוני הראיות הניצחות ההפוכות?
ובאמת גם אצלינו בחיי היום יום, לפעמים מתעוררות אצל חלושי הדעת אי אלו תמיהות, ושואלים "שאלות" כביכול על הקב"ה, רח"ל: למה? מדוע? וכו' וכו', ואנו שואלים: למה אותם אלו ששואלים על האמונה - אינם שואלים על הכפירה...?!

נכון שאינם מבינים כמה דברים, אבל את כל השאלות על כפירה הם כבר תירצו? הם כבר תירצו את השאלת: "מי ברא אלה?" הם תירצו את הקושיא מי הוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים ונתן לנו את התורה במעמד הר סיני? הם חקרו כבר מי מקיימו בגלות אלפי שנים, חרף כל הרדיפות והרציחות בכל פינה בעולם?

וכי אין כל אלו שאלות של ממש על כפירה? וא"כ גם אם אין להם תירוץ על השאלות באמונה - מדוע לא ישארו לכה"פ בספק? ובפרט שרוב השאלות הקשות דוקא מופנות על הכפירה... (הבה ונחשוב: את התורה, שהקב"ה נתן לנו בשביל שנבין אותה - איננו משיגים בשכלנו הדל. ואת הבריאה, שלא ניתנה כלל להבנתנו, ואנו רק מתארחים בה לשבעים שנה - בה אנו כבר רוצים ליהשיג הכל, עד שיש לנו ש-א-ל-ו-1-1 באמונה...!?)

ואגב, ניתן להניח שכל אלו "השואלים שאלות", גם הם חשים בסתר לבם שכל השאלות שלהם אינן בגדר "קושיית עצומות", ומסתמא הרעק"א היה מצליח ליישב אותן... אלא שבדרך כלל השאלות אינן באות מהראש - מתוך התבוננות, אלא מהבטן - מ"בטן רשעים תחסר" החושקת בעוה"ז...

תשובה לפרעה הרשע...
ומכיון שבארנו שבדרך כלל ניתן למצוא תשובות ל"שאלות" באמונה - הנה ננסה אנו הקטנים לענות לפרעה על "שאלתו"...

הנה נתבאר לעיל, שבמכת דבר נגזרו שתי גזרות, האחת - שימות מקנה מצרים, והשנייה - שמקנה ישראל לא ימות. ומעתה בבהמה משותפת, תמיד תהיה סתירה לאחת משתי הגזרות. אם תמות הבהמה - הרי מת ממקנה ישראל, והקב"ה אמר שממקנה ישראל לא ימות אחד. ואם לא תמות - הרי חציה של המצרי נשאר חי, והרי זו סתירה לגזירה שכל מקנה מצרים ימות. ואם כן מובן מאליו שאין כאן קושיא, כי בהכרח שאחת מן הגזירות לא תחול במקרה כזה. ונמצא שכל הספק הוא איזו גזירה להעדיף, אם להעדיף את הצלת בהמת ישראל עם הצלת בהמת המצרי - או את איבוד שתייהן, והעדיף הקב"ה להציל את חציו של היהודי על אף קיומו המוכרח של החצי השני - מאשר לעשות בהיפוך, וא"כ מה הקושיא? הרי כל צד שהיה נבחר היה משאיר לפרעה מקום לטענה... אך לפרעה פתרונים... - כבד לב פרעה...!!

אלו התפוכות לב האבן העומד כסלע איתן, אשר אחר תאותו ימשיך לרדוף, וכל הראיות השכליות לא יזיזוהו ממקומו כמלא נימא, אלא ימצא דחיה כל שהיא - אע"פ שאינה אלא דחיה בקש...

אמנם באמת היה אפשר לקיים שניהם: שלא להפסיד את ממון ישראל, ושלא להותיר מבהמת מצרים, ושאיפ"כ לא תהיה קושיא על אחת מהגזרות - ע"י שהקב"ה היה גורם שעוד לפני מכת דבר כל השותפויות של בני ישראל עם מצרים יתפרדו. אך כאן התעלל הקב"ה בפרעה, והניח לו מקום שתהיה לו "קושיא" - כדי ש"יחזק לבו"!!!

לפתח חטאת רובץ

וכך אמר הרבי, ר' ליב חסמן זצ"ל: "לפתח חטאת רובץ" (בראשית ד', ז') - לב האדם מלא וגדוש באמונה ויראה, שהרי "מבשרי אחזה אלו-ה", ו"השמים מספרים כבוד א-ל" - כל הבריאה זועקת אמונה, ואת כל האמת והאמונה הלזו מכיל לב האדם.

אבל תנאי אחד יש לקיום האמת בלב האדם, והוא שהלב אטום מכל צדדיו!! כי אם נפער סדק קל בלבו של האדם, ואפילו פתח כחודו של מחט, מיד - "לפתח" הזה - "חטאת רובץ", היצה"ר תיכף נדחף שם ומצליח להחליש באחת את כל מצבור האמונה האדיר שבקירות הלב פנימה!!!

הלב המלא אמונה הרי הוא כשקית גדושה ומלאה במים, אשר די בחור - ולו הקטן ביותר - בכדי שישפכו כל מימיה לארץ!! וכך הוא הדבר אף בליבו של אדם, כי כנגד כל האמת הגדולה שבלב - די בליצנות אחת, בקושיא אחת, ברפיון ידים אחד - וכבר "לפתח חטאת רובץ" - תוקף האמת וחוסנה פג והולך לו.

כך היא מידת הלב באמונה, כך היא במידות, ובכל דבר!! וזכורני שפעם ביקרתי אצל גביר גדול אחד לצורך התרמתו לדבר מצוה חשוב. הגביר הנ"ל באמת יותר הולם היה לכנותו "עני מר" (א ביטערע ארעמאן), כי אמנם כסף לא היה חסר לו, אלא שהוא היה עכברא דשכיב אדינרי... שאין לו כל יכולת להתרומם משכיבתו זו, ואין לו כל שליטה על ממונו, ואפילו על פרוטה אחת אינו בעה"ב להוציא מתחת ידו... וכי הלזה "גביר" יקרא?!! והלא עני מר הוא...

עכ"פ אותו "עני מר" שרובץ על דינרים רבים תחתיו, התבקש על ידי לתרום לענין נכבד, והוא אכן אפילו הסכים שצריך לתת עבור ענין חשוב זה, אלא שבסופו של דבר קמץ את לבו, שהרי אין הוא שולט אפילו על פרוטה אחת מכל ממונו הרב - ולא נתן מאומה.

ומדוע לא נתן? משום שהיו לו ט-ע-נ-ו-ת על הרבנים בענינים שונים... למה עושים כך, ולמה לא עושים כך, וכו' וכו'. נו... וכי משום כך סרה הסיבה לתרום לאותה מצוה המדוברת? - לא! אבל כסף כבר לא ראינו "עד אחד"...

ולמה? כי מצא איזה ק-ו-ש-ו-א...
היו - לפתח חטאת רובץ!
קושייתו של "אינט"

עוד זכורני מימי צעירותו, מעשה שהיה בראדן בסוף ימיו של הח"ח זצ"ל, מעשה שהרעיש בשעתו את העולם היהודי כולו, והיה לשיחת היום, וממנו נלמד עוד מהו כוחן של התפוכות ללב האדם, ואנה יכול הוא לבוא ע"י "קושייתו" ו"שאלותיו" הנובעות מלבו ותאוותיו...

בעיירה ראדן היו קבוצת פורקי עול בשם "פועלי ציון". הללו התארגנו והוציאו איזה כתב עת, בו הפיצו את דעותיהם הכוזבות.

קבוצה מבני הישיבה בראדן התארגנו כנגד וטכסו עצה להשיב מלחמה שערה, עד שפעם אחת הגו רעיון: באחת הפעמים שהיה העלון צריך להיות מופץ, הקדימו הבחורים בשעת לילה מאוחרת טרם הפצתו, קפצו דרך החלונות של בית הדפוס, רוקנו מתוכו את כל החומר המודפס, והוליכוהו אחר כבוד אל התנור שבפאתי היכל הישיבה, ישיבת ראדן - שם בעזרת כמה גזרי עצים הבעירו את כל העלונים...

אלא ששם לא רצונם הטוב וכשרונם המבורך, לא זכרו הבחורים את הכלל הבסיסי שלא להשאיר עקבות... ולפיכך למחרת, כאשר ראו אותם "פועלי ציון" את אשר חולל כבודם, רצו בזריות אל הכתובת החשודה - הישיבע בחרים... ומשפתחו את התנור מצאו שיריים... אכן נודע הדבר...

תיכף ומיד החישו הפרחחים צעדיהם, ובאו לפרק את זעמם בבית הכהן הגדול החפץ חיים זצוק"ל.

והנה נכנסים המה קבוצה של מספר אנשים, איזה חצוף אחד פתח ראשון את פיו בדברי חוצפה נגד מרן הח"ח, ובו ברגע - תוך כדי חירופיו וגידופיו - מיד נכנסה בו רוח שטות והשתגע לפתע לעיני כל, ובשגעונו יצא אל הבית, הרחיק לכת עד שפת הים, שם עלה אל אוניה כלשהיא, והטביע עצמו למוות, ותהום כל העיר.

המעשה כמובן היה לשיחת היום בין הבריות, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ואילו בכתב העת של הציונים היוצא בוורשא בשם "האינט" (אצל היראים היה נקרא אינט בחיריק תחת האלף... ומשמעותו באידיש "כלב נובח") - שאלו שאלה על החפץ חיים... הבה ונשמע את הקושיא של "האינט":

הרי החפץ חיים חיבר ספר על הלכות לשה"ר, והרי כולם יודעים שהח"ח מעורר על הצורך באהבת איש את רעהו, וא"כ הכיצד זה קילל הח"ח את האיש שישתגע וימות? שאלת תם... ממש כשאלתו של אחאב...

מה שהם אומרים שקללתי אותו - זה שקר! מימי לא קללתי יהודי! אבל סוף המעשה שהשתגע, ואח"כ נאבד מן העולם - זה אכן אמת ויציב!! וזאת למען ישמעו ויראו, שעם ישיבע בחרים אסור להתחיל!! "עכ"ד מרן הח"ח זצוק"ל, וכמה הילכתא גבירתא איכא למילף מיניה.

(לב שלום)

"יהי תניין"

אני זוכר, בשעתו, היתה בפולין מבוכה רבה. לבני הישיבות, ברוך השם, לא נגעה, אבל בין הסוחרים שררה עצבנות רבה: כנופיה החדירה לשוקים המוני שטרות מזויפים של מאה זלוטי. אלמונים רכשו סחורות ברבבות זלוטים ושלמו במזומנים, בשטרות מרשרשים. המוני סוחרים תמימים נפלו בפח. בני הישיבות, כאמור, לא נפגעו. מעטים מהם ראו שטר של מאה זלוטי, גם עשרה זלוטי היו הון רב עבורנו. אבל המסחר הגדול ספג מכה אנושה, והחשדנות היתה רבה. לא אחת הוזעקה המשטרה לעצור קונה תמים ששלף חפסת שטרות מקוריים, לא אחת נעצר סוחר אומלל שבא לבנק להפקיד את פדיונו והתברר שנעשק. המשטרה גייסה את כל מודיעיה, הבולשת נכנסה לפעולה. -ההצפה אימה על הכלכלה. חברו פיסת מידע לרעותה, ועלו על עקבות החבורה. חשפו את בית הדפוס, החרימו את הגלופות, ואסרו את הזייפנים, העמידום למשפט. הסוחרים נשמו לרווחה, וסגנו במשטמה: "הלוואי וידונו למאסר עולם ולא יראו אור יום!" נזקים רבים גרמו, וצלקות רבות הותרו.

עורך דין ממולח נשכר ליצגם. כסף, הרי לא חסר להם. התובע תאר בציוריות את העוול והעושה. איך סוחרים תמימים נפלו בפח, וכשבאו עם הפדיון לבנק הודיעו שהכסף נטול ערך, שזה לצור על פי צלוחיתם. איזה מפח נפש, איזה שברון לב, איזה הפסד! בהמשך, הבטיח, יעלה כמה סוחרים לדוכן העדים. כאלו שנאלצו לשוטר רגל בעקבות מעללי הכנופיה, שהפסידו כל רכושם שמכרו סחורה משובחת תמורת פיסות ניר חטרות ערך!

קם הסנגור, ושאל: "מי אמר שהשטרות מזויפים? אולי היו אלו שטרות מקוריים?"

השאלה עוררה תרעומת וביקורת: "מה פרוש, הבנק קבע!" והוא בשלו: "לפי מה קבע הבנק, אולי טעה?" "למזלנו", הסביר התובע, "הזיוף לא היה מושלם. היה עיוות בדיוקנו של קאזימיר, וחסרו כמה קוים עדינים בכנפי הנשר הפולני בפניה השמאלית העליונה. סקירה חדת עין, חשפה את הזיוף מיד!"

"מלבד שינויים זעירים אלו, היה הזיוף מוצלח!" חקר הסנגור. התובע קד בלעג. אם הסנגור מבקש להדק את טבעת החנק על צוואר לקוחותיו, זה ענינו: "אכן כן, עמל רב הושקע בו", החמיא. "הזיפנים השיגו ניר זהה, וצבעים תואמים, ושקדו על הגלופות באמנות רבה. אבל, מה לעשות, לשלמות לא הגיעו!"

"אומר לך מדוע", הפתיע הסנגור. "משום שהם אנשים ישרים, ולא רצו לרמות. לכן לא חיקו בשלמות, כדי לאפשר לזהות. ואם הסוחרים לא עיינו ולא חשפו, ענינם הוא. הם האשמים באסונם! החוק אוסר לזיף זיוף מושלם, מוליק שולל. הם לא עברו אפוא על החוק, ואני דורש מבית המשפט לשחררם!"

איזו סערה פרצה באולם בית הדין!
איזו חוצפה, איזו עזות פנים!
ומדוע? -

כי הכל יודעים שלא היה זו חבורת צדיקים ותמידיים. היתה זו חבורת זיפנים שבקשו לעשות הון בתרמית, וחתרו ליצור זיוף מושלם. כמה מאמצים השקיעו במציאת גליונות הניר המתאימים, במציאת הצבעים התואמים, בחריטת הגלופות. ניסו בכל כוחם ליצור זיוף מושלם -

וכשלו, לאסונם!
מעשה שהיה הוא -
ומכאן, לפרשנתו.

"כי ידבר אלכם פרעה לאמר, תנו לכם מופת" (שמות ז, ט), יבקש הוכחה שהם באים בשם בורא עולם, "ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה, יהי לתנין" (שם). וההמשך, ידוע: פרעה צחק ולעג, קרא לחכמים ולמכשפים ועשו

כן, "וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים". והסוף גם הוא ידוע: "ויבלע מטה אהרן את מטתם".

"כשראה פרעה כן, תמה ואמר: ומה אם יאמר למטה: בלע לפרעה ולכסאו?! עכשו הוא בולע אותי!"
ומה אמרו החרטומים? פנו להזמין שרביטים חדשים...
ומה זה אומר לנו -

אלו דברי רבי ירוחם ממיר זצ"ל ("דעת חכמה ומוסר" ח"ג מאמר מה): "בכל הבריאה, נראה לכאורה מהלך בכל דבר. וכמה בתי חכמה ובתי ספר נבנים, וכאילו אנו מבינים אותם ומוצאים אנו בה טעם -
אכן המשכיל יבין כי ההבנה הולכת רק שלוש וארבע פסיעות, ואחר כך כבר נאבדות ההבנות. וחכמי הרופאים, אחרי כל התחכמותם בחכמת הרפואה, הודו כי לבסוף אינם מבינים שום דרך ומהלך!"

זה מה שרצה הבורא יתברך להשמיענו באות הניתן לפרעה. שהנה, גם החכמים המצרים מתימרים לעשות כן. אבל אינם מסוגלים אלא לפסוע הצעד הראשון. לכאורה הינו הן, כמוהם כמשה וכאהרן, והם לועגים ומקניטים. אבל בהמשך מתגלה אפסותם, ובעל כרחם יודו וימליכו ויאמרו: "אצבע אלקים היא!"

ואני נזכר -
יום אחד באתי לפני הרב שך זצ"ל, והיתה דעתו בדוחה בדוחה עליו. אמר לי: "רבי יעקב, הסכת ושמוע -

שהיתי בבית החולים, ונוצר קשר ביני ובין הפרופסור. באמת, נהג בכבוד. ופעם אמר: כבוד הרב, יש לי רספקט לדת. יחס של כבוד והערכה. אבל, יחד עם זאת, צריך שידע: הדת מעכבת את התפתחות המדע!

תמהתי: מה הקשר בין השנים. השמים שמים לה', והארץ נתן לבני אדם. וכי חסרים מדענים דגולים שומרי תורה ומצוות?!
אמר לי: המדע מציג שאלות, והדת מציגה תשובות. ובכך, חוסמת היא את התפתחות המדע. כי כשיש תשובות אין שאלות. אבל אנחנו איננו מתייחסים לתשובות - עפר לפיו - ושואלים את השאלות, ומגיעים אל התשובות "האמתיות!"

לא הבנתי: חידות לי דבריך. אולי תואיל לפרט?
אה, לכך חיכה!
נהה, אתם יודעים שהעולם נברא על ידי הבורא יש מאין בששה ימים. אבל המדע אומר: נניח שהעולם נוצר מאליו, כיצד נוצר אפוא? וחוקרים, ומגיעים לתשובה!
באיזו תרועת נצחון אמר זאת, איך נצצו עיניו!
אמרת: כמה נפלא! אז אולי תשתף גם אותי בממצאך, איך נוצר העולם מאליו?!

אה, ובכך, זה היה כך: בתחילה היה העולם מוצף במים טעוני חמרים כימיקליים. החוקרים משתמשים במושג "מרק כימיקאלי". ואז התחוללה סערת ברקים, וברק אחד שיפד כמה וכמה כימיקאליים ככח חשמלי עז ואיחד אותם, וכך נוצר, באקראי, התא החי הראשון. מכאן ואילך, זו רק שאלה של התפתחות -

הבטתי בו וחייכתי, והוא חש שלא בנוח. אמר: כמוכן, זה רק 'על רגל אחת', יש בענין הזה ספרות שלמה -

אין לי ספק בכך. אמרתי: טוב, פרופסור. אתה מצפה שאשאל אותך מה אחז ההסתברות שברק ישפד חמרי גלם ויצור מהם תא חי, ומה סיכויי השרידות של התא. ואיך השתכפל והתחלק, ואיך התמזגו שני התאים וחלקו ביניהם תפקידים. ובכך, לא אביך אותך בכך. אבל תענה לי רק על שאלה אחת. הכל התחיל בסופת ברקים שהשתוללה על פני, איך קראת לזה, מרק כימיקאלי -

כן, אישר.
ובכן, מי יצר את מרק הכימיקאלי?!
אה, הפטיצ'ר, זאת אין אנו שואלים!
א גילעטער, איזו בדיחה!

אז גם אתם מודים בבריאה! בכדי שלא להודות בבריאה יש מאין בששת ימי בראשית, החלטתם להרחיק מליארדי שנים, ולהתחיל באיזה 'מרק כימיקאלי' דמיוני - והיום הם מרחיקים עוד יותר, ומתחילים מאיזה מפץ גדול - אבל ככלות הכל, מישוהו יצר את החומרים, והכין את התנאים, וארגן את הארועים - אז ככלות הכל, בעל כרחם, תגיעו לבורא, אז מדוע כל ההתפתחות, הודו בו מים, שבו ללמוד חומש!

וזאת הורה הבורא יתברך באות המטה שנהפך לנחש.
מדוע בחר באות שגם החרטומים יכלו לעשותו, ורק לאחר מכן, כשהתנין הפך למטה ובלע את תניניהם, חפו פניהם והודו באזלת ידם -

כי כך דרכם מאז ומעולם, בורחים מהאמת ומתימרים להבין מסברתם, ומרחיקים שלוש וארבע פסיעות, ודרכם נחסמת. ובעל כרחם מודים, והם כה נלעגים!

"יהי לתנין"
פעם, עוד היה עם מי לדבר. אחד מראשי מפא"י [מפלגת פועלי ארץ ישראל], מפלגת השלטון באותם ימים, היה מעירי, קריניק. סבו היה שכנם של הורי. אני עוד זוכר אותו, יהודי נכבד, יודע ספר. המפא"י ניק הזה אחז עצמו כמכר

וידי, ונצלתי זאת. יהודים אוימו שאם לא ישלחו בניהם לחינוך 'שלהם' לא תרכוש 'תנובה' את תוצרתם החקלאית, ולא ימצאו מקום עבודה. הייתי מתקשר אליו, והענין היה מסודר.
יום אחד פניתי, בקשתי להסדיר ענינו של יהודי שלא היה בעל 'פנקס אדום', איזו 'שטיפה' קבלתי: הוא לא רוצה לשמוע, 'מהיום דרכינו נפרדות', כאילו עד היום היתה דרכנו משותפת. 'לך לחזון איש' שלך". זה באמת מומלץ, שלכל אחד יהיה איזה 'חזון איש' פרטי כזה, משלו.

על מה יצא הקצף? ובכן, היה זה זמן קצר לאחר פגישת בן גוריון, ראש הממשלה הראשון, עם ה"חזון איש" זצ"ל. הממשלה חוקקה חוק גיוס חובה ושרות לאומי לבנות, וה"חזון איש" - ועמו כל גדולי ישראל - פסקו שזה ב"הרג ועל יעבור". הארץ רעשה וגעשה, וראש הממשלה החליט להפגש עם ה"חזון איש". כשנוכח בנחרצותו, הוקפא ביצוע החוק. כשחזר בן גוריון מהפגישה, סיפר בהתפעלות על אישיותו של ה"חזון איש" ועל פקחותו העצומה, אבל התרעם על משפט אחד ששמע מפיו.
ה"חזון איש" צטט באזניו הלכה מן הגמרא (סנהדרין לב ע"ב): שתי ספינות עוברות בנהר [במצר צר] ופגעו זה בזה, אם עוברות שתיהן, שתיהן טובעות, בזה אחר זה, שתיהן עוברות [והשאלה למי מהן זכות קדימה]. וכן שני גמלים שהיו עולים במעלה בית חורון [מקום צר, שעוברים בו אחד אחד] ופגעו זה בזה, אם יעלה שניהם, שניהם נופלים. בזה אחר זה, שניהם עולים - טעונה ושאינה טעונה, תדחה שאינה טעונה מפני טעונה.
אמר ה"חזון איש": "ספינתנו טעונה, ספינתכם ריקה - פנו את הדרך!"
בן גוריון נדהם. לא נרגע. סיפר זאת כשחזר, וזה הרתיח את איש שיחי: "איזו עזות, איזו השמצה! טוענים אתם שספינתכם מלאה - ש"ס בבלי וירושלמי, מכילתא ותוספתא, זוהר ומדרשים, תנאים ואמוראים וגאונים, ראשונים ואחרונים, בבקשה. אבל למה לומר שספינתנו ריקה - וימה יש לכם, במחילה", העזתי לומר.
"אודו, יל"ל ויל"ג, ומאפו וברדיצ'בסקי, וביאליק וטשרניחובסקי" - "נו, באמת".
השתתק, נבוך.

גם הוא הבין שלשים את ביאליק וטשרניחובסקי מול - להבדיל - אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן, דוד ושלמה - מול הלל ושמאי, רבן יוחנן בן זכאי ושולמית דרבן גמליאל, רבי עקיבא וחבריו, רב ושמואל, אבבי ורבא, רבינא ורב אשי - רב סעדיה גאון ורב האי גאון - רש"י ורובנו תם, הרמב"ם והראב"ד, הרמב"ן והרשב"א, הריטב"א והר"ן - מול ה"בית יוסף" והרמ"א, הש"ך וה"ט"ז וה"מגן אברהם" - מול ה"קצות" וה"נתיבות", רבי עקיבא איגר והגאון, זה לא רציני. זה כאילו טען קברניט הספינה הריקה, שגם בספינתו כמה גרגרי חול. התעשת: "אבל אנו פתוחים לתרבות המערבית. והיא, הרי תודה, טעונה וגדושה: סופרים, מחזאים, משוררים, הוגים" - הייתי יכול לענות לו, שאם יתקלו במעלות בית חורון שתי עגלות, האחת טעונה אוצר המלך והשניה קש וגבבא, שלא להזכיר שהקש שורץ נחשים ועקרבים, אין ספר איזו תדחה מפני רעותה. אבל, כבר אמרתי: הייתי זקוק לו, לעשות טובה ליהודי.
אמרתי לו: "הרי למדת ב'חדר'. תרשה לי להזכיר לך משהו".
אמרתי, פעם עוד היה עם מי לדבר. היתה להם 'גרסא דינקותא'. משה ואהרן באו אל פרעה, ודרשו לשלח את בני ישראל. אמר פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקלו. לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח" (שמות ה, ב). היה עליהם להוכיח, שבאים הם בשם בורא העולם. "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת, ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה, ויהי לתנין" (שמות ז, ח-ט). עשו כן, ועוררו פרץ צחוק: "ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים, ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלהטיהם כן, וישליכו אי מטהו ויהיו לתנינים" -
זה מה שישכנע אותם?! כל דרדק, שולית קוסמים, עושה זאת!
"ויבלע מטה אהרן את מטתם".
זה, מה ששכנע! וכיצד -
פירש רבינו עובדיה ספורנו (שמות ז, יב): "וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים", על תבנית ותמונת תנינים, אבל לא בתנועתם. "ויבלע מטה אהרן את מטתם", שיראו שהאל לבדו הוא הנותן נשמה ורוח. ולא היה כח בחרטומיהם לתת תנועה בתנינים.
ומדוע בחר הקדוש ברוך הוא באות זה, כי רצה להעמידנו על החילוק וההבדל - לא בין מעשיו למעשה החרטומים בלבד, אלא על התהום הפעורה בין השקפה ודת, לבין היהדות, דת האמת. וכבר עמדו על כך הרמב"ם (באגרת תימן) וה"חזו"ר (מאמר ג אות ט), שבהשקפה ראשונה עלול אדם לטעות בין אדם חי לבובת שעוה. לכאורה, בחיצוניותם, נראים כזהים. אך במבט שני, מיד רואים: השער פאה נכרית והעינים כדורי זכוכית, הפנים טיחת שעוה והמילוי קש. ובאדם, מוח ולב, וראות וכליות, וכבד וטחול, לבלב ובני מעיים, בשר ודם, רקמות ועצמות, פנימיות חיה ופועמת. ועל הכל, נשמה בת שמים, חלק אלוך ממעל!

ולענייננו, החרטומים השליכו איש מטהו והפכו דמויי תניניים. האם היו להם קרבים ובני מעים, והאם היתה בהם חיות ותנועה? פוחלצים היו, תניני דמה. ואילו תנין אהרן תנין ממש היה, על כל איבריו וגידיו, חי ומתנועע, אוכל ובוטל! כך כל חכמתם ותרבותם. מה הדמיון לדבר אחד מדברי תורה, ולכל מצוותיה של תורה. כמה פנימיות יש בהם, כמה עומק והשכלה והבנה - השל"ה הקדוש באר עניינים העומדים ברומו של עולם בכונת המצוות, והזהיר (בהקדמת ספרו) "שלא יעלה במחשבתכם שירדתי לעומק הענין, כי אינו אפילו כערך טיפה בערך הים הגדול. כי לסודות ההם אין סוף וקץ. אדם אם יחיה אלף שנים פעמים לא יעלה ויגיע להבנת מצוה אחת עד עמקה ושרשה ושרש שרשה!"

והעולה על כולם, כי מלבד העומק וההבנה והכונות, יש כאן "רוח חיים", גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ולעולם הבא (אבות פ"ו מ"ז), ו"מרבח תורה מרבח חיים" (אבות פ"ב מ"ז). "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם" (דברים כט, ח), כאלו עשיתם עצמכם (סנהדרין צט ע"ב), יצרתם אישיות חדשה, נעלה ומרוממת - ומה, האם יתכן להשוות בובת שעוה לאדם?

האם לא צודק לומר, שהאדם "מלא" ובוטת השעוה 'ריקה'! "טוב", ענה לי, "בוא לא נתוכח על עניני השקפה".

"נו, סוף סוף. אבל יש כאן יהודי שמאימים להשבת פרנסתו אם לא יוציא ילדיו מחינוך חרדי!"

"נסדר את זה", הפטיר, "אבל שתדע: לא יפה לדבר כך אל ראש הממשלה..."

"ענה כסיל כאולתו"
יש גמרא, איך לומר תמוהה. מי חכם, ויבינה. משה ואהרן באם לפני פרעה ודורשים לשלח את ישראל. פרעה דוש מהם מופת. משליך אהרן את מטהו, והופך לתנין. משליכים החרטומים מטותיהם, והופכים לתנינים. תיקו. "ויבלע מטה אהרן את מטתם" (שמות ז, יב). אה, על זה לא חשבו. הם יצרו תניני דמה, בלי רוח חיים. והמטה של אהרן הפך לתנין חי, רוחש ואוכל, תנין אמת, מעשה אלקינו ונפלאותיו. ונס בתוך נס, קודם שב והפל מטה, ואז בלע תניניהם (שבת צז ע"א). ונס שלישי, שלא העבה (שמות רבה ט, ז). מה אמרו החרטומים, שזו אצבע אלקים? איפה!

"אמרו לו יוחנא וממרא [ראשי המכשפים של מצרים (רש"י)] למשה: תבן אתה מכניס לעפריים [שהוא מקום הרבה תבואה, אתה מביא לשם תבואה למכור, בתמיהה. כך, ארץ מצרים שהיא מלאה כשפים, אתה בא לשם לעסוק בכשפים? (רש"י)] אמר להם: פתגם שגור הוא, למתא ירקא, ירקא שקול [לעיר שגדל שם ירק הרבה, הבא ירק שלך למכור, לפי שמתקבצים שם הכל לקנות (רש"י)] (מנחות פה ע"א, ובמדרש שם).

לא מובן.
מתי אמרו לו כן? אם כשהשליך מטהו, ודאי סברו שעשה כן בכשפים. אך מה היה לו לענות להם, מיד יראו שפעולת הבורא היא. ואם לאחר שנוכחו בכך, כשנתרו בלי מטות כי "תניניהם" נבלעו בחטף במטה האלקים, איך העזו לומר דבר -

העזו גם העזו. ברש"י (שמות ז, כב) משמע שאמרו כן לאחר שמטותיהם נבלעו!
אבל משה, מה ענה להם! היה לו לומר שעניניהם הרואות שאין אלו כשפים, ושלוחי הבורא הם! כתב רש"י (מנחות, שם): הם אמרו לו דברי לצנות, והוא השיב להם בענינים. מיישהו מבין!?

מקובלנו מהסבא מקלם זצ"ל בביאור המאמר, שלפעמים אי אפשר לענות למתנצח בדברי הגיון. כי אז נצבות שתי דעות שוות כביכול, אתה אומר כך והוא אומר כך. עליך לענות לו לשיטתו, כי שייבין עד כמה הוא נלעג!
ואספר, בענין זה -

אחד מרבני רמת גן הוצרך להוועץ במרן הרב שך זצ"ל בענין נחוץ. הזמין מונית ומסר את הכתובת. בדרך סיפר לנהג אל מי הוא נוסע: רב גדול. לא, לא מקובל, אבל גאון אדיר. לא, אינו מחלק סגולות. ברכות, כן, בודאי. הן פועלות? בלי ספק, הלא הגמרא אומרת (בבא מציעא פה ע"א) שברכת מזכה הרבים כמוה כברכת הקדוש ברוך הוא! טוב, הגיעו, והנהג הוציא כפה לבנה, מקופלת, מהתא לימינו, חבשה לראשו. הוא יכול להצטרף? מבקש הוא ברכה לחולה. ודאי, יכנס ראשון. הרב ישאר אחריו, להוועץ ובענינו.

התקבלו מאור פנים, והנהג רכן לנשק ידי הרב. ברגש עז, קרוב לדמעות, בקש ברכה לכלבתו החולה, נפשו קשורה בנפשה, אהובת המשפחה. וכעת, אללי, חלתה -

הרב התפלץ בשמעו, אבל הרב שך, ממש "זקן מלא רחמים", נטל את הסידור ודפדף ל"מי שברך לחולה": "יש לנו תפילה מיוחדת לחולים, שיביראו בסיעתא דשמיא, אבל לפני כן עלינו לדעת מה שם החולה" -

"לסי", ענה בהתרגשות. הרב בויט בו מבעד למשקפיו העבות: "ושם האמא?"

הרב... לא יודע...
"חבל", נאנח הרב שך וסגר את הסדור, "אז אי אפשר לעשות מי שברך..."

לא היתה זו התחמקות. כך הבהיר לו - אם הלה הבין - שבקשתו מופקעת, ואין עושים "מי שברך" לכלבים...

וכך, על דרך זו, ענה משה רבינו לחרטומים: אתם מאשימים אותנו בעשיית כשפים, אז נאמר שאתם צודקים. ואז, הרי אתם עצמכם יודעים שאין זו אלא ליצנות גרידא...

מסופר, שהרב לימד: "שנים אוחזים בטלית, זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וזה אומר אני מצאתיה וכולה שלי, יחלוקו" (בבא מציעא ע"ב ע"א).

תמה אחד השומעים: "מה יעשה בחצי טלית, הלא בקריאת שמע צריך לאחוז בארבע הציציות!"

"אה", ענה הרב, "בשביל 'ברוך שאמר' די בשתי ציציות..."

וכבר ספרתי -
בשעתו, נקלע בחור מקבוץ "עין שמר" של "השומר הצעיר" לבני ברק. שוטט בעיר, והגיע לשיבת פוניבז'. תמה לראות מאות בחורים בני גילו שוקדים על תלמודם בריתחא דאורייתא. "במה אתם עוסקים" שאל. ענו לו: "בסוגיות התלמוד". לא ידע מהו תלמוד, ולא מהי סוגיא. אמרו לו: "בוא ותחזה שעה של לימוד". הציגו לו כיפה והתאימו לו חברותא. אורו עיניו, ונשאר בישיבה! קבל עול תורה ומצוות, והיה לבן תורה.

יום אחד נקראתי של מרן "חזון איש" זצ"ל. ספר שהקבוץ אינו משחרר את נירוותו של הבחור, ויזדקק ותעודת זהו לדחית גיוסו לצבא. בקש שאסע עמו לחיפה ואסדיר זאת במשרדי הרשויות. הם יערימו קשיים, אבל נובהרדוקער מסתדר בכל מקום...

נסענו צפונה ברכבת, ובתחנת "בית יהושע" עלה קבוצניק שהכיר את הבחור, שנראה עכשיו כבן ישיבה לכל דבר. נדהם, וקרא: "מה אתך, עברת את הנחשלים הנבערים האלה? כלום אינך יודע שחסר להם בורג בראש, מה אתה עושה שם?!"

נדרכתי. הבנתי שעומדת להתחולל כאן מלחמת תרבות, ומה הבחור הזה - בסך הכל כמה שבועות בישיבה - ידע לענות. אולי משום כך נשלחתי אתו, שאענה במקומו -

ואז שמעתי שהבחור עונה: "עוזב, דוד. הנח לי להיות מטומטם כמו ה"חזון איש", ואתה תשאר פקח כמו יוסקה..."

הלה נבוך בעליל, גרר רגלים ועבר לקרון הסמוך. שאלתי: "מי זה יוסקה?"

וענה: "אה, הוא מחלק את התערוכות לתרגוליים".

ואז הבנתי, שכך צריך לענות. רק כך מבנינים הם, כמה נלעגים הם!

(הגדת)
והפילתי את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה, לבלתי היות שם ערוב למען תדע כי אני השם בקרב הארץ

כתוב בספ"ה ק אמרי יוסף להרה"ק מספינקא זצוק"ל עה"פ 'והפילתי את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה, לבלתי היות שם ערוב למען תדע כי אני השם בקרב הארץ'. ע"פ מה ששמע מרבו מהרה"ם א"ש זצוק"ל על דברי הגמ' חגיגה דף יד' כי אתא רב דימי אמר י"ח קללות קלל ישעיה הנביא ולא נתקרה דעתו עד שאמר ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד'. ישעיה הנביא היו זורקים עליו אבנים על שאמר להם הנבואה האמיתית, וכל הקללות הללו היו מדברי הנבואה עד שאמר שיגיעו למצב שהנער לא יכבד הזקן, והאדם הבויו 'בזא את האיש הנכבד. שיבואו לזלזל הורים ומורים. וצריך להבין מהו הלשון 'ולא נתקרה דעתו' שהרי לא קילל מעצמו ח"ו, אלא קיבל הכל בנבואה? ועוד, שהרי ישעיה הנביא בודאי היה אוהב כל אחד מישראל כנפשו. וכן צ"ע האם החוצפה היא הקללה הגדולה ביותר מכל הקללות?

וביאר מהרה"ם א"ש ע"פ דברי הגמ' 'אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי' ובמ"א כתוב 'אין בן דוד בא אלא בדור שכולו חייב'. והרי צ"ע שאם צריך זכויות להגאל, איך יבא בדור שכולו חייב, וכן צ"ע כיצד יתקיימו שניהם כאחד. אלא שעד דורו של משיח יהיו יהודים כשרים מצד מה שהם מתפעלים מקהילה ששומרת עליהם שלא לסטות מהדרך. כשיש חיי קהילה הרי אם לא

יבא ג' פעמים ביום להתפלל בבית המדרש, ישאלו אותו היכן היית? ולכן הוא בא להתפלל. ואע"פ שהנהגה שלו כולו זכאי, אינו כולו זכאי, אלא שיש לו תערוכות, יש לו בעיה מהראש הקהל, והרבי, וחמיו, וחביריו. או תורה לשמ"ה, לשם האשה, או לשמו של אביו שמשלם לו שכירות וכו', איך יהיה נקרא כולו זכאי, אע"פ שמצד ההנהגה אין בו רעותא אך מחשבתו מבולבלת ועושה דברים רבים מפני הבושה שמתבייש מאנשים.

וכן ה'חייבים' אינם 'כולם חייבים'. יש מי שמסתובב בין חברים לא טובים, ועושה דברים נלוזים לא מפני שהוא רוצה בהם אלא שאם לא ינהג בדרכם הנלוזה, יצחקו וילגלו עליו. ונמצא שמצד מעשיו הוא חייב, אך אינו 'כולו חייב'. הראשון הנ"ל נכנס לבית המדרש מפני חמיו וחביריו, וזה השני נכנס למקומות אחרים מפני חמיו וחביריו. וכמ"ש הרמב"ם שהאדם נמשך אחר הסביבה.

נמצא שיש חסרון מהותי הן ביכולו זכאי' והן ביכולו חייב'. אך משיח צדקנו יבא בדור שזה הבלבול יתבטל, הזכאי יהיה זכאי בפני עצמו לא בגלל חשבונות של אנשים אחרים, והחייב יהיה חייב בפני עצמו וגם לא מצד חשבונות אנשים.

יהיה שם תערוכות סיבות מסיבות שונות. כי יהיה או דור שכולו זכאי, או כולו חייב, יזכנו ה' להיות מהזכאים ונוכה בקרוב לקבל פני משיח צדקנו אמן.
(הגרמ"י רייזמן)

פרשת וארא

אומרת הגמרא {מסכת ראש השנה יא, א} - בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים... מה עשינו שם, שישה וחצי חודשים, מהרגע שפסקה העבודה, ועד שיצאנו ממצרים?

שישה וחצי חודשים, היו עבורנו סמינר באמונה... המכות האלו, לא היו עבור פרעה!

אנחנו אומרים את זה, בתפילת ערבית - העושה לנו נסים ונקמה בפרעה... הניסים היו לנו, הם לא היו לפרעה! לפרעה, זה היה נקמה. כל הניסים שראינו במצרים... הדם והצפרדע וכינים ודבר וערוב, וכל מה שראינו שם, זה היה נקמה בפרעה, אבל ניסים עבורנו.

מה למדנו באותם שישה וחצי חודשים? מה למדנו מאותם עשר מכות, שהיו במצרים?

למדנו, שהקב"ה שליט במים - במכת הדם, והקב"ה שליט באוויר - יג, יג ורוח הקדים נשא את הארבה, והקב"ה שליט ביבשה - שהעפר התמלא כינים. והקב"ה שליט במגזג-האוויר - במכת הברד, והקב"ה שליט במאורות השמים - במכת חושך, והקב"ה שולח בבעלי החיים שבים - מכת צפרדע, והקב"ה שליט על החיות שבישוב - מכת דבר, ובבעלי החיים שביערות - מכת ערוב, והוא שולט בגוף - מכת שחין, והוא שולט בנפש - הכבדת לב פרעה, ושולט בחיי האדם - מכת בכורות.

נמצאנו למדים, שהקב"ה עשה את האותות ומופתים במצרים, עבור עם ישראל, והלימוד היה - יסודות האמונה, שאיתם יצאנו ממצרים, עם עשר מכות... כמו שכותב הבעל שם-טוב, שכל יהודי, ימצא תשובות לכל שאלה, שתעלה לו במהלך החיים, יוכל למצוא את המענה, בעשרת המכות שהיו במצרים.

לפני שניכנס לענין, עוד הקדמה קצרה מאוד:

פתחנו ואמרנו, שהמהר"ל מחלק את המכות, לכמה סדרות... הוא כותב, שיש המחלקים את המכות ל'חמש-חמש'... יש שמחלקים את המכות ל'שלוש-שבע' {שבע בפרשת השבוע שלנו, ושלוש בפרשת בא}... ויש שמחלקים את המכות ל'שלוש-שלוש-שלוש', זה מה שאנחנו מכירים רבי יהודה היה נותן בהם סימנים: דצ"ך. עד"ש. באח"ב.

כל אחד שקורא את זה, שואל את עצמו - בשביל מה צריך לחלק את זה? קשה לך לזכור עשר מכות?! כל מספר פלאפון, יש לו עשרה ספרות... אז מה הבעיה לזכור עשר מכות?!

אם אתה רוצה לקצר, יותר טוב לקצר ב-"אשמנו, בגדנו, גזלנו"... יהיה לך פחות לדפוק ☺

אז כל אחד מבין, שאם ר' יהודה קיצר אותם, ל- דצ"ך. עד"ש. באח"ב...

יש כוונת מכוון, למה הוא עשה את זה...

אז ראיתי פעם בדרך צחות, שאחד אומר, ש- דצ"ך. עד"ש. באח"ב נעשה בקיצור, כי ר' יהודה היה ראש המדברים בכל מקום. בכל מקום היו מכבדים את ר' יהודה לדבר קצר... ☺

עוד שמעתי פעם בשבע ברכות, שאחד רצה לשמח חתן וכלה, אז הוא שאל - אתה יודע למה ר' יהודה היה נותן בהם סימנים?

תלמד, הוא אמר לחתן, שמכות בלי סימנים זה לא מכות ☺

ראיתי בדעת זקנים מבעלי התוספות, הוא מביא שהחלוקה הזאת של דצ"ך. עד"ש. באח"ב, היא לאפוקי ממה שדוד המלך כותב בתהילים... דוד המלך הופך את עשרת המכות בתהילים... למשל:

הוא מקדים את מכת ערוב, לפני צפרדע {עח, מה} ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם למרות שצפרדע, קדמה למכת ערוב.

{קה, לא} אמו ויבא ערב ננים בכל גבולם מקדים את הערוב לכינים... יש על זה מגיד מדובנה, למה הוא מקדים את הערוב לפני הצפרדע... יש לו משל מאוד יפה:

היה פעם עשיר גדול, שר במלוכה, שעשה פעם חתונה לבתו... היו לו כל-כך הרבה מוזמנים, שלא נכנסו באולם אחד... מה עשה?

החליט לחלק את החתונה לשלושה ימים...

ביום הראשון, הוא עשה מה שנקרא אצלנו היום - סעודת עניים... הזמין את כל העניים...

ביום השני, הוא הזמין את כל המשפחה שלו... את כל הקרובים שלו ושל אשתו

ביום השלישי, הוא הזמין את כל שרי המלוכה...

כל אחד, קיבל הזמנה בצבע אחר... מי שהוזמן ביום הראשון קיבל צבע כזה... ביום השני, צבע כזה... ביום השלישי, צבע כזה... ובתחתית ההזמנה נכתב, שכל מוזמן ביום הזה, אסור לו להגיע פעם נוספת. לכל אחד מותר לבוא רק פעם אחת.

מינה שומרים שישמרו, שלא יבואו אנשים פעמיים...

מגיע עני ביום הראשון... הביא איתו שקיות, כדי להעמיס אספקה לכמה שבועות... בכל זאת, לא כל יום יש כזאת חתונה ☺

וזה שאמר ישעיה באהבתו את ישראל, שבעקבא דמשיחא ירהבו הנער בזקן והנזבה בנכבד. היינו שאם אתה איש כשר, לא יהיה משום התפעלות מראש הקהל או מרב הקהילה, 'מי אתה שתאמר לי מה לעשות'. בפרט בדורינו ששייך שיהיה אברך כולל שיושב בבית המדרש כל היום, ובביתו יש לו כלי טרף ואין יודע מזה רק השי"ת לבדו, שזהו בירור בינו לבין קונו, לא משום חשבונות אנשים אחרים כלל, נמצא שבאמת הגענו למצב או שאתה כולך זכאי לכבוד ה', או כולו חייב רח"ל. כי אין מי שיוודע רק השי"ת לבדו.

וכנודע שמהר"א מבעלזא זי"ע התאנח אנחה קשה בהלויית אביו מהרי"ד זי"ע 'טאטע, באיזה דור עזבת אותי? נעבך נעבך יהודי בימינו נהיה כ"כ קל לעזוב דרך התורה שהוא נוסע ללמברג וקונה ספרי כפירה'... ליסוע ללמברג ולקנות ספרון, זה לא דבר קל, אם הוא יהודי נכבד ומסתובב בלמברג ישאלו אותו, מה לך עם שטריימל במדרחוב יפו. א"כ אינו כולו זכאי, כי עדיין יש בו מחשבות מעורבות מפני אנשים. ולכן עשה הקב"ה בדור אחרון שיש לאדם את כל המדרחוב של פאריז ולונדון בתוך כיסו וביתו, ויכול לבחור בכל מיני רעים מאוסים ומרים מבלי שיראה איש במעשיו. ואם הוא בוחר בטוב שלא לעשות כן, הרי הוא כולו זכאי.

ואפי' מה שב"ה תיקנו בהקהילות לשמור על האברכים לעקוב אם הכלים כשרים, ואם לאו לא יוכלו בניו ובנותיו ללמוד במוסדות הקהילה. אך גם אני חבב באחד מהוועדות בבעלזא, ואני מעיד שאחרי ככלות הכל, אחרי כל השמירות והחומות, זה רק עשרים אחוז משמירה אמיתית. שהרי הכלים זולים כ"כ, יכול אדם לקנות כלי כשר אחד להראות לקהילה שהוא בסדר גמור, ובצד השני השקט, שם הוא נבחן אם הוא זכאי לשמור על נפשו להשי"ת במסירות נפש, או לרדת לעבר פי שחת מבלי שידע איש במעשיו. אף אחד לא שומר עליך, לא הקהילה ולא הרב ולא השומר, אתה בעצמך יודע אם אתה שומר על קדושת היהדות או לא. ואם בדורות קודמים היתה האשה צריכה להתוודע מזה שבעלה נסע ללמברג, בימינו אפילו האשה אינה יודעת מה מצב בעלה.

סיפר האדמו"ר מקלויזנבערג בשם אביו הרה"ק מרודניק זי"ע שפעם אחת נכנסה אשה אלמנה בוכיה לבית הדברי חיים מצאנז, ובכתה בדמעות שליש ולא היתה יכול להוציא מפיה לומר מה כואב לה. ואמרה שהיא מתביישת לספר לרב גודל כאבה, עד שהרגיע אותה הדב"ח שתספר לו צרתה. ואמרה לו שלפני זמן קצר השיאה את בתה היתומה לחתן תלמיד חכם, ומכרה כל רכושה להשקיע בחתן ת"ח. והם גרים בביתה. והנה בתקופה אחרונה ירד האברך מדחי אל דחי, עד כדי כך שאינה יכולה להוציא מפיה לאיזה טנופת קשה נפל חתנה הצעיר. בזמננו לא היה אינטרנט. הדברי חיים הצעיר שתספר לו מה נעשה עם האברך, כדי לתקנו ולהוכיחו. עד שהסכימה האלמנה לספר שזה כמה שבועות שהאברך יושב עם ספר גדול שכתוב עליו מבחון 'עבודה זרה' וכל היום וכל הלילה הוא רכון על הספר ומסתכל בו, אינו יכול להפרד ממנו. זו היתה מסכתא עבודה זרה של תלמוד בבלי... הדברי חיים הסביר לאלמנה איזה חתן חשוב זכתה להכניס לביתה.

המצב שלנו שהכלי הטמא כלול משני בחינות העבודה זרה, יש שם כל התורה כולה בהנף אצבע, ומאידך יש שם עבודות זרות ממש רחמנא לשזבן, כל הע"ז ג"ע שפ"ד נמצאים על המסך. ותיכף שאשתו נכנסת לחדרו הוא לוחץ לחיצה קטנה על העכברון והחליף מע"ז הרעה למסכת עבודה זרה תלמוד בבלי, שהיא תראה שהוא עוסק בגמרא. בזה אין מי שישמור על האדם, רק השי"ת לבדו.

הרי לנו שכבר הגענו לדור שכולו זכאי וכולו חייב, כי במצב שלנו השטריימל לא שומר על האדם מלרדת שחת. ויחד עם זאת שהחוצפה גודלת מדור לדור וממש ירהבו הנער בזקן לומר 'מי שמך לראש' מי אתה שתאמר לי מה לעשות'. וזו ברכה גדולה מאד, שדווקא ע"י החוצפה הזאת, נשארו בתוך בירור אמיתי מי לה' ומי לבעל, אין כבר בלבולים מאנשים אחרים, כל אחד מחליט בעצמו האם אני כולו זכאי או כולו חייב רח"ל.

וכ"כ היגל יעקב בשם רבו האמרי יוסף שאמר בשם מהר"ם א"ש כנ"ל, והוסיף שתועלת יש בכ"כ חייב יותר מ'חייב זכאי וחציו חייב', כי הרבה יותר בנקל לשוב בתשובה שכולו חייב, מבמצב התעורבות. וכמ"ש הרמ"א בהלכות עשי"ת שיותר צריך תשובה על ספק עבירה מודאי עבירה. כי אם נדמה שהוא מתנהג הכל בסדר, וכל זה רק בשביל אנשים אחרים, הרי אין עולה על דעתו שצריך לשוב בתשובה על זאת. אך כשהגענו לדור משיח שכל אחד אומר 'מי שאתה שתאמר לי מה לעשות'. ואפי' אם לא תכניס את הילדים שלי בחידר, הוא קונה שני מכשירים אחד כשר לחוץ והשני לפני ולפנים רח"ל.

וזהו 'לא נתקררה דעת' דישיעה, כי הוא ידע שביאת המשיח תלוי בבירור אמיתי, לא בדברים מעורבים שנמשכים מחטא עץ הדעת, כששמע ישעיה שיריהבו הנער בזקן, הבין שברוך השם יש כבר דרך להגיע לתיקון השלם, כי זהו האמצעי שע"ז הקב"ה מגלה את מדרגת היהודי ע"פ האמת. ולפי"ז מבאר האמרי יוסף צדוק"ל הפסוק 'הפליתי ביום ההוא', וכתב המדרש שהכונה על דור ביאת המשיח 'ביום ההוא יהיה השם אחד ושמו אחד', 'את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה' אין הכונה על תל אביב אלא על יהודים כשרים שמקבלים פני משיח, בחי' ארץ גושן, קריה חרדית, שם יהיה פלא גדול, כי בקרקא וורשא לא היה בירור אמיתי, שלא נסע ללמברג לקנות ספר טרף, משום מה יאמרו הבריות, אך לפני ביאת המשיח 'לבלתי יהיה שם ערוב', לא

למחרת נודע לו, שאשתו קרובה משפחה, של אשתו של בעל השמחה... אז גם ביום השני הוא בא... אבל אז, הוא כבר התלבש בצורה מכובדת יותר... שם עניבה... מכנס יפה... בכל זאת, קרוב משפחה... הוא ניכנס לאכל... איך שהוא ניכנס, תופס אותו אחד השומרים – אתה היית פה כבר אתמול!
תופס אותו בגרון, וגורר אותו החוצה...
"מה אתה עושה...??"
היית פה אתמול, נכון ???
"כן.. הייתי..." ☺
אז למה באת לכאן גם היום ???
"אתמול באתי בתור שונור... היום בתור משפחה..."
אבל כתבו בהזמנה שלא באים פעמיים – או שונור או משפחה ! ... תופס אותו, ובא לזרוק אותו החוצה...
הבעל הבית רואה מכות... רץ מהר לברר מה קרה...
"למה אתה תופס אותו ככה ?"
הוא היה כאן כבר אתמול... אכל...אכל...אכל...ראיתי אותו יוצא עם שקיות... והיום הוא בא עוד פעם !
"למה באת גם היום ???"
מה זה "למה באת גם היום"... אשתי היא דודה שלישית של אשתך !
"אה... קרובי משפחה... טוב תשאיר אותו..."
אומר המגיד מדובנה – זה מה שהיה בכל מכות מצרים... הגיעה מכת ערוב, באו כל החיות מכל העולם... אמרו הכנים "מה עושים עכשיו ? אנחנו היינו אתמול... מותר לבוא עוד פעם או אסור ?"
כאן היה להם ספק... אומר דוד המלך {קה, לא} אמר ויבא ערב כנים בכל גבולם – יאלה, כנים גם משפחה, תכניס גם אותם...
אז דבר גם הצפרדע... היו קודם, ולא ידעו אם מותר להם לבוא... אמר דוד המלך {עח, מה} ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם – פעם קודמת, הצפרדע באה סולו... עכשיו היא באה בתור המשפחה... שתבוא גם. עד כאן, דברי המגיד מדובנה.

אם כן, יצאנו למדים... יש לנו דצ"ך. עד"ש. באח"ב...
כותב המהר"ל – שלושת הסדרות של המכות האלה, בא ללמד אותנו, שהשנים הראשונים היו בהתראה, והשלישית בלי, ולכן ר' יהודה, חילק את זה לשלוש סדרות. דהיינו, דם-צפרדע, התראה. כנים בלי התראה. ערוב ודבר עם התראה... שחין ללא התראה. ברד וארבה, עם התראה... חושך ללא התראה.
מכת בכורות, הוא כבר התרע בו על ההתחלה, שנאמר {ד, כג} הנה אנכי הרג את בני בכורך.
זאת החלוקה, של דצ"ך. עד"ש. באח"ב...ללמדך, ששנים ראשונים היו בהתראה והשלישי בלי.
בא כאן הכלי יקר, ואומר כאן יסוד נפלא, בשם האברבנאל, והוא מרחיב מאוד לבאר את הדברים... נדבר על זה ממש בקצרה, כיון שזה לא הנושא המרכזי, שאנחנו רוצים לעסוק בו:
כותב הכלי יקר – במצרים, היו שלוש סוגים של כופרים. היו כאלה, שנקראים בשפה שלנו אתאיסטים – לא מאמינים בשום דבר. אלה אמרו – אין אלוקים... כמו שאמר פרעה {ה, ב} לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח. היו כאלה שאמרו – יש אלוקים, אבל האלוקים ברא את העולם, ואינו משגיח על שפלים... כלומר הוא ברא את העולם, ולאחר מכן, הוא לא משגיח על מה שקורה בו.
היו כאלה שאמרו – יש אלוקים, משגיח על שפלים, אבל אינו יכל לשנות את איתני הטבע.
פירוש הדבר, שלאחר שהוא ברא את העולם, הוא לא משנה יותר את הבריאה... כלומר, השמש זורחת במזרח, ושוקעת במערב... ויש עונות השמים, לכל עונה יש את הזמנים שלה... לכל דבר יש מסלול קבוע, ולא ניתן לשנות זאת.
כנגד שלושת הסקטורים האלה, **כותב האברבנאל** – נתן הקב"ה שלושה סקטורים של מכות, וזה דצ"ך. עד"ש. באח"ב.

כותב הכלי יקר – הסדרה הראשונה שנקראת דצ"ך, היתה כנגד האנשים שאמרו – אין אלוקים. נתן להם הקב"ה שלוש מכות. במכה הראשונה, מכת דם, נאמר {ח, יח} למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. במכה השנייה, מכת צפרדע, נאמר {ח, יט} למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. במכה השלישית, מכת כנים, אפילו חרטומי מצרים הודו, שנאמר {ח, טו} ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלקים הוא.
היו קבוצה שניה, אומר האברבנאל, שאמרו שיש אלוקים, אבל הוא לא משגיח על שפלים... אחרי שהוא ברא את העולם, לא אכפת לו, מה נעשה כאן למטה... מה עשה הקב"ה ?
נתן שלוש מכות, להוכיח שהוא משגיח, על כל אחד ואחד מן הנבראים... הראיה, שהקב"ה מזהיר קודם, שהוא מבדיל בין ישראל למצרים – בין מצרים לארץ גושן... למה ?
להראות שהוא משגיח בכל אחד ואחד, שנמצא למטה.
כותב הכלי יקר, בשם האברבנאל – בערוב, מזהיר הקב"ה {ח, יח} למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ... איפה זה בא לידי ביטוי ?
{יח} והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב... הקב"ה מזהיר מראש !
גם בדם היה הבדל בין ישראל למצרים, אבל הקב"ה לא הודיע את זה מראש. במכת דבר, אומרת התורה {ט, ד} והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר מבדיל הקב"ה, בין מקנה ישראל, למקנה מצרים... עובדים שתי בהמות, אחת מתה ואחת לא... ובמכת שחין, הבדיל הקב"ה, בין ישראל למצרים... המכה הזאת באה רק על המצרים... ללמדך, שהקב"ה משגיח על שפלים... על כל דבר ודבר, שנמצא כאן למטה.
כותב הכלי יקר – והקבוצה האחרונה, היא אלה שאמרו, שהקב"ה ברא את העולם, משגיח על שפלים, אבל לא יכל לשנות, את מה שהוא ברא בטבע... באו המכות האלה, והראו שהקב"ה כן יכל לערוך שינויים... הביא הקב"ה את מכת הברד, שחיבר בה הקב"ה, אש ומים ביחד. במכת הארבה, כיסה הקב"ה את עין הארץ {י, טו} ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ... כיסה את השמש, שהיו מאמינים בה... ובמכת חושך, הראה הקב"ה שבעה ימים של חושך... "אתם אומרים שאני לא יכל לשנות את הטבע...?!"
הראה להם הקב"ה, כיצד הוא משנה את הטבע, בכל פרט ופרט...
אם ככה, כותב הכלי יקר, בשם האברבנאל – שלושה סוגים של כופרים, שהיו במצרים, כל אחד קיבל את המענה שלו. הסדרה הראשונה, שנקראת דצ"ך, כנגד אלו שאמרו שאין אלוקים...הסדרה השנייה שנקראת עד"ש, כנגד אלו שאמרו שיש אלוקים, אבל אינו משגיח על שפלים... והסדרה השלישית שנקראת באח"ב, כנגד אלו שאמרו שיש אלוקים, הוא משגיח על שפלים, אבל הוא לא יכל לשנות את הטבע.

לאחר ההקדמה הזאת, הייתי היום רוצה לעסוק בנושא מכה אחת, מתוך עשרת המכות, שהאורגנילית שלה, נמצאת עד עצם היום הזה... אני אשאל את הציבור – איזה מכה, קיימת עד עצם היום הזה, האורגניל ??? רבותי, לא חושך... ולא כנים... ולא צפרדע... לאיזה מכה אנחנו מחכים עד עצם היום הזה ???
ברד !
מקודם הייתי בשיעור... שאלתי את השאלה הזאת - לאיזה מכה אנחנו מחכים עד עצם היום הזה, אז מישוהו אומר לי – ביזת מצרים ! ☺
למה מחכים למכת ברד ?
כי במלחמת גוג ומגוג, הדבר שירד על גוג ומגוג, זה הברד האורגניל שהיה במצרים !
אנחנו אומרים את זה, בהפטרה של חול המועד סוכות...שם אנחנו מביאים את הענין של אבני אלגביש, שירדו במלחמת גוג ומגוג... זאת אומרת, שהם תקועים בשמים, כמעט 3300 שנה... עומדים באותו מקום, ומחכים להוראה של הקב"ה.
(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

פרעה, וא"ת הלא הק"ו פריא דמיון דא"ל מורשה הי' להם צער, עז"א ואני ערל שפתים ולא יכולתי לומר תיבת מורשה וע"כ אמרתי ונתתי אותה לכם ירושה ושפיר פירש"י י"ה אחד מי ק"ו. (טללי אורות)
כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגופתי אל לך ובעבודך ובעמך בעבור תדע כי אין ממני בכל הארץ: (ט, יד) ברש"י על הפסוק כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגופתי וגו'. פירש רש"י מוכן למדנו שמכת בכורות שקולה כנגד כולן. ומקשים העולם מכת בכורות מאן דכר שמיה הלא כאן מיירי ממתכת ברד. ויש לתרץ דהנה איתא ברש"י בפרשת שמות על הפסוק אם מאן אתה לשלח את עמי הנה אנכי הורג את בני בכורך פירש רש"י ומכת בכורות באה באחרונה ולמה פתח בה להפחידם תחלה אלא ללמדך שהיא קשה מכולם ביד עין שם. והנה מוכן גם כן מוכח שמכת בכורות קשה מכולם ביד דהא כאן גבי ברד

וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים (ו, יב) וברש"י, זה אחד מעשרה ק"ו שבתורה. ויש לדקדק דתיבות "ואני ערל שפתים" אין שייכים לכאן ומיותרים. וז"ל, ונקדים דלכאורה יש להקשות על הק"ו שאמר משה הן בני ישראל לא שמעו אלי דמשה אמר לישראל ונתתי אותה לכם מורשה ואיתא בגמ' ב"ב ק"ט דלשון מורשה משמע מורישין ואינם יורשין, והי' להם לישראל צער מזה אבל תיבת ירושה משמע שהוא בעצמו יורש, וא"כ מופרך ק"ו דמה שישאל לא שמעו לו הוא מחמת דאמר להם לשון מורשה והי' להם צער מזה. אמנם ידוע דמשה היה ערל שפתים, ואותיות בומ"ף הוא ממוצא השפתים ולא היה יכול לומר תיבת מורשה וע"כ הי' מוכרח לומר תיבת ירושה והי' מוכרח לשנות כומה שאמר לו השי"ת ונתתי אותה לכם מורשה והוא היה אומר ירושה. ובוה מיושב, הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני

ליקוטים נפלאים פרשת וארא

ושמונים שנה" (ז, ו-ז)

ולכאורה קשה, מה ענין מספר שנותם לכאן? וי"ל דהתורה מעידה על משה ואהרן שקיימו את שליחותם רק מפני שהשי"ת ציום ללכת, ולא שהיתה כוונתם ח"ו לגדולה ולהתנשאות שהם שלוחי ה'.

והנה על משה רבינו אנו יודעים שלא לכבודו עשה, דהא סירב בשליחות כמה פעמים ובעל כרחו הלך, אבל אהרן אולי לכבודו עשה, לכן מספרת לנו התורה "ומשה בן שמונים ואהרן בן שלש ושמנים שנה", וא"כ היתה שליחות זו לאהרן לפחיתות כבוד, שיהיה הוא לפה ולמתורגמן לאחיו הצעיר, ולולי שהתכוין לשם שמים לא היה הולך לשליחות זו, ומזה שהלך מוכח שכוונתו היתה אך ורק לקיים ציווי ה'. (כתב סופר)

"ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי אין כה' אלקינו" (ח, ה-ו)

רבינו האור החיים הקדוש שואל, א. מדוע אמר משה לפרעה שיקבע לו זמן ל'תפילה', ולא שאל אותו מתי רוצה שהצפרדעים ילכו, ומה אכפת לפרעה זמן התפילה, הרי העיקר שלא יהיו צפרדעים ומה אכפת לו איך יעשה זאת משה רבינו? ב. מדוע אמר לו פרעה באמת רק 'למחר', והרי אין לך אדם שירצה להיות בסכנת מוות אפילו שעה אחת? ומפרש רבינו הקדוש: משה רבינו נתכוין להראות לפרעה את החביבות המופלאה והמופלגת שהקדוש ברוך הוא מחבב את ידיו הצדיקים, שלא רק שהם יכולים לבקש מה' יתברך מה שרוצים, אלא הם קובעים בדיוק את הרגע והשעה שזה יקרה, ועושים עם ה' יתברך תנאים, שהוא יבצע זאת דוקא בזמן מסוים. ולכן אמר משה רבינו לפרעה, בא ותראה את 'ההשגחה הנכונה ושלמות החיבוב' שיש לי אצל הקדוש ברוך הוא, ושאני אבקש להקדוש ברוך הוא שיסיר את הצפרדעים דוקא בזמן שאני אקבע לפניו.

פרעה לעומת זאת, לא האמין בדבר זה, והוא חשב שמשה אומר כן, רק מחמת שהוא יודע שהמכה הולכת ממילא להיגמר מעצמה מיידית, ולכן משה אומר לפרעה שהוא יכול לקבוע הזמן כיון שהוא יודע שהמכה ממילא נגמרת, וגם שכנראה חושב משה שבוודאי פרעה ירצה שיסיר המכה מיד ולכן הוא 'מתגדל עליו' שהוא יכול לבקש מתי שפרעה ירצה, כי הוא בטוח שהוא יבקש שזה יהיה מיד, אבל אין חס ושלום שליטה לה' יתברך להמשיך את המכה כרצונו, כי המכה ממילא מעצמה הולכת.

ורצה פרעה לבדוק את אמיתות הדבר שאמר משה, ולכן ביקש ממשה שיתפלל שהמכה תסתלק רק 'למחר', ובזה יבחון אם נכונים דברי משה. ולכן אמר פרעה, למשה, שתפלל דוקא היום, שהמכה תסתלק רק ודוקא למחר, ואז יראה אם נכונים דברי משה,

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו, ו)

אומר החדושי הרי"ם זי"ע, הצעד הראשון לקראת הגאולה היה זה, שהגלות נמאסה בעיני בני ישראל ולא היו יכולים עוד לסבול את המצרים. כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא. וזהו שאמר הכתוב: "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - אוציא אתכם מתוך הסבלנות שיש בכם כלפי המצרים ואמאיס בעיניכם את הגלות, עד כי לא תוכלו לשאתה עוד.

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (ו, יב)

אפשר לפרש שמושה היה מתיירא פן ישמע אליו פרעה גם אחרי היותו ערל שפתיים, וזה יגרום ח"ו קצף על עדת בני ישראל, אם פרעה מלך מצרים ישמע לדברי ה' מערל שפתיים והם בני אברהם יצחק ויעקב לא שמעו אל נביאות ה' בדבר הגאולה, (דוגמתו מצינו ביונה הנביא שאמרו חז"ל שלא רצה לילך לנינוה, כי היה מתיירא פן ישובו אנשי נינוה שהם גויים וזה יגרום חלילה קצף על בני ישראל).

לפי"ז יפורש הפסוק "ואיך ישמעני פרעה" עם הפסק בין תיבת "איך" לתיבת "ישמעני", ורצונו לומר "ואיך", כלומר ואיך יפול הדבר אם ישמעני פרעה אע"פ שאני ערל שפתיים, "והן בני ישראל לא שמעו אלי", ועל זה השיבו הקב"ה "ויצום על פרעה" שבתורת ציווי ישלחם פרעה, ולא מרצונו הטוב, ולכן משה היה בטוח שלא ישמע אליו פרעה. (מרחן החתם סופר זי"ע)

"ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו, יג)

מביא הרבי מאלכסנדר בישמח ישראל בשם הצדיק ר' זושא מאניפולי שפירש את הכתוב בתהלים (מג, א) 'שפטני אלקים... מגוי לא חסיד', שדוד המלך ע"ה אמר: בעולם הבא ישאלוני מדוע לא הייתי צדיק כפלוגי, ולמדן כאלמוני, על כן ביקש מהקב"ה שישפוט אותו בהשוואה לגוי, שכנגדו הוא יהיה בסדר, אבל לא בהשוואה לחסיד כי אז לא יהיה טוב.

הבית ישראל היה מוסיף, כי הרבי ר' זושא היה עניו כידוע, ואמר על עצמו כשיגיע זושא לשמים ישאלו אותו מה בידך, תורה לא תהיה לי, כי הרי איני למדן, ומעשים טובים גם כן אין לי מה להראות. אולם אוכל למר שכנגד הגוי אני נראה יותר טוב.

על פי זה מבאר הישמח ישראל כי השי"ת אמר למשה שלא ידאג היאך בני ישראל ראויים לגאולה, 'ויצום וגו' ואל פרעה מלך מצרים', מלשון צוותא, שישווה את בני ישראל לפרעה, כי בהשוואה לפרעה כל היהודים כשרים וטובים. (יגדיל תורה)

"ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת וארא

וגזר עליו שישא גם את חמורו בנוסף לכל המשאות שהיו אתו, ובא ושאל את החכמים, מדוע לא התקבלה תפילתו?? והסבירו לו החכמים שהיה עליו להתפלל בצורה מפורשת שה' יזמין לו חמור שיעזור לו לישא את משאו, ומכיון שהוא לא פירט, יש מקטרגים שפירשו את תפילתו כרצונם, ובאמת נתקיימה תפילתו שנזדמן לו חמור, אבל זה היה לרעתו שהיה צריך לשאת גם את החמור. ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר', שהתפילה צריכה להיות מפורשת וברורה.

"ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה" (ח, טז)

שואל רבינו האור החיים הקדוש מה הכוונה באומרו 'והתיצב לפני פרעה', שהיה לו לומר 'השכם בבוקר ואמרת אל פרעה'. ומתוך רבינו הקדוש, שיש בזה ציווי נוסף למשה רבינו, הואיל שטבעו של משה היה להרכין את ראשו לכל אדם, כדרך השפלים, לזה אמר לו ה' שלפני פרעה לא ינהג כן, ולא ירכין ראשו וקומתו כדרך העומדים לפני הגדולים, אלא כגדול העומד לפני קטן, שכבר עשאו ה' למשה, ריבון ושליט עליו. ולמדים מזה על 'ויגבה לבו בדרכי ה'", שכשצריך להתיצב נגד רשעים, וצריך לומר דבר ה', אסור להתנהג בשפלות וענווה, וצריך ללכת עם כל העוצמה. וכך כותב רבינו הקדוש בפרשת דברים, וזה לשון קדשו: 'תנאי הענווה, שלא ישתמש בה להרחיק תוכחות על עוון, אם יראה איש עובר פי ה', ויאמר מי אני ומי ביתי להוכיח אנשים גדולים, אלא צריך להוכיח לצד חיוב בערבות... שיצטרך להוכיח על עוון לקטן וגדול, ולא ישתמש בענווה בענין זה'. עד כאן לשון קודשו.

"ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה' ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלוקים" (ט, כט)

ופירש רש"י בתוך העיר לא התפלל לפי שהייתה מלאה גלולים. וצ"ב דלמה לא כתוב כן גם בכל המכות. ואפ"ל דבאמת משה רבינו ע"ה התפלל בכל המכות מחוץ לעיר, אולם פרעה ידע מזה ולא היה יכול לצוותו להתפלל כאן לפי שהבין שהיא מלאה גלולים, אבל עכשיו שפרעה אמר 'ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים', א"כ חשב לעצמו שכבר ביטל בזה את הע"ז שלו, וק"ל במס' ע"ז שיכולין לבטל את הע"ז גם באמרי פיו, אע"פ שהע"ז קיים, וא"כ ביקש פרעה ממה שאם אכן כל הע"ז בטלים הם, למה לא יתפלל כאן שיתבטל המכה במהירות יותר. ועל זה ענה לו משה רבינו דאיננו יכול, כי ידעתי כי בשעה שיהיה הרווחה קצת מהמכה תחזור לעבוד את הע"ז שלכם, 'ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלוקים', ורק עכשיו מחמת האונס אתם מסכימים לבטלם, וא"כ אינו בטל עדיין, כי נפסק להלכה (יו"ד סי' קמ"ו ס"ז) דביטול עבודה זרה כשאין לבו כפיו, איננו מבוטל, וא"כ עדיין העיר מלאה גלולים כמקודם...

(אמרי שפר)

ועל זה השיב לו משה רבינו 'כדברך, למען תדע כי אין כה' אלוקינו', שה' מקבל תפילת הצדיקים עם כל התנאים שהם מתנים לפניו, וכמו שכתוב 'מי כה' אלוקינו בכל קראנו אליו, שהפירוש הוא 'בכל' קראנו אליו בכל אופן ותנאי שנקרא ונתפלל לפניו.

"ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים" (ח, ח)

יש להבין מאי טעמא דבמכת צפרדע נאמר 'ויצעק' מה שלא נמצא בשאר מכות שנאמר בהן 'ויעתר'. וי"ל עפ"י שפירש בישמח משה דבר נחמד, כי פרעה רצה מאד שלא יצא קידוש השם בעיני העולם כשיראו שסר המכה ע"י תפילת משה, ולכן בקש שמשה יתפלל שיסורו למחר, כי באופן זה יהיו סבורים העולם שפרעה ודאי רצה להכריתם מיד שלא ישהה המכה אצלו כלל, אלא שלא עלה בידי משה לעשות כרצונו ומה שהוסרו למחר זה נעשה מאליו. ולפי זה אם היה רוצה משה לעשות קידוש השם בעיני העולם היה יכול להתפלל שיכרתו מיד נגד רצון פרעה, אבל אז לא היה קידוש השם בעיני פרעה והוא רצה בעיקר שיהיה קידוש ה' בעיניו, על כן 'ויאמר כדברך', פי' שאתפלל על מחר כדברך, "למען תדע כי אין כה' אלוקינו" שהעיקר אצלי שאתה תדע שה' הוא האלוקים, עכדפ"ח. ועפ"י דבריו יש להוסיף כי עכ"ז רצה משה רבינו ע"ה שיהיה קידוש השם גם בעיני העולם, ולכן כשיצא מאת פרעה 'ויצעק' בקול גדול כדי שישמעו כולם שמתפלל שימותו למחר, ועי"ז יהיה קידוש ה' בעיני כולם...

"ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה" (ח, ח)

במכת צפרדע כתיב 'ויצעק, אבל במכת ערוב כתיב 'ויעתר'. אומר החתם סופר, הגמ' סוכה יד, אומרת: 'תפלה של צדיקים נמשל כעתר, מה עתר מהפך התבואה אף תפלה כן', ובצפרדע לא נהפך לרחמים שהרי מתו ותבאש הארץ, לכן כתיב ויצעק, אבל בערוב הלכו לגמרי, לכן כתיב שם 'ויעתר'.

"ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה" (ח, ח)

כתב רבינו האור החיים הקדוש על פסוק זה 4 מילים: 'מכאן שצריך לפרש תפלתו'. כלומר: לרבינו הקדוש, קשה מדוע הוצרך משה רבינו להזכיר בדבריו את שמו של פרעה, הרי הקדוש ברוך הוא יודע שהוא מתפלל על צפרדעים שנמצאים אצל פרעה, אלא למדים מכאן שיש צורך לפרש את התפילה. ובפרשת ואתחנן, רבינו הקדוש מביא מה שמסופר במדרש, שאדם היה הולך בדרכו ונושא משאות כבדים, והתפלל לפני ה'

'הזמן לי חמור', ומיד נזדמן לפניו גוי עם חמור צעיר,

סיפורים נפלאים פרשת וארא

"ושמי ד' לא נודעתי להם" (ו, ג)

היה בתחילה, בימי האבות, בסבל מועט. אבל מה שנחשב כסבל ליצחק, לא נחשב כבר כגרות ליעקב אבינו, והוא נאלץ לשהות עשרים שנה בבית לבן ולסבול את צרת יוסף. כשהתרגלו לכך, נאלצו לרדת למצרים. כשהתרגלו לחיים שם, התחיל עול השעבוד, והלך והכביד. נמצא, שכל ארבע מאות השנים היו רצף אחד של גירות וצרות, שאם לא היו הולכות וקשות, היינו מתרגלים אליהן ו"ישנים", ולא היינו זועקים להיוושע, וממילא לא היינו נגאלים.

"ושמי ד' לא נודעתי להם" (ו, ג)

הרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא ז"ל, כשהיה ילד, אמר למלמד שרוצה כבר ללמוד גמרא, וסיפר המלמד זה לאביו הרה"ק מרוז'ין ז"ע. קרא אותו אביו ושאלו אמת שאתה רוצה ללמוד גמרא. והשיב לו הן, שאל אותו אביו במה הרג משה את המצרי, אמר לו בשם המפורש, ושאל אם כן מדוע לא הרג יעקב את לבן בשם המפורש. השיב מפני שלא ידע, אמר לו מאין אתה יודע זה, אמר לו כתיב 'ושמי ד' לא נודעתי להם'.

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" (ו, ו)

פירש בזה בעל החידושי הר"ם זצ"ל, אוציאה אתכם מתוך הסבלנות שיש בכם כלפי המצרים, אמאיס בעיניכם את הגלות ואת תועבותיה, עד כי לא תוכלו לשאתה עוד, שכן כל עוד ישראל מסוגלים לסבול את הגלות אין הגאולה יכולה לבוא. חסידים מספרים על רבי נחום מטשרנוביל, שנקלע פעם לפונדק דרכים, שבעליו אדם מישראל, ויהי בחצות הלילה ירד ממשכבו וישב על הארץ וערך "תיקון חצות" בבכי מר שעורר את בני הבית משנתם, מיהר אליו היהודי - מדוע בוכה הרבי, אולי אינו חש בטוב, שמא כואב לו משהו? לא - השיב רבי נחום, אני מקונן על החורבן והגלות, מה זה חורבן, ומה מקום לקינה, תמה המוכסן? אינך יודע? הלא בעבר היה לנו בית מקדש ונחרב, מלפנים היינו בארץ חמדה ומפני חטאינו גלינו ממנה ואני מבקש מאת ה' שישלח לנו מהרה את המשיח שיוציאנו מפה, ויביא אותנו לארץ ישראל, המוכן אתה לעלות ארצה? שאלו רבי נחום, "אלך ואמלך באשתי" - ענה המוכסן - מי יודע אם הדבר כדאי... הלך וכעבור שעה קלה חזר מאשתו ותשובה ברורה בפיו, לא נעלה! חבל על החווה על הפרות והעזים ועל התרנגולות, איך נסכים ללכת סתם כך אחרי משיח ולעזוב את הכל... לא הרפה רבי נחום מן האיש, וכי טוב לכם פה, והלא לעיתים תכופות הטטרים מתנפלים על היהודים והורגים וחומסים ובוזים את הכל, לא ידע המוכסן בין ימינו לשמאלו, והלך לשאול שוב בעצת אשתו "הגאונית" שמיהרה להשיבו, אמור איפוא לרבי שיתפלל לה' כי יגרש מפה את הטטרים לארץ ישראל ואנו נישאר כאן עם העזים והתרנגולות...

בסנהדרין (קיא.) איתא אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משתכחין, חבל על אלה שמתו ולא נשאר מהם זכר. לכאורה מי נקרא חי וקיים ומי נקרא מת וקבור?

ויש להבין על פי המעשה שהיה בראשי קהילה גדולה שהיו בה מעט מאוד בני תורה ורצו למנות גאון גדול בתור רב לקהילתם. התפארו לפניו שגדולי ישראל כמו הטורי זהב, והמגן אברהם, ורבי עקיבא איגר קבורים בעירם כדי להראות לו חשיבותה של העיר. לימים נתבאר לגאון הזה שכל מה שסיפרו לו ראשי העיר היה שקר גמור, הטורי זהב נקבר בלמברג, המגן אברהם בקאליש, ורבי עקיבא איגר בפוזן. פנה אותו הגאון אל ראשי הקהילה ושאל אותם למה רימו אותו. על זה השיבו לו. בלמברג, קאליש, ופוזן, יש לומדי תורה והטורי זהב, והמגן אברהם ור' עקיבא איגר חיים וקיימים גם כעת שם, אבל אצלנו אין איש שלומד בספרים שלהם ובכך כאן הם באמת מתים וקבורים, וזה פירושו של המאמר 'חבל על דאבדין' אם אין המשך בדורות, ילדים תלמידים וכו' שממשיכים בדרך רבם והוריהם אז חבל על דאבדין, דבאמת מתו ולא קיימים, ולא משתכחין. אבל אם יש המשך עם ילדים ותלמידים בני תורה, אף שכבר עזבו אותנו מומשיכים הם להיות חיים וקיימים בינינו. (שער בת רבים)

"ואזכור את בריתי" (ו, ה)

הקב"ה חישב את ארבע מאות השנים של גלות מצרים מיום לידת יצחק רבינו. שאל המגיד מדובנא זצ"ל: אם מצבו של יצחק אבינו וחיינו של יעקב אבינו, נחשבו אף הם לגלות וגרות, מדוע הכביד הקב"ה על בניהם לרדת למצרים, ולהורידם שם מדיטא לדיוטא, לעבודה בחומר ובלבנים ולשעבוד רע ומר. ותירץ במשל, אב ובנו הלכו בדרך בעצומה של סופת שלג נוראה. הקור חדר לעצמות, איביריהם קפאו, אצבעותיהם הכחילו וכל גופם רעד. הבן בקש לרבוץ תחתיו, לנוח. האב ידע, שאם ינוח כאן לא יקום עוד. בצד הדרך היתה בקתה נטושה. אמר האב: "אזור כח, ונגיע לבקתה. שם נמצא מחסה מפני הרוח הנוראה!" הגיעו שניהם בשארית כוחם אל הבקתה, ולשמחתם, מצאו בה מיטת נסרים מצופה קש. צנח עליה הילד, ועצם את עיניו בלא כח. אבל האב ידע, שאדם ישן - חם גופו יורד, ובכפור הנורא יקפא בנו למות. "אל תרדם", אמר לבנו, "עד שאדליק כאן מדורה ואבעיר אש". אבל הבן לא יכול היה להשאיר את עיניו פקוחות. סלק האב את הקש מהמיטה. נאנק הבן מהשכיבה על הקרשים הקשים, והאב חיפש בינתיים זרדים. אבל כעבור כמה דקות התרגל הבן אל הקרשים ושקע בשינה. האב מיהר להעירו, והורה לו לרדת מן המיטה ולשכב לארץ. הבן ציית לאביו ושכב על גבשושיות הקרקע. התהפך מצד לצד, עד שמצא את התנוחה הנכונה ונרדם. התחיל האב לטלטלו, לצעוק עליו ולגעור בו, ולא נתנו להירדם כי בנפשו הוא. והנמשל טיבו של אדם, שהוא מתרגל לכל מצב. כאשר הקב"ה ביקש ליסרנו, כדי שנחוש את עול הגלות, די

אתכם
מתחת
סבלות
מצרים" (ו, ו)

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

בו, ולא נתנו להירדם כי בנפשו הוא. והנמשל טיבו של אדם, שהוא מתרגל לכל מצב. כאשר הקב"ה ביקש ליסרנו, כדי שנחוש את עול הגלות, די

סיפורים נפלאים פרשת וארא

בו. "אביך נטש אותך", "מכר אותך". הם צחקו ולעגו ושמחו לאידו, איך הפך מנער עשיר ומפונק לשוליה של סנדלרים. עמד הנער במרכזו, נבוך ואומלל, והנערים הלועגים חורצים לשון סביבו. לפתע ראה את אביו הולך לביתו. "אבא", קרא בתחינה, "ראה איך מתעללים בי, ראה איך מתקלסים בי. הם אומרים שנטשת אותי". והאב המשיך בדרכו, אף לא הסב את ראשו. צחוקם של הילדים גבר. "אמרנו לך", אמרו בגיחוך. דמעותיו זלגו מעיניו ללא הפוגה כל הדרך חזרה, כשידו של הסנדלר נתונה בערפו, לוחצת כצבת ברזל. ברוב יגונו לא נגע בלחם שהוגש. בשכבו על יצועו, בהה בחשיכה בעיניים דומעות וחשב בשל מה באה אליו הצרה הזו. למחרת עם שחר הלך לתפילה. בראותו את אביו, נחלץ מידי הסנדלר, רץ אליו והתנפל לרגליו: "אבא, אבא, אני מוכן ללמוד הכל, מוכן ללמוד בשקידה ובהתמדה. אני מבטיח לך, אשביע את רצונך, ובלבד שתוציאני מאפילה לאורה, ותשיבני הביתה!" והאב חבקו בחום אל לבו, ולא עזבו. והנמשל: הקב"ה בקש שבני ישראל יקבלו את התורה ברצון, יתעלו בה וישיגו על ידה אושר ועושר בשני העולמות. ימשלו על ידה ביצרים, ובתבל ומלואה. אך כיצד מביאים אותם למצב זה, לחפוף בתורה ולקרוא "נעשה ונשמע", הורידם למצרים, והיו שם למס עובד. תנאי חייהם הורעו הם בקשו לצאת מתחת סבלות מצרים אבל לא נגאלו. המצרים השתעבדו בהם, העבידום בפרך, בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה. זעקו ישראל מן העבודה בקשו שהקב"ה יצילם מן השעבוד ולא נגאלו. רק כאשר היו נכונים להיות לעם ה' ולקבלו עליהם לאלוקים רק אז נגאלו.

"אצבע אלקים היא" (ח, טו)

משל לאדם שנצרך לאחד מעשירי העיר. מעולם לא ראהו ולא פגש בו, רק שמע את שמעו, את רוב עושרו וכבודו. הלך למעונו של העשיר ונפעם ממראה עיניו. החומה והשער הענק, גינת החמד וערוגות הפרחים. שדרה רחבת ידיים הובילה אל מדרגות הארמון החצובות שיש, והללו הוליכו אל הטירה הענקית. ביד רועדת נקש על דלת האלון הכבדה. הדלת נפתחה אל טרקלין רחב ידיים, מואר בנברשת ענק שהאירה את התמונות היקרות שעל הקירות ואת השטיח הססגוני היקר. דמות הדורה ניצבה לפניו ושאלה לרצונו. "אני... רציתי לשוחח עם בעל הבית, בבקשה", אמר בהתרגשות. "אני הוא בעל הבית", ענהו הלה ביהירות "מה מבוקשך". לפתע פתאום נשלחה יד מאחור, לפתה את צוואר האיש שבטרקלין, וקול לועג נשמע: "האתה הוא בעל הבית?!"... והאיש כאילו התגמד, הצטמק, התמזער. עיניו התגלגלו בחוריהן והוא גמגם: "סליחה, אדוני, אך לצון חמדתי...". ואז יצא האלמוני מבין הצללים ואמר: "אל תשים אליו לב, אינו אלא אחד מהשרתים. בוא נא עמי ללשכתך, ואשמע את אשר בפיך..." כך, כאותו משרת מתייהר, נהג פרעה מלך מצרים בהציגו עצמו כאלוה, התפאר לאמר: "לי יאורי ואני עשיתיני". אני ואפסי עוד, ומי ה' אשר אשמע בקולו. לפתע לפתה יד אדירה את צוארו, והקדוש ברוך הוא - בעל הבית של העולם - הנחית עליו את המכות בזו אחר זו, עד שידע שאינו יכול לעמוד בפני אצבע אלוקים ויד ה', והודה ואמר: "ה' הצדיק, ואני ועמי הרשעים..."

(המגיד מדובנא)

נראה לפרש דנוע המעשה שפעם אחת בכה מאוד הגה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ע, ושאלו הגה"ק את ר' זושא ז"ע מה זאת הבכיה, ואמר ליה שרואה הצרות רחמנא ליצלן, אשר יסבלו בני ישראל לפני ביאת המשיח. אמר ליה הלא איתא בזוהר הק' (ח"ב קעב): עד שיוכלו לסבול ולא יותר על זה. התחיל הרה"ק מאפטא לבכות עוד יותר, ואמר אוי, וכי לא ידעת, כמה יכולים בני ישראל לסבול, רחמנא ליצלן. זהו שאמר 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים', היינו, שיגאלם ויוציאם ממצרים, אפילו כשעדיין יכולין לסבול הצרות, ולא ימתין עד שלא יוכלו לסבול מגודל הצרות. משום שגם צרות כאלו שעדיין יכולין לסבול, הם גם כן צרות גדולים ונוראים מאד והבן. (בנין חיים)

"והוצאתי... והצלתי... וגאלתי... לקחתי אתכם לי לעם" (ו, ו-ז)

מובא במדרש רבה: "כנגד ארבע לשונות גאולה האמורות בגלות מצרים נתקנו ארבע כוסות בליל הסדר". שאל הרה"ד זיוץ וצ"ל, רבה של פיטסבורג: מדוע נחלקה הגאולה לארבע לשונות, הלא לכאורה, ארבע שהן אחת הן. הרי הקב"ה גאלם והצילם ולקחם לו לעם... את תשובתו המחיש במשל: מעשה בתעשיין עשיר, בעל בתי אריגה שהעסיקו מאות פועלים. היו לו בן יחיד, פקח מוכשר ונבון אבל ללמוד לא רצה, וכל מעיניו באכילה ושתייה, בתענוגות ובבטלה. שכר העשיר את טובי המורים, ניסה בטובות ובאיזמים, ולשוא. הוא הסביר לבנו, שאם ברצונו להשתלב בעסקיו, עליו ללמוד ולהכיר את המכונות ואת דרכי הפעלתן, את סוגי האריגים ואת תכונות הצמר והכותנה. אך דבריו נפלו על אזנים ערלות. הבן היה עסוק בהבליו. אמר האב: "מחובתי לדאוג לעתידך. אם לא תלמד מאומה, תבזבז את כל העושר בשנים מעטות. לכן, אם אינך רוצה להשתלם ברזי מקצוע האריגה תהיה לשוליה של סנדלר, ותלמד מקצוע פשוט המפרנס את בעליו". אמר ועשה. נטל את בנו ומסרו לסנדלר עני, המתגורר בבקתה דלה בפאתי העיר. בערב הובא אל השולחן לחם נקודים יבש. הסנדלר ובני ביתו אכלו, אך בן בעשיר לא שלח ידו אל האוכל ואיש לא שם לכך לב. הנרות כבו, והכל עלו על יצועם. בן העשיר לא עצם עין. הקש שבצבץ מן המזון דקרו בכל גופו, הפשפשים סבבוהו מכל עבר והרעב הציק לו. בבוקר השכם, הלך עם פטרונו להתפלל, ובדרכו פגש באביו. "אבי, אבי, הושיעה נא!" קרא בדמעות. "איני יכול לאכול שם, איני יכול לישון!" אבל האב התעלם ממנו והמשיך בדרכו. לאחר התפילה שבו אל הבקתה. אל השולחן הוגש תבשיל חלב חמוץ, שהנער לא נגע בו, ולימודו התחיל. תחת ידו הכבדה של הסנדלר אולץ הנער להצוע עורות עבים ונוקשים. ידו דאבה, אצבעותיו האדימו, ואם נקב חורים מחוץ לשורה המשורטטת, ספג מכות נאמנות בשבט. בצהריים אכל בעל כרחו מניזיד הקטניות, כשהוא בוחל בכל כף שמגיש לפיו. כאשר הלך לתפילת מנחה וערבית, ראה את אביו והתחנן שוב בדמעות שלישי: "אנא, אבא, הצילני, אין זה לפי כוחי, והסנדלר מתעמר בי!" אבל האב התעלם ממנו כליל. לאחר התפילה, סיבבוהו כל הנערים והחלו להתקלס

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פעה"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת וַאָראַ • תשע"ט ♦ גליון 289

אינטרעסאנט

התקופות

בלוח השנה מצויין כי בשבוע הבא ליל שני בשעה 10:30 תחול 'תקופת טבת'⁽¹⁾.

מה היא התקופה? וכיצד מחשבין אותה?⁽²⁾

תקופות השנה

ישנם כמה דעות כיצד לחשב חשבון התקופות⁽³⁾, המנהג הנפוץ הוא בחשבון הנקרא 'תקופת שמואל'.

אורך שנת החמה היא 365 יום ו-6 שעות. והיא מתחלקת ל-4 תקופות: תקופת ניסן, תקופת תמוז, תקופת תשרי, תקופת טבת.

אורך התקופה

כשנחלק את 365 יום ל-4 יצא החשבון 91 יום ורבע (= 6 שעה). וכשנחלק את 6 השעות הנוספות ל-4, נקבל 1½ שעה היוצא מזה שאורך כל תקופה היא: 91 יום ו-7 וחצי שעות.

החשבון

אם נרצה לדעת באיזה יום ובאיזה שעה תחול התקופה הבאה - היא תקופת ניסן, נוסיף אל התקופה הנוכחית (ליל ב' שעה 10:30) 7½ שעה (את חשבון הימים אין צורך להוסיף ראה הערה⁽⁴⁾). נמצא שתקופת ניסן תחול: **ביום ב' בשעה 6:00 בבוקר.**

(1) זה יוצא בליל ר"ח שבט. ואין זה פלא ש'תקופת טבת' חלה בשבט, כיון שהתקופות הן לפי שנת החמה והחדשים לפי שנת לבנה, והשנה שהיא שנה מעוברת מתאחרת התקופה, ותקופת ניסן כבר תשוב למקומה הנכון ותהיה בג' ניסן. (2) ב'דרך פקודיך' (מצוה ד אות י) סובר שבזמן הזה מחוייב כל אחד במצות עשה מן התורה לחשב חשבון המולדות והתקופות. ומביא מה שאמרו חז"ל (שבת עה, א): "כל מי שידוע לחשוב בחשבון תקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר 'ואת פעל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו'". (3) בגמרא (ערויבין נו, א) נחלקו בזה שמואל ורב אדא. ובראשונים מובאים דעות נוספות. תקופת רב אדא היא יותר אמתית ובה היו משתמשים לחשבון עיבור השנה (רמב"ם קידוש החודש פ"ה ה"ו), אבל אנו מחשבים לתקופת שמואל שהיא קלה ופשוטה יותר. (4) חשבון זה הוא לחשב את היום בשבוע, והיות שמספר 91 מתחלק ל-7 הרי שבעוד 91 יום יהיה אותו יום כמו היום הנוכחי.

והתחזקתם

בְּשִׁבִיל זֶה יֵשׁ זְכוּת אָבוֹת

מֹשֶׁה רָבְנוּ בָּא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם בְּשׂוֹרָה נִכְפָּלָאָה, וְאָמַר לָהֶם בְּשֵׁם ה': וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים - אַתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים לְהִיּוֹת הָעָם שְׁלִי, וְאֲנִי ה' הוֹלֵךְ לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹקִים. הָאֵם יֵשׁ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה מְזוּ.

אָךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה קִשָּׁה לָהֶם לְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים: הֵיִתְכֵן שְׁלֹאֲחֵר שְׁשָׁקְעֵנוּ בְּמִ"ט שְׁעָרֵי טְמֵאת מִצְרַיִם, אָנּוּ יְכוּלִים לְהִיּוֹת עִם ה', וְשָׁה' יְהִי לָנוּ לֵאלֹקִים?

לְכֵן וְלֹא שָׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה - קִשָּׁה הָיָה לָהֶם לְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים, מִקְצָר רוּחַ שְׁתַּקּוּפַת הַשָּׁנִים שְׁרוּחוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָאת בְּקִרְבּוֹ קִצְרָה הִיא מִפְּדֵי שְׁיֻכְלוֹ לְזַכֵּךְ עֲצָמָם מִכָּל הַטְּמָאָה, וְאָךְ אִם זֶה יְהִי מִתּוֹךְ עֲבֹדָה קִשָּׁה לֹא נוֹכֵל לְהִגִּיעַ לָזֶה.

וְזֶה מָה שֶׁטַעַן מֹשֶׁה רָבְנוּ: הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי, כִּי קִשָּׁה לָהֶם לְהֶאֱמִין שְׁיֻכְפוּ לְהִגִּיעַ לְמִדְרָגָה כְּזוֹ. קַל וְחֹמֵר פְּרַעַה הָרָשָׁע, שְׁעֵשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר לֵאל יָדוֹ לְהַשְׁקִיעַם בְּטְמָאָה, בְּיָדָאֵי לֹא יֶאֱמִין שְׁיֻכְלוּ לְצַאת מִזֶּה - וְאִיךְ יִשְׁמְעֵנִי פְּרַעַה.

אָךְ הַתְּשׁוּבָה טְמוּנָה וּמְנַחַת בְּדְבָרֵי הַקֶּבֶ"ה: וַאֲרַא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב ... וְגַם הִקְמֵתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם, בְּרִית אֲהַבָּה פְּרִתִי עִם הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים, בְּרִית שְׁאִין לָהּ הַפְּרָה לְעוֹלָם, וְכֵל מִי שֶׁהוּא מִבְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב קִשׁוּר וּמְחֻבָּר הוּא בְּשִׁלְשֻׁלַת שֶׁל זָהָב אֶל הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים, וּבְרִית הָאֲהַבָּה שְׁבִין הַקֶּבֶ"ה וּבִינֵם קִשׁוּרָה עִם כָּל יְהוּדֵי, אָךְ אִם הִתְרַחַק בְּיוֹתֵר. לְכֵן אִין פָּאן שׁוּם פְּלֹא וְחִדּוּשׁ שְׁתּוֹךְ זְמַן קִצְרָה יְכוּלִים לְהִתְרוֹמֵם מִמְצָבָם וּלְהִגִּיעַ ל"וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹקִים", כְּפִי שְׁאֲכֹן הָיָה שְׁלֹאֲחֵר מִ"ט יוֹם מִצְאָתֶם מִמִּצְרַיִם, הִגִּיעוּ לְמִדְרָגָה שֶׁל 'פְּסָקָה זְהֻמָּתֶם' וְקִבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה.

קורץ אתו שארף

וַאֲרָא. ברש"י: 'אל האבות'. תמיד ה' נראה 'אל האבות' - אל מי שרוצה בכך (לשון 'לא אבה'), דהינו שהוא מוכן לקדש ולזכך עצמו. (אור לשמים)

וַאֲהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאָךְ. נְבִיאָךְ בגימטריא 83 כמנין שנותיו של אהרן באותה שעה. (רבינו אפרים)

נִתְתִּיף אֱלֹהִים לְפָרְעָה. זהו גודל האור שזכו להם ישראל, שהם יכולים להיקרא בשם אלקים - נִתְתִּיף אֱלֹהִים לְפָרְעָה. (מהר"ש מבעלזא)

וַיִּצְוֶם... אֶל פָּרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. ברש"י: 'צום לחלוק כבוד למלכות'. צוה אותם הקב"ה לא לבזותו כדי שלא יתכפר לו על ידי הבזיון, כדי שיוכל לקבל את המכות. (חתם סופר)

וַיִּשְׁלַף אֶהֱרֹן אֶת מִטְהוֹ לְפָנָי פָּרְעָה וַיְהִי לְתַנּוּן. אף אדם נעלה עלול להתקלקל בחברת אנשים רעים, ואדם רשע יכול להפוך לצדיק בהתחברו לצדיקים. המטה ששם המפורש חקוק עליו, כשבא לפני פרעה נהפך לנחש, וכשחזר לידו של משה שב להיות 'מטה האלקים'. (ר' מאיר שפירא)

וַשְׁמַתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמָּךְ. ההפרש בין 'ישראל' (541) ל'מצרים' (380) הוא קס"א, כמספר שם אהי"ה במילואו (אל"ף ה"י יו"ד ה"י), שבשם זה נגאלו. (מהר"ש מבעלזא)

א טיפוע נענדאנק

להגיע לאמונה אמיתית צריך לעבוד

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה. ברש"י: 'זה אחד מעשרה קל וחמר שבתורה'. ויש לפרש דהנה ידוע שהגאולה תלויה באמונה, בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכות האמונה עתידים להגאול במהרה בימינו. וזהו שאמר משה רבנו "הן בני ישראל לא שמעו אלי" ולא האמינו לדברי, אם פן אינם ראויים עדין לגאולה "ואיך ישמעני פרעה" לשלח אתם. ועל זה אמר רש"י כי זה קל וחמר, כלומר האמונה נראית בדבר קל, כי כל יהודי יש לו אמונה ועל כל דבר יאמר 'בְּעֹזֶרֶת הַשָּׁמַיִם', 'בְּרוּךְ הַשָּׁמַיִם', אֲבָל בְּאֵמֶת חָמַר הוּא, כי כדי להגיע לאמונה באמת צריך לעמל להחזיר זאת בתוך לבו. כי מי שמאמין בכל

לבו, מדוע זה לבו מלא דאגה, הלא צריך להיות מלא שמחה כי הכל מה' יוצא, ויבטח בה' כי יתן וישלים לו כל צרכיו. וכן מציינו שבאשר בא משה לראשונה לומר להם כי פקד ה' אתם, בתיב "ויאמן העם". כי בעצם האמינו בה' וידעו כי יש בורא לעולם, אבל באשר ראו שזה לא הולך כמו שחשבו, ופרעה רק מכביד עלו עליהם יותר, אז נתגלה שהאמונה עדין אינה בשלמות, וצריך להאמין שהכל לטובה וסוף הישועה לבא.

(דברי ישראל הרה"ק רבי ישראל ממאדוין)

פניני בת עין

בהשתוקקות לרוחניות והסתפקות

בגשמיות יזכה לאור ה'

וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּקֹל שָׁקִי וְשָׁמִי ה' לא נודעתי להם. כדי להמשיך השראת השכינה והתגלות אור ה' על האדם, צריך שיהיה לו לב נשבר, ותמיד יהיה קטן בעיניו כאלו לא עשה שום מעשה טוב, ויתאנה וישתוקק לעבודת הבורא יותר ויותר. לעמת זאת בענינים גשמיים יהיה לו מדת הסתפקות וצמצום, למעט תאותו בכל האפשר ולא יתאנה למותרות. וזהו וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, מנין זכו אל אור א' [אלופו של עולם] - אותיות 'וארא', על ידי קל שקי מרמז על צמצום בענינים גשמיים שדי לו במה שיש לו, וגם ושמי הי"ה אותיות 'יהיה' לשון עתיד וגם לשון צער, שבענינים הרוחניים תמיד הצטערו והשתוקקו להגיע לעוד ועוד. אף עם זאת ברוב ענותנותם לא נודעתי, אמרו תמיד שעדין לא השיגו והגיעו למדת ענוה והכנעה באמת.

א שיין ווארט

וגם אני שמעתי וגו' אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את בריתי. צריך להבין וכי יש שכחה לפני המקום שרק לאחר ששמע נאקת בני ישראל נזכר בבריתו. יש לפרש על פי מאמר הגמרא יסורין ממרקין עוונותיו של אדם, ופליגי בה אמוראי, רבי יוחנן יליף קל וחומר משן ועין, מה באבר אחד יוצא העבד לחירות כל שכן יסורין שבכל

גופו שמוציאין אותו לחירות מעוונותיו. ריש לקיש יליף מגזירה שוה, נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין, מה מלח ממתקת את הבשר כך יסורין ממתקין גופו של אדם. ואשפר לומר הנפקא מינה ביניהם, דלרבי יוחנן דיליף משן ועין, רק יסורים הבאים מן השמים מכפרים, כמו שעבד יוצא לחירות רק אם רבו חבל בו, ולריש לקיש דיליף מברית מלח, גם יסורים הבאים בידי אדם ממתקין. והנה במצרים היו יסורים על ידי אדם, ולרבי יוחנן לא היו ראויים להיגאל, כי היתה עליהם טענת המקטרג 'הללו עובדי עבודה זרה' וכו', ולא נתכפרו על ידי היסורים, ואילו לריש לקיש אף שגם ישראל היו עובדי עבודה זרה, הרי נתכפרו על ידי היסורים שעשו להם המצרים. וזהו "וגם אני שמעתי" וגו' על אף ש"מצרים מעבידים אותם" שהיסורים באו בידי אדם, והטעם "ואזכר את בריתי", דהיינו הלימוד מברית מלח שגם יסורים הבאים בידי אדם מכפרים. (הגה"ק ר"ש מאוסטרופולי)

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. יש לדקדק, אם כבר אמר הקל וחומר שאם בני ישראל לא ישמעו כל שכן שלא ישמע פרעה, מה ענין הטענה הנוספת של "ואני ערל שפתיים". ויש לבאר הענין כך, שהטעם שסרב משה ללכת אל פרעה, כי חשש שאם ישמע אליו פרעה, יצא חלילה קטרוג על ישראל זרע קודש בני אברהם יצחק ויעקב שלא שמעו אליו. וזה היה טענת משה, "הן בני ישראל לא שמעו אלי", אם כן "ואיך" - כלומר איזה פנים יהיה אם "ישמעני פרעה", כי על ידי זה "ואני ערל שפתיים" לא יהיה לי פתחון פה לפניך לטעון לזכות ישראל. (הרה"ק מרוז'ין)

ויקח עמרם את יוכבד דתו. ידועה הקושיא איך לקח עמרם דודתו שסופה להאסר, ומה גם שמזה הזיווג יצאו משה ואהרן שניתנה תורה על ידם. ויש לומר על פי מה ששמעתי מגדול אחד מצדיקי זמנינו טעם למה מותר ליקח בת אחיו ולא דודתו. ואמר כי שפע כל העולמות הם בבחינת זכר ונקבה, שמקבלי השפע - בחינת נקבה המה למטה ממדריגת המשפיעים - בחינת זכר. לכן מותר ליקח בת אחיו כי הוא המשפיע והיא המקבלת ממנו, על כן הוא גדול במדריגה

בדור למעלה ממנה, ואסור בדודתו שלא תהיה המקבלת למעלה במדריגה מהמשפיע, ודברי פי חכם חן. אמנם בסדר לימוד התורה אינו כן שלפעמים התלמיד גדול מהרב, וזה תכלית הלימוד להקטין את עצמו וללמוד מכל אדם גם מן הקטנים ממנו, כמאמר הכתוב 'מכל מלמדי השכלתי'. על כן רמז לנו עמרם בזיווגו שלקח את דודתו שהיא למעלה במדריגה ממנו, כדי שיצא מאתם שורש התורה על ידי משה רבינו שיהיה סדר הלימוד גם כן כן שלא יבוש הגדול לקבל מן הקטן ממנו.

(מאור ושמש להגה"ק רבי קלונימוס קלמן מקראקא)

מַעֲשֵׂה'לְעַבְדָּא אֲנִי מְלִיצוֹת

הרה"ק רבי מאיר מפראמישן ביאר בדרך מליצה מה שכתב רש"י על הפסוק **וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב**, וכתב רש"י: 'וארא אל האבות', דלכאורה מה הוסיף רש"י בזה. ואמר שדרך העולם שישנם אנשים בעלי יחוס, הסומכים על יחוסם וזכות אבותם, ואינם משתדלים מעצמם להשיג שלמות, כי הרי הוא 'אייניקל'. לכן אמר רש"י את שבח האבות, שיצחק לא סמך על כך שהוא בן של... ויעקב לא סמך על כך שהוא 'אייניקל', אלא השתדלו להיות "אבות" בזכות עצמם.

אל הגה"ק רבי חיים רפאפורט זצוק"ל רבה של העיר הגדולה לאלקים לעמבערג, הגיע אחד לבקש הסכמה על ספרו שחבר, ובקש גם שהרב יוסיף אזהרה שלא להסיג גבולו ולא להוציא ספר דומה לזה. עיין רבי חיים בספר וראהו כלי מלא הבל וריק, שאל אותו הרב: מה שם הספר? ענה המחבר: 'מתת אלקים'. אמר לו רבי חיים: אני הייתי מציע לך לקראו בשם 'אצבע אלקים', כי הרי בשתי המכות הראשונות הצליחו החרטומים גם הם לעשות מכה דומה, אבל המכה השלישית היתה מכה חזקה - 'א געזבטע מכה', וכמותה לא הצליחו החרטומים לעשות, ואמרו **אֶצְבַּע אֱלֹקִים הִיא**. ובכן אמר רבי חיים אינך צריך שאני אכתוב אזהרה על הספר, כי מכה חזקה כזו - 'אזא געזבטע מכה', לא יצליח אף אחד לעשות, ולכן ראויה לשם: 'אצבע אלקים'...

האַחים הקדושים

אודות רבנו משה גלאנטי רבה של צפת¹
ואחיו המקבל רבנו אברהם גלאנטי זיע"א

נשוב כעת אל הימים הקדמונים, ונתחיל לכתב על הדור השלישי של גדולי צפת.

דמותם של הנהו תרי צנתרי דדהבא, האחים הקדושים לבית גלאנטי, הם פכוכבים המאירים בשמיה המזהירים של צפת.

ויתילו

איש היה בעיר רומי ושמו רבי מרדכי למשפחת אנג'יל², עקב יפי תארו ומדותיו המתקנים פנו אותו השרים 'גלאנטיאומו' שמשמעו נאה ומתקן, ומאז נשתפחה שם משפחתם הותיק והחלף ל'גלאנטי'³, מהם נפוצו שרי התורה ובעלי ההוראה למשפחת גלאנטי המפארה.

האיש משה

ברומא נולד לו בנו רבי משה ובצעירותו עלה עם אביו לארץ הקודש, והתישב בצפת בימי זהרה ותפארתה. מרן הבית יוסף היה הראש והרביץ תורה לתלמידים, לישיבתו הרמה התקבל רבי משה בהיותו צעיר לימים, שם עלה ונתעלה בתורה, עד שהסמוך על ידי רבו להוראה, וכאשר הוא מעיד על עצמו

(שו"ת מהר"ם גלאנטי סימן קכ"ד): "והנה בחיינו בהיותי בן כ"ב שנה נתן לי (-מרן רבי יוסף קארו) רשות לדון בגיטין וקדושים".

ויסמך משה

כפי הנראה הסמוך רבי משה מכח הסמיכה שחדש מהר"י בירב. שהרי מרן הבית יוסף היה מן המסמכים ממהר"י בירב, והוא סמוך את תלמידו רבי יעקב בירב השני (נכדו של הראשון), ורבי יעקב השני חזר וסמוך כמה מחכמי דורו.

בכתב יד ישן נושן⁴ נמצא כתוב: "קבלנו עלינו שבכל ימי הרב ר' יעקב המסמוך, לא יוכל להסמוך שום אדם פי אם בחבורת הרב המסמוך", עליו חתומים כמה מחכמי צפת, והראש לחותמים היה רבי משה. ולפי המשמעות, היו כל החתומים מן המסמכים על ידו⁵.

גם החיד"א בשם הגדולים (מערכת מ אות קיא) מכנה אותו: "הרב המסמוך". בכנוי זה גם מתארו בנו בספר השאלות ותשובות שהדפיס.

וישב משה לשפט

לאחר פטירת רבו (בשנת של"ה) מלא רבנו משה מטראני - המבי"ט את מקומו ברבנות צפת, לאחר מכן עם פטירתו (בשנת ש"מ {או שמ"ה}) התעטר רבנו בכתר רבנות צפת, משם יצאה הוראה לכל קצוי תבל.

כפי הנראה עמד רבנו גם בראשות ישיבה⁷.

ספר שאלות ותשובות מהרב המוסמך כמוהר"ר משה גאלנטי נר"ו, ריש מתיבתא וריש מתא בצפת תוב"ב.

נדפס בשנת שס"ח על ידי בנו רבי ידידיה גלאנטי עוד בחיי רבנו. ספר זה הוא חלק ראשון מהתשובות כנכתב בו, אך שאר חלקים לא נדפסו מעולם.

בענין יבמה: "ומכרח לבל היבמה במקום ממחים בארץ ישראל סמוכים לעד לעולם".

6 פתבנו על כך בתולדות המבי"ט, שיש הסתברות לומר שגפטר בשנת שמ"ה (ולא כמקבל אצל כותבי התולדות שגפטר בשנת ש"מ).

7 כפי שנכתב בשער השו"ת "ריש מתיבתא", אך לא הצלחנו לברר באיזה ישיבה מדובר. אם ירש ישיבת רבו מרן הבית יוסף, או ירש ישיבה אחרת, או שהיתה לו ישיבה לעצמו. [נשמח לקבל פרטים על כך].

1 המכנה רבי משה גלאנטי הזקן, להבדילו מנכדו המכנה הרב המגן (ראשון לציון ורבה של ירושלים).

2 כפי הנראה היה מפליטי הגרוש בספרד.

3 יד אהרן (הלכות גיטין עמ' קה, ב) לה"ר אהרן אלפאנדארי משם הרב מהר"ש הלוי אב"ד אומיר שהיה חתן רבי יהונתן גלאנטי בנו של רבנו; הובאו דבריו בשם הגדולים להרחיך"א.

4 נדפס בסוף ספר 'לבושי שרד', דפוס קראקא תרמ"ב, שנדפס על ידי הרב"ח רבי ברוך דוד פהנא מתושבי צפת.

5 רמז אפשר למצוא לכה מפה שפכת רבנו בתשובה (סי' ס"ז)

גליון 342
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליין על אישור לשריטמש בתמונה

סיפורי חז"ל

מלך אחד ששמו דיקליטיאנוס היה מציק לתושבי העיר פנייס, באו שלוחי העיר אל המלך ואמרו לו, אם אתה ממשיך לייסר אותנו נעזוב את העיר ונלך למדינה אחרת. קרא המלך ליועציו וסיפר להם את דבריהם. אמר לו יועץ אחד, אל תדאג האנשים לא יעזבו את מקומם, וגם אם ילכו סופם שישובו חזרה, שכן כל אחד רגיל למקומו, כמו חיה שרגילה למקום שבו נולדה, ואין היא יכולה להתעכב זמן רב במקום אחר. ואם אינך מאמין לי, יכול אתה לנסות אם אמת הדבר, הוסיף היועץ ואמר, צוה להביא לך צביים, ושלח אותם לארץ רחוקה, תראה שיחזרו משם. ואם תאמר צביים אחרים הם אלה שחזרו, זאת עשה, סמן את קרניהן בכסף, ותראה שהחוזרים הם אותם צביים ששלחת. עשה המלך כדבר יועצו, שלח צביים למדינת אפריקה הרחוקה, וכעבור שלושים שנה חזרו למקום ששם נולדו.

(ירושלמי תרומות פ"ו)

פרשת השבוע

משהו בדברי הכתוב, נשאלת אפוא השאלה, המילה 'גם' שמופיע בפסוק 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל' מהו בא לרבות? אלא המשיך ה"חתם סופר" ואמר: בשעה שבני ישראל נאנקו תחת עול המצרים, שמע כל אחד מהם גם את האנחה של אחיו, וכאב את כאבו וסבלו, ובשכר זה שבני ישראל במצרים גילו רגש של אחווה ורעות זה לזה, גם הקדוש ברוך הוא שמע את נאקתם והוציא אותם מעבדות למרות ומשעבוד לגאולה.

בצאתי את העיר אפרש כפי אל ה' (ט' - כ"ט)

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שמתנגדיו גרשו אותו ממקום כהונתו ברבנות בעיר וליחוב בערב שבת קודש בעירום וחוסר כל. כשהגיע אל מחוץ לעיר, נשא ידיו לשמים ועמד בתפלת הודיה להש"ת, על תמהונם של בני ביתו לפשר מעשיו, אמר להם הצדיק: כך נאמר גם אצל משה, "בצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'".

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם (ו' - ה')

מסופר על אחד מגדולי הסוחרים בפרשבורג, שנכנס פעם אצל הגה"ק ה"חתם סופר" זיע"א, והחל למנות באזני הרב את סאת צרותיו. רבי, קרא האיש בעיניים דומעות, הנני ידוע בעיר הזאת כאיש עשיר, אך לאחרונה הגיעו עסקי המסועפים למצב קשה, והנני זקוק בשעה זו לברכתו ולעידודו של הרב. השיב לו ה"חתם סופר": גם אני שמעתי שאחיך הוא עני מרוד ומטופל במשפחה גדולה, ואתה אינך תומך בו כל עיקר, חרף מצוקתו הרבה. הסוחר חש שלא בנוח למשמע דברי הצדיק, והשיב בנימה של הצטדקות, הן הסברתי זה עתה לכבוד הרב, עד כמה ירוד בזמן האחרון מצב העסקים שלי, ואיך אוכל במצבי הנוכחי עוד לתמוך לאחרים? אשיב לך על דבריך ברעיון קצר מפרשת השבוע השיב ה"חתם סופר" לאורחו, בתחילת פרשתנו נאמר, 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם'. כידוע המלים 'את' ו'גם' באות לרבות

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:29 ת"א: 5:30 ר"ת: 6:03

פרשת וארא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:13 ת"א: 4:27

מעשה שהיה

הנאצי לא הסתפק בזאת, ובמגפיו המסומרות ריסק את המצה עד דק. לקינוח הוסיף להכות את ר' אריה במכות אדירות. "צנחתי על המצה מחוסר הכרה. כעבור ארבע דקות שבתי להכרתי. הייתי מיוסר כולי, שברי שברים, אך נזכרתי שיש מתחתי אוצר. מצה מרוסקת אמנם, אבל גם בה אפשר לקיים מצות אכילת מצה. כשכולי זב דם וחלתי לדרגש ובידי האוצר היקר, ממשיך ר' עקיבא לספר. חזרתי לדרגש, וכשכולי כאוב הראיתי לר' אריה כי נותר כזית אחד בלבד. ר' אריה פרץ בבכי: אתה הבאת את החיטים, אתה חטפת מכות על המצה, אבל אנא, רחם עלי, איך אעבור את ליל הסדר בלי לאכול כזית מצה? ר' אריה, עניתי בתקיפות, אני מוותר לך על ארוחת הערב של מחר ושל מחרתיים, אבל המצה – חיך קודמים, אני לא מוותר. ר' אריה מתחנן: עקיבא, אנא, תן לי את המצה, אומר אתך את כל ההגדה של פסח, מילה במילה, מהא לחמא עניא עד חד גדיא, אני מתחנן, תן לי את המצה. אין על מה לדבר, המצה שלי, התעקשתי.

ואו הודקף אריה: אתה יודע מה? בא נעשה עסקה. אני אוכל את המצה, ואתה – תקבל את השכר. שכר עצום של לפום צערה אגרא. הסכמתי לעסקה. הוא אוכל והשכר – שלי. הגיע ליל הסדר. שבנו מן העבודה שבורים ורצוצים, 4 כוסות לא היו, מצה – בקושי פירורים של כזית, אבל מרור – היה לכולם בשפע. שכבנו יחד על הדרגש, ואמרנו את ההגדה בבכיות נוראות, מספר ר' עקיבא. אני כבר לא החזקתי מעמד ונרדמתי מרוב כבי ותשישות, אך ר' אריה שאכל מצה, לא היה מסוגל להירדם מרוב התרגשות, וכי קלה היא בעיניכם, זכות הוא לאכול כזית מצה בגיא צלמוות, באשוויץ. לפנות בוקר החל להתפלל שחרית בהודיה עצומה ובלחש. בתפילת הלל כבר שכח היכן הוא נמצא, באמרו: 'אשר קידשנו נתן צווחה של התרגשות ממעמקי ליבו הטהור. השומר הגרמני זינק ממקומו, הצמיד את האקדח לראשו ולחץ על ההדק. נשמתו הטהורה והמוזככת יצאה על קידוש ד', ביום טוב ראשון של פסח.

נשברתי לרסיסים, מספר ר' עקיבא בדמע. ר' אריה היה הרב שלי, אבי הרוחני, הוא החזיק אותי בתוך הגהינום הנורא, כיצד אוכל לשרוד בלעדיו? הקב"ה נתן לי כוחות עצומים במשך שלושים יום נוספים. בי"ז באייר הגיעו האמריקאים. המלחמה הסתיימה. שקלתי 36 קילו. עור ועצמות. לא מצאתי עוד טעם בחיי.

אך הקב"ה, אב הרחמים, הוא בעצמו מחיה המתים. אט אט התאוששתי. הקמתי בית בפעם השנייה, ב"ה זכיתי בארבעה ילדים וכבר עשרה נכדים כן ירבו. אתמול בלילה, הופיע ר' אריה בחלומי, כשכולו נורא הוד אתמול בלילה, 33 שנים אחרי אותו ליל סדר נורא הוד, הגיע אלי בחלום ר' אריה הקדוש, כשהוא לבוש בקיטל לבן. איפה אתה, ר' אריה? זעקתי. אני במקום שכולו אור, הוא השיב. זכיתי להיהרג על קידוש ד'. כבר 33 שנה אני מחכה להודמנות שיתנו לי לגשת אליך. היום לראשונה קיבלתי אישור. עקיבא, על כל המצוות שעשיתי בעולם הזה יש לי שכר אדיר, אך מצוה אחת שעשיתי פה בעולם הזה, עד היום אין לי עליה שכר: מצות אכילת מצה בליל הסדר תש"ה, כי היה הסכם בינינו, אני אוכל את המצה והשכר הולך לעקיבא.

הבה ננצל כל רגע שאנו כאן כדי לחטוף מצוות

בבית הכנסת של חוג חתם סופר בבני ברק, של הרה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זיע"א. התפללו מאות מתפללים, רובם ניצולי שואה עם מספרים כחולים על היד. ר' עקיבא שטיינברג, אחד ממתפללי בית הכנסת היה ניצול שואה. בשנות הזעם באירופה איבד את אשתו ושישה ילדים, ונותר אדם צעיר בן 30 גלמוד וחסר כל. בוקר אחד, בהיותו בן 60, הגיע ר' עקיבא אל רב בית הכנסת, הרב אונגר, כשהוא רועד מבכי: רבי, חלום נורא חלמתי בלילה, אמר בדמע, אך כדי לספר אותו לרב, עלי להקדים ולספר את ההיסטוריה שלי. הגעתי לאשוויץ בחשון תש"ה. את כל משפחתי איבדתי ביום שבו הגעתי לשם. נשלחתי מיד לעבודת פרך איומה בבית חרושת לפחמים. בסוף היום הראשון לעבודתי שם, כשאני עדיין בתוך היממה הראשונה לרציחתם של אשתי וששת ילדי, שכבתי על הדרגש שבור ומיואש.

לפתע חשתי נגיעה רכה בכתפי. היה זה אברך בשם ר' אריה. 'עקיבא', הוא אומר לי, לא למדנו היום כלום, בא נלמד משהו. ר' אריה איבד באותו היום את שמונת ילדיו. הוא היה תלמיד חכם וידע גמרות בעל פה. התחלנו ללמוד יחד, ור' אריה פשוט העיר אותי לחיים. על בשרי חשתי את מובנו של הפסוק: 'כי הם חיינו... ובהם נהגה יומם ולילה'.

ערב אחד, בחודש אדר, בשכבי על הדרגש אומר לי ר' אריה: עקיבא, עוד פחות מחודש פסח – איך נאכל כזית מצה? איך נקיים בערב תאכלו מצות? ר' אריה, זעקתי בייאוש, על מה אתה מדבר, אנחנו פה באשוויץ, היכן נשיג כאן מצה? ממשיך ר' עקיבא לספר לרב. עקיבא, עונה לי ר' אריה במתינות, אל תגיד ככה, אנחנו אמנם באשוויץ, אבל הקב"ה הוא כול יכול, והבא ליטוהר מסייעין בידו. אל תדאג, עוד נזכה לאכול כזית מצה. כל אותו הלילה לא פסקו ההפגנות. מטוסי האויב הפציצו מחסני נשק, למחרת פורים, כשאנו צועדים כהרגלנו לעבודה, גילינו, ששתי פצצות נפלו על מחסן החיטה. היה זה מחסן אדיר שהכיל טונות של חיטה שיועדו להזנת הצבא הגרמני. החיטה התפזרה על פני כל השטח כמו מרבד קסום של גרעינים. הדבר היה לפלא: כמה חלמנו אתמול על מעט חיטה, והנה, כל השטח מסביבנו מוצף בחיטה.

כשחזרנו מן העבודה בשעת לילה מאוחרת, מיהרתי להתכופף ולאסוף שני חופנים, אחד עבורי ואחד עבור ר' אריה. ר' אריה היה המאושר באדם. ר' עקיבא מוסיף ותאר לרב, כיצד מצאו אבנים, טחנו עימם את החיטים והפכו אותם לקמח. כל לילה טחנו, עד שהגיע ה' בניסן. מיהרנו להכין את הבצק: מים, קמח, לישה מהירה, והנה, הבצק מוכן. רידדנו את המצה במהירות, ועם מסמר עשינו בה חורים. הוצאנו את הפח מן התנור בזהירות, בעזרת סמרטוט, הדבקנו עליו את הבצק, ותוך 3 דקות כבר היתה לנו מצה למהדרין. שני כויתים הכנו לכל אחד. החבאתי את המצה מתחת לחולצה, ושכנו למחנה, כשידי צמודה לגופי, ושומרת על המצה היקרה.

כשהגענו למחנה, ממשיך ר' עקיבא לספר, ראה אחד השומרים את תנוחתי המזורה, וצעק: זיד, מה אתה מחביא שם? בתנועה חדה הרחיק את ידי מגופי, ושברי מצה צנחו להם בדממה על האדמה הקפואה.

משל ונמשל

ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ והיה לכנים... הנני משליח בך... את

הערוב (ח' - י"ב - י"ז)

למדנו מסדר הפסוקים כאן, שמכת כנים היתה קודם למכת ערוב, אבל בתהלים (ק"ה - א) כתוב "אמר ויבוא ערוב כנים בכל גבולם" הזכיר תחילה ערוב ואחר כך כנים. וצריך להבין מה פשר השינוי?

והענין יובן על פי משל לעשיר גדול אחד ששידך את בנו האהוב לו, וחכם ושלם במדעים עם בת גביר אחד הנודע לתהלה בכל קצוי ארץ, וכאשר קרב יום חג כלולת חתונתו, עשה העשיר משתה לעניים שבעת ימים רצופים קודם החתונה, בכל יום עשה משתה לאנשים שונים, יום אחד עשה משתה לעניים המחזרים על הפתחים, ויום שני לבני הישיבות, יום שלישי ללומדי תורה, ויום רביעי לעניי קרוביו וכדומה. וציוה בעל הבית למשרתיו ולמנהלי ביתו, כי ישגיחו לבל יבוא איש אחד פעמיים, כי יוכל להמצא נוכל ורמאי אשר יבוא בכל יום אל המשתה. ויהי היום והמשרת הכיר את איש אחד שהיה כבר לפני כן באיזה משתה, ניגש אליו המשרת ואמר לו, תסלח לי על שאלתי אליך, והרי כבר היית כאן פעם אחת, ומדוע באת עתה שנית? ענה לו העני אמת הדבר שהייתי כאן שלשום, ובאותו יום נעשה המשתה ללומדי תורה, והיות ואני גם לומד תורה לכן באתי שלשום, והסיבה שאני נמצא כאן גם היום, כיון שהיום המשתה נעשה למשפחת בעל הבית וקרוביו, ודע לך שאני אחד ממשפחתו, ולכן יש הצדקה לכך שבאתי גם שלשום וגם היום.

והנמשל: הן אמנם שלכנים כבר נעשה משתה מיוחד בפני עצמו, שמכת כנים היתה עומק אמה בארץ, אבל אמרו במדרש שבמכת ערוב היו חיות ועופות ומיני צרעים ויתושים מעורבבים, וכן כתוב בספר הישר (פרשת בא) שכל המינים שבעולם באו למכת ערוב, כל חיות השדה, נחש ועקרב, העכבר והחולד והצב עם כל זוחלי עפר, זבוב וצרעה פרעוש וכו'. ועל כן יש הצדקה שמכת כנים תבוא שוב כאשר באה מכת ערוב, וזהו שאמר הכתוב אמר ויבוא ערוב כנים בכל גבולם' כי גם הם מחותנים, ובאו עוד פעם בגבול מצרים למכת ערוב.

(קהלת יצחק)

עקיבא, אם תוותר לי על השכר - אוכל לקבל אני את שכר המצווה האדירה הזו. אני מתחנן לפניך: אנא, וותר לי על השכר, השבתי לו: אריה, אתן לך כל שתבקש ממני, אבל שכר של מצווה - אני לא מוכן. ר' אריה עזב אותי בפנים עצובות, וככה התעוררתי, מספר ר' עקיבא לרב. ופונה אליו בשאלה: האם עלי לוותר לו? הרי אני הוא זה שחטפתי מכות על המצה, אני הבאתי את החיטים, הסכם זה הסכם, למה עלי לוותר? מצד שני, נשמתו של אריה כל כך התחננה. הרב אונגר שומע את השאלה ושותק. לבסוף הוא אומר: שאלה כזו יש לשאול צדיק מן הדור הקודם, גש לרבי ממכנובקא, יהודי קדוש של מסירות נפש ותשאל אותו".

הרה"ק ממכנובקא זיע"א שומע את הסיפור ועונה ברכות: מן היושר עליך לוותר, הוא משיב לר' עקיבא, ומסביר: 33 שנים עברו מן הסיפור הזה, האם ניסית לחשב כמה ברכות זכית להגיד ב-33 השנים האחרונות? כמה מצוות, הנחת תפילין, שבתות, ועוד, תמשיך עוד ועוד בשנות חיך. ור' אריה המסכן - כבר לא נותרו לו הודמנויות יותר. האם לא ראוי לוותר לו על הוכות הוזה? ר' עקיבא שמע את דברי הרבי, והשיב מיד: אם כך, אני מוותר על השכר. אך הרבי ממכנובקא לא מסתפק בזה ואומר: היכנס לבית הכנסת הסמוך, פתח את ארון הקודש, ושם, בסמוך לספרי התורה הכרו בפה מלא ובלב שלם על מחילתך. היה זה שעת חצות הליל. ר' עקיבא נכנס לבית הכנסת בחצות הליל ומול ספרי התורה שבארון הקודש קרא: ריבונו של עולם, אני מוותר לר' אריה בלב שלם על השכר של אכילת מצה בפסח תש"ה. באפיסת כוחות, שב ר' עקיבא לביתו וצנח על מיטתו, כשהוא מותש ומלא מחשבות. באותו הלילה, שוב נדהם לראות את ר' אריה בחלום, כאשר פניו מוארות מאוד: יישר כח, עקיבא! הויתור התקבל, אני מודה לך מעומק ליבי. בזכותך העלו אותי לכאלה מקומות. אין לי מילים להודות לך.

למחרת בבוקר שב ר' עקיבא לרבי ממכנובקא וסיפר לו על החלום השני. בתגובה, התפרץ הרבי בבכי. "סיפרת לי על יהודי קדוש, שעבר ייסורי איוב, חי בקדושה ובטהרה, ידע ש"ס, נמצא בגן עדן במקום הכי נשגב, ושווה לו לעזוב את כל העולם הבא, לרדת פה לעולם ולהתחנן על עוד מצווה, כי שם הוא לא יכול לעשותה. ואנחנו חיים פה בעולם, ומסביבנו מתגלגלות להן מצוות, בהישג יד, ומה נאמר למעלה?! הרי יום אחד ניפגש, עם כל האפשרויות שהיו לנו. הבה נציל כל רגע שאנו כאן כדי לחטוף מצוות". הבה נייקר את המצוות, לא נחמיץ הודמנויות שבאות לידינו, ונזכה לצבור באמתחתנו שקים מלאים לעולם הבא.

צ'ין אדם לחברו

להתענות עבור הזולת

מסופר על הרה"ק רבי מרדכי מלעכעוויטש זיע"א שהיה פעם אצל הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זיע"א (יומא דהילולא ב' שבט). וראה שבא יהודי ובכה מאד שיתן לו דרך תשובה, ורבי זושא שלחו לצדיק אחר. שאל רבי מרדכי לרבי זושא, היתכן לשלוח יהודי שמבקש דרך תשובה? ענה לו רבי זושא: כשהייתי צעיר כשהגיע אלי בעל תשובה ציויתי עליו לעשות איזה דבר קטן, והתעניתים לקחתי על עצמי לצום בשבילי, היום אין לי כח להתענות, ולצוות ליהודי להתענות איני יכול, לכן שלחתיו שילך לצדיק אחר.

הכרת הטוב מופלא ביותר

בנו של הגאון רבי שלום אייון זיע"א מירושלים, הגיע למצוות, הוא סר להזמין לקידוש בשבת את הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, הנימוס חייב זאת, אף הכרת הטובה אבל הוא לא העלה בדעתו שהגאון הישיש והחלש יוכל לבוא רגלי ממרחק כה רב. הקידוש היה בעיצומו, גדולי ירושלים השתתפו בשמחה בראשם הגה"ק מטשיבין זיע"א, הסבו גדולי ירושלים ושוחחו בדברי תורה, ולפתע נראתה בפתח דמותו של רבי איסר זלמן מלצר בבגדי השבת ההדורות. הכל קמו לכבודו ולא הסתירו את השתוממותם, הכיצד טרח ובא מהלך כה רב, אמת, ענה רבי איסר זלמן, רב המהלך מכפי כוחותי, אבל חייב הייתי לבוא משום הכרת הטוב לבעל השמחה. הכרת הטוב? התפלאו. כן, בנינו חלף במוחי

הרהור תשובה. הדברים הפכו סתומים עוד יותר. והגאון הישיש נאלץ להבהירם, כאשר רבי שלום בא להזמיני לבר המצוה של בנו, חלף במוחי הרהור, הוא חוגג כבר את היכנס בנו למצוות, והרי זה עתה נערכה חתונתו, אח איך שהומן חולף מהר, יש להודרו ולשוב בתשובה בטרם... ואם בזכותו חלף במוחי הרהור תשובה חייב אני לטרוח ולהשתתף בשמחתו מדין הכרת הטוב.

הזירות בכבוד אב

כאשר החליף הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א (יומא דהילולא כ"ט טבת) את דירתו בירושלים שכר אדם שיוביל בידיו את הכתבים הרבים של חדושי התורה שהיו בביתו. הכתבים הונחו בשתי תיבות, ורבי יהושע לייב ציוה את נושא התיבות: "החזק את התיבה הזו למעלה, ואת האחרת למטה, ואל תהפוך חלילה את סדרן". "בסדר גמור", השיב הפועל. לכל אורך הדרך לחש רבי יהושע לפועל: "הזהר, אל תחליף את התיבות, אל תהפוך את סדרן. אנא, במטותא ממך, הקפד על כך מאד". נושא התיבות לא הצליח לעצור את סקרנותו, ושאל: "רבי, מה כל החרדה אם ישתנה סדר התיבות? למה זה כל כך חשוב?" הסביר לו רבי יהושע לייב: "התיבה העליונה מכילה את כתבי תורתו של אבי, בתיבה התחתונה מונחים כתבי ידי שלי, ואין זה הוגן שאפילו שעה אחת יהיו כתבי אבי תחת הכתבים שלי".

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח טבת

הרה"ק רבי נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב בעריש (תרנ"ה)

יום ראשון כ"ט טבת

הרה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה) ב"ר יהודה לייב (זר זזה - תקצ"ב)
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין (תרנ"ח)
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר ב"ר יהיאל (ישמח ישראל - תר"ע)

יום שני א' בשבט

הרה"ק רבי אברהם משולם זלמן אב"ד אוסטראה ב"ר צבי אשכנזי החכ"צ (תקל"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מחעלעם ב"ר אברהם (תקע"ב)
הרה"ק רבי משה שיק ב"ר יוסף (מהר"ם שיק - תרל"ט)

יום שלישי ב' בשבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר אליעזר ליפמן (תק"ס)
הרה"ק רבי שמחה בונים מווארק ב"ר מנחם מענדל (תרס"ז)

יום רביעי ג' שבט

רבי יוסף ב"ר מרדכי גרשון כ"ץ (שארית יוסף - גיס הרמ"א - שנ"א)

יום חמישי ד' שבט

אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"כ)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע)
הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאטוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום שישי ה' שבט

הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הדרום על המצוות.

מים אחרונים (ט)

א) אין ליטול מים אחרונים בכף, שקשה לפרנסה חס ושלום. (שלחן הטהור, להגה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א, סדר השלחן, דף רכ"ט ע"ב)
ב) יש מנהג בורים ששופכים קצת מים על השלחן, וטובלים בזה הראשי אצבעות, וגורמים בזה כמה רעות חס ושלום, אחד, שאין נחשב זה לנטילה כלום, ועוד איך שופכים מים טמאים הללו על השלחן, ליתן להם שם מקום לסטרא אחרא חס ושלום. (שלחן הטהור, סדר השלחן דף ר"ל ע"א)
ג) מים שנעשו בהם מלאכה, או ששינוי מראה, כשרים למים אחרונים. (שלחן ערוך הרב סימן קפ"א סעיף ח')

לע"נ

מרת סאסא שושנה גרינבוים ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

וארא

גליון מס' 516

יציאת שבת: י"ם 17:29, ת"א 17:30

כניסת שבת: י"ם 16:13, ת"א 16:27

נלמד מהפרשה

לפי רבנו הספורנו קיימות שלש סיבות לגאולת עם ישראל ממצרים: הראשונה - "זכות אבות", השנייה "ברית אבות" כפי שהבטיח הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים, וזהו שנאמר בפסוק הקודם "וגם הקמותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען", והשלישית "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי".

השאלה היא, אם יש זכות אבות ויש הבטחה בברית בין הבתרים, מה הצורך בסיבה השלישית שהיא נאקת בני ישראל ותפלתם מעומק הלב? מבאר הספורנו כי מאחר ששקעו במ"ט שערי טומאה, הם היו כל כך רחוקים ממצב של אפשרות להיגאל ולהיקרא עם ה', עד כדי כך שהמלאכים בעת קריעת ים סוף קטרגו ואמרו "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". במצב כזה, גם אם היו נגאלים לא היה שייך שיקבלו את התורה ויכנסו לארץ הקודש. ההתקרבות וההתעלות נעשתה רק על ידי נאקתם ותפלתם בצר להם. רק כך נהיו ראויים וזכר להם ה' את בריתו. נמצא כי למרות הזכויות הרבות, ללא מפתח התפילה, לא ניתן לזכות בכל הטובות.

העניין יובן במשל לתייר שנסע לבית מלון מפואר, ולאחר שעות נסיעה מתישות הגיע למחוז חפצו. התשלום ניתן מראש, הכל סודר עד לפרטים הקטנים, ואף המפתח נשלח אליו בדואר. ביקש האיש להיכנס כבר לחדרו במלון ולפוש מעט, אך כשהגיע לפתח החדר, טפח על מצחו בצער, נזכר שאת מפתח החדר שכח באחד האתרים בהם טייל. והנה, הבחין בצד במפתח זרוק. ניסה את מזלו, ולשמחתו המפתח אכן נכנס לחור המנעול, אך לא הצליח לסובבו. עלה בדעתו לשפשף את שיני המפתח בחוזקה, ואכן לאחר פעולה זו הצליח לפתוח את הדלת לרווחה.

בדיוק כך פועל מפתח התפילה. **התפילה היא המפתח הפותח את הדלתות והשערים לכל העולמות**, וגם כאשר נגזר על האדם לזכות בשפע של רוחניות וגשמיות, אם אין לו המפתחות שהם התפלות והבקשות, הוא לא יזכה בשפע. אבל לעתים גם בתפילה פשוטה לא די. פעמים שצריך את הנאקה והצעקה: ה', **הצילני!** כמו מפתח שצריך לשפשף את שיניו על מנת שיפתח, ואז התפילה בוקעת ריקעים.

מעלתם של עם ישראל

כאשר נשלח משה לפרעה בפרשתנו, הוא מקבל הקדמה מהקב"ה על האופן בו תתבצע השליחות: "ראה נתתיך אלוהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך". בעל "העמק דבר" מבאר שהקב"ה אמר למשה: אתה תלך לפרעה, אבל לא בתור "משה". אתה תלך אליו על תקן "אלוקים". ותפקידו של אהרן? הוא יהיה הנביא, זה שמדבר בשם האלוקים על שעתיד להגיע.

מה זה משנה מי מהשניים - משה ואהרן - ידבר עם פרעה בפועל? עני מרוד היה רבי אברהם אבן עזרא כל ימי חייו, באחת הפעמים בה ביקש להתקבל כרב במקום מסוים, כדי להביא פרנסה לביתו, סורבה הבקשה. לבושו המרוט של האבן עזרא, גרם להם לחשוב שלא ייתכן שעני כזה יכול להיות רב. האבן עזרא החליט ללמד את בני המקום לקח שלא ישכחו. הוא ניגש לשוק המקומי ובחר קצב יהודי רחב כתיפיים, זקנו יורד לו על פי מידותיו, ומראהו מרשים מאוד. הקצב היה בור ועם הארץ, אולם האבן עזרא שידע את תנאי השכר המוצעים - חתם עמו עסקה הגונה. הקצב התחייב רק לעשות תנועות מיסטיות בידי, לגלגל את עיניו...! לשתוק. האבן עזרא התחייב להצלחת כל השאר.

ניגש רבי אברהם לגבאי והציע לו רב מיוחד. הקצב הלבוש בבגדים רבניים שבה את לב הקהל ועל אתר הסכימו למינוי. "תשאלו מה שתחפצו", אמר האבן עזרא, "אכנס אני אל הרב ואשיב לכם תשובה". השאלות זרמו בהמוניהן, אפילו לא בשביל לדעת, רק כדי להרגיש ולהתרגש ששאלו את הרב הגדול והתשובות היו נפלאות. "הרב" ו"שמשו" עשו עצמם כמתלחשים לרגע ואז הגיעה תשובה כמפי אורים ותומים... ההסדר המוזר נמשך כחודש, ואז הגיעו בני הקהילה והכריזו על אולטימטום: רצוננו לשמוע את מלכנו. האבן עזרא ישב עם הקצב בחדר הסגור ויחד שיננו את השאלות שתבואנה ואת התשובות שיינתנו.

הראשון יבקש ממך תיקון תפילין שנפלו מידו, אמר לו רבי אברהם, אתה תענה שהוא ירים אותן, ינשקן וייתן צדקה. השני יבקש עצה לשלום בית ואתה תדחה אותו ותאמר לו שיבוא בשבוע הבא. השלישי יאמר שיש לו ספק על כשרות הפרצה שלו, תיעץ לו לשחוט אותה, להוציא את הריאה, לנפח ולבדוק בתוך מים אם יש בוועות - זה טרף, אם לא - זה בסדר.

למחרת נתלו מודעות ברחבי העיר שהרב החדש מוכן לקבל שאלות, והאבן עזרא חמק מן העיר בלאט. הראשון הגיע עם שאלת הכשרות. את התשובה להרים את הפרצה ולנשק אותה, הוא לא הבין, אבל מילא, כך אמר הצדיק. השני הגיע עם תפיליו שנפלו ונצטוו להגיע בעוד שבוע. השלישי שהתלונן על שלום הבית שלו, נענה: תשחט אותה, תוציא לה את הריאה, תנפח... כאן הבינו בני העיר שנפלו קרבן לתרמית, קמו על המתחזה וסילקוהו בבושת פנים...

וכעת להסברו של הנצי"ב: הקב"ה מסביר למשה שפרעה חייב להבין שיש סמכויות! כולם רוצים לגשת ולדבר בעצמם עם הסמכות העליונה, אבל לפרעה לא תהיה גישה אפילו למשה, שכן הוא עכשיו מייצג את "אלוהים" עבור פרעה.

עם אלוקים לא מדברים בצורה ישירה ומתי שמתחשק לך. גם אם אתה פרעה האדיר ששולט על אימפריה. אתה תדבר רק עם הנביא שלו והוא יחליט מה להעביר לסמכות העליונה...

אבל בני אברהם יצחק ויעקב אינם זקוקים לתיווך, אינם צריכים לבקש רשות אינם תחומים בזמני קבלה ובשעות כניסה. מתי שתרצה, כמה שתרצה וכל מה שתרצה.

"ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו".

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

המוותר לעולם אינו מפסיד

ביום זה. על הבקשה של השכנה לגבי התאריך שכחה אימו לספר לו משום מה.

ביקשה אפוא האם מבנה, אגא במטותא ממך, אל תחזיר את המחלוקת בין המשפחות, כל כך יפה השלמנו בינינו ועשינו "סולחה" בלב שלם, למה לנו להמציא עילה לקטטה מחודשת, הזז נא את תאריך החתונה ליום אחד. אבל אמאי! - נזעק הבן, בקושי הצלחתי לתאם יום אחד שיתאים בין כל הגורמים, לא היתה זו מלאכה קלה כלל למצוא יום שיתאים לכל הצדדים כולם. ומה גם שביטול תאריך החתונה באולם, כרוך בתשלום קנס רציני ביותר.

הבן החתן ניסה לשכנע את אימו, הרי עורכים אנו גם את מסיבת "השבע ברכות" האחרון בביתנו, ותוכל השכנה הנכבדה שמלמטה להשתתף בשמחת השבע ברכות, היא גם תיטול חלק ב"שבת חתן", ומה כל כך מעכב שהיא לא תוכל להשתתף בחתונה עצמה? וכי בשביל זה יוציאו כעת סכום נכבד מיותר בשביל תשלום הקנס, ויתחיל מחדש את כל המרוץ התאמת התאריך בין כל הגורמים, דבר הכרוך בלא מעט טרחא וכאב ראש. אבל האמא בשום אופן לא הסכימה בדבר, היא חששה מאוד לפגוע במרקם היחסים העדין כל כך, שרק לאחרונה החלה בבנייתו עם השכנה החדשה-ישנה, וציפתה שהיא תשתתף עימה בשמחתה הגדולה, ומאוד לא רצתה לפתוח כעת בסדרת התנצלויות שמי יודע אם יתקבלו על לב שכנתה. היא ביקשה איפוא והפצירה בבנה לוותר על תאריך זה, עם כל הטרחה והקנסות הכרוכים בכך, מה לא עושים למען השלום? אמרה שוב ושוב.

משראה הבן עד כמה חשוב הדבר לאימו האהובה עליו מאד, ביקש לבדוק את העניינים מקרוב ולראות אם ניתן לדחות את התאריך. ואכן כעבור כמה ימים הודיע הבן לאימו לשמחתה. שהוא נענה לבקשתה, והזיז את התאריך ליום ט' בסיון, הוא שילם את הקנס לבעל האולם כמתבקש, והתחיל מחדש את כל המרתון של התיאום בין הגורמים כולם, ואכן לשמחת כל הצדדים כולם סגרו על יום ט' סיון ליום כלולותיהם, והכל על מקומו בא בשלום.

לאחר הדפסת ההזמנות הנהדרות, ירדה האם המחוננת ערב אחד עם הזמנה מקושטת לשכנתה שמלמטה, והגישה לה בכבוד ובשמחה את ההזמנה ההדורה, כשהיא משרבבת עוד כמה שורות בכתב ידה, על גודל שמחתה, ושיזכו לשמוח יחדיו בשלום ובשמחה וכו'. השכנה קבלה את ההזמנה בכל לב, והבטיחה חגיגית להשתתף בעזרת השם בחתונה.

בינתיים, עולם כמנהגו נוהג, ובעל האולם לא הסתפק בתשלום הקנס בלבד, הוא פרסם על התאריך ב' סיון שהתפנה לעריכת חתונה מפוארת, ומהר מאד מצא זוג אחר ששמחו להתחתן באולם זה באותו תאריך, והכל על מקומו בא בשלום אבל רק בינתיים...

בהגיע יום ב' בסיון תשס"א, נישאו החתן והכלה שתפסו את האולם לאותו תאריך בשעה טובה ומוצלחת, אבל בפתע פתאום באמצע החתונה, בעת שיא הריקודים הנרגשים, קרסה רצפת האולם והתנפצה בקול רעש גדול, לדאבון לב החתן והכלה וכל המשפחות, ולדאבון לב כל ישראל. היה זה "אסון וורסאי" הנודע, באולמי וורסאי שבשכונת תלפיות בירושלים, שנבנה בשיטת הפל קל הכושלת. כאשר באמצע הריקודים העזים הרגישו האורחים שרצפת האולם רועדת ומתנוודדת, ולפתע בבת אחת הכל קרס ונהרס האסון הנורא הזה הסתיים עם עשרים ושלושה הרוגים! ולמעלה מחמש מאות פצועים!

הזוג השני דגן, שהיה אמור להתחתן באותו אולם ביום ט' בסיון, כבר לא התחתנו כמובן באותו אולם ביום ט' בסיון... אבל הם עמדו נפעמים לנוכח הנס העצום שהתרחש עימם, בדחייתם את תאריך נישואיהם ליום אחר. בזכות מצות כיבוד אם שאין ערוך לה, ובזכות הוויתור למען השלום, ניצלו החתן והכלה וכל משפחותיהם מאסון נורא בלתי נשכח מעם ישראל!

באחת משכונותיה של ירושלים גרו שתי משפחות באותו בנין, האחת בקומה השלישית העליונה, והשנייה בקומה הראשונה. פעם נפל סכסוך קטן ביניהם, שעד מהרה הפך למריבה. מני אז הסתכסכו המשפחות ולא דיברו ביניהם למעלה מעשרים וחמש שנה! במשך השנים כבר הספיקו שני הצדדים לשכוח לגמרי על מה ולמה הינם מסוכסכים, רק זאת ידעו היטב שעם בני משפחת פלונית אין מחליפים מילה וחצי מילה, ולא מברכים אותם לשלום וכו', ברוגז ונתק מוחלט!

כך גדלו הילדים באווירת ניתוק משכנים אלו שנים רבות. ויהי היום, והנה הגיע תור נישואי הבן הצעיר ביותר של המשפחה שבקומה העליונה, חשבה האם לעצמה שאולי תהיה זו הזדמנות של עת רצון נעלה שנפתחים בה הלבבות, ובפרט בנישואי הבן הצעיר - כאשר החלו ההכנות לקראת החתונה, חשבה האם לעצמה שאולי תהיה זו הזדמנות טובה לסיים אחת ולתמיד את ה"ברוגז" המעיק והשטותי הזה, עמוק בלב היא הרגישה שאף צד אינו מעוניין למשוך את המריבה הכואבת הזו לאורך ימים ושנים עד אין קץ, אלא שכדרכה של מחלוקת כל צד ממתין שהצד השני יפתח הראשון בשלום, ויהיה הוא זה שדואג להתפייסות... והנה עתה בעומדה לקראת השמחה, הרי זו הזדמנות טובה להשלים. ככל שהיא חשבה על כך יותר ויותר, התבהרה לה שאכן מן הראוי הוא לנצל את שעת הכושר, ולעשות שלום "עולמי" בין המשפחות.

ערב אחד היא תפסה יוזמה, וירדה אל הקומה שלמטה, נקשה בהססנות מעט על הדלת, כשליבה נוקף וכולה תפילה שיהיה השם בעזרה לדבר על לב שכנתה, שתחפוץ אף היא בשלום. כאשר הציצה השכנה בחור עינית הדלת, וראתה את שכנתה שמלמעלה בפתח, היא ממש נדהמה, הרי אנחנו "ברוגז" מנותקים ומנוכרים כבר למעלה מעשרים שנה! חשבה לעצמה. אבל הבינה שאם בכל זאת השכנה שמלמעלה דופקת יש דברים בגו, ובודאי יש סיבה חשובה לכך. - היא פתחה אפוא את הדלת, עם חיוך קטנטן בזווית פניה, האורחת המפתיעה פתחה את פיה ברכות, ואמרה: שכנתי היקרה, הנה כפי שבודאי ידוע לך עומדת אני בקרוב להשיא את בני הצעיר, חשבת לעצמי שאולי זו הזדמנות טובה לסיים פעם אחת ולתמיד את המריבה המעיקה ואת ה"ברוגז" הטורדני שבינינו. הלא כבר עברו כל כך הרבה שנים, ולבטח כבר נמוגו מזמן הסיבות למחלוקת הזו. הבה נא נשלים בינינו, נשכח את העבר, ונפתח דף חדש במערכת היחסים שבינינו. השכנה לעומתה שמחה על כך על הרעיון, פניה ממש קרנו מאושר ומהפתעה גם יחד.

שתי השכנות הרגישו בבת אחת, שאבן כבדה מאד נגולה מהלב, משהו חזק כברזל שישב על הלב וסתם אותו, נפרץ לרווחה. השכנה הזמינה אותה לסלון ביתה, ישבו השתיים ושוחחו שיחה של קירבה ידידותית, השיחה היתה מרגשת ביותר, כשהרבה דמעות של אושר והתרגשות זלגו שם...

לפני שנפרדו הזמינה שוב את החתן את שכנתה לקחת חבל בשמחתה, ולהשתתף בשמחת החתונה. השכנה נענתה כמובן בשמחה ובחפץ לב, אך אמרה שבתאריכים שבין ב' סיון עד ה' סיון, צריכה היא לעבור ניתוח מסוים בבית חולים, זה אמנם ניתוח קל אמרה, אבל הוא דורש אשפוז של כמה ימים. ולכן ביקשה אם אפשר שישתדלו לערוך את הנישואין בתאריך אחר, כדי שתוכל אף היא להשתתף בשמחה כראוי. הסכימה המחוננת בענין התאריך, ונפרדו השניים לשלום בשמחה ובטוב לב.

יום אחד לאחר כמה שבועות, נכנס החתן הצעיר לביתו בשמחה, וכשכולו קורן מאושר הכריז: אמאי! ברוך השם יש לנו תאריך לחתונה! הייתי באולם והתאמתי תאריך פנוי, שיתאים לכל הצדדים. וברוך השם הכל סגור, מוכן ומזומן! משביררה האם על איזה תאריך סגור, חשכו עיניה, היה זה בדיוק ביום ב' סיון, התאריך עליו ביקשה השכנה שמלמטה כבר לפני כמה שבועות, שישתדלו שלא לערוך את החתונה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרָשַׁת וְאֶרָא - מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל

"וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל פְּרַעֲהוּ" (שמות ז, ז)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
 שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
 מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
 ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
 יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
 רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
 רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
 נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
 יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
 שלמה וזנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
 י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
 לירן דוד נזרי
 שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רותית בת סימי
 תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר
 עמית בת טובה יוסף בן רוחמה
 נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט
 אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
 מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
 טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה
 שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
 אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
 שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה
 אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר דרי
 סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
 נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
 דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
 נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
 ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
 מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים
 מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה
 סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה
 אורן בן אסתר דינה בת מזל
 נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
 שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
 לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
 מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
 יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
 יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
 מישא אסתר בת זוהרה שאלו בן סילביה
 עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
 רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
 רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
 רותית בת סבריה קסנש בת דגטו
 יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
 זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל
 נעימה בת שרה
 יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

ישראל. אולם כל אותם זקנים שיצאו איתם, בדרכם אל פרעה- נשמטו והלכו להם.

לכאורה עלינו להבין, מה מקום מצאה התורה לציין כאן את גילם של משה ואהרון?

וזאת אנו רואים בדברי רש"י הקדוש המבאר את הפסוק: "וְאַחַר כָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (שמות ה, א). הם נשמטו אחד אחד מאחר והם פחדו מפני תגובתו של פרעה, המלך המצרי לדרישתו של משה רבינו כי ישלח את ישראל מארצו.

אומנם מדברי הפסוק משמע, שנקודת הציין אשר בהקשר אליה ביקשה התורה להזכיר את גיל המנהיגים הייתה הופעתם לפני פרעה מלך מצרים.

אך הנה, מי הם שני הנציגים שנתורו והופיעו בפני פרעה בלא חת? משה ואהרון בני השמונים ומעלה.

אולם עדיין צריך לבאר: מדוע מציינת זאת התורה דווקא כאן, בהקשר לאותה פגישה?

וביאר הרב 'מקדש הלוי' על פי דברי דוד המלך בתהילים (צ, י): "יְמֵי שְׁנוֹתַינִי בָּהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה".

הנה כי כן נראים זקני תלמידי חכמים, זקני מנהיגי העדה! ככל שהם מזדקנים יותר- כך הם מוסיפים לעשות חיל יותר ויותר בעבודת בוראם!

דרך העולם היא, שככל שהאדם מזדקן יותר כך הוא מסיר עול מעל צווארו, פורש מתפקידים לוחצים, ומשתדל להעביר את ימי זקנתו בשלווה ונחת.

ואף אנו, מן הראוי שנלמד מדרכיהם ונדבק בהנהגתם. ככל שמתבגר האדם, וקרוב היום בו עתיד הוא לעלות וליתן דין וחשבון על מעשיו לפני שופט כל הארץ מתחייב הוא שמאמציו ועבודתו הרוחנית יתגברו בכפל כפליים, בהשתדלות אחרונה לחטוף עוד ועוד כל זמן שיכול עדיין לעשות זאת, בטרם יהיה מאוחר מדי!

ברור שאנשים זקנים אינם מעוניינים לקבל על עצמם תפקידים חדשים, בפרט כאשר מדובר בתפקידים הכרוכים בעול כבד ומשמעותי.

אך הנה לפנינו, שני קשישים, האחד בן שמונים שנה ואילו השני בן שמונים ושלוש, ושניהם מקבלים על עצמם בגילם המופלג- את עול הנהגת כל עם ישראל!

בברכת שבת שלום
 הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
 חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

ולא זו בלבד שהתפקיד שהם מקבלים על עצמם כרוך בעול כבד מנשוא, אלא שהוא אף רצוף סיכונים!

הלא ידוע, כי כאשר משה ואהרון הודיעו כי הגיע הזמן להיגאל, התקבצו ובאו איתם זקני

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י-ט	16:14	17:26	17:58
ת"א	16:30	17:23	17:53
מיוספ	16:30	17:22	17:53
כ"ב	16:34	17:26	17:57

שואל ומשיב בהלכה – בשול אחר בשול- חלק ג'

האם מותר בשבת לחמם תבשיל לח המבושל כל צורכו וכן האם מותר לומר לגוי לחממו?
להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון:

שאלה: **?**

תשובה: **!**

כאשר התבשיל לח, אף שהוא מבושל כל צורכו, אסור לחממו שוב, היות שיש בישול אחר בישול בלח. **מקורות:** שו"ע (סימן שיח ס"ד). ולעניין האם מותר לומר לבן עדת תימן, שנוהג על פי הרמב"ם, להניח עבורו סיר עם תבשיל לח על הפלטה, כתב בספר הליכות שבת (עמוד רלד) להוכיח מדברי הרב ישערי תשובה (ס"ו תקיא), שאם אותו בן תימן נוהג בקביעות וברגילות כדעת הרמב"ם, מותר לבן עדה אחרת לומר לו, שיניח עבורו תבשיל לח. ע"ש.

אולם, אם התבשיל [לח] מבושל כל צורכו וחם בחום של יד סולדת, מותר ליתנו על גבי הפלטה או האזבסט. **מקורות:** שו"ע (סימן שיח ס"ד).

ולדעת בני אשכנז, כל זמן שלא נצטנן התבשיל לגמרי, מותר ליתנו על המיחם. **מקורות:** רמ"א (שם סט"ו) כתב: כל שלא נצטנן לגמרי. וכתב בשו"ת יאגרות משה (ח"ד סימן עד) הגדר הוא, שיהיה ראוי לאכול אותו תבשיל מחמת חמימותו, לאלו שרוצים לאכול אותו חם. ובספר מעין אומר ח"ב (עמוד קלג) הביא דעת הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל שמוותר לספרדי המתארח בשבת אצל אשכנזי, והחזיר בעל הבית את הסיר כאשר אינו בחום של יד סולדת להינות מן המאכל. וע"ע בספרו 'הליכות עולם' ח"ו (תערובות ה"ב). בשו"ת יציץ אליעזרי ח"ח (סימן לב) פסק לאסור שאשכנזי יחמם דבר לח שאין היד סולדת עבור ספרדי. ובספר 'חזון עובדיה' ח"ד (עמוד שצז) העלה להקל במקום צורך. וע"ע שו"ת ימנחת דניאל- גודיס' ח"א (סימן נא), די"ש להחמיר לכתחילה היכא דאפשר.

תבשיל לח שכבר נתבשל והתקרר לגמרי, מותר לומר לגוי לחממו. **מקורות:** שו"ת יביע אומר ח"ז (חאו"ח ס"ו ס"ב), הליכות עולם ח"ד (עמוד מג) היות ובישול אחר בישול הוי מחלוקת הפוסקים, על ידי אמירה לגוי הוי ספיקא דרבנן ולקולא.

אדם שעבר בשוגג והניח מרק שהצטנן על פלטה חשמלית וחיממו חום, שהיד סולדת בו, בדיעבד אין התבשיל נאסר משום מעשה שבת. **הערה:** כיוון שהדבר שנוי במחלוקת הפוסקים, האם יש בישול אחר בישול בלח, כל איסור מעשה שבת אינו אלא קנס מדרבנן, הו"ל ספק דרבנן ולקולא. כן העלו רבותינו האחרונים, ראה בספר חזון עובדיה - שבת (כרך ד עמוד תכב). ואע"פ שפסק בשו"ע (שיח ס"א) שאסור ליהנות ממלאכה, שנעשתה בשבת, זה דווקא באיסור גמור.

בְּזָכוֹת הַיְתוֹר

אברך אחד המתגורר בבורו-פארק ומתפלל באחד מבתי המדרשות הגדולים ומזה כחמש עשרה שנים הוא יושב במקום קבוע, הממוקם בסמוך-מאוד לכיסאו של רב בית המדרש. האברך שואב מכך תועלת מרובה, כיוון שגם הוא, וגם ילדיו הקטנים, לומדים מהנהגותיו המופלאות של הרב, המחונן בכל מידה נכונה.

ביום מן הימים מגיע לפתע אחד המתפללים **וטוען, שהמקום בו יושב האברך, שייך לו...** "בתחילה הייתי מופתע כל-כך, שלא האמנתי למשמע-אוזניי", מספר האברך, "המקום שלי שייך למישהו אחר?! מהיכן הוא המציא את הבדיה הזו?!". אבל המתפלל הוא המשיך לטוען ולהתעקש על מקומו ואמר, שלפני חמש-עשרה שנים ביצעו הרחבה במבנה בית הכנסת, ועד אז הוא ישב במקום ההוא.

"ואתה באת לכאן רק לאחר ההרחבה, ולכן המקום שייך לי!". מפני שהטענה הייתה חסרת-הגיון ומשוללת-מציאות, אף אחד אפילו לא טרח לשאול אותו: **"איפה היית במשך כל השנים שעברו מאז, ולמה נזכרת רק עכשיו לבוא ולדרוש את המגיע לך?!"**. האברך עצמו היה יכול להיפטר ממנו בקלות, ולדחות את טענותיו בקש, כי דבריו היו נשמעים לא-הגיוניים בעליל.

אבל, האברך, שישב על המקום מול הרב, קיבל על עצמו, לאחר פטירתו של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול הרב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, להתחזק בעניין הווייתו, ואף חיזק בכך את כל בני משפחתו. הוא ראה במקרה, שהתגלע לפניו, ניסיון מן השמים, לראות, האם יעמוד בכך, ולמרות שהניסיון לא היה קל עבורו בלשון המעטה, החליט לעשות את הבלתי-יאומן ולוותר על מקומו. לפליאת כל המתפללים הוא הודיע לטוען, שמהיום והלאה המקום הזה שלו, **והוא - האברך - עבר למקום אחר בבית הכנסת.**

לא חולפות עשרים וארבע שעות. בתפילת שחרית של שבת קרס לפתע מאורר גדול תלוי, שנמצא כבר שנים רבות בבית-הכנסת, ונפל ממש על המקום שבו ישב האברך עד לפני יומיים. התקרה בבית כנסת זה היא גבוהה, והמאורר נפל על השולחן וממש התרסק לחתיכות.

נס גדול היה שם, שיהטועני ההוא, שהיה צריך לשבת במקום, לא הגיע לאותה תפילה, ודווקא האברך שלנו - המקפיד להגיע לכל תפילה, ובזמן - היה בבית הכנסת, וישב במקום, שהוקצה לו לאחר שוויתר על מקומו הראשון. לא קשה לתאר מה היה מתרחש אילו לא היה מוותר, והיה נשאר לשבת על מקומו זה. (מעובד מתוך 'קול ברמה')

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב שמחה בונים קאליש זצ"ל

האדמו"ר הרב שמחה בונים קאליש מאטוואצק זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"א (1850) בעיירה וורקא שבפולין. בצעירותו סבל מרגליו ועד לגיל שמונה לא יכול היה לעמוד על רגליו. בבר-המצווה אמר עליו אביו, שמי שרוצה לראות את ר' בונם מפשיסחא, יסתכל בבני ויראהו. בשנת ה'תרכ"ח (1867), בהיותו כבן שבע עשרה, נפטר אביו. רוב חסידי אביו דבקו בתלמידו רבי דב בעריש מביאלה, אך חלק מחסידי אביו דבקו ברבינו הצעיר וקיבלוהו לאדמו"ר. סגפן. הקפיד להמתין בין אכילת בשר לחלב 24 שעות. הייתה לו דירה מיוחדת, אשר הייתה נעולה כל ימות השנה ושימשה לימות הפסח וכן כלים, רהיטים ובגדים לפסח. ידוע בחומרותיו באפיית המצות, ולמרות הכול, אכל רק 'כזית' מצה, שחייבים לאכול בליל הסדר בלבד. אכל רק משחיטת שוחטו המיוחד ולכל מקום שנסע, שוחטו התלווה אליו. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. ענותן.**

בשנת ה'תרמ"ז (1886) לאחר כתשע עשרה שנים ששימש כאדמו"ר בוורקא, החליט לעלות לארץ ישראל ולהתיישב בה. עם הגיעו התיישב בטבריה אולם היזזה שקיבל הייתה רק לחודש ימים ולאחר שוחד הארכה לשלושה חודשים. לאחר מכן גורש ע"י הטורקים חזרה לפולין. בשנת ה'תרס"ו (1905) החליט לעלות שוב לארץ והפעם בגפו.

בתחילה התיישב בירושלים, ולאחר מכן עבר לטבריה. סירב בארץ לנהוג באדמורות"ת באומרו: 'אין גבהות לפני המקום'. נפטר ב-ב' שבט ה'תרס"ז (1907). חי כ-57 שנים. ציונו בטבריה נקבר ליד תלמידי הבעש"ט הק'. את מקומו מילא בנו ר' מנחם מנדל.

אביו: ר' מרדכי מנחם מנדל. **אימו:** מרת חיה. **אשתו:** בת הגביר ר' אליהו הרץ (מחסידי האדמו"ר רבי יחיאל דנציגר מאלכסנדר). **מרבתי:** אביו, ר' מרדכי מנחם מנדל. **מתלמידי:** ר' מנחם מנדל זילברשטיין. **בניו:** האדמו"ר ר' אברהם משה מפליניץ, האדמו"ר ר' מנחם מנדל מסאבין, האדמו"ר ר' ישראל יצחק מקאליש, האדמו"ר ר' יעקב דוד מאטוואצק. **בנותיו:** מרת צביה (נשאה לר' ישעיה אלימלך רייבסקי מביאלבזאג), מרת רחל.

בין חסידי ווארקי היה גביר ושמו ר' איציל מינץ מגוברובא. פעם רכש הגביר יער גדול מדוכסית, ואחד הסעיפים בחוזה המכירה היה, שחייב לקחת את כל העצים עד סוף החורף של אותה שנה, ואם לאו - יפסיד את כספו. כאשר הדבר נודע לרבינו, הייתה לו תרעומת על הגביר שהסכים לסעיף זה, שהרי ייתכן חלילה שיקלע למזג אוויר חורפי ולא יוכל לפנות את העצים מהיער ויפסיד את כל כספו. לפיכך כתב רבינו מכתב לדוכסית, ובו ביקש ממנה, שתחליף את החוזה מתאריך עד סוף החורף ותאריך את המועד לחמש שנים, וזה היה נוסח המכתב:

"מכיוון שבנך חולה, וסיבת המחלה היא, משום שלמד בפטרבורג ועמד בניסיון ולא עלה בלימודיו, לקח לליבו ונעשה חולה, והרופאים התייאשו ממנו. אבל זו לא הסיבה העיקרית. דעי, שכל עניין המחלה היא מחמת שרצית לרמות את היהודי הסוחר מהיער וליטול ממנו הכול בחינם, אבל אם תחליפי את החוזה לחמש שנים, ותקרעי את הישן, אני מבטיחך, שבנך יחזור לאיתנו. וכדי שתראי, כי דברי יתאמתו, השליח ימתין, עד שבנך יחלים והוא יחתום על החוזה החדש מצידו של הסוחר". כאשר ראתה הדוכסית את תוכן המכתב, נדהמה מרוח קודשו של רבינו, אשר ידע על מחלת בנה, ועוד הסביר לה סיבת חוליו - ותיכף ומיד הסכימה לבקשתו. היא קרעה את החוזה הקודם, ושליחו של הרבי חתם מיד על החוזה החדש, ולחסידי באה הישועה. (הרבי הקדוש מאטוואצק)

אביו של החסיד רבי מרדכי מרקיל, כתב לבנו, ששהה בארץ ישראל, כי אין לו פרנסה. נכנס הבן עם מכתב זה אצל רבינו, ששהה בירושלים עיה"ק והראה לו זאת באומרו: "הרי אבי נסע גם אליכם וגם אל אביכם, ולכן צריך כבודו לראות, שיהיה לו פרנסה במנוחה". השיב לו הרבי: "היום צריכים להתפלל על החיים". אמר לו רבי מרקיל "הלא אמרו (תענית ח:): חז"ל דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיבי". אמר לו שוב: "צריכים היום להתפלל על החיים". שוב חזר רבי מרקיל על דברי חז"ל האמורים. ושוב שילש הרבי באומרו: "צריכים לבקש היום על החיים". או אז פרץ ר' מרקיל בבכי. כשראה זאת רבו, אמר לו: "אל תירא, לא יקרה לאביך שום דבר רע".

אחר כך קיבל מכתב מאביו, בו סיפר לו, שבאותו יום נסע לוורשא הבירה, וביום ההוא היה בוורשא יום הנקרא יום הדם ר"ל. ויהי כאשר בא לוורשא, מיד פנה אל תחנת הרכבת, כשבכוונתו לעלות ולנסוע אל הסוחר שלו. כשעלה על הקרון, מצאו כמעט ריק מאדם. לפתע, ניגש אליו פלוני ואמר לו: "אין פה מקום עבורך". פנה והלך לצד אחר. אך גם לשם בא האיש ואמר לו: "אין כאן מקום עבורך". ירד איפוא מקרון זה וחשב לילך לתחנה אחרת, שם ייסע בקרון אחר. כיוון שהחל מהלך ברחובות, ראה שכל הדרך מלאה בדם, אין קרונות ואין עגלות. החל ללכת רגלי ועבר על הגשר המפריד בין פרגא לוורשא. חיילים רבים עמדו שם הכן עם הרובה שלהם והביטו עליו, והוא עליהם, ולבסוף, הגיע אל הסוחר בשלום.

כאשר ניכנס אצל הסוחר, נדהם האיש ושאלו בתימהון, כיצד בא ביום הדם הנורא הזה ר"ל, ושח לפניו כל המעשה. אמר לו הסוחר, שהיו לו ניסים גדולים, כי באותו קרון נסע גדול שלהם, וזרקו עליו פצצה, וכל מי שהיה בתוך הקרון ל"ע התרסק כליל, וישנם הרגומים ופצועים. אותו סוחר החזיקו בביתו עד יעבור זעם ושלחו לביתו. כשקיבל ר' מרקיל מכתב זה מאביו, רק אז הבין, מדוע רבו אמר: "היום צריכים לבקש על החיים". תיכף ומיד רץ לבית רבו להודות לו. כשבא אל הקודש פנימה, הרעים עליו הרבי בקול רם: "אל תבלבל לי את הראש". והוא נאלם דום למשמע דברים אלו. אחר פנה אליו הרבי, הורה לו לסגור את הדלת, ואמר לו: "דע לך, כי מי שנוסע לרבי בשביל מופתים, עובר עבירה על הוצאות הדרך שמיני בזה" (מוורשא).

פעם אחת בהיותו בטבריה בשנים האחרונות לחייו, ירד מביתו לרחוב, וכדי להגיע לרחוב, היה עליו לרדת מספר קומות, כאשר בכל קומה מדרגות רבות. והנה נדמה לו, שאישה עולה במדרגות. היות שחשש שמא יפגום בראייתו, לפיכך קפץ מהחלון, שהיה בחדר המדרגות למטה, ומזה סבל מאוד עד יום פטירתו

ישועה מפלגה

רעייתי תהתה, כיצד הגיע הגיס משה למקום? בירור קצר העלה, כי אימי שגרה אז בשכונת 'בית ישראל', פנתה לפתע לבנה, אחי משה שהגיע לבקרה באומרה: "רוץ לבית של רבי שמעון, ליבי מנבא לי, שמשוה נורא קרה שם". ואכן כאמור אחי עלה עם התינוק הפצוע לאמבולנס, וטוב שכך.

במהלך הנסיעה בוצעו מספר ניסיונות החייאה על ידי הפרמדיק. בתחילה נשמע הפרמדיק רגוע, אולם לאחר דקות מספר נשמע קולו מרוסק: "אני מאוד מצטער, לצערי הרב איבדנו אותו".

רק לתאר, מה היה קורה לרעייתי, לו הייתה שומעת מילים אלו יוצאים מפי הפרמדיק! אולם בחסדי שמים בהגיעם לבית-הרפואה הדסה עין כרם, למחלקת טראומה בטיפול נמרץ, הראה התינוק סימני חיות, אך מצבו היה קריטי, וקיים היה חשש ניכר לחייו.

מנהל המחלקה אמר, כי אין בידי הרפואה להושיע במצב קריטי שכזה, והפטיר: "לכו לרב המקובל הרב יצחק כדורי, אולי יתרחש נס".

הפרופסור עוד הוסיף ואמר, שבדרך הטבע ולפי הניסיון הרפואי, התינוק אולי יחיה עוד יום או יומיים ולאחר מכן יתבקש לבית-עולמו, שכן מערכות גופו קרסו!

מקורבי המשפחה, שזכרו את תחינת וברכת מרן הצדיק הרב עובדיה ביום הברית, אצו רצו למרן, שישב סנדק באותו היום בברית של אחד ממקורביו.

הללו סיפרו באוזני מרן על המקרה הנורא, תוך שהם מזכירים לצדיק את הברכה, שבירך את התינוק, בשעה שישב סנדק בבריתו. הרב עובדיה בליבו הרחום הזדעזע עד עמקי נשמתו, עמד והרהר, וברכו מעומקא דליבא לרפואה שלמה והוסיף את שברכו בברית והוסיף בתחינה: "ופיו יהגה תורה!!!".

ואכן, ברכת הרב עשתה פרי בשמים וכנגד כל הסיכויים, לאחר שישה ימים בלבד! שוחרר התינוק מבית-הרפואה בריא ושלם ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כאשר כל מערכות גופו חזרו לתפקד. כל זאת אירע מול עיניהם המשתאות ולתדהמתם הרבה של הרופאים, שהודו בפה מלא כי מדובר בנס רפואי, שאין הם יכולים להסביר לפי תורת הרפואה.

חלפו שנים, הבחור שעליו הסיפור הינו ר' יוסף חיים שבחודש אלול ה'תשע"ז (2017) בהיותו בגיל 17 שנים בלבד עשה ב"ה סיום ש"ס בבלי זכה לאותה ברכה של הצדיק-ופיו יהגה תורה!".

מספר המנהל הדגול, של תלמוד תורה 'תורה ברמה' הרב שלמה ברסקה בשם המחנך הדגול רבי שמעון פרץ הי"ו מחנך כתה ד':

ליבי הולם בקרבי, כשאני נזכר. בשנת ה'תש"ס (1999). כשנולד אחד מבני, כיבדנו את מרן רשכבה"ג הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל להיות סנדק.

לאחר הברית, מרן אחז בידיו הקטנות של התינוק ובקול מתחנן אמר: "הידיים הללו עוד יכתבו חידושי תורה בעז"ה!". כך חזר ואמר מרן מספר פעמים בברכה, שנשמעה יותר כתפילה ותחינה.

כבר בהיותו תינוק ראינו כי עיניו חכמות, והוא מניע ידיו בשמחה. כשהבן היה בגיל חצי שנה, עטפה אשתי את התינוק בשמיכה והחלה לרדת במדרגות מהקומה הרביעית בה התגוררנו.

כשהגיעה לקומה השלישית, כשהתינוק מנענע את ידיו בשמחה ועל פיו חיוך לאמא, הושיט לפתע את ידו אל המעקה ואחזו ואז שוד ושבר, הוא החליק מהשמיכה ונפל מפיר המדרגות ל"ע את כל שלוש הקומות. מלמעלה עד למטה!

זוגתי רצה במהירות ובבהלה לקומת הקרקע תוך שהיא צועקת, המחזה היה נורא, ואי אפשר לתארו בכתב. כמובן שמיד הזעקנו את כוחות ההצלה.

לאחר דקות ספורות נשמע קול סירנות מחרישות אוזניים. זוגתי, ניחנה באמונת חכמים שספגה בבית אביה (הרב הגאון הצדיק רבי אליהו שריקי זצ"ל, ששימש גאב"ד בעיר איליג' שבמרקו, ולאחר שעלה לארץ מונה לשמש כרבה של מושב כסלון. תפקיד אותו מילא משך כחמישים שנה!).

באותו הרגע היא נזכרה בקמע שבביתנו. הקמע נכתב על ידי המקובל הצדיק הרב יצחק כדורי הידוע ביכולותיו הסגוליות ומסוגל לרפואה.

היא רצה במהירות במעלה המדרגות לקומה הרביעית בה התגוררנו, על מנת להביא את הקמיע כדי לשים אותו על הבן, בטרם ילקח לבית-הרפואה.

על אף שעשתה זאת במהירות מרבית, כשחזרה לקומת הקרקע גילתה, כי האמבולנס כבר הבהיל את התינוק לבית הרפואה...

היא נרעשה מהעובדה, שלקחו את בנה בלעדיה, אך אחת השכנות הרגיעה אותה באומרה, כי משה הגיס הצטרף לנסיעה באמבולנס עם הבן.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לע"נ	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל
הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	אסתר בת בלה ע"ה
אביבה בת איירין ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל	נעמי בת כותון ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	משה בן רזה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'ה ע"ה	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
יוסף בן סעדה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שמעון בן שמחה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	גורג'ה בת נעימה ע"ה	

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "זארא"

"וַיֹּאמֶר פְּרַעְה מִי ה'... לֹא יָדַעְתִּי אֵת ה'" [ה, ב]. מציאות ה' בעולם.

הרעיון של "אין עוד מלבדו" הוא יסוד היסודות של האמונה הישראלית, כי לא זו בלבד שאלוקים ברא את כל הבריאה כולה אלא שהוא גם נושאו ומחיהו כל שניה ורגע ללא הפסקה, כמאמר הנביא "אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם", אלוקים ברא את העולם ומלואו וגם מזרים בו חיים בכל רגע ממש, ואילו הסיר את השגחתו מן העולם אפילו לרגע קט, היה העולם הופך לאין ואפס מוחלט, וכדברי רשב"י ב'פתיח אליהו': "וכד אנת תסתלק מנהון (וכאשר אתה רבינו של עולם תסלק את השגחתך מהם) אשתארו כלהו שמחן כגופא בלא נשמתא" (ישארו כל השמות כגוף בלא נשמה).

פרעה כפר בהשגחה פרטית, הוא לא רצה להאמין שהקב"ה שולט בבריאה, הוא העיז פניו כנגד משה ואמר שאינו מכיר את ה', "וַיֹּאמֶר פְּרַעְה מִי ה'... לֹא יָדַעְתִּי אֵת ה'". ויש להבין, הלא פרעה עצמו הודה שיש אלוקים, שכן כאשר פתר יוסף לפרעה את חלומו, נאמר, "וַיֹּאמֶר פְּרַעְה אֵל עַבְדֵיךָ הַנְּמַצָּא כִּזֶּה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ", הרי שהודה בפה מלא שיש אלוקים, וגם חרטומי מצרים אמרו לפרעה במכת כינים "וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטוּמִּים אֶל פְּרַעְה אֲצַבַּע אֱלֹהִים הִיא". אם כן מה זה שאמר פרעה "מי ה'", "לֹא יָדַעְתִּי אֵת ה'?"

ופירש השל"ה הקדוש שאמנם פרעה האמין שיש "אלוקים", אבל הוא לא רצה להאמין לשם "הויה", ומה בין שם "אלוקים" לשם "הויה"? שם "אלוקים" מורה על כח עליון קדמון שברא את העולם, ושם "הויה" מורה שאותו כוח עליון גם מהווה את העולם בכל רגע.

פרעה מוכן לקבל את העובדה שיש בורא לעולם, הוא מוכן לקבל שיש כח עליון שברא את העולם מאין ומאפס, אך הוא לא מוכן לקבל שאותו הכח שברא את העולם גם מנהיגו ושולט בו ככל העולה על רוחו. ומדוע? כי זה מפריע לו, אם הוא יקבל את העובדה שהבורא שולט בבריאה, אז יש באפשרותו להכתיב לבריות את מהלכי החיים, מה לעשות ואיך לעשות, ומתי לעשות, ואת זה פרעה לא מוכן לקבל... כי הוא רוצה לעשות מה שבא לו, איך שבא לו, ומתי שבא לו. על כן הוא שולל מיד את העובדה שהציב לו משה ואמר "מי ה'... לֹא יָדַעְתִּי אֵת ה'". כלומר שהוא לא מוכן להכיר בשם "הויה", כי הוא לא מעוניין שיכתיבו לו את מהלכי החיים.

הקב"ה נתן לפרעה הזדמנות ללמוד שיש מנהיג לבריאה, שיש מי ששולט בטבע, ואם הוא אינו מעוניין ללמוד זאת בדרך קלה, הרי הוא ילמד זאת דרך עשרת המכות, אז הוא יבין וישכיל כי אלוקים שולט בבריאה, ושהטבע כפוף להוראותיו (דש וחלב).

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֲנִי ה'" [ו, ב]. נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני... (רש"י).

אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הגיע יהודי שומר תורה ומצוות, ושטח לפניו את שאלתו: במסגרת עבודתי בחברת אבטחה ידועה, אני נשלח לאבטח מקומות ציבוריים שונים. אתמול קיבלתי הוראה לצאת ולאבטח מסעדה מסויימת. הגעתי למסעדה, והזדעזעתי לגלות, שבמקום מוכרים בשר פיגולים, ו'פירות ים' (שרצי מים טמאים, כגון סרטנים, חלזונות וצדפות, רח"ל).

כעת אני מתבלט כיצד לנהוג, משום שבהסכם העבודה שלי עם החברה, קיים סעיף, שאם אסרב לאבטח מקום מסוים, יפטר אותי לאלתר. שאלתי אפוא היא - האם עלי לסרב לקבל את עבודת האבטחה במסעדה, למרות שהדבר יביא לפיטורי, או שמא מותר לי לקבל את העבודה, כיון שאין לי פרנסה אחרת? השואל הוסיף והציע: אולי כדאי שאדרבה, אקבל את העבודה במסעדה, כדי שאוכל להזהיר (בחשאי) את הנכנסים לשם, שלא ייכנסו לכאן, כי המסעדה טריפה...

השיב מו"ר: אין לשמש כמאבטח במסעדה זו, משתי סיבות: א) כי מאבטח אנשים שיוכלו לסעוד את ליבם בבשר פיגולים ושרצי ים בניחותא בשלווה ובביטחון, מבלי לפחד מאויבינו הבאים לפוצץ מסעדות. ב) כאשר אנשים רואים אדם שומר תורה ומצוות, שמאבטח כזו מסעדה, אין לך חילול ה' גדול מזה. ולכן האיש צריך לסרב לבקשת החברה, אף אם על ידי זה יאבד את פרנסתו!

ולכאורה, אם יעמוד שם ויאמר לנכנסים שהמסעדה טריפה, ולא כדאי להיכנס ולאכול שם, יהיה מותר לו לעבוד שם, שהרי הוא עומד במקום כדי להזהיר. וכדי שלא יהיה חילול ה' בכך שאנשים יראו שאדם הלבוש כשומר תורה מאבטח מסעדה כזו, אולי יהיה ניתן להציע לו להתלבש כמנהג הגוים, כדי להציל יהודים מעבירות. וכמו שמצינו במסכת תענית (כ"ב), שאליהו הנביא אמר על אחד שהוא בן העולם הבא, אף על פי שהלך בלי ציצית ובמלבושי הנכרים, משום שנהג כך על מנת להיכנס בין הנכרים ולהציל את בנות ישראל שנפלו בשבי, ובנוסף לכך, כאשר היו עומדים הנכרים לגזור גזירה על ישראל, הוא היה מודיע זאת לחכמי ישראל כדי שיבטלו בתפילתם את הגזירה. הרי לנו, שאדם המבטל מצוות כדי להציל יהודים, הרי הוא בן העולם הבא.

מכל מקום, נראה שאין למאבטח לעמוד בפתח ולהזהיר את האנשים מאכילה במסעדה, כי הדבר בודאי ייוודע לבעל המסעדה, והוא יתרעם ויטען כלפי המאבטח: 'כיצד השתמשת במשכורת שאני נותן לך, להילחם בי ולמוטט את פרנסתי?!', ונמצא, שמעשי המאבטח לא יועילו, אלא יביאו לשנאה ואיבה. לסיכום: אין לאבטח את המסעדה! (אחת שאלתי).

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים... והבאתי אתכם אל הארץ" [ו-ח].

בנין העם היהודי בא לידי ביטוי בלשה שלבים: (א) יציאת מצרים. (ב) קבלת התורה. (ג) כניסה לארץ ישראל. כלומר שהיציאה מעבדות לחירות אינה מטרה בפני עצמה אלא היא רק הכנה לפתיחת הלב לקראת השלב השני, השלב בו יעמדו ישראל למרגלות הר סיני לקבל את התורה, והתחנה הסופית, היא הכניסה לארץ. אלא שיש להבין, מדוע כל הטרחה הזאת? מדוע להטריח עם שלם זקנים נשים וטף לצאת ממצרים ולנדוד במדבר עד שיכנסו לארץ? בעוד שאפשר לכבוש את מצרים ולגרש את העם המצרי מעל אדמתו ולשלוט במצרים כמו בזמן יוסף הצדיק, וינהלו שם אורח חיים טבעי לכל דבר באותו מידה שהיו יכולים לנהל בארץ ישראל? תשובה לזה כתב ה"אור החיים" הקדוש על פי מה שאמרו בספר הזוהר כי הקב"ה חילק לכל מדינה מלאך ששולט עליה ממרום, ורק ארץ ישראל היא המדינה היחידה עלי אדמות שהקב"ה שמר אותה לעצמו! ולכן לא הוריש לעם ישראל את מצרים כי לא רצה שישאל יהיו תחת ממשלת מלאכים אלא תחת ממשלתו קשר אישי ישיר, ולכן הוציאם מארץ מצרים והכניסם לארץ ישראל.

כדברים האלה כתב גם הגאון רבי מאיר שמחה בספרו "משך חכמה", כי העם היהודי ראוי לסגולה במקום מחצבתם, מקום אשר הוא הרוותם ומסוגל לנשמתם אשר הוא תחת השגחת ה' יתברך לבד, וזה אינו יכול לבוא לידי ביטוי רק בארץ הקודש, ארץ ישראל...

בספר שבחי האר"י ז"ל מסופר כי בהיות רבינו האר"י ז"ל ילד בן שמונה שנים, נפטר עליו אביו. אמו לקחה אותו לבית דודו אשר במצרים, רבי מרדכי פרנסיס, ושם גדל בתורה וביראה בבית מדרשו של הרדב"ז (רבי דוד בן זמרה). לאחר שנים של לימוד תורה לשמה מתוך פרישות, קדושה, וטהרה, זכה לרוח הקודש, ומידי פעם בפעם נתגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב. בהיותו בן 36 אמר לו אליהו הנביא לעלות לארץ ישראל על מנת ללמד את רבי חיים ויטאל את חכמת הקבלה.

כאשר עלה רבינו האר"י ארצה, שכח חכמתו ונסתלקה ממנו רוח הקודש, ומרוב צער נרדס, והנה הוא רואה בחלמו איש עומד לנגדו ואומר לו: "רבי יצחק, מה לך נרדס, קום קרא אל אלוקיך ועשה סיגופים וטבילות כדי שתשוב לאיתנך, ותזכה למעלה גדולה יותר, כי הסיגופים שעשית בארץ מצרים הטמאה אינם מועילים לארץ ישראל, אוריה של ארץ ישראל רוחני יותר".

קם האר"י ז"ל משנתו, והחל בתעניות וסיגופים כאשר הורו לו בחלמו, ולאחר ימים ספורים נחה עליו רוח ה', בתגבורת שפע מבראשונה, והשיג חכמת אלוקית בשלמות, עד שמזמן רשבי" עד זמנו לא קם כמוהו. כן, זו מעלת ארץ ישראל, קדושה שזכה לה אדם מחוץ לגבולות ישראל, אינה כאין וכאפס לקדושה שיזכה לה בהיותו שוכן בארץ, וכך אמר החסיד רבי נחמן מברסלב זיע"א (שבחי הר"ן אות מו) שהחילוק בין לימוד תורה בחו"ל ללימוד תורה בארץ ישראל, כרחוק מזרח ממערב.

הבה ננצל את הזכות הנפלאה שנפלה בחלקנו, לשכון בארץ האבות, ב"ארץ אשר ה' אלוהיך דורש אותה, תמיד עיני ה' אלוהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא, יב), נתחזק בקדושה, בלימוד התורה וקיום מצוותיה, ונזכה ונחיה שנים רבות ונעימות וטובות. אמן. (דבש וחלב).

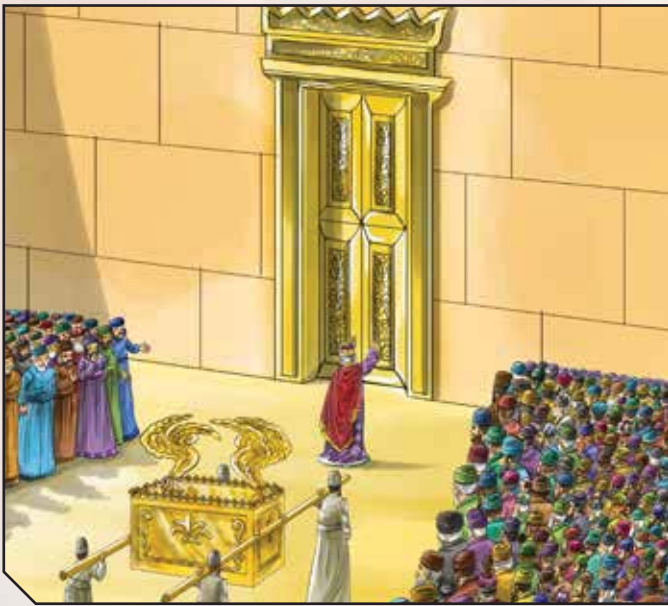
"והדגה... מתה" [ז, כא].

ראובן קיבל משמעון חבירו את דירתו למשך יומיים בהשאלה, והגיע יחד עם בני משפחתו לשהות בדירה, (לאחר ששמעון בעל הדירה יצא לנפוש בעיר אחרת). טרם עזיבת משפחת ראובן את הדירה, הבחין אחד הילדים כי באקווריום שבדירה יש 11 דגים, ומתוכם דג אחת מת. ראובן הוציא את הדג המת, וחשב בליבו - 'כדי להיטיב עם שמעון המארח האדיב, אלך ואקנה לו דג אחר במקום זה שמת'. וכך עשה. ראובן ניגש לחנות בה מוכרים דגי נוי, חיפש אחר הדג שנראה הכי דומה ללהקת הדגים של שמעון, קנאו, והכניסו לאקווריום, מבלי לספר על כך לשמעון. ראובן ומשפחתו עוזבים את הדירה, ושמעון חוזר אליה, והנה, לא חולפות כמה שעות, ושמעון מתקשר אל ראובן, ושואל מתוך פליאה: "להיכן נעלמו הדגים שהיו באקווריום?! היו כאן 11 דגים ועכשיו ישנו דג אחד בלבד!...". השיב ראובן: "לא רק שלא לקחנו דגים מהאקווריום, אלא אף הכנסנו דג חדש נוסף תחת אחד הדגים שמת...". עד מהרה נפתרה התעלומה - התברר, שהדג היחיד שנותר באקווריום, היה אותו דג שקנה ראובן, אלא שלא היה זה דג רגיל, אלא "הדג הטורף"! והוא פשוט טרף את כל עשרת הדגים... עכשיו שמעון תובע מראובן לשלם על הנזק של איבוד עשרת הדגים היקרים שלו. לעומתו טוען ראובן "לא ידעתי כלל שמדובר בדג טורף, וכלל לא התכוונתי להזיק, אלא אדרבה כל כוונתי היתה ליתן לך דג במתנה...". האם ראובן צריך לשלם עבור עשרת הדגים שנטרפו?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: נאמר במסכת בבא קמא (נ"ו:): "המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו - חייב", דהיינו אם לקח אדם בהמה, אפילו אם אינה שייכת לו, והעמיד אותה בידיים על גבי תבואתו של חבירו, ואכלה הבהמה מהתבואה - חייב המעמיד בתשלום הנזק שעשתה הבהמה. הרשב"א ביאר שמעמיד הבהמה חייב מדין 'אדם המזיק' (כאילו הוא הזיק בידיו את תבואת חבירו), ולכן גם אם הוא היה שוגג (או אנוס) יש לחייבו, שכן 'אדם מועד לעולם' (וכן נקטו הבית יוסף והרמ"א בחו"מ שצ"ד-ג'). ולכן יש לחייב את ראובן לשלם עבור הדגים שנטרפו, גם אם גרם להזיק ללא שום כוונה, (ובפרט שיש מקום גדול לטעון שיש כאן פשיעה מצד ראובן בכך שלא בירר שאין מדובר בדג שעלול לאכול את שאר הדגים). לסיכום: ראובן צריך לשלם לשמעון את דמי הדגים שנטרפו (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ משה בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לזן בת פרוון ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ יהודה בן מעתקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

מהו "ה' צבקות הוא מלך הכבוד סלה"? שכל הכבוד שבעולם הוא שלו וגם הכבוד שנמצא אצל בני אדם, אינו אלא ממה שחלק להם הבורא מהכבוד שלו. כן, כפיכחול, נטל ה' חלק מכבודו, והעניקו למשה, כשקרא גם לו בשם "אלהים", שנאמר: "ראה נתתיהו אלהים לפרעה".

שמעו זאת השערים, ונתרצו, ומיד חלקו לקדוש ברוך הוא כבוד, ונשאוו והגביהו את עצמם, ונכנס הארון.

כיון שעשו כן, נשבע הקדוש ברוך הוא לשערים שכשיתרב בית המקדש, לא יצליחו האויבים לטל אותם עמם, ויד שום אדם לא תשלט בהם.

ואכן, למרות שנטל עמו נבוכדנאצר את כלי בית המקדש לארצו, הרי שערי בית המקדש לא גלו עמם, ונגנזו במקומם, שנאמר: "טבעו בארץ שעריה" - ששקעו באדמה שתחתיהם.

(במדבר רבה טו)

"לך אל פרעה... הנה יצא הפיטה ונצבת לקראתו על שפת היאר והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך" (ז, טו)

ה' שלח את משה אל היאור, לשם הלך פרעה לעשות צרכיו באין רואים, כדי שיחשבו שהוא אלהים.

על פסוק זה נתן לשאל שתי שאלות:

א. איך יתכן שהקדוש ברוך הוא שלח את משה למקום סכנה? הרי פרעה עלול לכעס מאד כאשר יגלה אותו משה, ולהרגו! והרי "אין סומכין על הנס" (פסחים סד ע"ב)?

ב. מדוע הורה ה' למשה לקחת את המטה "אשר נהפך לנחש"? שתי התשובות קשורות זו לזו.

אכן, סכנה היתה למשה ללכת לפגוש את פרעה ביאור, ומשה חשש לעשות זאת. אך ה' הרגיע אותו: "והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך" - אתה כבר מלמד בנסים, המטה שלך הפך לנחש, חזר להיות מטה ואף בלע את מטותיהם של החרטמים.

בדרך כלל אכן אין סומכין על הנס, אך מי שהוא מלמד בנסים, יכול לסמוך על הנס.

(בן איש חי)

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכר את בריתי" (ו, ה)

חז"ל אומרים (ברכות ה ע"א): נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורים.

במה דומים היסורים למלח?

א. כשם שהמלח ממתק את הבשר, כך היסורים ממתקים את הגוף.

ב. שהמלח הוא טוב רק כאשר הוא במדה מסוימת, אך כאשר המלח רב מדי הוא מקלקל את האכל. כך היסורים - הם מיטיבים לאדם כאשר הם במדה, אך אם הם רבים ח"ו, גורמים היסורים להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו.

וכך אמר ה': "שמעתי את נאקת בני ישראל" - שסובלים יסורים גדולים, "ואזכור את בריתי" - ברית המלח, שטוב רק במדה ולא יותר מדי. לכן אוציא את בני ישראל ממצרים ויפקו היסורים.

(מאור ושמש בשם רבי מנדלי מרימנוב)

"וסרו הצפרדעים סוף ומבתיה" (ח, ז)

מדוע כאן, כשהעטיר משה לה' שישורו הצפרדעים, הועילה תפלתו, ואלו במעשה הנחשים השרפים בפרשת חקת, כשהתפלל שם משה לה' שישיר מישאל את הנחשים, לא הועילה תפלתו, ורק גלה לו הקדוש ברוך הוא כיצד יוכל לרפא את הנשוכים - על ידי שישים שרף על נס, ויסתכלו בו הנשוכים.

ההסבר הוא, שלכל דבר יש תרופה חוץ מלשון הרע. מדבור לשון הרע נוצר מקטרג שקשה מאד להסירו ולהפסיק את קטרוגו. מאחר ונוצר מקטרוג לשון הרע, הרי שכל מהותו של אותו מקטרג היא להוסיף ולקטרג.

והנה אמרו חז"ל שענש השרפים בא לישראל על עוון לשון הרע, שדבר העם בא - לקים ובמשה. ואם כן, מובן מדוע לא הועילה תפלתו של משה להסירם לגמרי. הן לא בנגל נתן להסיר את המקטרג שנוצר מעוון לשון הרע.

(חפץ חיים)

"ראה נתתיהו אלהים לפרעה" (ז, א)

בשעה שבא שלמה המלך להכניס את הארון למקדש, בקש להגביה את פתחי השערים, מאחר והיו נמוכים מגובהו של הארון.

קרא אז שלמה לשערים ואמר: "שאו שערים ראשיכם והנשאוו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד!" - התגדלו, שמלך הכבוד עומד עליכם! חשבו השערים שלעצמו התכונן שלמה כשאמר "מלך הכבוד", ושאלו בעם: "מי הוא זה מלך הכבוד???" - וכי אתה שלמה הוא מלך הכבוד?! והלא מלך מלכי המלכים הוא מלך הכבוד!"

בקנאם את קנאתו של הקדוש ברוך הוא, בקשו השערים להפיל את עצמם על שלמה, ולרוצץ את ראשו, והיו עושים כך אלולי שהבהיר מיד שלמה את כוננתו ואמר: "ה' צבקות הוא מלך הכבוד סלה".

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי משה בן רבי יוסף שיק < א שבט תרל"ט

כעבר מספר דקות יצא המשרת אל היהודי שהמתין בחצר, ותשובתו בפיו: "הפריץ אמר שהנה משחרר לנפשו ופטור מן החוב".

שמח היהודי על שנחלץ מצרה. אך בינו לבין עצמו תמה, מה היתה תכולת המעטפה המסתורית?

ובינתיים, בביתו של רבי משה נכנסה הרבנית אל החדר ושאלה: "עלי לערוך קניות לכבוד שבת קדש, היכן המשפחת החדשית שקבלנו אמש, אטל ממנה את הסכום הנדרש".

"אשתי היקרה, ענה רבי משה, את המשפחת שקבלנו אמש - שמתי במעטפה. אך כעת המעטפה כבר איננה ברשותי... אגא גשי לאחד משכנינו וטלי הלואה על סכום הנסף הנדרש לה".

הבינה הרבנית את אשר ארע. הבינה ושמחה שמחה גדלה, על מצות הצדקה אותה זכו לקיים זה עתה...

בסוף ימיו חלה המהר"ם שיק במחלה קשה, אשר גרמה לו סבל רב. "על מה ולמה גזרו עלי בשמים? סורים פה קשים? שאל בכאב את האדמו"ר הצדיק מסיגוט, בעל ה"יטב לב" שהגיע לבקרו.

"חז"ל אומרים, ענה האדמו"ר, שאם באים סורים על האדם, יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא - יתלה את סוריו בעוון בטול תורה".

עצם רבי משה את עיניו מספר דקות, ולאחר מכן פקחן ואמר: "פשפשי כעת במעשי ונוכחתי לדעת שמיום עמדי על דעתי עד עתה, לא בטלתי אף רגע מלמוד התורה!".

בראש חדש שבט ה'תרל"ט נפטר רבי משה בהיותו בן 72. מקום מנוחתו קדש, בבית העלמין העתיק בעיר חוסט שבהונגריה.

רבי משה הותיר אחריו לברכה אוצר תורני מברך: שו"ת ובו למעלה מ-1000 תשובות הלכתיות, חדושים על מסכתות בש"ס, על התורה, על תנ"ך, מצוות, וחיבורים נוספים במגוון מקצועות התורה.

זכותו תגן עלינו.

רבי משה שיק, המכנה בפי כל המהר"ם שיק, התקשה מאד בלמודיו בהיותו ילד. פח זכרונו היה דל וכשרונותיו מעטים. אך תכונה אחת מתכונותיו גרמה לו לשנות את יכולותיו מן הקצה לקצה. היה זה פח הרצון. פח הרצון ואהבת התורה. גם בשעה שפל חבריו לספסל הלמודים השתובבו ברחובות עירת מולדתו ברזובה שבהונגריה, נשאר מוישלה הקטן בבית המלמד ולמד עמו שוב ושוב את דברי החמש המשנה והגמרא. גם בהגיעו לביתו ואף בעת עלותו על יצועו, המשיך ושגן בזכרונו את אשר למד באותו יום בבית המלמד, עד אשר הבינם היטב.

מאמציו של מוישלה הקטן נשאו פרי. פח רצונו ושקידתו הגדולה חדרו את מוחו ואת פח זכרונו, וכבר בהיותו נער צעיר לימים, התקבל לשיבתו המפרסמת של מרן ה"חתם סופר" בפרישבורג. הוא עלה והתעלה בשיבה עד שהיה לאחד מגדולי תלמידיו של החתם סופר, ובמשך שלוש שנים הזמן בשבתות וימים לסעד על שלחנו.

למדנותו ובקיאותו בש"ס ובפוסקים היו לשם דבר. פעמים רבות נגשו אליו תלמידיו הישיבה המבגרים ממנו בהרבה, בכדי שיבאר להם סוגיות סבוכות ברחבי הש"ס.

לאחר נשואיו כיהן כרב במספר ערים ברחבי הונגריה, עד שבשנת תרכ"א עבר לכהן כרבה של העיר חוסט הגדולה.

מעשה ונכנס אליו יהודי מכפרי הסביבה וצרתו בפיו: הפריץ מאים להשליכו לפלא עקב חוב גדול שהוא חייב לו. "אין ברשותי אפלו קצה קצהו של הסכום הנדרש, רבי הושיעני" קרא היהודי במר לבו.

רבי משה פתח את מגרת השלחן והוציא ממנה מעטפה סגורה. "הא לה מעטפה זו, אמר והושיטה לכפרי, מסור אותה לפריץ וה' יהיה בעזרה".

עשה היהודי כדברי רבי משה. הוא מהר לגשת לבית הפריץ, ובקש מאחד המשרתים שימסרו את המעטפה הסגורה לפריץ.

"ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה" (ט, יג)

מדוע אמר ה' למשה דוקא בלשון "והתיצב" ולא "ובא"?

הושלמה הסדרה!

מדדשי הנ"ך לילדי ישראל

כך 11 על דינאל עזרא ונחמיה

לילאי 7 ומעלה **11 כרכים**

מתחילת יהושע עד סוף מלכים ב' ודינאל עזרא ונחמיה. עכשיו בחנויות הספרים ובמספר הנ"ל

במדרש פתוב שפתח ארמונו של פרעה היה נמוך, ומולו עמד פסל, וכך כל הנכנס לפרעה היה חייב להתכופף וכך השתחוה לפסל.

אך היו שלשה אנשים שלמענם נעשה נס, והפתח התרומם בפניהם. ומי הם?

יעקב אבינו - "ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה" (בראשית מז, ז) בעמידה ישרה.

משה ואהרן - "והתיצב לפני פרעה".

שלשתם נכנסו לפני פרעה כשהם נצבים ועומדים, בלי לכופף את ראשם.

(אלשיך)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

שנהיה לראש - באמונה

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" (ו 1)
"וארא - אל האבות" (רש"י).

רבים תמהו על פשר דברי רש"י: מה בא הוא להוסיף בדבריו, הלא הכתוב עצמו מפרש זאת על אחר?
ידועה היא התמיהה (ראה רמב"ן לעיל ג 1): מפני מה אנו משלשים בברכה הראשונה ב'שמונה עשרה': "אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב", הלא די היה בהזכרת שם ה' פעם אחת - 'אלקי אברהם יצחק ויעקב'? באר בעל פנים מאירות' כי בא הדבר ללמדנו, שאל לו לאדם להסתמך על האמונה שירש מאבותיו, אלא עליו לעמל ולהגיע לאמונה בבורא יתברך מצד הבנתו האישית, כמאמר הכתוב (דה"א כח ט): "דע את אלקי אביך ועבדו...". לפיכך אנו מוסיפים 'אלקי' על כל אחד מהאבות - שכל אחד מהם השיג את האמונה בכחות עצמו, ולא מצד היותו 'אלקי אביו'.

אף לענינו - פרש רבי מאיר מפרימישילן - התקשה רש"י מפני מה הזכיר הכתוב "אל" שלוש פעמים: "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", ועל פו פרש: "וארא - אל האבות", לאמר: בקוש הכתוב להדגיש כי כל אחד מהם היה בבחינת אב' באמונה; לא השיגו האבות את האמונה בבחינת בן' - כירשה מאבותיהם, אלא לכל אחד מהם נגלה ה' כי אב' בפני עצמו.

בכך פרש רבי יוסף פצ'נובסקי מלודז' את גסח הבקשה שתקנו לומר בליל ראש השנה בעת אכילת ראש הכבש: "שנהיה לראש ולא לזנב" (או"ח תקפג ב). 'כפש' רומז לאילו של יצחק, ועל כך אנו מבקשים, שזנבה להיות בבחינת 'ראש' לאמונה. כיצחק אבינו שלא הסתמך על האמונה שנחל מאברהם אביו, אלא עמל והשיג את האמונה בכחות עצמו.

שו"ת פנים מאירות ח"א סי' לט; דברי מאיר; פרידס יוסף

כחה של תפלת רב'...

"ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה" (ו 1)

בודד ועירי מכל משפחתו העגפה נותר רבי שואל דוד מרגליות, מי ששמש טרם המלחמה ברבנות כמה קהלות בפולין, לאחר שנצל בדרך נס ממלחמות הנאצים במלחמת העולם השנייה. הוא התישב בארצות הברית ולמרות יגונו הרב, התנער כארי מאבלו וקבל על עצמו את הנהגת קהלת דגל ישראל בקווינס. במסגרתה פעל רבות לבסוס ולחזק היהדות בקרב כלל יהודי ארצות הברית.

וקב ה'ה הוא, נאה דורש - ונאה מקים:

ארבע פעמים הזכיר הצרופי: "הן אני" בתנ"ך: א. בפסוק

שלפנינו, ב. בישעיה (מט כא): "הן אני נשאתי לבדי", ג. עוד בישעיה (ו 1): "ואל יאמר הסרים הן אני עץ יבש", ד. באיוב (כג 1): "הן אני כפיד לאל".

כלפי מה דברים אמונים?! הנה מגיע רב לארצות הברית ונמנע מלפעל לחזק נדרי הקדשה בתואנה כי הוא 'ערל שפתים' שכן אינו מכיר את שפת המקום. ועוד, 'הן אני נשאתי לבדי' - איש אינו מסייע בידי לפעל כשאיפתי, ועל פו הנני כ'עץ יבש' שאינו יכול לתת פרי. עליו לדעת כי אין הדבר פוטר מן הדיון, שהרי 'הן אני כפיד לא-ל' - היה עליו לפעל כפי יכולתו, ובד בבד לשאת כפיו בתפלה לפני ה' שדבריו ישאו פרות.

ש"ה מרגליות עמ' קסג

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'אמן' תחת החפה

"ויחק עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה" (ו 1)

כתב החיד"א ב'חומת אנך' כי ראשי התבות: 'ויחק עמרם את יוכבד דדתו', הנם בגימטריה 'אמן'. ויש ללמד מקף רמז לדברי רבי משה מרוזבדוב כי תבת 'חופה' רומזת ליחוד שמות הוה ואדנות המצטרפים יחד לגימטריה 'אמן', וכדלהלן: האות ט' רומזת לשמונה אותיות של שמות אלו, ואותיות 'ופה' הנן בגימטריה צ"א. וראוי לכל חתן בן תורה להרהר בכך בעמדו תחת חפתו.

נאנה תהלה עמ' קכב

'החזירנו בתשובה... לפניך'

"ואני אקשה את לב פרעה והרבייתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים" (ו 1)

יש להבין: הלא הבחירה נתונה בידי כל אדם לבחור בטוב, ומפני מה סגרה ה' את דלתי התשובה בפני פרעה? ועוד: אם הדבר לא נהו לשליטתו, מדוע נענש על קושיות לבו? פרש החפץ חיים:

לבו של כל אדם קשה' הוא מטבעו, ואלמלא היו מסייעים בידו מן השמים לא היה מצליח לשוב. וכפי שמבקשים אנו בכרפת 'השיבנו': 'החזירנו בתשובה שלמה לפניך'. מפרעה לא נלקחה הבחירה לשוב בתשובה, אלא שמתוך שהגדיש את סאת רשעותו, נענש בכך שמשמים לא סייעו בידו לשוב. בכך נותר לבו קשה' וכבד כאבו, וממילא לא הצליח לשוב.

חפץ חיים על התורה

'תתיר צרוחה - קבל רנת עמך'

"פי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרתי אל אהרן קח את מטה והשלה לפני פרעה יהי לתנין" (ו 1)

מהו משמעות המלה 'לכם'?
באר האוהב ישראל מאפסא:

פרעה בודאי יביע את תמיאתו בפני משה ואהרן; הלא בני ישראל שקועים עד צוואר בטמאת מצרים, וכיצד יגאלם ה'? על פו ידבר: "תנו לכם מופת" - כי ראויים אתם להגאל. על כך ישיב לו משה: דע כי ירדחם הרוחנית של ישראל נובעת רק מתוך שהנך משתעבד בהם, וכפי שיגיד המטה הקדוש שבדי: אם רק אשליך אותו לפניך ארצה, מיד יהיה לתנין. אף ישראל, נראים כך משום שהם נתונים לשליטתך, אם רק תחדל מלהשתעבד בהם, מיד יטהרו ויפנו את לבם לאביהם שבשמים.

רעיון דומה הביא הרבי בעל 'פני מנחם' מגור בשם רבי יעקב קלמס רבה של מוסקבה:

רבי יעקב כהן כרב בתקופה שבה דכאו הקומוניסטים את יהודי ברית המועצות וכבו בהם כל זיק של יהדות. כל בתי הכנסת ומוסדות התורה נסגרו בפיקודם, מלבד בית כנסת אחד בעיר מוסקבה, שבו התפלל הרב.

על אף שהיה זה בית הכנסת היחיד שפעל במוסקבה, לא התפללו בו אלא קמץ יהודים זקנים. אף ביום הכפורים, חששו יהודי מוסקבה להעזר מעבודתם מפחד השלטונות. רק בשוכם לביתם, לקראת סיום הצום, התגבבו כמה מאות מהם לתפלת נעילה. טרם תחלת התפלה נשאו היהודים האמללים את עיניהם לרב בצפייה לשמע דברי חזק ועידוד. הרב שידע כי בית הכנסת שורץ בסוכני חרש מטעם הק.ג.ב., עלה לבמה כששפתיו ממלולות תפלה לבל יכשל בלשונו, ופתח בספור:

'בעברי כהנתי כרב בעירה קטנה. באחד הימים באו לפני לדון תורה שני יהודים שכנים כשתרגולת בידיהם. כל אחד מהם טען כי שלו היא, מבלי שהביא ראיה לדבריו. הפכתי בדינם ולבסוף פסקתי כי יעמידו את התרגולת בגבול שבין שני חצרותיהם ויתירו אותה מקשריה. כאשר עשו המדינים כדברי, מיד דדתה התרגולת לחצר שבה גדלה, ופני הרמאי חפו'.

'אף אתם, יהודים קריוס', נשא הרב קלמס את קולו, 'במשך כל היום הייתם משעבדים לעמל כפיכם, אולם עיניכם הוראות כי בו ברגע פוטר העל מעליכם, מהרתם להסתופף בחצרות בית ה'...'

'על כך מבקשים אנו בתפלת אנא בכח', סים הרב את דבריו, כשהקהל כלו גועה בככי, "תתיר צרוחה" - אם רק תתיר את ישראל מסבך קשריהם, מיד ירצו לבתי הכנסת - 'קבל רנת עמך'.

אוהב ישראל; קבץ מאור יעקב ג' 1

אמן. מלה אחת שפוללת הכל!

"אשריהם ישראל שכך זכו: מי שיש לו אבן טובה, חש בראשו - תלאו בראשו ונתרפא, חש בבני מעיו, הניחיה על בני מעיו ונתרפא. כך 'אמן': בא אדם לענות בכל כחו וכוונתו מיד נכנס בו ידאת שמים וחוזר בתשובה וקודעין לו גזר דינו..."

ברכת המזון - ברכת הארץ (הקדמה)

ברכת הארץ בברכת המזון הברכה השנייה בסדר ברכות המזון מכנה במקרא (ברכות מח ב): "ברכת הארץ... כפי שהתבאר במאמר הפתיחה, עקרה של ברכה זו נתקנה על ידי יהושע בן נון בשעה שירשו בני ישראל את הארץ.

משיממע זאת הילד אמר: "הריני משבח את בעל הבור הזה, על אשר בחר בי בטובו, ושם את עיניו ולבו עלי להעניק לי בשפע את כל צרכי". אף השליח הקטן, באומרו: "חלילה לך מלומר כן, שכן המלך אינו שליט על בור זה בלבד, אלא על ארצות רבות ורחבות מדה. ולא עליך בלבד מרעיף הוא טובות, אלא על רבבות אלפי בני אדם הנתונים תחת משלתו. בשבחך את המלך עליך להזכיר ולמנות את כל החסדים הברבים שעשה המלך, אשר אין קץ לגדלו ולכבודו, ואף ועם כל נתיני הרבים מראשית מלכותו ועד עתה".

רק אז הבין הנער באמת את משמעות הטובה שעשה עמו המלך ואת טוב לבו, אשר עם כל גזלו ועצמתו ולמרות רבבות רבבות הנתנים הסרים למרותו, נתן את עיניו ולבו אל הנער הקטן השוכן בברכת בור הכלא, להשגיח על צרכיו האישיים ולמלא את מחסורו לפני משורת הדיו, בלב רחב ובנפש חפצה. ומשכך קבלה הודאתו למלך על טובו משמעות חדשה, ורחבה לאיו ערף.

באותו ענין נתן לפרש אף בענינה של ברכה זו, כי לכך תקנו לנו להוסיף ולהודות בברכת המזון, מלבד על צרכינו האישיים, אף על הטובות הרבות שלהן זכינו מידי ה', אנו וכל אחינו בית ישראל, מיום היותנו לעם ועד עתה. באפן זה מקבל כל פרט של הודאה משמעות גדולה יותר, כשהוא מהנה חלק ממערכת שלמה של טובות שאותן מרעיף מלך מלכי המלכים, בשום עין ולב על כל אחד ואחד מרבבות אלפי ישראל, מאז ועד עצם היום הזה (ע"פ הקדמה לספר ש"ם יצחק - חגים ומצוות).

רבי יהודה אריה דינר שליט"א העיד על אביו רבי יוסף צבי זצ"ל אב"ד לונדון שפשהיה מברך ברכת המזון ומגיע לברכת הארץ, היה מונה באצבעותיו כל שבח ושבח שעשה ונעשה עמו מאז היותנו לעם ועד עצם היום הזה. כשהוא מרעיף מלך מלכי המלכים, ולתת הודאה מיוחדת על כל ענין בפני עצמו (דברי יוסף צבי עמ' עט).

הנהגה זו הוצרכה כבר ביסוד ושרש העבודה (שער הבכורות ט) וזה לשונו: "לפיכך יאמר האדם לומר ברכה זו במתנה, לתן רוח והפסק בין כל טובה וטובה, כדי לתת הבחנה בין ענין לענין הטובה ההיא... ולא יתחיל לפרט בפיו טובה שניה עד שהוא נותן הודאה לשעבר בלבד".

רבים התקשו בהסבר הקשר שבין ברכת הארץ לברכת המזון. הגאון מקוז'ני' לוב באר בדרך דרוש: בברכה זו אנו מרעים את הארץ על הפגיעה שפגעו בה אבותינו בחטא המרגלים. וכפי שהעיד עליהם הכתוב בתהלים (קו כד): "וימאסו בארץ חמדה". והנה, על טובם ומעלתם של פרות הארץ הספינו אף המרגלים להודות. שהרי העידו בפתח דבריהם (במדבר יג כ): "וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה". על כן, כפי שמנהג העולם; בבוא אדם לפייס את רעהו, מזכיר לו תחלה פרט שלא פגע בו, כך אנו, אחר שפתחנו בהודאה על המזון - פרי הארץ, נקורית בדינו הודמנות טובה לפייס את הארץ על שפגענו בה בחטא המרגלים, על ידי אמירת ברכת הארץ (א"ר צבי בשלח).

חובת הזכרת ברית ותורה כיון שיהושע תקן ברכה זו בכניסת ישראל לארץ, על כן עקר ההודאה בה היא על טובת הארץ. אולם חכמים הוסיפו עליה הודאות נוספות, כמבאר בלשון הגמרא (ברכות מח ב):

"רבי אליעזר אומר: כל שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה, בברכת הארץ... לא יצא ידי חובתו; נחום הזקן אומר: צריך שיזכר בה רבי יוסי אומר: צריך שיזכר בה תורה. פלימו אומר: צריך שיזכר בה ברית לתורה, שאז נתנה בשלש בריתות וזו נתנה בשלש עשרה בריתות. רבי אבא אומר: צריך שיאמר בה הודאה תחלה וסוף, והפחת - לא פחת מן ההודאה; אחת, וכל הפחת מאחת הרי זה מגונה".

הנה כי כן נמצא, כי בברכת המזון אנו כוללים הודאות נוספות לבנורא יתברך על טובות רבות שעשה ונעשה עמו מאז היותנו לעם ועד עצם היום הזה. כשאנו מהרהרים בהן מקבלת הברכה משמעות שונה לגמרי.

ידוע הוא משלו של בעל 'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ו) לילד שגודל בבור הפלגא. חמל עליו המלך בחסדיו המרבים ודאג לכל מחסורו בשהותו שם, הן במאכל ובמשתה, והן בקנין דעת ונבונה, עד שגדל, השכיל וזהה לאיש. או אז הודיעו השליח שהיה מנהג מטעם המלך לספק לו את צרכיו, כי כל מה שקבל - מיד המלך הוא, ומחובתו להודות לו על כך.

מקלות מים רבים... אדיר במרום ה'

פעמים בלבד נסע החסיד הנוזע רבי יצחק דוד גרוסמן זצ"ל ממקום מגוריו בארץ הקדש, להסתופף בצל רבו המבוקר האדמו"ר רבי אהרן מסרלין.

היה זה בשנת תרל"א, עת שב מבקרו השני בחצר הרבי. כשילבו עזו נטוע בחצר הרבי, עלה רבי יצחק דוד על אגיה שעתידה היתה להובילו לארץ הקדש אחר מסע רויי טלטולים וסכנות, כדרך הימים ההם. היה זה בשעות אחר הצהרים של יום ששי. הספינה הוציאה היתה בלב ים כשלהפתע נשמעה שריקת רוח זקוקה, אשר עד מהרה התפתחה לסערה עזה שאימה להטביע את הספינה על יושביה.

רב החובל נסה בכל כחו ליצב את הספינה שהטלטלה בין הגלים קלפת אגוז, אלא שלפתע התרחש אסון; מאי שם התקרבה לפתע ספינה ששטה בנתיב המקביל. הרוח העזה סחפה אותה בעצמה אדירה, ויבטרו הספימ רב החובל לחמק מפגיעה, נשמע קול נפץ עז; הספינות התנושו חזיתית זו בזו, כשחרטמה של הספינה השנייה עולה על ספון האגיה שבה ישב רבי יצחק דוד.

דקות מספר לאחר מכן שככה הסערה. רק אז נפנו הנוסעים המבהלים משתי הספינות להביט באין אונים בתוצאת ההתנגשות הקשה; האגיה התחתונה החלה לשקע תחת כבד משא הספינה שמעליה, וברור היה כי תוך זמן מה היא תשקע למעמקי הים.

קברניטי שתי הספינות החלו מדגינים ביניהם כיצד להחלץ מהסכפת הפסקנת. לבסוף החליטו כי אין מוצא אלא להמתין למשבר רוח עז, וכשזה יבא, יפעיל רב החובל של הספינה העליונה את מנועי הקיטור במלוא העצמה, כדי להתנתק מהספינה התחתונה.

ברור היה כי פעולה זו תיצר לחץ עצום על הספינה התחתונה ויטביע אותה במצולות, על כן החליטו כי נוסעי האגיה התחתונה יעלו אף הם על ספון האגיה העליונה. אלא שכאן באה ההלכה הידועה 'עשו שונא ליעקב' והטילה את חמתה על קמץ היהודים נוסעי האגיה התחתונה.

רב החובל של האגיה העליונה היה שונא ישראל מבק, אכזר וחסר לב. ברשתות החליט כי מאחר שהספוק שעל גבי ספינתו מצומצם, יעלו עליה רק הנוסעים הגויים, ואילו היהודים יפקרו לגורלם בספינה התחתונה. המלחים ששונאתם לא היתה פחותה, דרדקו למלא את ההוראה במצדנות. הם חסמו בגופם את הנוסעים היהודים ומנעו מהם לעלות.

פחד נורא אחז את לבם של היהודים. הם נסו להתחנן על נפשם בדמעות שליט, אף רב החובל אטם את לבו. הוא לא הסכים לסגת מהחלטתו ולו פקלוא גינה.

היהודים נתקפו בבהלה נוראית. ברור היה להם כי רק אלו שהורשו לעלות לספינה העליונה יהיו, ואילו הם עתידים לטבע למות. בשרם היה כשרף לדגת הים, ואף לקבר ישראל לא יגיעו.

מכל עבר נשמעו בכייתיהם וצעקותיהם של היהודים אשר נחרדו לשקבה על הגורל המר הצפוי להם. כלם יצקו במר לב, מלבד אחד...

בין הנוסעים נראה היה אחד שהענין כלו אינו נוגע לו כלל. היה זה החסיד רבי יצחק דוד. כביכול כל חיי התכונן לרגע זה, התאזר הוא עתה באמונה הלוהטת שפעמה בו, ובפנים שלווה, נעמד והכריז באזני חבריו: "דבותי! בא שבת באה מונחה. הן נצטיינו; יקראת לשבת עני' ומה לכם לכתוב ולהצטער?".

הנוסעים השביתו בעינים רגועות לרוחה, כיצד נגש הוא אל מנותו ומוציא מתוכה את מלבשי השבת. הוא חבש את השטרמל לראשו, עטה את בגדי השראין ופתח מיד בתפלת 'הודו הנאמרת קדם מנוחה'. הוא התפלל בהתלהבות וברגש קדש, כאלו

מצוי הוא בבית מדרשו הלוהט של הרבי. משפטים את תפלת המנוחה, פנה מיד לאמירת סדר קבלת שבת' בהתרוכמות הרוח, בשירה ובזמירה, ובהגיעו לפרק 'כוננא' כבר היה מחו משוטט בעולמות העליונים ולבו מיחד את הפגות הגדולות הידועות רק ליודעי חין'.

עם סיום התפלה נעמד מיד למדש על היזו, בכונות וביחודים כדרכו בקדש. אחר נטל ידיו, הוציא שתי מצות מצקולו והתישב לאכל את סעודתא דשבתא בישוב הדעת ובמתנות.

משך כל זמן זה הביטו בו אחיו המבהלים בעינים תמהות ולא הצליחו להבין את פשר שלותו. הם עצמם כמעט ושכחו ביאושם מקיימה של השבת, ואלו הוא יושב בפגות שלות נפש ומזמר מזירות שבת בניימה, כביכול אינו עומד לסיים את חיי במצולות בעוד זמן קצר.

בלבם סברו: 'מספן זה, בודאי במר יאושו השתבשה דעתו'. אף רבי יצחק דוד שהבין למחשבותיהם, ננער מיד וקם ממקומו. הוא לא יכול היה לשאת את היאוש שאחז בחבריו, והחליט להפיח תקווה בלבם באומרו: 'אחי היקר! שבת היום! שבת היא מלזועק! בשבת קדש אסור להצטער. הן גדול כבוד ה' על כל הגויים ובודאי לא יושנו בשעה זו. הבה נשמר את מצוותנו, נשמח בשמחת השבת ומכבד אני כי בקרוב נראה בשיועת ה'; אויבנו יכרעו ויפולו, ואנו נקום ונתעודד".

אמונתו היוקדת של רבי יצחק דוד והפשטות שבה נאמרו דבריו, הרגיעו כמעט את הנוסעים המפחדים. אט אט פרשו מה איש לפנתו, נטלו ידיהם לשעודה, וחלקם אף הצליחו לשזור כעט מזמירות השבת.

הזילה חלף על נוסעי הספינות בצפיה מתוחה. רק לפנות בקר החלה לנשב הרוח המיחלת, ורב החובל הרשיע מהר לנצל את ההזדמנות. מנועי הקיטור הפעלו בבת אחת בעצמה קשה הנוסעים עומדים על הספון ומביטים במתרחש בניימה אצורה.

בספינה התחתונה נותרו קמץ יהודים שצפו לגורלם המר. הספינה העליונה החלה להתנתק ממקומה בפצצה, והמתח הלך וגאה. אלא שאז התרחשה תפוצה: במקום לצגן קדימה לחתמה את הספינה התחתונה, נטתה הספינה העליונה על צדה. ובטרם הספיק אי מי מנוסעיה לעפל את משמעות הדבר, התהפכה וגוללה למצולות עם מרבית נוסעיה, שבתוכם רב החובל האכזר.

הספינה שבה שהו רבי יצחק דוד וחבריו נותרה על פני המים ללא פגע. הנוסעים הצליחו לעלות על סירות ההצלה, וביניהם רב החובל של הספינה התחתונה, עלו על הספון כשהם פצועים ותשושים. הם הביטו בבושה ביהודים שהפקירו לגורלם, נוכחו בענשם, ושם שמים התקדש לעיני כל.

אותו רב חובל שטעות ספורות קדם לכן הביט בלעג בצותא עם חבריו על רבי יצחק דוד השקוע בתפלתו, נפל עתה למרגלותיו באומרו: ברור לי עתה כי איש קדוש אתה וכי לא אהא; ברור לי כי בדרך הטבע לא היה לכם כל סכוי להצלה, ואך בזכות תפלת הצדיק השוכן בקרבכם נצלתם.

כך זכו רבי יצחק דוד וחבריו היהודים להגיע בשלום וללא פגע לארץ הקדש, כשרבי יצחק דוד נודד בלבו שלא לצאת יותר מתחומי ארץ הקדש.

על נדודו זה שמר בפרשנות עד סוף ימיו, ולמרות יגונגיו העדים לחצר הקדש של רבותיו מסרלין, לא עזב יותר את הארץ עד יומו האחרון.

גדול בישראל ה"א עמ' 76

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

פרשיות וארא - בא ♦ עלון מס': 9

השגחה שבועית

דחוף, לפני אמירת יום כיפור קטן

בערב ראש חודש כסליו התקשר יהודי למשרד ההפצה בהתרגשות גדולה, "אתם אחראים על העלון המופלא השגחה פרטית?"

"כן, ברוך ה' שזיכה אותנו", ענה לו המזכיר.

"אני מאוד מבקש, שתבואו אלי הביתה עכשיו, עוד לפני שאני הולך לומר יום כיפור קטן. אני רוצה לקנות זכויות".

היהודי נתן את פרטי הרחוב, אחת מהמסמאות העתיקות במאה שערים. המזכיר התקשר אלי, ובהשגחה התברר שאני ממש בדרך לרחוב ההוא. תוך כמה דקות הייתי בביתו. הבית נראה מבחוץ כמו משהו שלא נגעו בו מאתיים שנה. דפקתי בדלת, והנה, פותח לי יהודי מבוגר מחשובי ירושלים, פרוש מהבלי העולם הזה, נראה כמו מדורות קודמים, תלמיד חכם מופלג. מה לו ולעלונים? - חשבת בלבי - הוא כל היום יושב על ספרי הגמרא והשולחן ערוך.

הוא מוציא 1000 ש"ח במזומן ושואל אותי ברוב הכנעה, "גם אני יכול לקחת חלק בזכות שלכם?"

אני עונה לו "בוודאי! בשמחה!"

"אתם לא יודעים בכלל מה אתם עושים!" מתרגש התורם, "דעו לכם שאתם עוסקים בלימוד החשוב ביותר בעולם, זה הרי רמב"ם מפורש". ובאומרו הוא שלף פתק מכיסו עם הכיתוב של פירוש המשניות להרמב"ם במסכת ברכות (פרק ט משנה ה): **כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה, יותר מכל אשר אלמדוהו.** "אתה מבין?" הוא שאל אותי, "הרמב"ם הוא היסוד לכל הלימודים. על כל מילה שלו עוסקים ימים וחודשים בישיבות ובכוללים, והוא אומר לנו שהיקר ביותר בעיניו זה ללמד את האמונה, יותר מכל דבר אחר. בדבר הכי גדול הזה אתם עוסקים!"

מזה לבד קיבלתי חיזוק לשנה שלמה, אבל זה עדיין לא נגמרה. לא פחות ולא יותר, הוא מבקש ממני: "אני רוצה לקחת חלק בזכות הרבים העצומה, לא רק בממוני, אלא בגופי ממשי. נא תביאו לי כל שבוע כמה מאות עלונים, ואפיץ אותם בבתי כנסיות".

בסייעתא דשמיא אנחנו מתקרבים ליעד ששמנו לעצמנו, הפצת 50,000 עלונים. קח גם אתה חלק בקביעות בהפצת הלימוד החשוב ביותר. התקשר ל-02-30-11-300 הקש 6 והפעל את מונה הזכויות שלך.

אם אתה מעוניין לזכות בגופך להפיץ את העלון ליהודים באזורך, הנך מוזמן להתקשר למשרד ההפצה 02-3721801

בברכת שבת שלום,

העורך

דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

רגשות אשמה? כי היתה סיבה מעם ה'!

חכם, בנו של החכם מכל אדם. כיצד זה לא השכיל להבין שעצת הזקנים, בעלי הניסיון, אלה שעוד ישבו בפני שלמה המלך, היא היא הטובה? כיצד זה נסחף כמו עלה נידף אחרי עצה חסרת שחר? איך זה שהביא על עצמו את הכישלון במו פיו?

עונה הנביא: **"ולא שמע המלך אל העם כי היתה סיבה מעם ה'!"** (מלכים א' - יב טו)

אכן, זה לא היה השכל של רחבעם. זאת הייתה הסיבה. הקב"ה סובב לו את הראש, כדי שתסתובב הסיבה, ותתקיים הנבואה שמלכות שלמה תיקרע, כפי שנמסר לאחיה השילוני.

פסוק זה מביא רבינו בחיי כדי ללמדנו, שכל דבר שקורה בעולם, הוא **כי היתה סיבה מעם ה'!** שום דבר לא קורה בטעות. הטעות אינה אלא דרך לקיום הגזרה מעם הבורא. אנשים מסתובבים בעולם אכולי אשמה. למה עשיתי כך, ולמה הטופס נשכח? איך לא ביררתי מחירים, וקניתי תפוחים כאלה יקרים, בשביל מה החזקתי בדעה מוזרה ולא סגרתי מיד על דירה? למה עיכבתי את הנגה, ועכשיו אין מיטה להניח עליה כר? עברתי מקום ונכוויתי מסיגר, ואיך זה שלמרות כל האזהרות השידוך נסגר? בשביל מה פניתי ימינה ונכנסתי לפקק, ולמה לא ביררתי לפני שחתמתי עסקה עם נזקק...

אנשים אוכלים את עצמם לדעת, במקום להבין שאין את מי להאשים, לא את עצמם ולא את האחרים. כל מה שקרה, קרה רק **כי היתה סיבה מעם ה'!** רק בגלל זה! כמה אבנים יורדים מהלב כשמפנימים את זה. אלו חיים טובים יש לכן אדם שרואה את ההפסד מול העיניים, והוא מצהיר שכל זה בא לו **כי היתה סיבה מעם ה'!** וכל שייחזור ויאמר זאת, וייחזור וידבר, וישבו וימלאו את כל כולו. האמונה הזאת פנימה, ותמלא את כל כולו. המבט האוטומטי שלו יהיה - הכל לטובה, ורמת החיים שלו תעלה כיתה; יותר רוגע, יותר שלוה, יותר הכנעה כלפי הנגה ה', ושמחה, על שהוא זה שמנהיג אותנו והכל הכל לטובתנו.

(על פי שיעור 52)

בן אדם עומד לפני פרויקט עצום בגודלו. הוא נכנס לתפקיד חדש, ורוצה לדעת את הדרך הנכונה שכדאי לו ללכת בה. עם מי יתייעץ? עם אנשים מבוגרים ובעלי ניסיון, או עם צעירים, שעוד לא מכירים את החיים? נראה שמיותר לומר את התשובה.

אם כל אחד מאתנו מסוגל להבין זאת, פלא הוא שאדם גדול כמו רחבעם, בנו של שלמה המלך החכם מכל אדם, לא הגיע למסקנה שעצת הזקנים עדיפה.

שלמה המלך נפטר, ואחריו מלך בנו, רחבעם. בתקופת מלכותו של שלמה המלך הושתו על העם מסים רבים כדי לכלכל את ביתו של המלך על כל עבדיו ומשרתיו. מלבד המלוכה, בתקופת שלמה נבנה בית המקדש, הבית הגדול והקדוש, גם לזה נצרכו הוצאות רבות, והציבור נקרא לשאת בעול. עתה, משעלה מלך חדש, ניסו בני ישראל לבקש הקלה במסים. משלחת נכבדה עלתה לארמון המלוכה, ובקשה בפייהם: הקל עלינו מעבודת אביך הקשה! הנמך נא את גובה המסים.

רחבעם המלך ענה, כי הוא יחזיר להם תשובה בעוד שלושה ימים, והוא פנה להתייעץ עם הזקנים. אמרו הזקנים: שמע לקול העם. כך תתבסס מלכותך היטב, והם יהיו לך לעבדים נאמנים. בהמשך תוכל להעלות שוב את המס, אבל עתה, טוב יותר שתבוא לקראתם. רחבעם לא הסתפק בעצתם הנבונה, אלא הוא פנה והתייעץ גם עם ה"ילדים" - צעירים חסרי ניסיון. הללו טענו: אם אתה תיכנע לעם, הם יראו אותך כמלך חלש. עליך לעשות ההיפך. אמור להם, אצבע קטנה שלי עבה ממותני אבי, אבי ייסר אתכם בשוטים ואני אייסר אתכם בעקרבים!

כעבור שלושה ימים שבו נציגי העם וקבלו את התשובה השנייה. רחבעם עשה כעצת הילדים, הכביד את עולו על העם, והתוצאה בהמשך היתה בדיוק כמצופה. רוב העם פרק את עולו של רחבעם המלך, והוא נותר למלך על יהודה ובנימין בלבד. ומכאן לומדים חז"ל בנין גערים סתירה, סתירת זקנים בנין. איפה ההיגיון של רחבעם? במהותו הוא היה

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

אחרי מות - חיים

אבי שיחיה עבר סדרה קצרה של טיפולים וכך, בסייעתא דשמיא, התגבר על הגידול שהתגלה באזור הגרון. הוא שב לחיים תקינים והמשיך לנווט את משפחתו כמו שרק אבא יכול.

המשכנו את חיינו על מי מנוחות. חשבנו שאפשר לשכוח מהתקופה הקשה שעברנו, אבל פתאום בפסח, שמעתי מאבי שהוא מרגיש משהו. "הגרון?" קראתי בחרדה.

הוא הנהן בראשו באיטיות, כשמבטו מלא משמעות. הבנתי שזה לא סיפור קליל שנגמר עם אנטטיביוטיקה וזהו, אלא משהו הרבה יותר רציני. ימי חול המועד פסח הם ימים של איחוד המשפחה. אנו עולים משפחות משפחות ופוגשים את ההורים, משוחחים בדברי תורה ושומעים מקרוב מהנעשה והנשמע זה אצל זה. אבא השתדל לחייך ולקבל את פנינו בשמחה, אבל לא היה שייך להסתיר את ענן החרדה שהיה נתון בו.

שמחת היום טוב הפכה לתוגה. אבא המעיט לדבר. כאשר דיבר לא היה זה קולו שלו. אלא קול אחר, שונה. הגוש שנתקע לו בגרון מיאן לזוז משם, והוא בקושי היה יכול לבלוע משהו. בסוף המועד עמדה תזונתו היומית על כוס מים ליום, אותה הוא שתה במאמצים אדירים.

אני רואה את אבי כך, ועיני רואות וכולות.

לא בזבזנו זמן. הרופא הריץ אותנו לבדיקות יקרות מאד, ואנחנו עשינו את המוטל עלינו. בתוכי רעשתי וגעשתי. הבנתי שמסתתר כאן משהו עמוק. הן אבא כבר יצא מזה! הוא כבר הרגיש טוב ותפקד במאה אחוזים! החסדים והרחמים שהושפעו עליו משמים היו מובנים גם בדרך הטבע, ועכשיו, כזה ברוך... וכל כך מהר. מתי בכלל זה הספיק לקרות?

נעים לנו לספר סיפורים על מצב קשה מאד, שהרופאים חוזים שחורות, והנה הם ממצמצים בעיניהם, מקשתים את גבותיהם, ואינם מבינים, איך זה שהמחלה נעלמה? ממש נס! אבל לצערי, הרגשתי שקרה כאן ההפך מנס. אחרי שכל המדדים הראו שהכל טוב, פתאום השתנתה התמונה באחת, ולא לטובה.

הייתי מוכרח להתחזק. התפללתי לה' שיאיר את עיני. ידעתי שיש לי המון מה להשתפר, בכל התחומים, אך בוודאי ישנה נקודה מסוימת, שהיא היא הגורמת. מהי? חיפשתי אותה. בשעה שעשעו לאבי צילום שבדק את נבכי גופו, בדקתי אני את נבכי נשמת.

אותם ימים רעשה הארץ וגעשה מסיפורו של רבי דוד שליטי"א, שמצא את מצבתה של רוקחת ערירית בדיוק ביום היארצייט שלה. שמעתי את הסיפור ואחזור עליו כאן בקיצור נמרץ ממש: ר' אהרן שמע שמצאו את המצבה, והוא הבין שעם מציאה זו יגיע הקץ לצורתו. בהיותו בחור הוא פגע ברוקחת, כיוון שהיא הביאה לו משחה לא נכונה. בכעסו כי גבר התיז מהתכשיר שבידו לעבר פניה, והפטיה, שאת זה היא תביא לילדים שלה...

הרוקחת, שלא הקימה בית, נפגעה עמוקות, וביום מן הימים קם ר' אהרן בבוקר עם עיוות בפניו. קולו הנאה שהתברך בו, השתנה, ומלבד זאת, במשך שנים רבות לא נפקד בילדים. עתה, כאשר נמצאה המצבה, הוא עלה עם מניין על קברה וביקש מנשמתה סליחה ומחילה. בשבת שלאחר המעמד הנורא, בזמן תפילת שחרית, גלגלה ההשגחה העליונה, שלא נמצא בעל קורא בבית הכנסת, ור' אהרן, שקולו נעשה צלול כמו לפני עשרות שנים, ומראהו הנאה, אף הוא חזר לעצמו, עלה לקריאת התורה במילים "ויהי אחרי מות..."

הוא לא יכול היה להמשיך לקרוא. דמעות התרגשות התפרצו מעיניו,

תרופה לדימום מהאף

יום אחד בהיותי בישיבה, פתאום, בלי שום תחושה שזה הולך לקרות, התחיל לזרום לי דם מהאף. יישמתי את כל העצות האפשריות, ללחוץ על העצם שבין העיניים, לעטוף את האף עם סמרטוט רטוב, ללפף את הזרת בחוט של הציצית... איך שהוא הדימום נעצר, אבל זמן לא ארוך אחר כך, הופיע שוב. התופעה שיבשה לי את החיים בכלל, ואת סדרי הלימוד בפרט. הלכתי לרופא, אבל הוא לא יכול היה לעזור לי.

יום אחד נזכרתי. שנה לפני כן למד בישיבה בחור שסבל מדימום מהאף לעיתים תכופות. פתאום באמצע שיחה או לימוד זה היה קורה לו, ואני עשיתי ממנו צחוק. איך זה שיש לו תמיד פטנט להעביר נושא... לא פעם ולא פעמיים לעגתי לו על מצבו העגום, מבלי לתת את הדעת כי אני זורה מלח על פצעיו.

הבנתי שיש קשר בין מעשי בשנה שעברה למה שקורה לי. ניגשתי למשגיח, ושאלתי אותו על כך. תשובתו של המשגיח הייתה החלטית: "אתה הולך עכשיו, באמצע הסדר, לבקש ממנו סליחה". הבחור למד כבר בישיבה גדולה, מרחק הליכה של כמה דקות. הלכתי אליו וביקשתי את סליחתו, והוא בצדקותו סלח לי מיד.

הופלא עצום. התופעה חלפה ופרחה, כאילו לא הייתה מעולם. (יום שיש, פרשת בהר)

כמה שווה חצי שעה?

בכל חודש עלי להכניס לבנק סכום גדול לכיסוי הלוואות שונות. את הסכום הזה אני מכסה על ידי דמי השכירות שאני מקבל מדירה שבבעלותי.

ברוך ה' יום יום, כל חודש נכנסים דמי השכירות ויוצאים אל הבנק. בשבוע האחרון, עם ימי הגשמים המבורכים נכנס גשם לתוך הדירה, והתקרה נרטבה והתקלקלה. קראתי למומחה שיעזור לי בעניין, והוא נתן לי דיאגנוזה מעובנת למדי. כדי לתקן את התקרה ולסיידה מחדש, אצטרך לשלם סכום השווה לכל דמי השכירות.

עוד אני מעכל את ההוצאה הלא צפויה, אני מקבל מסר מהמעביד שלי, שהחודש הזה אין לו כסף כדי לשלם משכורת, והיא תידחה. זה כבר היה יותר מדי. באותו ערב ישבתי עם בני ביתי ועשינו חשבון נפש. אנחנו נמצאים במצב ביש. אין מה להכניס לבנק, וגם כסף למחיה לא. איפה הטעות שלנו? מה במעשיי גרם לחסימה בצינור השפע? עברנו על סדר היום וכבר הבנתי. כמי שקובע עתים לתורה, יש לי סדר קבוע מידי יום. בתקופה האחרונה הורדתי חצי שעה מהלימוד שלי עבור צורך מסוים, שלעניות דעתי היה נראה לי כצורך חשוב מספיק.

עתה הבנתי ששיקול דעתי לא היה נכון. עלי להחזיר את אותה חצי שעה!

החלטנו שאחזור לסדר הקודם, ושעות הלימוד שלי תחזרנה לאורכן המלא. ברגע שקיבלנו על עצמנו להחזיר

ורק אחרי דקות ארוכות, התאושש וחזר לקרוא בתורה, והנה, קולו ערב ונעים. שעת קריאת התורה נעשתה לעונג צרוף עבור כל השומעים, והיא הפכה לשיחת היום, ואחר כך לשיחת השבוע, ולשיחת השנה.

גם אני שמעתי את הסיפור הזה.

לפרנסתי אני עוסק בכתיבת סת"ם, והנה, אני ניגש אל שולחן הסופרים אשר לי, להמשיך בכתיבת ספר תורה שהתחלתי זה מכבר. בבואי לבדוק היכן אני עומד, אני רואה כי עתה עלי לכתוב את המילים "ויהי אחרי מות..."

לא יכולתי להמשיך לכתוב. הכל היה שקוף כל כך. כאילו אומר לי אבי הרחום שבשמים, ביקשת? קיבלת! רצית הכוונה לדבר שעליך לתקן? הנה הוא. לא לפגוע באנשים, להתחזק בבין אדם לחברו. העמקתי עוד קצת. הן אבי חלה בגרון דווקא, והדבר פגע בקולו שהשתנה, אם כן מידה כנגד מידה, עלי לתקן את עניין הקול. הריני מקבל על עצמי להיזהר בשמירת הלשון, ולצורך כך גם ללמוד מידי יום ביומו שיעור קבוע בספר חפץ חיים.

חזרתי בכוחות מחודשים אל כתיבת ספר התורה - תורת חיים. לא עוברת רבע שעה, והנה מגיע מישהו ומספר לי לשון הרע על אחד מבני המשפחה. קרוב זה שהתחנך באותם מוסדות כמוני, הלך ומצא לו מסילה שונה בעבודת ה'. הדבר היה למורת רוחם של בני משפחתי, וכדי ביזיון וקצף. איני חושב שדיברו על קרוב משפחה זה לשון הרע רק לשם הגנאי. אנשים כאילו רצו 'לעזור', לכאוב ביחד, לכעוס ביחד. יש אשר חשבו שמצווה למחות בעדו, ויש אשר ביקשו למחות דמעות על ציפיות שלא התממשו. כך או אחרת, בכל הנוגע אליו הותרה הרצועה, ולצער, בחשתי אף אני בקדרה.

אותו בן שיחה שמצא אצלי אוזן קשבת סיים את דברו, ואני תפסתי את עצמי. הן רק לפני כמה דקות קיבלתי על עצמי לשמור על לשוני! באותו רגע הבנתי שהמלחמה על שמירת הלשון היא גורלית לא פחות מהמלחמה על חיי של אבי היקר. אסור לי לתת לצד האחר לנצח! כאשר אתה מכריז מלחמה, מיד מתקומם נגדך האויב ומכה בך. אל תיבהל ממכות, המשך. המערכה רק התחילה. בגמרא כתוב שאם ראית חכם חוטא, אל תהרהר אחריו, שוודאי עשה תשובה. מסבירים הספרים הקדושים, שמפני שעשה תשובה הוא חטא, כי היצר התגבר עליו להכשילו דווקא בעניין שביקש להתחזק בו.

החלטתי להתקשר לאותו קרוב משפחה ולבקש ממנו מחילה. ידעתי שבקשת המחילה לא תפגע בו, כי הוא מודע לדיבורים אודותיו. מצד שני, זה ודאי ייטיב עמו, כאשר יבין כי מכבדים אותו ואת דרכו. התקשרתי אליו, והוא ענה לי בנעימות. סיפרתי לו את כל הסיפור מהחל ועד כלה. על אבי שזקוק לרפואה שלמה, ועל רצוני להתחזק בשמירת הלשון. הוא מחל בפה מלא, וגם לקח את שמו של אבי, להתפלל עליו יחד עם תלמידיו בחיידר בו הוא מלמד.

בשלב הזה ירדה עלי רגיעה. אבא! אמרתי בלבי, עשיתי למען השתדלות כבירה. ועכשיו, אין לנו אלא לצפות לישועת ה'.

כעבור שעות מספר ביקרנו אצל הרופא. הרופא הסתכל על הצילומים, צמצם את העיניים ואמר שוב ושוב "כבר חשבנו שאתה בריא..." התמונה הייתה שחורה משחור, והחלט להתחיל טיפולים מיד אחרי שבת. אחרי שאבא יצא התעכבתי עד קצת בחדר הרופא, ואמרתי שאני מאמין שהתמונה אינה שחורה כל כך, ומחכה לרפואה שלמה.

לפתע נזכר הרופא בתרופה ניסיונית שמתאימה לאנשים עם רכיב מסוים בדם. "יכול להיות שלאבא שלך זה יכול לעזור".

אבי נכנס לאשפוז, ואנחנו, בני המשפחה, עמלנו להשיג את כל האישורים לתרופה. ברוך השם! האישורים התקבלו, אבא החל לקבל את התרופה, ותוך זמן קצר הוא התחיל לאכול בכוחות עצמו. תוך ימים ספורים נעלמה המחלה לגמרי!

עתה, אני מודה לקב"ה על נסיו ונפלאותיו, ובתוך רבים אהללנו. קריאתי נרגשת היא. אל תתייאשו אף פעם! אל תיבהלו אם היצר מתגבר. כישלון הוא לא סוף פסוק, והצילומים הגרועים ביותר יכולים להתנקות. דווקא קריאת "ויהי אחרי מות", הביאה התחזקות והחיותה את אבי לאורך ימים ושנים טובות.

(יום שלישי, פרשת חיי שרה, מהדורת לילה)

את מחצית השעה התבשרנו שהתיקון של התקרה אינו יקר כל כך, אלא מוערך בפחות משליש. הבשורה הטובה הבאה הייתה מהמעביד, שהודיע שהמשכורת תיכנס בסופו של דבר בזמן.

ואני עמדתי ותהיתי, הכיצד זה טחו עיני מראות, כי הלימוד אינו על חשבון הפרנסה חלילה, אלא להיפך. בזכות הלימוד מגיעה פרנסה. אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח.

(יום שלישי, פרשת וישלח, מהדורת ערב)

תרופה לדימום מהאוזן

הרגשתי גירוד קל באוזן. לא משהו נורא. שלחתי את ידי כדי להרגיע את התחושה, והנה אני רואה שאצבעי מלאה דם. ההמשך הלך ונעשה גרוע. תחושה של לחות מוגברת באוזן התבררה כדימום. תופעה לא מצויה ומפחידה למדי.

הרופא לא אהב את מה שקרה לי. "זה לא פשוט", הוא אמר, "יצטרכו לנתח את האוזן ולסגור את מקור הדימום".

יצאתי מחדרו של הרופא, בשר ודם, ופניתי אל רופא כל בשו. אמרתי: "ריבוננו של עולם, אני יודע מה אתה רוצה ממני!"

איך אני יודע? כי לב יודע מרת נפשו. עד אותו היום הייתי נותן את אוזני לתוך טלפון, ומקשיב לקווים של דיבורי סרק מהנעשה והנשמע בפוליטיקה. החדשות עניינו אותי, ואת ייסורי המצפון על ביטול תורה ושמיעת רכילות השקטתי על ידי הקשבה לעוד חדשה מרתקת. עתה, עם הדימום באוזן, הבנתי כי עלי לתקן מעשים שבאוזן, וקודם כל להפסיק להקשיב לקווי קיש קיש קריא.

מיד החלטתי להקשיב אך ורק לקו השגחה פרטית, קו שאחרי שאתה מניח את הטלפון אתה מרגיש שהתמלאת, ופונה בכוחות מחודשים אל עבודת ה' שלך. קיבלתי על עצמי, וגם עמדתי בקבלה זו, בסייעתא דשמיא.

כעבור שבועיים אני מבקר אצל הרופא, והוא בודק ומסתכל, ושוב בודק, "לא יודע מה להגיד לך", הוא אומר, "הכל תקין!" (יום שני, פרשת וישב, מהדורת בוקר)

שליחותה של יבלת

כשצצה לי יבלת על האצבע לא ייחסתי חשיבות לכך. המראה שלה לא היה נעים, אבל מלבד זאת היא לא השפיעה על התפקוד שלי. אנשים אמרו לי שלא כדאי להזניח, זה עלול להזדהם, אבל יותר ממה שהפריעה לי היבלת, הפריע לי להפסיק את השגרה ולבקר אצל רופא. דחיתי את העניין מיום ליום ומשבוע לשבוע, בתקווה שהיבלת תיעלם מעצמה, ולשווא.

בשבת פרשת תזריע מצורע קראו את פרשת הנגעים הבאים על עוון לשון הרע. באותה שבת עלה בדעתי כי היבלת היא בעצם נגע, ואם כן עלי להתחזק בשמירת הלשון. החלטתי להתחזק וקיבלתי עלי בקבלה חזקה לשמור על לשוני.

בסוף השבוע הבחנתי כי היבלת הצטמקה באופן משמעותי. תקופה ארוכה המשכתי בשמירה על נקיות הדיבור, ואחר זמן גיליתי שאצבעי חזרה כבראשונה.

אני מודה לקב"ה שהאיר את עיני, להתבונן ולראות את השגחתו יתברך, הן בהופעת היבלת, כשליחה נאמנה לעורר אותי, והן בהיעלמה.

(יום חמישי, פרשת וישב, מהדורת בוקר)

הנצחה פרטית

15000 עלונים

נתרמו לעילוי נשמת
הרה"ג ר' מאיר
בן הרה"ג ר' ישראל זצ"ל

2000 עלונים

נתרמו לע"נ הרה"ק רבי ישעיה
ב"ר משה זצוק"ל מקערסטיר
לזכות עידן ישראל בן טרז
חוג' איריס בת סוליקה ויוצ"ח שיחיו

2000 עלונים

נתרמו על ידי אחד ממוקדי החלוקה בירושלים
להודות ולהלל על סייעתא דשמיא מופלאה

500 עלונים

נתרמו ע"י
מרכז מורשת רבי מנס
לע"נ מייסד ישיבת אמרי אמת
הרה"ח ר' יחיאל מנחם מנס זיטניצקי ז"ל
ולע"נ בניו ובנותיו שנוקדו בשואה הי"ד

500 עלונים

נתרמו לזכות
חיים ברוך בן שרה פעשא
לברכה והצלחה בכל העניינים
ולע"נ המקובל
מוה"ר שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני ז"ע

20000 עלונים

נתרמו על ידי תורמי הקבע
קוני חיי הנצח בתמידות

המעוניינים להפיץ את העלון
מזמנים להתקשר
למשרד ההפצה
בטלפון 02-372-1801

מענה אנושי בין השעות 11:00 ל-13:15
ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה ונחזור אליכם בס"ד
לקבלת העלון במייל הרשמו בכתובת P023011300@GMAIL.COM

מגיעים ליעד <<

השבוע הגענו כבר בס"ד ל- 40,000 עותקים.
היעד בס"ד: להגיע בעלון הבא ל- 50,000 עותקים.

חסוף, ותהיה גם אתה מהמפיצים את שמו יתברך בעולם בקביעות
התקשר לקו 02-30-11-300 והקש על מקש 6
להשתתפות ולהנצחות בעלון במענה אנושי 0527-199-866

שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית, ונערכו כאן ב'חבורה' אחת. הנכם מזמנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (נשלוח מס' 2)

כמה שוקלת אנחה?

לזכות, אבל הנה הגיע סגור ואמר, שכל חייו הוא נאנח על שאינו יכול לשבת על התורה ועל העבודה, והאנחות, הן אלו ששינו את כל התמונה והכריעו את דינו לזכות.

לייב מירושלים: זה מדהים מה שאתם אומרים. מה זאת אנחה? נשיפת אוויר. זאת אפילו לא הברה. ותראו איזה משקל יש לה!

צדוק מבני ברק: כשיהודי נאנח, הקב"ה שומע! להקב"ה אכפת ממך. הוא רואה אותך ורוצה להושיע אותך. בגלל החשיבות של האנחה, חשוב כל כך לא לגרום ליהודי להיאנח.

ירוחם מעמנואל: פעם הגעתי לניחום אבלים אצל יהודי יקר ושמו ר' יענקל, והנה אני רואה שמתפתחת שיחה מעניינת מאד בין ר' יענקל לאחד המנחמים. ר' יענקל שאל אותו: נכון הייתה לכם חתונה במשפחה לאחרונה? המנחם אישר את הדברים, ותמה, איך בתוך האבל זכר ר' יענקל את החתונה. סיפר לו ר' יענקל: הסבא של החתן בא אלי בחלום, ואמר לי, שכבר זמן רב הוא רוצה לבוא אלי, אך אין זה פשוט כל כך, לרדת מהעולם העליון ולהתגלות בחלום לאנשים החיים כאן בעולם. עתה, לכבוד החתונה של הנכד הוא קיבל רשות לרדת ולהשתתף בחופה, ועל הדרך הוא יתפס טרמפי ובא אלי. הוא הזכיר לי בחלום שפעם התפללתי באריכות לפני העמוד והתפילה התארכה מעבר לזמן הרגיל. סבך שאל אותי 'מה קרה? נהיית אדמו"ר בגיל צעיר כל כך?' נגרמה לי מזה מבוכה קטנה ונאנחת, אך בהיותנו חברים, נפרדנו זה מזה לשלום, ושכחנו מהעניין.

אירוע זה הטריד את מנוחתו של סבך בעולם העליון, והוא אמר לי, ירק אם תמחל לי תהיה לי מנוחה!

נפתלי ממודיעין עילית: תראו כמה הקב"ה מחשב כל אנחה! יש בזה מוסר עצום אבל גם נחמה גדולה. אין כזה דבר שה' לא שומע אותך. ועכשיו, בלי נדה, עד כמה שהדבר תלוי בי, אני מקבל על עצמי לנקות את האוויר מאנחות! מה דעתכם להצטרף אלי?

ישראל מאיר מליקווד: השבוע השתתפתי בחתונה של אחד מקרובי משפחתי בארץ ישראל, ונסעתי גם לקבר שמואל הנביא. פתחתי בפרק א' בשמואל א', והנה, פרק זה, שסגולה לאומרו כדי לזכות בילדים, מגולל פרשייה כאובה של יחס מזלזל מצד פנינה אל חנה. כמה וכמה פסוקים מתארים את הסעודה ואת עוגמת נפשה של חנה, ורק אחר כך מגיע עניין התפילה. זה עורר אותי לחשוב, כמה עלי להתחזק בעניינים שבין אדם לחברו.

הרשל מאנטוורפן: אני חושב שהצער של חנה בא להורות, כמה חשיבות יש לכל אנחה של יהודי. הכתוב מציין במפורש שהיא בכתה ולא אכלה. שמעתי על שני יהודים שנהגו תמיד להתפלל יחד ולשמוע שיעור. אחד נשאר ללמוד כל היום והשני יצא לעבודה. אחרי שסיים את מלאכתו לפרנסת ביתו הוא חזר למנחה-מעריב ושוב שמע שיעור. הביתה הלכו שניהם יחד באותו זמן. האיש שלמד כל היום חזר הביתה שמח ומלא סיפוק על שהוא מקדיש את כל היום לתורה. לא פעם הוא היה משלח איזה פשט לועג כלפי חברו ונימת דבריו היתה מתנשאת מעט, כי אכן הוא זכה לשבת באוהלה של תורה, ואילו זולתו לא זכה לכך. השני היה נאנח. מה יהיה איתו? אני לא לומד, גם אני הייתי רוצה ללמוד כל היום...

לאחר המאה ועשרים של השניים הם באו ועמדו לפני בית דין של מעלה. בא הלמדן ושמו על כף המאזניים את תורתו ואת מעשיו הטובים, והכף הלכה והכבידה לטובה, אלא שפתאום הגיע קטרוג שהוא לעג לבעל בית אחד שעבודתו אינה שווה, וזה, למרבה הצער, הכריע את הכף לחוב.

דינו של השני לא היה קל. תורתו ומעשיו הטובים לא הספיקו כדי להכריע את ה' כ' ה' כ' ה'

בשבת האחרונה
התארו אצלי אורחים,
בליל שבת נפל החשמל.

מרוב דבקותי בקו השגחה פרטית
לא היה לי צורך לקרוא לגוי, למרות
ההיתר ההלכתי שהיה לי.

תודה לכם מזכי הרבים

חייגו: מארץ ישראל - 02-30-11-300 / 400

מארה"ב - 646-58-979

מאנגליה - 44-330-3900-489

מבלגיה - 3233-696-766

קו השגחה פרטית

להתחזק. להתמודד. להשתנות.

לתגובות הערות: שלח 064-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:28

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:29

ר"ת: 18:02

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 382 4.1.2019 - כז' טבת תשע"ט

וְהוּא הַשְּׁמֵעַ לְהוֹרֵי צְדִיקִים וּבּוֹא בְּנֶפֶשׁ

פְּרִשֵׁת - וְאָרָא

לא פשוט להיות פשוט - הרב אפרים שרבני שליט"א (מחנה אפרים)

התורה הקדושה מספרת, שלאחר שבוע ימים שלא היו מים בכל מצרים, שבוע שהקב"ה מנטרל את הדבר המקודש ביותר למצרים- היאור, שהיה 'מעייץ הישועות' ועמוד השדרה של מצרים, שביום בהיר אחד יצא היאור לשבוע ימים של 'פגרה' וכל מצרים נכנסה לפניקה, כמו שכותב ה'דעת זקנים': "מחי אלהיא ויתבהלון כומרייא" (רק תיגע להם באלילים שלהם וברגע אחד הם יאבדו את שיווי המשקל). ומיד מגיעה מכה חדשה, מכת צפרדע. ורש"י מסביר, שמושה רבנו לפני כל מכה היה מתריע שלושה שבועות קודם לכן, כל בוקר היה יוצא ומודיע לכל התושבים: "עוד 21 יום יגיעו לכאן גדודים של צפרדעים", וכן בוקר למחרת היה מכריז: "לכל התושבים! עוד 20 יום כל מי שהוא בן לאמא מצריה יקיפו אותו צפרדעים". ולאחר שהסתיימה הספירה לאחור,

מספרת התורה: "וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּי וַתִּכַּס אֶת אֶרֶץ מִצְרָיִם" - צפרדע אחת מגיחה לה מאיפה שהוא למצריים, וחז"ל מספרים, שכשהבחינו בה המצרים הם החלו להכות ולחבוט בה בכל כוחם כדי לנסות להשמידה, אך על כל חבטה שהייתה מקבלת היא הייתה משפריצה מתוך גופה נחילי נחילים של צפרדעים עד שכוסתה כל מצרים בצפרדעים.

בעל הטורים כותב, שבכל בית ובית במצרים היו גדודים של צפרדעים. ומוסיף אור החיים הקדוש וכותב, שהצפרדע הייתה רוחשת להם בתוך מערכת העיכול ואוכלת אותם מבפנים וכלשונו: "ומכה זו מבהלת את הנפש". ממש סיוט גדול.

ומיד: "וַיִּקְרָא פְּרַעֲה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר הֲעִתִּירוּ אֵלַי וַיִּסַּר הַצְּפַרְדָּעִים מִמֶּנִּי וּמִעַמִּי וְאֶשְׁלַח אֶת הָעָם וַיִּזְבְּחוּ לָהּ" - פרעה מתחנן למושה: "אני אעשה את הכל, רק תגיד לי שזה ייגמר!". משה רבינו מקבל את הפיוסים של פרעה ויוצא מארמונו כדי להתפלל לקב"ה, אך הוא מתפלל בצורה משונה: "וַיִּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִעַם פְּרַעֲה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' - משה רבינו לא עומד בפניה ומתפלל בנחת, הוא צועק אל ה', הוא מתחנן בצורה לא רגילה... למה המילים של משה לא מתקבלות אצל הבורא יתברך בנחת? מדוע משה צריך להתחנן כל כך?"

מסביר בספר 'צאינה וראינה' בשם ספר אמרי נועם, שמושה רבינו, כמה דקות לפני שהתפלל והיה בארמונו של פרעה, הוא דיבר קצת בלשון גאווה (לפי דרגתו כמובן, שהרי כל כולו היה ענווה), שאמר לפרעה: "הַתְּפַאֵר עָלַי לְמַתִּי אֶעֱתִיר לָךְ" – סמוך עלי, אני אטפל בזה. וכיוון שאמר בלשון שיש בה הרגש של גאווה לא רצה הקב"ה לשמוע את תפלתו עד אשר הוכרח לצעוק ולבקש.

אומר הרמב"ן, כי הגאווה נמאסת בעיני האלוקים. "גְּבַה עֵינַיִם וְרָחַב לֵבָב אֶתּוֹ לֹא אוֹכֵל" – עם כולם אני יכול, רק איתו אני לא יכול, קשה לי איתו. שחצנות, יהירות, גבהות הלב, כמה הקב"ה רחוק ממי שיש בו את הגיגונים האלו. ההתנשאות תקלקל לך בחברה, תקלקל לך בבית בקן המשפחתי שלך והיא גם תקלקל לך עם הקב"ה.

כותב הגאון מוילנא, לכולם הקב"ה נכנס לפניו משורת הדין, רק לא לגבה לב. לכולם הקב"ה יעשה הנחות רק לא לאדם שמתנשא.

חז"ל מספרים ששאל אלכסנדר מוקדון לחכמי הנגב מה יעשה אדם ויחיה? אמר להם אלכסנדר: "אתם אנשים חכמים, אתם לומדים כל היום ש"ס, אתם אנשים של שכל, תגידו לי איך לחיות?! אני רוצה לחיות טוב!".

הם השיבו לו: "מי שרוצה לחיות טוב, שימית את עצמו". ומפרש רש"י: "ישפיל את עצמו" – תהיה אדם פשוט, בלי אגו, תדבר 'בגובה העיניים' עם אשתך, עם העובד שלך, תהיה פשוט-עם, גם אם אתה מנכ"ל. אם אתה תהיה כזה הקב"ה יחמוד אותך, הקב"ה יחשוק אותך. "הוי אוהב את הענווה כדי שתמלא את שנותיך" – אתה לא תמות צעיר, אתה תגיע לזקנה, רק תהיה שווה לכל נפש.

דוד המלך כל החיים שלו התחנן לקב"ה על הדבר הזה: "וַתַּחֲנוּן-לִי מִגֹּן יִשְׁעֶךָ וַיִּמְיֶנְךָ תִּסְעָדֵנִי וַעֲנֹתֶךָ תִּרְבְּנִי" – רבוננו של עולם, אני רוצה להיות עניו, אני רוצה להיות איש פשוט, אני רוצה לחיות כמו איש פשוט ולמות כמו איש פשוט.

מספרים, שבישיבת סלבודקה היה בחור שהיה מקבל עליו את השבת שעתיים לפני לכולם, עוד שהשמש הייתה בראש כל האילנות הוא כבר היה אחרי הכל לבוש, מלובן ומזורז. וידועה מעלת מי שמקבל פני השבת ביום שישי בשעה מוקדמת, שאין לה ערוך.

באחד הימים, ניגש הסבא מסלבודקה לאותו בחור ואמר לו: "דע לך בחור צדיק, הקבלה שלך היא דבר עצום ונשגב שעושה נחת רוח גדולה בשמים, אך דע לך, שאם בשעה שאתה כבר מוכן לשבת אתה רואה את חברך שמצחצח את נעליו ונכנס להתרחץ בדקות האחרונות של הצפירה ועולה בדך מחשבה: "איפה הוא ואיפה אני... ככה לא מקבלים שבת", אז תשמע לי, עדיף לך שתבטל את הקבלה היפה שלך, כי היא כבר לא יפה". קבלות כאלו יש הרבה לקב"ה, הוא לא צריך אותן, כי הגאווה נמאסת אצל האלוקים, הוא רוצה את הפשוטים, הוא רוצה אנשים שלא 'עושים שרירים'.

מסופר על אחד התלמידים של ר' אליהו לופיאן זצ"ל, שהתארח בביתו של הרב. בבוקר מוקדם, ראה התלמיד את הרב עומד ליד החלון וממלמל, הוא התקרב כדי לשמוע מה הרב אומר והוא שמע את הרב חוזר פעמים רבות על הפסוק: "וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ". הבחור לא הבין מדוע הרב מוציא מפיו מילים כאלו, איזו תועבה יש כאן בבית? מיד הוא שאל את הרב למה הרב אומר את המילים האלו? על איזו תועבה הרב מדבר?

אמר לו הרב, אני אגיד לך, אני עוד מעט הולך לישיבה וכשאני אכנס כולם יקומו לכבודי ויעשו לי הרבה כבוד ואני מפחד מאוד שלא תחדור לי מחשבה של תועבה לתוך הלב, שאני לא אחשוב שאני באמת חשוב, כי יכול להיות אדם שזכה להיות ראש ישיבה, אדם שהגיע 'לטופ' והוא לא יודע שהוא הכי נמוך שיש. אדם יכול להחזיק אלפי תלמידים וחושב שהוא הכי קרוב לבורא יתברך והוא לא יודע שאין רחוק ממנו, לכן אני ממלמל: 'ולא תביא תועבה אל ביתך' – אני לא רוצה להכניס תועבה ללב שלי, אני מתחנן לקב"ה שישאיר לי לב נקי.

ומספרים עליו שהוא תלה בכניסה של הישיבה שלט בכתב ידו, שהוא מבקש מכל התלמידים, שכשהוא נכנס שלא יקומו לו ולא יעמדו לכבודו, כי זה גורם לו עגמת נפש גדולה (איי איזה אנשים, מה מכאיב להם...) והוסיף לכתוב, שגם מה שרואים אותו מברך אנשים זה לא משום שהוא חשוב בשמים, אלא רק משום מה שאמרו חז"ל: "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך" – רק בגלל שחז"ל אמרו שגם כשהבזוי שבבזויים יברך אותך תענה אמן, רק בגלל זה אני מברך. איזה אנשים, איזה יופי, כמה זה יפה, זה ראש ישיבה, את אלו הקב"ה מבקש, אותם הקב"ה חומד!

הרב גלינסקי זצ"ל סיפר, שסיפר לו רופא שיניים, שהיה לו פציינט שהוא הרכיב לו שיניים בכל הפה ולא שילם לו. וכשהלך לבקש את כספו צעק עליו הפציינט ואמר לו לד"ר: "תצא החוצה! ושלא תדרוך אצלי יותר בבית". אמר הד"ר לרב: "אתה יודע מה הכי כואב לי? שעם השיניים שאני הרכבתי לו הוא צועק עלי" – כך אומר הרמב"ן, שהדבר הכי כואב הוא, שעם ההצלחות שהקב"ה שותל לאדם הוא מתגאה עליו. קיבלת תפקיד טוב, קידום, מנכ"ל, תישאר פשוט, תזכור שזה לא שלך, תזכור שיש הרבה אנשים שאתמול היו מנהלים והיום הם שולחים קורות חיים, זה לא שלך, תהיה יהודי פשוט, תישאר יעקב של אתמול, הקב"ה יאהב אותך, הוא ירצה אותך.

וכבר כתב רבינו בעל הדרכי משה, שסימן היה ביד השוחטים לידע אם הבהמה כשירה, או טריפה, שהיו מעבירים את ידם על גב הבהמה אם הייתה הבהמה מורידה את הראש זה היה סימן שהיא כשירה ואם הייתה נשארת זקופה עם ראש מורם בידוע שהיא טריפה. את הסימן הזה טבע הבורא יתברך בכל מקום, אפילו אצל הבהמות, גובה העיניים, זה האדם הכי כשר שיש. ה' יזכנו. שבת שלום עם ישראלו אפרים שרבי

זמן גמור ('אפריון שלמה' גיליון 200)

ברוסיה הקומוניסטית של סטאלין, כל ה'מי-ומי' היו בסיביר... אחת העבודות הקשות שם היו לחטוב עצים בקור של מינוס 40 מעלות. אחד מהפועלים שם היה מהנדס, והוא ניגש למנהל העבודה והציע בפניו רעיון: בכדי שנוכל להגביר את הקצב של חיתוך העצים... אני אייצר מסור שיוכלו לאחוז בו שני אנשים משני הצדדים, ובכך נוכל להגדיל את ההספק היומי שלנו...

אכן כך עשו, הוא ייצר מסור ששניים אוחזים בו, והעבודה רצה, והתוצאה היתה שהם סיימו לחטוב את כמות העצים הנדרשת מהם ביום, 3 שעות לפני הזמן. עברו שבועיים שלושה, והגיעה הוראה ממוסקבה שעכשיו הם צריכים להכפיל את הכמות...

כל הצוות נשבר, והם לא ידעו איפה לשים את העצמות העייפות שלהם, אך אותו מהנדס רתח, הוא ניגש למנהל העבודה וצעק שזה 'אי-צדק'... תוך כמה דקות הוא מצא את עצמו בצינוק.

בצינוק הוא פגש את ראש העיר לשעבר של מוסקבה, הם החלו לדבר ולהכיר אחד את השני, וכששאל אותו ראש העיר על מה הוא יושב בצינוק, והלה סיפר לו את כל הסיפור, הוא אמר לו: "שוטה שבעולם! אתה חושב שהם צריכים את העצים? עצים זה סתם עוד משהו... הדבר הראשון שהם צריכים זה שלא יהיה לכם זמן.

כי אם יהיה לכם זמן – אתם תתמרדו. אין דבר כזה לסיים את העבודה 3 שעות לפני הזמן, הם צריכים להעסיק אתכם עד שתצא לכם הנשמה".... אבל סטאלין הוא לא הראשון שחשב על זה...

גם פרעה, שרק שמע שבני ישראל מתחילים לחשוב על הגאולה, מיד הכביד את השיעבוד, "תִּכְבְּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שָׁקֶר" (שמות ה,ט). כך פרעה עשה אז, וכך הוא גם עושה היום... גם כיום אנו נמצאים בשיעבוד, העיקר זה שלא יהיה לך זמן...

שיטפון של תקשורת ומדיה מכל עבר, אנשים מנצלים כל רגע לגלישה ולצפייה. גם כשנמצאים עם המשפחה, כל אחד קשור לאיזה אמצעי תקשורת, וכמעט ולא חווה את המפגש האנושי... כל שנייה הוא מסתכל בחדשות, כל דקה הוא מסתכל בפייסבוק, אפילו כשזוג יוצא למסעדה, הם בכלל לא מדברים, כל אחד יושב עם הטלפון שלו... או שבו הזוג שלו לא מעניין אותו יותר מהסרטון החדש ביוטיוב, או שהם פשוט במקום לדבר, מעדיפים להתכתב בוואטסאפ...

הצעד הראשון ליציאה לחירות הוא ניתוק מהשיעבוד המתמיד לכלי התקשורת, מי שלא מסוגל להתנתק – הזמן שלו גמור! החיים שלו גמורים!!

ר' משה שפירא זצ"ל היה אומר: תגיד לי מה אתה חושב בנושא מסויים, ואני כבר אומר לך באיזה עיתון קראת את זה...

רק אדם שמנותק מהשיעבוד לתקשורת יכול לחשוב מחשבות עצמיות ועצמאיות, ורק אז אולי נוכל לשמוע את פעמי הגאולה.

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 508 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

גַּרְגַּר פֶּסַח

הַמַּסַּךְ בְּגַרְגַּר פֶּסַח

"אנוכי ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ... אתה מחויב לה' כי הוא עשה לך טובה כשגאל אותך מעבדות לחירות. כל עבודת ה' מבוססת על הכרת טובה לה' - על כל אשר גמלנו, ואילו פינו מלא שירה כים... אין אנו מספיקין להודות...

וכפי שהזכרנו, שכל הכופר בטובתו של חברו - סופו שכופר בטובתו של בוראו. פרעה לא הכיר את יוסף שהציל את כל מצרים והביא את אותו הרכוש לאוצרות פרעה, ועתה אינו מכירו, והנה לבסוף - "לא ידעתי את ה'" ... האחד תלוי בשני. ולכן גדולי ישראל כל כך נזהרו בהכרת הטוב.

הרב דיסקין בר' ירוחם ליבוביץ סיפר ששלח לחתנו לחתנו [הרב הורביץ] שיקבל את ה'חזון איש' בארץ ישראל וידאג לכל מחסורו, ואכן כך עשה. ה'חזון איש' רצה להחזיר לו טובה, ואמר לו שהוא מעדיף שהרב ישאר בעל חוב כלפיו... לאחר שנים חלה הרב הורביץ וכתב פתק ל'חזון איש' שהוא חולה, ו'החזון איש' העתיר בעבורו בתפילותיו ותוך ימים ספורים הרב הורביץ החלים, וזאת מכוח הכרת הטוב.

פעם הרב מבריסק ערך שמחה באולם ווגשל, ובעל האולם סירב לקבל כסף, אמר לו הרב מבריסק האם הינך חושב שבזה שאתה אינך מקבל ממני כסף אתה עושה לי טובה? להיפך, אם לא תקבל ממני כסף, אהיה חייב לך כל חיי - מחובת הכרת הטוב העצומה על כך, הכסף הוא הדבר הכי זול מבחינתי כדי להתפטר מהחוב הזה...

למדנו מכאן, עד כמה חשוב לדבוק במידה טובה זו של הכרת הטוב.

of the

וְאָרָא - תּוֹכֵן עֲנִינֵי הַפְּרָשָׁה

- א. הבטחת ה' על גאולת ישראל בארבעה לשונות גאולה.
- ב. ראשי האבות בשבטי ראובן, שמעון ולוי, ויחוס משה ואהרן.
- ג. מופת התנין לפני פרעה, ומטה אהרן בלע את כל התנינים.
- ד. **מכת דם** - כל המים נהפכים לדם: התראה, מכה שבעת ימים, ונסיון החרטומים.
- ה. **צפרדע** - צפרדעים שורצות ומקרקות ברעש גדול בכל מצרים: התראה, מכה, תפילת משה, הצפרדעים מתו, ותבאש הארץ.
- ו. **כינים** - כל עפר מצרים נהפך לכינים: אהרן הכהן את עפר מצרים בציווי משה, ותהי הכנס, וכשולן החרטומים לברוא כינים בעצמם.
- ז. **ערוב** - חיות בתערובת: התראה בבוקר תשחת הארץ, חוץ מארץ גשן - מושב בני ישראל. ופרעה אמר: "זבחו לה' בארץ", ומשה התפלל וסר הערוב, וכבד לבו של פרעה.
- ח. **דבר** - הבהמות מתות: התראה, מות כל מקנה מצרים, וממקנה ישראל לא מת אחד.
- ט. **שחין** - פריחה בעור הגוף: משה (דרך נס) זרק פיה כבשן, והתפזר בכל מצרים, ויהי שחין באדם ובבהמה, ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין.
- י. **ברד** - גושי קרח ובתוכם אש יורדים מהשמים: התראה, ברד כבד מאד אשר לא היה כמוהו במצרים, אש מתלקחת בתוך הברד וקולות מהשמים, שלח פרעה למשה שיתפלל, וכשיצא להתפלל מיד הפסיק הברד.

פרשתנו עוסקת בשבע מתוך עשר המכות שהקב"ה הביא על מצרים. אם נתבונן בשלושת המכות הראשונות, נמצא שמי שמכה אותן הוא אהרן ולא משה.

ונשאת השאלה, כיצד משה רבינו מוותר על מצוה כל כך גדולה כקידוש ה', להכות את היאור ולהראות גדלות הבורא? אלא משה לא יכול להכות את היאור ואת העפר בגלל חיוב הכרת הטוב שהיה מוטל עליו. היאור הצילו בתיבה ובעפר טמן את המצרי. משום כך אומרת הגמרא (בבא קמא צב:): בור ששתית ממנו מים אל תשליך בו אבן.

ועל כך אומר המדרש (שמות רבה, פרשה כ, סימן א): אמר לו [הקב"ה למשה]: 'היכן מצרים שותים?' אמר לו [משה לקב"ה]: 'מנילוס'. אמר לו: 'הפוך אותו לדם'. אמר לו 'איני יכול להפכו. יש אדם שותה מן הבאר משליך אבן לתוכה?' אמר לו: 'ילך אהרן ויהפכנו'. הלך אהרן והכה, ונהפך לדם. למה לא הכה אותו משה? אמר: 'נשלכתי לתוכו ולא הזיקני', ובשביל כן הכהו אהרן, ע"כ.

מדוע יש חיוב הכרת הטוב לדומם? האם הדומם מרגיש? אלא מבאר הגרא"א דסלר שאמנם הם אינם מרגישים, אולם האדם שהיטיבו עמו אותם 'דוממים' חש, ובו עצמו מתקרר משהו מן התכונה של הכרת טובה. הוא הופך להיות כפוי טובה. לכל אדם יש הכרת הטוב מעצם בריאתו, כמו שלכל אדם יש אמונה בבורא המוטבעת בו מעצם הווייתו. מדוע איפוא רבים הם כפויי הטובה? שתי תשובות בדבר.

כדי להיות בעל הכרת הטוב, צריך תחילה לחוש שעשו לי טובה. אם אין לי כל תחושה כזו, היאך אחוש הכרת הטוב? אדם שקוצר שדהו וכרמו, ולא מרגיש צורך להביא ביכורים משום שממילא האדמה הצמיחה, והרי אני עיבדתי וחרשתי וזרעתי ועל מה יש לי להודות? לא ירגיש בהכרת הטוב כלפי בוראו. אדם שהולך בתחושה שהכל מגיע לו, לעולם לא יכיר טובה. אורח טוב מה הוא אומר? כל שטרח בעל הבית טרח בשבילי, כמה התאמץ, כמה חביות פתח כו'.

ואורח רע מה הוא אומר? כל שעשה לא עשה אלא בשבילי, כמה אכלתי? בסה"כ חתיכה אחת וכו'... כך הכפוי טובה חושב לעצמו 'איני חייב מאומה למי שהטיב עימי'.

אם נעמיק יותר, נבין טעם נוסף. יש ביטוי 'אסיר תודה'. מי שחייב הכרת הטוב לחברו, הריהו כאסיר, הוא כבול וחייב להשיב לו. אדם מטבעו אוהב להיות חופשי. הוא לא אוהב שמחייבים אותו, ולא אוהב להיות כבול למאן דהו. ולכן הוא מעדיף לכפור בטובה. משום כך, פעמים דוקא אלה שעשית להם הרבה טובות, הם כפויי הטובה הגדולים ביותר, ולא זו בלבד, אלא שעוד משיבים רעה תחת טובה. מדוע? כי הם מרגישים עול על צווארם והם רוצים לפורקו.

ומסופר על **החתם סופר** שפעם אחת, התנכל לו אדם אחד, והרב אמר: 'איני זוכר שעשיתי ליהודי זה כל כך הרבה טובות - שהוא כך מתנכל לי'...

ולכן אמר רבינו ירוחם ממיר, שאם עשינו למישהו טובה והוא רוצה להשיב לנו, אנו מסרבים בנימוס ואומרים: לא, באמת לא עשיתי לך כלום... נראה לנו שאנו עושים את פסגת החסד, אולם חסד אמיתי הוא לתת לו צ'אנס להשיב לנו. לפטור אותו מן העול של הכרת הטוב.

ואמרו חז"ל כל הכופר בטובתו של חברו - סופו שכופר בטובתו של מקום" (משנת רבי אליעזר פרשה ז' דף קצו). ובאמת הכרת הטוב מעלתה גבוהה מקידוש ה' שבהכאת היאור, משום שהכרת הטוב כלפי אדם, היא היסוד והבסיס להכרת הטוב בעיקר כלפי הקדוש ברוך הוא.

עשרת המכות - מידה כנגד מידה

בפרשתנו מתחילים פרעה והמצרים לקבל את עשרת המכות, 7 מכות מתוך 10 בסה"כ מופיעות בפרשה. להלן ביאור ה"אברבנאל" בעניין עשר המכות - עונש מידה כנגד מידה:

דם - המצרים המיתו בניהם של ישראל ביאור, על כן כל ארצם מלאה דם אשר שפכו מישראל.

צפרדע - כנגד צעקת הורי הבנים שצעקו באזני הרוצחים ולא שמעו, עכשיו ישמעו קרקורי הצפרדעים המקרקרים בכל מקום ומתוך בטנם, וישמעו.

כנים - הם נתנו עמל ישראל בעפר הארץ לתענוגם, עתה חזר עפר הארץ ונטל תענוגות חייהם.

ערוב - המצרים נכנסו לבתי ישראל וחמסו בניהם לעבודתם, עתה נכנסות חיות רעות לבתיהם לטרוף בניהם.

דבר - על שגזלו מישראל את מקניהם - כעת לא נשאר מקנה אלא אצל ישראל.

שחין - לפי שהיו משקצים את ישראל כטמאים, עכשיו הם עצמם משוקצים ונאלחים.

ברד - הם זרקו בהם אבנים והכו באגרופיהם, עתה הברד מטיח בראשיהם כאבנים וכאגרופים.

ארבה - על הגזל שגזלו התבואה משדות ישראל, בא הארבה ואכל כל תבואתם.

חשך - כנגד מה שהחשיכו עיניהם של ישראל בגלותם.

בכורות - על ששעבדו ב'בני בכורי ישראל'.

[ספר הפרשיות]

"וַיְהִי הַכֶּנֶם בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה..." (ח, יג)

בתנא דבי אליהו (פ"ז) איתא: "ארבע עשרה מיני כנים הביא הקב"ה על המצרים, ואלו הן: (א) ירוקנין. (ב) יקובות (ג) קפויין. (ד) קפוחות. (ה) ספיפין. (ו) יעלי מים. (ז) נפכדיין. (ח) יעלי שדות. (ט) נמלה. (י) אבי עצל. (יא) אם כנים. (יב) עכשיו. (יג) כיבין דחכיכ. (יד) ביוקי ביל".

והטעם שלקו המצריים בכנים: "מפני ששמו את ישראל מכבדי דרכים ובתים ושדות חוצות ורחובות, האיש היה מכבד בית האשה, והאשה מכבדת בית איש". וכידוע הכנים באו מעפר הארץ, ולפיכך לקו מדה כנגד מדה.

"וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֹאקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבָדִים אֲתֶם" (ו, ה)

כשהאדם נמצא בעת צרה, הוא מתעורר על ידי זה בתשובה וצועק אל ה', ואחר כך הוא מתחרט למה זה המתנתי מלעשות תשובה עד שבאה עליי הצרה, מוטב היה לי לעשות התשובה בעת הרווחה.

דרך תשובה זו חשובה מאד לפני הבורא ב"ה. ועל ידי חרטה זו, הקדוש ברוך הוא מרחם עליו, ופודה אותו מצרתו. וזהו "וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֹאקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", על מה היתה נאקתם, על אשר הגיעו בכלל למצב ש"מִצְרַיִם מַעֲבָדִים אֲתֶם", הלא מוטב היה אילו שבו קודם ולא היו מגיעים לזה. ועל זה אומרת התורה "לִכֵּן" בזכות חרטה זו "אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם". (מבשר צדק בשם הרה"ק מאפסא)

מסופר על רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, כשהיה ילד, הכהו אביו על איזה מעשה שעשה כדרך ילדים. בעודו בוכה קם, לקח את הסידור והתחיל להתפלל מנחה. שאלו אביו: "למה דווקא עכשיו אתה מתפלל מנחה?" וענהו: "הרי בין כך ובין כך אני בוכה, אנצל בכייה זו לתפילה".

"בֹּא דְבַר אֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ" (ו, יא)

בפסוקים אלו מתחילה פרשת ההשתדלות להוצאת בני ישראל מארץ מצרים, והקב"ה מצוה את משה ואהרן ללכת אל פרעה ולהתרות בו, ושוב פרעה חוזר בו, וחוזר חלילה. אמר מרן הרב אלישיב זצ"ל: וכל זה תמוה, לשם מה להטריח את משה ואהרן - "וּמֹשֶׁה בֶּן שְׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל פְּרַעֲה" (שמות ז, ז), אנשים זקנים שיכולים היו לפעול בזמנם היקר גדולות, ועכשיו הם צריכים לבלות בארמונו של פרעה, היד ה' תקצר להכות את פרעה מכה אחת רבה, ומיד יוציא פרעה את ישראל מארצו? אולם כבר הזהירה התורה "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו" (דברים כג, ח), ופירש"י: "אעפ"י שזרקו זכורכם (את הבנים) ליאור, מה טעם, שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק". רואים אנו כאן את גדלות השקפת התורה, להכיר בטובה ולשלם לבעל הטובה, אע"פ שהוא אינו ראוי לזה.

וא"כ כל פרשת המכות, לא היו אלו סתם מכות של עונש ונקמה, אלא "שיעורי דעת".

בכל מכה ניתנה לפרעה הזדמנות להחכים ולהשכיל בכך שיש מנהל לבריאה. יבין פרעה, שאם זרק ילדי ישראל ליאור, אל יחשוב אין דין ואין דין, אלא יעברו שמונים שנה - "והיה דם בכל ארץ מצרים" - בא דם הילדים וטפח על פניו. והתוצאות: בכל עת שקיבל מכה, צעק פרעה "חטאתי... ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים". "העתירו אל ה'... ואשלחה אתכם" אבל כש"וירא פרעה כי חדל המטר... ויוסף לחטוא".

מספרים על עשיר, שכגודל עושרו, כך הייתה קמצנותו. כשהגיעו רגעיו האחרונים להיפרד מהעולם, וכנהוג, הדליקו אנשי ביתו נרות שיאירו בעת יציאת נשמתו, פתאום התאמץ הגוסס ופתח עיניו ורואה כי הבית מלא אורה, התאמץ להרים את קולו החנוק שיכבו את הנרות, והוסיף, כי לדעתו הגסיסה תמשך עוד שעה בוודאי, ולמה להוציא חינם הנרות... זוהי תכונת האיש שחי כל ימיו בדרך הקלוקלת, שאף ברגעיו האחרונים איננו משתנה לטובה.

אף במקרה שלנו, פרעה צריך להרגיש כי אלו רגעיו האחרונים! כבר עברו עליו מכות רבות, וכבר ראה שמשה אמת וכל התראותיו התקיימו, הוא יודע שלא יוכל להחזיק זמן רב, וסוף סוף יוכרח להוציא את בני ישראל מארצו - ואף-על-פי-כן התאמץ להחזיק את בני-ישראל עוד כמה רגעים.

אמנם, יש לנו ללמוד מפרשיות אלו, שאל נהיה כפרעה! גם לנו יש התראות שמשה רבינו התרה לעם ישראל, פרשיות שלמות בתורה - וכל ימי קיומו של עם ישראל התברר כי משה אמת ותורתו אמת - הכל התקיים בדיוק כפי שהוזהרנו! ואוי לנו אם נטעה ב"וירא כי הייתה הרווחה ויכבד לבו".

"וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'

מה נאמר למשה? מבאר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: משה רבינו, רועה נאמן, נתמלא רחמים על ישראל ולא יכול היה לראות בצרתם, ותמה למה הרעות לעם הזה, לכך השיבו הקב"ה: אני ה', הרחמים שלי הם, אם רחמים הם צריכים, אני ה' - אני הוא בעל הרחמים.

[עטרת רש"י]

"רק אל יסף פרעה התל" (ח, כה)

סיפר רבי אריה שכטר; גרנו בתל אביב בכיכר המושבות, ברחוב העליה. ביתנו היה בית של הכנסת אורחים. היינו 12 ילדים, ותמיד היה בבית ובלב מקום לאורחים. הרבה אדמו"רים באו להתאכסן אצלנו, כי אבי היה ירא שמים וישר לב. אבא ז"ל לא היה ממתין שיבואו אורחים, אלא היה הולך לחפש אותם. היה צועד לתחנה של מוניות השרות שמביאות נוסעים מירושלים, והיה מזמין את האנשים להתאכסן אצלנו. הוא היה סוחר גדול וישר כמו סרגל. עד "יעקב שכטר ובניו". בן דוד של אמי, הביא לארץ את הפטנט השוודי שנקרא 'איטונג', ואבי ואדם נוסף, הצטרפו אליו כשותפים, הרבה מאוד זמן עבר, ולא ראו שום התפתחות בעניין ה'איטונג'. השקיעו והשקיעו סכומי כסף אדירים, ולא ראו שום רווחים ושום הכנסות. אבי הגיע למסקנה, שמדובר ב'בגדי המלך החדשים', ושגם אם ימתין עוד עשרות שנים לא ירוויח כלום. הוא רק ימשיך להפסיד כל חודש.

מה עשה? הלך אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל ואמר לו: "אני רוצה לעשות דין תורה עם השותפים שלי, ואני מבקש שהרב יהיה הבורר". אמר לו ה'חזון איש': "לא משתלם לך, לך תעשה פשרה איתם". אבי קפץ ואמר: "מה? זאת אומרת שאני לא צודק? אם אני לא צודק, אני אקח כסף של מישהו אחר שלא מגיע לי? חס וחלילה! לא, לכן אני מסכים לפשרה - אני מוכרח לדעת את האמת. אם אני לא צודק, אני רוצה להחזיר לאחרים, ולא ליהנות בפרוטה מכסף שלא שלי, חס ושלו! לכן אני מבקש מהרב שייסכים לקבל אותנו לדין תורה, ואם אני לא צודק - בשמחה אציית לדברי הרב".

ה'חזון איש' שמע כך, והסכים. באו אליו לדין תורה, ופסק לרעת אבי. היה מדובר בסכום של חמישים אלף לירות שטרלינג, הון תועפות. זה היה כמעט חצי מהרכוש של אבי. אתם יודעים מה הייתה התגובה של אבא שלי אחרי שפסקו לרעתו? אתם יודעים מה הוא עשה אחרי שהפסיד הפסד ענק כזה? אני זוכר אותו רוקד משמחה במשך שבועיים! "ברוך ה'", הוא אמר, וחזר ואמר "ברוך ה'", שלא נכשלת בלקיחת כסף של מישהו אחר". אין למה, ואין אולי. אם ה'חזון איש' אמר שהוא לא צודק, ברור לו לגמרי שהוא לא צודק! והוא מאושר שזכה לשמוע את האמת, ולנהוג ביושר בהתאם לזה! כזה היה אבי, וכך הוא לימד אותנו.

אני רוצה להגיד לכם דברים לא כל כך מקובלים כיום, שהוא אמר לי. הוא אמר: "בשקר הראשון שאני אתפוס אותך, אני אעניש אותך מאוד מאוד בחומרה. ולמה? משום שאני לא אראה אותך כשקרן אלא כרוצח. הרוצח לא התחיל עם רצח, הוא התחיל עם שקר, ואחר כך הוא גנב, עד שהוא נעשה רוצח. אני בשקר הראשון כבר רואה אותך רוצח!"

הוא היה אבא נפלא ואוהב, אבל על שקר הוא לא התפשר. "אם עשית משהו לא טוב, תבוא ותספר לי את האמת. אני בתור אבא, חייב להוציא אותך מכל בוך. אתה לא מלאך, בני אדם הם בני אדם. גם מבוגרים טועים ועושים שטויות, וילדים ודאי נכשלים לפעמים. תמיד אתה יכול לבוא ולספר לי את האמת, גם אם היא לא נעימה, ואעשה כל מה שאני יכול כדי לעזור לך. אבל בלי שקר! אוי ואבוי לך אם תגיד שקר". עוד הוא אמר לי: "למה בן אדם משקר? כי הוא רוצה להתחמק. אבל זה לא יעזור לו, סוף גנב לתליה. לעומת זאת, אם הוא ילך עם האמת, הוא יחזור אפילו דרך קיר של פלדה!" אני מסתובב בעולם כבר עשרות רבות של שנים. שליחויות על גבי שליחויות הטילו עלי. הרבה פעמים קרה לי, שהעמידו אותי בפני קיר - הייתי חייב להגיד או אמת או שקר. היסוד שאבי לימד אותי, שעם האמת אפשר לחדור דרך קירות של פלדה - עובד כמו שעון! לא פעם ולא פעמיים היה נראה, שאם אגיד את האמת אני אבוד, ועל ידי שקר יסתדרו כל העניינים. אבל תמיד אמרתי את האמת, ובסוף שמחתי על שאמרתי את האמת. דווקא כך דברים הסתדרו. [מתוך "אריה שאג" ימים נוראים]

"וְשָׂרֵץ הַיָּאֵר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְּנְךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ" (ז, כה)

במכת הצפרדע, נכנסו הצפרדעים נכנסו לכל מקום כולל לתוך תנורים בוערים. ועל כך, נאמר בגמרא (פסחים נג:): "דרש תודוס איש רומי, מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש? (מהיכן למדו חבריו של דניאל - חנניה מישאל ועזריה, שיש להם חובה למסור את נפשם ולא לשמוע בקול נבוכדנצר - מלך בבל שאיים עליהם שאם לא ישתחוו לפסל שעשה, הוא ישליך אותם לכבשן אש בעל חום עצום ואכן הם לא השתחוו, הושלכו לכבשן אך באופן ניסי לא נשרפו). התשובה היא, שהם למדו זאת בלימוד של קל וחומר מהצפרדעים. שהרי הצפרדעים אינם מצוין על קדושת השם (אינם מצוים למסור את נפשם למען האמונה בהקב"ה), ובכל זאת נאמר אודותיהם: "ועלו וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ... וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְּנְךָ" - דהיינו על אף שלא היו מחוייבים, עם כל זאת הם לא היססו ונכנסו גם לתנורים, ולכן אמרו חנניה מישאל ועזריה קל וחומר - שאנחנו שמצוין על קדושת השם ודאי שחייבים להיכנס לתנורים.

והקשה על כך הגאון בעל ה"שאגת אריה" (רבי אריה לייב גינצבורג) שלימוד הקל וחומר לא מובן, שהרי הצפרדעים כן הצטוו להיכנס לתנורים כמו שנאמר: "ועלו וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ..." אז איך חנניה מישאל ועזריה למדו בכלל את הקל וחומר מהצפרדעים שנכנסו לתנור ללא כל ציווי? כי אמנם לא היה להם חיוב של קידוש ה' אבל מ"מ היה להם ציווי מיוחד להיכנס לתנורים. והגאון מוילנא, שהיה אז בן ז' שנים תירץ, שאכן הצפרדעים נצטוו להיכנס לכל המקומות - כולל לתנורים, אבל זה היה ציווי כללי ולא ציווי לכל צפרדע וצפרדע ולכן יכלה כל צפרדע להורות היתר לעצמה ולומר, שהיא תיכנס למיטה או לחדר והאחרות שתיכנסנה לתנור ואם בכל זאת ראינו שהן הלכו לתנור, הרי שהם עשו בהתנדבות את מה שלא הצטוו במפורש. ואז לאחר ששמע בעל ה'שאגת אריה' את התירוץ המופלא, הגביהו ונסקו על מצחו.

[המאור הגדול]

וְתַעַל הַצִּפְרָדַע וְתִכַּסּ אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם" (ח, ב)

המצרים נלאו מריח הצפרדעים

בפסיקתא (זוטרתא פ"ז ס' כח) איתא: "הצפרדע, על שהיו המצריים מעירים אותם משנתם עמדו עשו עבודת פרעה, הביא עליהם קולנים - הצפרדעים וצווחים באזניהם וקופצים ועולים במטה ובתנור, אפילו באש היו נכנסין ונשרפים, וריחם נכנס בלבם ונלאים. אימתי הפת ניתן בתנור, כשהוא חם". וכן איתא במדרש (שכל טוב): "ריח רע נכנס באפכם ונלאית נשמתכם, שאין דבר שמצער הנשמה בלעדי הגוף אלא ריח רע". ובגמ' (ברכות מג:): "איזהו דבר שהנשמה נהנית ואין הגוף נהנה, הוי אומר זה הריח".

הרב סעדיה גאון אומר: עדיין 'צפור-דע' עומד בנילוס, וכשצועק - באים הצפרדעים.

ומעשה פלא מהארי ז"ל בענין 'צפור-דעה' - מובא ב"שער רוח הקודש" (דרוש ג) לרבינו חיים ויטאל, אמר שמואל (בנו של מהרח"ו): זכורני בראש השנה אחד, שהיה מורי אבא מארי דורש על המים ביום תשליך, וראינו צפרדע באה בנהר כנגדו, והתחלנו להשליך עליה אבנים לסלכה, ואבא מארי היו עיניו סגורות ודורש בתורה כדרכו, ומקול צפצוף הצפרדע פתח עיניו וגער בנו, ואמר לנו שהייתה נשמה אחת באה לשמוע תורתו, ובאה מלובשת בצפרדע זאת, ולכבודה החל לדרוש למה נקראת הצפרדע לשון 'צפור דעה'.

[אוצר פלאות התורה]

האם לעובדי עבודת אלילים נחשדנו בעיניו?! ברם, רבי יהונתן לא נבהל, עלה שוב על הבימה, ואמר: "מבקש אני להשיב לפרנסי הקהל על תמיהתם. ראה ראיתי כי כפויי טובה הנכם, וכי זיכרוכם קצר עד מאוד. הלא אנכי תיכנתי סדרים נכונים בקרב יהודי הקהילה, העמדתי חברות צדקה וגמילות חסד, תיקנתי תקנות והרבצתי בכם תורה ודעת, כי על כן סמוך ובטוח הייתי, שלא תניחוני כל כך בקלות להיפרד מכם ולהעדיף את יהודי פראג על פניכם", "ואתם, מה עשיתם? לא רק שלא ניסיתם למנוע ממני את הנסיעה, אלא אפילו ביום בו עוזב הנני את העיר, לא בא אף אחד מכם להראותני כי קשה עליו פרידתי וכי נרצה אני בעיניו! האם כך נוהגים יהודים בני טובים?! הלא בכל עיר אחרת היו בני הקהילה נשכבים תחת גלגלי המרכבה, מקרעים את רתמות הסוסים ומתחננים כי רבם לא יעזבם". "באמת בוש הנני מאנשי פראג, שכאשר ישאלו את העגלונים: 'מה נעשה עם הרב קודם נסיעתו?' יענום ויאמרו: 'לא נעשה עמו דבר!' וכדי ביזיון וקצף. 'ומכיון שנוכחתי שכפויי טובה הנכם' המשיך רבי יהונתן, 'ומכיון שאמרו רבותינו כי כל הכופר בטובתו של חברו - סופו כופר בטובתו של מקום, שהרי כפיות טובה הינה מידה רעה ומגונה, ואם מתכחש האדם לטובה גלויה שעשה חברו - בוודאי שיבוא לידי כחש בטובות הנסתרות שעושה לו הבורא, עלה בי החשש שמא תנהגו כך כלפי הבורא". "אכן כן", הכריז רבי יהונתן באוזני בני הקהילה המבווישים, "עליכם לדעת, כי מי שאינו מכיר בטובת חברו - הרי הוא מסוכן לעבוד עבודת אלילים! הרי עלול הוא לנטוש את קונו ואת התורה ומצוותיה וע"כ הזהרתיכם חזור והזהר, שלא לנטוש את הבורא ואת חוקיו ומצוותיו! היו שלום".

המעשה הבא, ארע עם רבי יהונתן אייבשיץ. כאשר טרם נתקבל לאב"ד בעיר פראג, שימש כאב"ד בעיירה קטנה, ובה הנהיג רבנותו בצדק וברמה. רבי יהונתן תיקן תקנות לטובת הקהל וייסד כמה וכמה חברות מועילות ונחוצות, חברת ביקור חולים, חברת הכנסת אורחים וכדומה, והפיח רוח חיים ביהודי העיירה הקטנה, עד שזו הפכה בעמל ויזע לעיר ידועה לשם ולתהילה בכל סביבותיה, בהנהגותיה הטובות והיקרות ובסדרי הקהילה המבורכים שבה. באחד הימים התקבל בבית רבי יהונתן, כתב רבנות מקהילת יהודי פראג המעטירה, ובו הזמינוהו יהודי פראג אחר כבוד, לבוא ולכהן פאר כרבם, עד ביאת גואל צדק. זימן רבי יהונתן אל ביתו את פרנסי הקהילה בה כיהן עד עתה ואת מנהיגיה, ופרש בפניהם את מגילת הרבנות שנשלחה אליו מפראג, תוך שהוא מצפה לשמוע את דעתם. לתומו סבר רבי יהונתן, כי פרנסי הקהל, הקהל בו השקיע את מירב ומיטב כוחותיו במסירות נפש של ממש - יזדעקו ויתחננו אליו שלא יאבה לנטוש אותם, ושמא אף יעלו את משכורתו הדלה, כדי לשכנעו להמשיך בכהונתו הנוכחית. אלא שעד מהרה הבין הרב, כי טעה בהערכתו. פרנסי הקהילה ומנהיגיה הביטו במגילת הרבנות בדומיה, קראו את הכתוב בה עד תום והנהנו בראשיהם בפנים חתומות, כעגלים תמימים. ראה רבי יהונתן כי כך, ובלביו גמלה ההחלטה לעקור לפראג. ומכיון שכך, קרא לכמה עגלונים וסיכם איתם, כי ביום פלוני ישכימו לביתו עם שחר, יעמיסו את מטלטליו על עגלותיהם וייקחום אל פראג רבתי. היום המיועד הגיע, והעגלונים התייצבו, כמסוכם, בפתח ביתו של רבי יהונתן. תחילה נחו מעמל הדרך שעה ושעתיים, לאחר מכן האכילו את הסוסים בקש ובתבן, ורק לאחר מכן החלו מעמיסים את ספריו הרבים של רבי יהונתן על עגלותיהם. ובכל אותו זמן, היה רבי יהונתן עומד ומשתומם: הכיצד ייתכן הדבר שאף אחד מבני הקהילה, אינו מגיע ומראה אהבתו למי שהשקיע ביהודי העיר את חלבו ודמו, מרצו וזמנו?! הכיצד אין בנמצא אפילו אדם אחד (!!!) שיגיע ויראה לרב, כי קשה עליו פרידתו?! רבי יהונתן ראה בכך כפיות טובה נוראה. הוא זיהה אצל בני העיירה נבט מסוכן ביותר, בין אדם לחברו - ובין אדם לקונו! נקפו להן השעות והתמלאו העגלות, ומכיוון שראה הרב שהגיעה העת להיפרד לשלום, קרא לשמשו הנאמן וביקשו: "לך והכרז כי מבקש אני שיתאספו הכל אל בית הכנסת, יען חפץ הנני לשאת דרשה אחרונה קודם שאצא לדרכי". עשה השמש כמצות רבו, ותוך זמן קצר התמלא בית הכנסת הגדול מפה אל פה, מנער ועד זקן. התייצבו כל בני הקהילה והיטו אוזן לקול רבם, ורבי יהונתן, כדרכו, פתח בדרשה מופלאה ומרתקת, כשהוא שוזר בה פנינים ומרגליות, דברי אגדה ומוסר, הלכה ומנהג. אלא, שמידי כמה משפטים היה הגאון עוצר לפתע את שטף דיבורו ומתרה בבני הקהל: "השמרו לכם פן תעזבו חלילה את ה' אלוהיכם ופן תמרו את פיו. היזהרו לבל תשכחו את גמוליו הטובים ואת מפעליו היקרים! בו תדבקון ואותו תעבדו כל הימים, למען ייטב לכם ולבניכם אחריכם, לדורי דורות". כך חזר רבי יהונתן כמה וכמה פעמים בעת דרשתו, ויהי בעיני הציבור לפלא. סיים רבי יהונתן דרשתו, ברך את בני הקהילה בשנים טובות ומבורכות ברוחניות ובגשמיות, ולאחר מכן נפרד לשלום מבני הקהל וביקש לירד מהבימה ולפנות לדרכו, אלא שפרנסי הקהילה עצרוהו במדרגות הבימה. "למדנו רבנו" פתחו כשתרעומת שזורה בקולם, "מדוע ראה צורך להתרות בנו תוך כדי הדרשה פן נעזוב דרכי הבורא?! האם חשודים אנו בעיניו על כך חלילה!?"

בברכת התורה

רוץ ברינה

"לְאֲדָם מַעֲרָכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה אברהם בן חנה: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו דוד: יעקב בן סאלם: חיים בן אסתר אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רוני בן יעקב ועזיזה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כותן בת חביבה: האובה בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: **זיווג:** זהבה בת אטו

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה שושנה רייזל בת מינה מיטל בת לולו: ליאת בת יוקטוריה שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (מיר) יובל בן שלומית: אושר בת אורנה הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א יהודה בן אסתר: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: יוקטוריה בת שרה: זולית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת חוה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה שרה בת רבקה: שירה תהילה בת חנה אברהם בן אנו: פיבי בת חביבה בת חמו נורית בת רחל: רחל בת נוארה: גלית בת רות

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

לעיני ר' רחמים דגן בן דוולאת ז"ל

מוקדש לעיני הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורג'יה זיע"א

ערוכת
שבת

עלון מס' 1054

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב היו	פרשת וארא כ"ח בטבת תשע"ט, ירושלים		לעיני רפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לעיני מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי			לעיני אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו כהן בן מזל היו	4:12	כניסת שבת	לעיני שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה היו	5:28	יציאת שבת	לעיני חוקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה היו	6:04	רבינו תם	לעיני אהרן מרים בת דוולת ע"ה

מוקדש לעיני יוסף בן סעדיא לוי ז"ל

וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרָעָה. (שמות זג) כָּבֵד הִקְרוּ הַמִּפְרָשִׁים בְּעֵנֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְיָמָּה שֶׁהִתְעַלֵּל ה' עִם פְּרָעָה לְהַכְפִּיד לָבוּ וּלְהַחֲטִיאוֹ, וּלְהַעֲנִישׁוֹ אַחֲרֵי כֵן שְׁלֵא בְדִין, וְזֶה הַדְּבָר אֵין הַשְׂכָּל סוּבְלוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי הֲלֹא צָדִיק ה', צְדָקוֹת אֱהָב, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְהוּא הַפּוֹתֵת שַׁעַר לְדוֹפְקָיו שְׁעָרֵי הַתְּשׁוּבָה, וְלֹא יִחַפֵּץ וְכוּ', וְיָמֵינוּ לָנוּ גְדוֹל בְּפוֹשְׁעִים מֵאַהֲבָב וּרְבָעִים וּמִנְשָׂה, וְנִתְקַבְּלָה תְּשׁוּבָתָם. וְלָמָּה עָשָׂה בְּפְרָעָה לְהַפְדֵּי, כִּי מִדְּרָךְ הַטְּבַע אַחֲרֵי שְׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע מִכּוֹת בּוֹדָאֵי כָּבֵד יִרְצֶה פְּרָעָה לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶצְלוֹ, כִּי רָאָה שֶׁאַבְדָּה מִצְרַיִם, לֹאֵל שֶׁה' הַכְפִּיד אֶת לָבוּ וְלֹא הָיָה בְּרִשׁוֹת עֲצָמוֹ לְשִׁלְחָם, מִשְׁמֹעַ אֱלֹהֵי הָיָה מִנִּיחוֹ בְּבַחֲרִיתוֹ הָיָה שׁוֹלְחָם, וְחִלְלָה לֹאֵל מַעֲוֹל. וּבִפְרָט מַה שֶּׁכָּתַב בְּיִלְקוּט, כִּי בְּפֶתַח פְּלִטְרִין שֶׁל פְּרָעָה הָיוּ אֲרִיזוֹת וְדַבִּים עַל הַמִּשְׁקָר, וּבָבֵא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן הִלְכוּ גַם הֵם עִמָּהֶם בְּשִׁמְחָה, וְכִדְאוֹת פְּרָעָה כָּךְ, הִתְפַּלֵּא וּנְבָהֵל מְאֹד. הָרִי שֶׁעַל יָדֵי הַכְּנַעַת הַחַיִּית הִרְעוֹת לִפְנֵי מִשָּׁה וְאַהֲרֹן נָטָה לֵב פְּרָעָה לְטוֹבָה, לֹאֵל שֶׁה' הַכְפִּיד אֶת לָבוּ שְׁלֵא לְהַשְׁגִּיחַ בְּזֶה וַיֵּשׁ לִישֵׁב עַל פִּי מַה שִׁדְּוִיעַ מֵאִמֶר רַז"ל (יחזא פה) שֶׁעֲבָרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמִקּוֹם יוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר, אֲבָל עֲבָרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ אֵין יוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר, וְהִנֵּה פְּרָעָה הִרַע לִישְׁרָאֵל וְהַשִּׁיב לָהֶם רָעָה תַּחַת טוֹבָה, וְכָתִיב: "מִשִּׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא תִמּוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ" (משני תיג), כִּי לֹאֵל יוֹסֵף שֶׁפֶתֶר הַחֲלוּמוֹת לְמִצְרַיִם, הָיוּ כָּלֵם מֵתִים בְּרָעַב וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם שְׂרִיד, וְעוֹד שִׁיעֲקֵב אֲבִינוּ עָלָיו הַשְׁלוֹם כְּשָׁבָא לְמִצְרַיִם, בְּרָךְ לְפְרָעָה שִׁינְצָאוּ מִי נִהַר יָם סוּף לְרַגְלָיו, וְעוֹד שֶׁפֶסֶק הִרְעַב. וְלִבְסוּף הִרְעוּ לָהֶם בְּעֲבוּדַת פְּרָךְ, וְגַם גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל תַּבְּנֵן הַיְלֹד הַיְאֹרְהָ וְכוּ' (שמות אבב) וְלָכֵן בִּינוֹן שֶׁהַכְּפִידוֹ לָבָם עַל יִשְׂרָאֵל, בְּדִין וּבְאִמְתּוֹ וּבִישָׁר שֶׁה' יַכְפִּיד אֶת לֵב פְּרָעָה פְּרָעָה כְּדֵי לְנַקֵּם מֵהֶם מִדָּה כְּנִגְדַּי מִדָּה. וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם

סעיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל לע"נ גד בן ציפורה ז"ל

לא בכל יום ולא לכל אדם מזדמנת נסיעה ברכבת עם אחד מגדולי הדור.

זכיה שפאז נפלה בחלקם של קבוצת שוטרים ירושלמים. הנה זה לפני כמה עשרות

שנים ברכבת העושה דרכה מירושלים לחיפה.

קבוצת שוטרים לבושי מדים עמדו בתחנת הרכבת כשעיניהם צופות לראות אם

מגיעה היא.

הרכבת הגיעה. השוטרים אשר עשו דרכם לחיפה, עלו לרכבת והתפארו בין הקרונות.

הם בודאי לא שמו לב יותר מדי ליהודי גבה קומה שעלה לפניהם או אחריהם. הם

גם בודאי לא שיערו שנתגלגלה לידם זכות לעמד במחיצתו של אחד מגדולי התורה

והמוסר, הלא הוא רבי אליהו לופיאן זכר צדיק לברכה.

הרכבת החלה במסעה, חולפת ביעף בין הרים וגבעות.

היה זה באמצע המסע, יד רכה הונחה על כתפו של אחד השוטרים. הלה מסב את

ראשו ורואה לפניו יהודי נשוא פנים. אין לו תג מזהה על דש בגדו, אולם הכרת פניו

ענתה בו כי יהודי חשוב הנחו.

היה זה רבי אליהו.

"בקשה לי אליה." פנה רבי אליהו לופיאן אל השוטר.

"אני צריך לומר עכשו ברכת 'אשר יצר', לכו, אבקש ממך שתאסף לכאן את כל

השוטרים שברכבת כדי שיענו אמן על ברכתי..."

השוטר אף כי היה נדהם למדי מן הבקשה החריגה, לא העז לסרב. הדרת פניו של

רבי אליהו לא אפשרה לו לחסס בדבר מעוי בקשתו המוזרת. תכף ומיד קם ממקומו

והחל מלקט את השוטרים. אכן מארע מבדח למדי...

"מה אתה אומר?" "ברכה?" "אשר יצר?" "מה לומר?" "אמן" השוטר המאסף גם

הוא לא ידע מדי הרבה מהי ברכה ופשרה, אבל הרב הזה פה הרשים אותו שהוא עשה

כמצותו.

אט אט התאספו השוטרים. אלו מחזקים, אלו דוחפים מרפקים ואחרים סתם כד
סקרנים לדעת מה בדיוק עומד להתרחש. מה בעצם אפשר להפסיד? זמן? והלא הרקבת
שועטת קדימה בינתיים. מה ישו קצת תויות בחיים...
עומד רבי אליהו לופיאן מקפף שוטרים לבושי מדים. שקט השלד בקרון. רק קולו של
רבי אליהו נשמע מתון מתון מתון: "ברוך... אתה... ה'..." דבקות כזו. שוטרים נרגשים.
יש ביניהם שאי הברכה הראשונה שהם שומעים בחייהם גם אלו שכבר שמעו, כזו לא
שמעו. איזו עצמת, איזו כונה איזו דבקות.

"אלקיני מלך העולם..."

הרקבת דוהרת קדימה, ממחרת כל כך, רבי אליהו לא ממהר. מתון מתון כמונה מעות
"אשר... יצר... את... האדם... בחכמה..."

כונה, אפשר למשש את הכונה, היא כל כך מוחשית.

גלים של הערצה מעברים אל הדמות שבתוך. כזו יראת שמים...

הם לא יודעים מה אז יראת שמים, אבל הם חשים שהיהודי הנשגב הזה דבק באלקיו בכל לבו
"ויברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים גלוי וידוע לפני כסא כבודו שאם יפתח אחד מהם."
שומעים את ה"אם" ואת הפחד, אם יפתח אחד מהם חלילה. "או יסתם אחד מהם".
אקה... רבונו של עולם שלא יסתם אחד מהם.

"אוי אפשר להתקים ולעמוד לפניך ברוך אתה ה' רופא כל בשר."

שומעים איך שהוא מכליל ב"כל" את כלם, את כל העולם כולו ומפליא לעשות. א-מ-ן
אמן רבתי הצטלצלה ברחבי הקרון. נאמרה על ידי כל השוטרים כדם, ממש כפי שנדרשו.
רבי אליהו לופיאן זכר צדיק לברכה זכה לקים מפגן אדיר של קדוש ה' שמשתתפו
הם... שוטרים! זכה לישים הוי עז כנמר, לעשות רצון אביך שבשמים. כי בלא עזרת איד
היה מעז לכניס שוטרים לדבר שבקדשה?

מן השמים סיעו והצליח במשימה. לא רק שהשוטרים לא לעגו, אדרבא! הם החשיבו
אותו לחכם, חסיד ונערץ.

השוטרים מתפארים למקומותיהם. שוטר אחד מגיב בהתרגשות: "רק מהברכה שלו
לבדה אפשר להתעורר להיות בעל תשובה!"

הרקבת המשיכה במסע אד לא לזמן רב. פתאום נעצרה. איש לא ידע מה פשרו של

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ד

לרפואת יצחק בן פורטונה מזל הי"ד

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טווח הי"ד

העכוב. שמועות משמועות שונות נפוצו בין הקרונות. הנוסעים התהלכו בין הקרונות מנסים להציל מידע אחד מפי השני. הידיעות הקלושות שלא היו אלא השערות השתנו מרגע לרגע, וכל ידיעה שכזו הצליחה לזרות פחד בין הנוסעים. הצי שעה עמדה הרקבת עד שנתנו לה האות להמשיך.

מפה לאזן עברה השמועה: מחבלים הניחו מטען חבלה על פסי הרקבת. בנס לא התפוצץ המטען. הנוסעים נצלו ממות בטוח.

רבי אליהו, הצדיק הגדול, שזכה בחייו לגלוי אליהו, ראה ברוח קדשו את הספנה המרתפת. בודאי הפש הוא זכות שתגן עליהם מפני הפרענות המתקרבת. כל העונה אמן מאריכין לו ימיו ושנותיו. בזכות העצומה של אמירת אמן אפשר לזכות גם תוך כדי נסיעה מחירה לכוון הספנה. לא בכדי אסף רבי אליהו דוקא את השוקרים שברקבת ולא את שאר הנוסעים. מן הסתם רצה ללמדם פי אמירת אמן אחת מגנה עשרת מונים מכל האקדחים התחובים להם בתוך המדים... [עי"פ לב אליהו]

והאדם יראה איך הוא מדקדק על אכילתו ושתייתו, שתהיה בשרא שמנה ומתבלת וקמח לכן ויין טוב בכלים נאים, ועל מלבושו פמה טורח ומוציא הוצאות להיות הדור בלבושו, ואינו מתרצה על הבא מידו, ולעולם מבקש מבחר המין — על אחת פמה וכמה לעשות רצון קונו, לעשות נחת-רוח ליוצרו. ואם אינו מתרצה, דומה פאלו לא חס על כבוד קונו, חס ושלום, בהיות לאל ידו לעשות יותר נחת-רוח ליוצרו, פאשר כתבתי לעיל בערך "מצוות", לכן כל אשר בכחו לעשות על צד היותר טוב יעשה. פלא יועץ

מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. **חובה!** וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו **מודים**.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

• לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרו הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחח, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מזל, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מזל, חבו חוה בת נזימה, לואת מרגלית בת מרים

א"י ר' אבישם שכתו בן אשה, אליהו בן שרה, ריה בת יוכבד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, אהרון בן דוולת ישראל בן נחמי, מרים בת נחמי,

ר' בכא בנימין בן אברהם כתימן, אברהם בן נחמי, יונה כיה בת נחמי, אהרן בת אבא, רוד בן רחל, אשה בן אשה, אהובה בת נחמי, שמואל בן אשה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ד לרפואת שמחה בת שרה הי"ד לרפואת תמר אליהו בת קרן הי"ד

העלון יוצא ע"י הקרן יחומביה מאושר העורך צבי ד. הי"ד נייד: 050-6875601

לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת דוד בן מזל הי"ד	לרפואת מרים בן מישארה
לרפואת הילד יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ד	לרפואת רחל בן פולח הי"ד
לרפואת זכיה בן מזל הי"ד	לרפואת ברכה בת קלרה	לרפואת שושנה בת יהודית

מאוצרות הפרשה

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים (ו, יב)

לכאורה טענת הק"ו הזו טעונה באור רב; הרי הסיבה שבני ישראל לא שמעו אל משה היא מכיון שהיו נתונים אז תחת קושי השעבוד, וכמו שהתורה עצמה אומרת בראשית הדברים: "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה", ובשל כך לא היו מסוגלים להקשיב לדברים ולקבלם. לעמתם פרעה ישב על כסאו בבית המלכות בנחת ובשלוה, מבלי שיעבוד שום עבודת פרך שתטריד את מנוחתו. לכן מה שבני ישראל לא שמעו אליו עדין אין זו הוכחה שגם פרעה לא יקשיב לו, ומה הסברא בטענה שטען משה?

הגאון רבי יצחק מואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'פה קדוש', מישב את הדברים בצורה מאירת עינים, באמצעות משל כדרכו: משל לאדם החבוש בבית האסורים תקופה ממושכת. והנה באחד הימים נכנס לחדרו אדם כבד פה ומודיע לו כי הוא עומד לפעול לשחרורו. אין ספק כי למרות דיבורו האיטי והמגומגם יקשיב לו האסיר בסבלנות רבה, ויאזין לכל הגה שיוציא הלה מפיו עד לסיום דבריו. זאת משום שכל מעיניו ותקוותיו נתונים לרגע זה בו יוציאהו לחפשי. לעומת זאת, אם יבוא אותו אדם אל שר בית הסוהר, ויבקש לחון את האסיר, מיד כשיפתח הלה את פיו כדיבורו האיטי והמורט עצבים, תפקע סבלנותו של השר ולא ירצה לשמוע ממנו שום מילה נוספת. מטבע הדברים הוא יפטיר במשפט זעוף, "איני מבין כלום. שלח אדם אחר לשוחח איתי ואשקול את צעדי...". בכך מבאר רבי יצחק מואלוז'ין היטב את טענת משה רבנו: משה רבנו אמר לקדוש ברוך הוא: 'הן בני ישראל לא שמעו אלי, כונתו לומר, הלא כשבאתי לבני ישראל לבשרם את בשורת הגאולה, למרות היותם עבדים מעונים תחת שעבוד המצרים הנוגשים אותם, וזו היתה כל תקותם וצפיתם להגאל מהעבדות, נמנעו מלשמוע לי רק מפני היותי כבד פה, אם כן ק"ו ואיך ישמעני פרעה', הוא היושב ברום המדרגה על כס מלכותו, בודאי שלא ירצה לשמוע אותי, שהרי 'אני ערל שפתים'... (אצותיהם אמלא)

ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה (ו, כג)

עפ"רש"י ז"ל מכאן למדנו הנושא אשה צריך לבדוק באחיה, הנה איתא בס' חסידים דיותר טוב להקדים ליקח בת ע"ה שהוא נדבן מלישא בת ת"ח שהוא קמצן, כי הנדיבות מורה על שורש ישראל, והי"י מקודם ויקח אהרן בת עמינדב מצד שהוא נדבן, ואח"כ מצד שהיא אחות נחשון. (שבט מיהודה)

והדגה אשר ביאור מתה (ז, כא)

"אמר ר' אבין הלוי ברבי: ממכת דם העשירו ישראל". (שמות רבה, פרשה ט')

המקום שבו בחר ר' אבין לדרוש את דרשתו על שהעשירו ישראל ממכת הדם – הוא פלא. איזה קשר, לכאורה, יש בין דרשה זו לבין "והדגה אשר ביאור מתה"?

ישוב חריף בדרך פלפול, מובא על כך בשמו של הגאון רבי נפתלי הירץ, אב"ד לבוב: יש מקום לחקור כיצד היתה מכת הדם: האם היאור עצמו הפך לדם, אולם כאשר יהודי בא למלאת נהפכו המים ששאב לתוך כדו שוב למים – או שמא להיפך: היאור עצמו לא נהפך

כלל לדם, רק כאשר בא המצרי למלאת, נהפכו המים ששאב לתוך כדו לדם, ואילו לישראל נשארו המים במציאותם הטבעית? נוכל לפשוט את הספק מהפסוק שלפנינו. כי לכאורה יש מקום לתמוה: למה לו לפסוק לומר "והדגה אשר ביאור מתה" – פשיטא, שהרי על אופן שכזה בדיוק נוכל לומר "פסיק רישא ולא ימות"? ומכיון שהמים שביאור נהפכו לדם, בלי ספק מתו הדגים! אלא בודאי שהיאור עצמו לא נהפך לדם, רק המים ששאבו המצרים, ואם כן היה כאן נס נוסף: שאף על פי שהמים שביאור לא נשתנו כלל ממראהיהן – בכל זאת מתו הדגים.

אולם על כך יהיה קשה, שהרי כלל נקוט בידינו "למעט בניסא עדיף", ואם כן מדוע נעשה הנס בכדי המצרים, שהיו רבים, ולא בכדי בני ישראל, שמספרם היה מועט ממספר המצרים (שהרי נאמר "ושלישים על כולו")? על כך בא ר' אבין ומתריך "ממכת דם העשירו ישראל", ולכן נעשה הנס בידי המצרים. משום שלו נעשה הנס בידי הישראלים, היו מים אלו (שהפכו מדם למים על ידי נס) בגדר של "מעשה ניסים", שאסורים בהנאה, ולא היו יכולים למוכרם למצרים. משום כך עשה הקב"ה שיתרחש נס שינוי המים לדם בכדי המצרים, ואם כן המים ששאבו הישראלים מהיאור לא היו "מעשה ניסים" ואפשר היה למוכרם למצרים – ולהתעשר... (ליקוטי שושנים, מתוך כמוצא שלל רב)

ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך וגו' (ז, ח)

איתא במדרש שמות רבה (י, ב) את גבולך בצפרדעים, המכות שהביא הקב"ה על המצרים גרם להן שיעשו שלום ביניהם. כיצד, היה מחלוקת בין בני כוש ובין בני מצרים, המצריים אומרים עד כאן תחומנו והכושים אומרים עד כאן תחומנו, כיון שבאו הצפרדעים עשו שלום ביניהם, דהגבול שהצפרדעים היו נכנסים לתוכו, הדבר ידוע שהשדה של מצרי שנאמר את כל גבולך, גבולך ולא של אחרים. וקשה דא"כ אמאי כתיב גם בארבה (לקמן יד) הנני מביא מחר ארבה בגבולך, ואיתא במדרש רבה (ט"ז, ב), בגבולך ולא בגבול בני חם דהיינו כוש, שבמכת ארבה הכירו עד היכן גבול מצרים. וקשה, כיון דכבר במכת צפרדע ידעו את הגבול בין מצרים וכוש ועשו שלום ביניהם א"כ לשם מה היו צריכים לסמן את הגבול שנית במכת הארבה.

וי"ל דכדי לסמן את הגבול היו רגילים לנטוע אילנות ובהם היו מסמנים את הגבול כדאיתא בב"ב נ"ו. חצובא מפסיק בנכסי הגר, מאי חצובא, אמר רב יהודה אמר רב שבו תיחם יהושע לישראל את הארץ, ופירש הרשב"ם בין שבט לשבט בין איש לאיש לפי שאינו יונק לא מכאן ולא מכאן (אלא רק ישב תחתיו). וא"כ י"ל, דהגבול נקבע באמת במכת הצפרדעים ואכן סימנו את הגבול בעצים, אבל דא עקא, שבמכת ברד שבאה לאחר מכת הצפרדעים ולפני הארבה כתיב ביה (תהלים ק"ה ל"ב) נתן גשמייהם ברד אש להבות בארצם ויך גפנם ותאנתם "וישבר עץ גבולם" ויש להבין מהו "עץ גבולם". אלא י"ל, דאף שבמכת הצפרדע הכירו עד היכן גבול בין מצרים לכוש ועשו שלום ביניהם ע"י שנטעו שורה של אילנות לסמן את הגבול וזהו "עץ גבולם", אבל לאחר שהברד שיבר עץ גבולם הוצרכו שוב לסמן את הגבולות וזאת עשו ע"י מכת ארבה. (כרם חמד בשם רבי משה לייב שחור זצ"ל)

סיפור מדהים על הוצאות שבת שחזרו עד האגורה האחרונה

מעשה שהיה – שמעתיו ממכירי בעל המעשה – לפני כחודשיים בבחור מתחזק שקבע ללמוד עם אברך – הממונה עליו בישיבתו, וכפי הצעת האברך החלו בהלכות שבת. והנה בריש הלכות שבת מובא מאמר חז"ל שאמר הקב"ה 'לוי עלי ואני פורע'. האברך הסביר לבחור את משמעות הדברים, שכשאדם חסר מעות לקראת שבת, אומר לו הקב"ה לך נא לווה מעות ואני אדאג לפורעם... ויהי ביום השישי, בא ידידו של הבחור והציע לו להצטרף לקבוצת בחורים מישיבתם הנערכים ונוסעים לקראת שבת לאתרא קדישא מירון – וההוצאות על כל המשתתפים שווה בשווה. נענה הבחור שבשמחה רבה הוא מצטרף, אך דא עקא שכלתה הפרוטה מכיסו – אם יוכל רעהו להלוותו מעות הוא מצטרף לנסיעתם הרוממה.

במוצ"ש"ק סיכמו הבחורים ביניהם כמה עלו הוצאות השבת, ויצא החשבון שכל בחור עלה להם סך 388.60 שקלים. מיד ניגש רעהו אל הבחור הנ"ל והודיעו כי כך וכך עלה לחלקו. אמר לו הבחור, לא אני הפורע אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו – עליך לפנות אליו ולבקש מאתו אותם השלוש מאות שמונים ושמונה שקלים ושישים אגורות.

מה עשה הקב"ה. בבואם לבייתם ירושלימה, מצא הבחור שכבר בא בקשרי אירוסין, שמשפחת המחותרן שלחו לו מתנה ארנק מהודר לכבוד יום הולדתו, בו הוכנסו כל סוגי המטבעות והשטרות היוצאים בארץ ישראל, והם שטרות של 200, 100, 50, 20, ומטבעות של 10, 5, 2, 1, מטבע של חצי שקל, ומטבע של 10 אגורות. ס"ה עולה כל החשבון ל-388.60 שקלים, חושבנא דין כחושבנא שהוצרך על הוצאות השבת, וראה בחוש כי באמונתו התמימה בדברי חז"ל אכן נתקיים בו ואני פורע. (באר הפרשה ויחי תשע"ט)

פינת ההלכה

קיבל שקית חלב, והחזיר לו חלב בקרטון

שאלה: שכן ביקש ממני ללוות חלב, הבאתי לו בשמחה שקית חלב, כמה ימים לאחר מכן החזיר לי השכן את החלב, אבל במקום שקית חלב, החזיר לי חלב בקרטון, כמות החלב שבשקית ובקרטון שווה, אבל בגלל הנוחות של הקרטון, מחירו יקר יותר.

שאלתי היא האם יש בזה איסור רבית, כי מצד אחד העיקר זה החלב, והשקית והקרטון נזרקים לאשפה בגמר השימוש, ואם כן אין כאן תוספת, או שמא כיון שמחירו יקר יותר, יש בזה איסור רבית?

תשובה: לכאורה יש בזה איסור רבית, וראיה לכך, שאסור ללוות סאה חטים על מנת להחזיר סאה של חטים, כי שמא מחירו יעלה, ונמצא שהחזיר רבית, ואם המחיר יעלה, אסור להחזיר סאה, אלא צריך להחזיר מעות כפי שווי הסאה בשעה שלקחו, חזינן שגם אם מחזיר כמות שווה, אם המחיר יקר יותר, יש בזה איסור רבית, ואין להחזיר כן.

כשהמוכר לא שילם יותר על קרטון חלב, האם מותר

שאלה: מה הדין כאשר השכן אומר שקנה את החלב במכצע, וקרטון חלב שם היה מחירו שווה לשקית חלב במקום אחר, ונמצא שלא שילם עליה יותר, האם באופן כזה מותר להחזיר קרטון חלב, במקום שקית חלב?

תשובה: בתחילת איזהו נשך, מבואר שיש איסור רבית, ויש איסור מרבית, והיינו שברבית יש שני איסורים, א. איסור נשך, דהיינו שהלוה לא ינשך, וישלם יותר ממה שקיבל, ב. איסור מרבית, דהיינו שממונו של המלווה לא יתרבה כתוצאה מההלוואה. ובענייננו אמנם הלווה לא ננשך, כיון ששילם עליה מחיר של שקית חלב, אבל ממונו של המלווה נתרבה, כיון שבשוק מחירו של קרטון חלב יקר יותר ממחיר של שקית חלב, ולכן גם באופן כזה אסור להחזיר קרטון במקום שקית. (הגרי"י זילברשטיין, ווי העמודים)

הלווייתו לשכן חלב שתאריך התפוגה שלו הוא מחר - האם מותר לקבל בחזרה חלב טרי יותר?

שאלה: הלווייתו לשכן חלב שהתאריך שלו עומד לעבור למחרת, וכאשר יקנה חלב במכולת להחזיר לי זה יהיה לעוד חמשה ימים בערך. האם זו ריבית, ומה הפיתרון?

תשובה: חלב שתוקפו מספר ימים הוא עדיף באיכות מחלב שתוקפו ליום אחד, ובפרט בזוג צעיר שלא משתמשים בשקית שלמה ביום אחד, לכן זו ריבית, אף שהמחיר של שתיים שווה. והעצה היא שכשנותן את החלב יתנה עם השכן שישלם לו בכסף ולא דוקא בחלב, ואז גם כשמחזיר חלב טוב נחשב פרעון בשווה כסף, כאילו נתן לו מוצר אחר באותו מחיר. (התח"צ רבי מרדכי הלוי שורצבורד שליט"א מורה הוראה צאת שמחה - מודיעין עליה)

חידה שבועית

לכיתתם של קלמן ותנחום הדין חזק - שבתאי! תוק כדו שחת היכרות אלא קלמן ותנחום
 את שבתאי מתי חל' יום הולדתו. שבתאי, שהתחלה כחופה חידות, נתן להם צורה תאריכים אפשיים:
 16 באייר, 36 באייר, 16 באייר; 16 בסיוון, 16 בסיוון; 16 בתמוז, 16 בתמוז; 16 באב, 16 באב ו-16 באב.
 בנוסף, שבתאי דינה לקלמן את החודש e של חל' יום הולדתו (אק לא את היום החדש) - את היום החדש (אק
 לא את שם החודש). בעקבות כך התקיים הדו ש' הבא:
 קלמן: "אני לא יודע מתי חל' יום הולדתו של שבתאי, אבל אני יודע ששבתאי יודע מתי חל' יום הולדתו של קלמן."
 תנחום: "ההתחלה לא יודעת מתי חל' יום הולדתו של שבתאי, אבל עכשיו אני יודע."
 קלמן: "עכשיו אני יודע מתי חל' יום הולדתו של שבתאי."
 אן מתי חל' יום הולדתו של שבתאי?"

תשובה לחידה בספר"ש: ציפורה כשמלה את גרשום. תשובה לחידה שבועית: ביצה. 8 פס במוכנה: יחזקאל אלוני"ג
 תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לחושבי פ"ת בלבד

מזל טוב

מרכז הענין: משפחת הרב נשר לאירוסי הבן משפחות מרק - גרינוולד להולדת הבת הנכדה משפחת וובר לנשואי הבן משפחות אקשטיין - שרון להולדת הבן הנכד **גני הדר:** פיליפ - שוהם - ויזל (מרכז העיר) להולדת הבן הנכד-הנין משפחות רוטנברג-ברזל להולדת הבן הנכד משפחות פינקל להולדת הבן הנכד משפחות פיליפס-אינגבר להכנס הבנים הנכדים לעול תורה ומצוות משפחות גרינברג-ברק לאירוסי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר לשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

פרשת וארא

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

מעשה שהיה עם רבי אלחנן קונשטט זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה', שנכנס פעם לצרכניה, והמתין בסבלנות לבעל-הבית שיצא לכמה דקות מהחנות. בתוך כדי כך, נכנס למקום סוכן של מוצר פלוני שביקש לשווק את סחורתו. איש זה היה, לצערנו, לא דתי, והתהלך בגילוי ראש, יסלח לי כבודו, אולי יואיל לומר לי איפה בעל הבית? - הוא שואל את הרב, בעל הבית? אין כאן בעל הבית! - השיב הרב. הלה התפלא למשמע התשובה, והיה בטוח שהרב לא הבין את דבריו. שאלתי היכן נמצא בעל הבית, הוא מסביר שנית. אמרתי לך כבר, השיב הרב בשלוה, אין כאן בעל הבית! מה אתה מדבר שטויות! נודעק הלה; מי סידר כאן את כל החנות על מכונה, אם לא בעל הבית? וכי אינך רואה שהכל מונח על מקומו בתיכונן נפלא, ומי שסידר את הדברים השקיע בכך זמן רב, ומיין את המוצרים לפי נושאים, כדי למשוך את ליבם של הקונים, ואתה אומר שאין כאן בעל הבית?! אהה, המשיך הרב להגיב בשלוה האופיינית שלו, אתה שואל מי סידר את החנות? - הלא המוצרים הסתדרו לבדם! וכי אינך יודע שהסוכר והאודו, החלב והגבינה, הקטניות והממרחים, יודעים ללכת? ... ואם כן, הם צעדו בכוחות עצמם אל המדפים, וסידרו את עצמם, בלי שאף אחד יינע בהם... עכשיו פקעה כבר סבלנותו של האיש, והוא החל לצחוק בקול גדול לכבוד 'שגעונו' של הרב הניצב לפניו... עם אדם הטוען שהחנות הסתדרה בטוחות עצמה, באמת שאין לי שיחיושיג, אמר היהודי החילוני. ישמעו אונגין מה שפיך מדבר, אמר הרב. החנות לא יכולה להסתדר לבד, והעולם כולו כן הסתדר לבד? - היאך הינך יכול להלך בעולמו של הקב"ה, הלא להאמין שיש ארון לבריאה, שסידר את הכל בסדר מופלא שכזה, בעוצמה נוראה שכזו?! הדברים חדרו, באחת, אל ליבו של הסוכן ההוא, שהחליט לשנות את דרכו בחיים. (ברכי נפש)

לר"מ, מתוך בישיבה, שביקש מאת ה"חזון איש" הדרכה סמוך לכניסתו לתפקיד זה, אמר ה"חזון איש" בין השאר כהאי לישראל: בנוגע לתלמידים: להשריש בלבבות אמונה בהשגחה פרטית... דבר זה משפיע מאד על לב רך ונחרת לעד שאין הפקר בעולם, הכל מתנהל בהשגחה ועל הכל אפשר להתפלל... זוהי הדרך הסלולה להצלחה... על ידי הדעת נהפכים לאישי אחר... העיקר הוא אותה פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה - "בכל דרכיך דעה" (פאר הודר)

רבי דוד בודניק היה מגדולי תלמידיו של רבי יוסף יחזקאל, הסבא מנהברדוק. גם הוא כרבו ניחן במידות אמונה ובטחון גדולים והיה חרור באמונה חושית שרק רצון ה' הוא המכוון את מעשי בריותיו. המעשה הבא מוכיח את גדלותו בעיניני אמונה: פעם עבר רבי דוד בודניק ע"י בית אחד של בעל-אחוזה. ע"י הבית היה קשור כלב גדול. הכלב היה קשור בשלשלאות. כאשר ר' דוד עבר בקרבתו, נקרעה פתאם השלשלת, שלא כדרך הטבע, והכלב זינק ממקומו ובשצף קצף התנפל על ר' דוד. הסכנה היתה גדולה מאד. בעל האחוזה נבהל ויצא מהר להרגיע את הכלב, אבל הוא היה כל כך זועם ובשום אופן הוא לא רצה לציית לאדונו והמשיך להתקרב לר' דוד. ר' דוד ניסה למצוא אבן להבריח את הכלב... אולם מיד התבונן בנפשו ודן דין בעצמו ואמר: הכלב הלא עושה את רצון בוראו, ובכן גם עלי ברנע זה לעשות את רצון בוראי ולעורר מחשבת תשובה בלבי... באותו רגע פסק זעמו של הכלב והוא התחמק וחזר לחצרו. (המאורות הגדולים)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הֵמְבָאָר רִשִׁי: "אני ה', נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני". בעולם הזה - אמר "החפץ חיים" - אין די שכר לשלם תמורת מצוה, כפי שאומרים חז"ל (משנה באבות ד, יז): "יָפֶה שְׂעָה אַחַת שֶׁל קוֹדֶת רוּחַ בְּעוֹלָם הַבָּא, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה". ונשאלת השאלה, מפני מה מקבלים הרשעים שכר מצותיהם בעולם הזה? הסביר "החפץ חיים" לפי דרכו בפשטות: חז"ל אומרים (מדרש רבה רות) יהודי, בשעה שהוא מקיים מצוה, מקבל שטר חוב כתוב בכתב ידו של אליהו נביא והתום בחותמו של הקב"ה. משום כך פעמים רבות נכתב בתורה לאחר מצוות מסויימות: "אני ה' - נאמן לשלם שכר", שמשמש כחתימתו כביכול, שמבטיח שכר בשביל מעשים טובים. וכמו הנוהג שבעולם שכרי לפרוע המחאה על סכום גדול, שנושאת חתימה וחותם מלכותי, נזקקים לפנות אל הבנק הממלכתי בעיר הבריה, שהדי בנק של עיירה קטנה אין די בידו לפרוע המחאה בעלת ערך רב. כך גם מצוותו של הרשע אינה חשובה די כשל הצדיק, ומשום כך אינה נושאת את חתימתו של הקב"ה, לפיכך ניתן שכרו להשתלם גם בעולמנו הקטן, ואלו המצוה שהצדיק מקיים, שהיא בשלמות, וכדי לקבל את שכרה העצום יש להתמין לתשלומו ב"בנק הממלכתי" בעולם הבא. (חפץ חיים על התורה)

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֹאקֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבִידִים אֹתָם וְאָזְנוּ אֶת בְּרִיתִי: מסופר שפעם אחת נכנס לחדרו של החתם סופר ז"ע, אחד מגדולי הסוחרים ובפיו בקשה. "כפי הידוע לרב סוחר גדול אני, אולם קצת נקלעו - עסקי לצרות, ומבקש אני ממעלת כבוד הרב שיברך אותי ובחכמתו הרבה יתן לי עצה איך לצאת מן המיצר". "אכן, יודע לי מצבך הקשה, אולם עוד יודע אני, שאחיד עני ואביון וצריך הוא עזרה בפרנסתו, ואילו אתה מתעלם מלהושיט לו עזרה". "יסלח לי כבוד הרב" - מלמל העשיר במבוכה - "אבל כרגע עסקי אינם מרשים לי לעזור". אולם אם אצא מן המיצר, בוודאי שאעזור לו. אמר לו הרב - "בפרשת השבוע - אומר הקב"ה: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל", מה הפירוש המלה "וגם" וכי מי עוד שמע את נאקתם? אלא, בשעה שבני ישראל נאנקו ונאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד מהם גם את אנחת אחיו... למרות השעבוד, השתדל כל אחד להקל מעל סבלו של רעהו בכל יכולתו, ובשכר שמיעה זו שמע גם הקב"ה את אנחתם והושיעם... עזור גם אתה לאחרים למרות מצבך הלא טוב - ובוודאי יושיעך ה' מכל צרותיך!

קח את משך והשליך לפני פרעה יהי לתנין: כידוע שהסביבה משפיעה הרבה על האדם, אם לטוב ואם לרע. אפילו אדם נעלה ונאצל עשוי להתקלקל בסביבה של אנשי-שחת. וכן להיפך: אדם רשע משתפר וחוזר למוטב בסביבת אנשים כשרים ובני-עליה. וזה הרמו במטה שנהפך לנחש. אפילו מטה האלקים אשר שם-המפורש חקוק עליו, אם תשליך אותו לפני פרעה, בסביבה פושעת ומזוהמת - יהיה לתנין, לחיה טורפת. ברם, אותו נחש ארסי יתהפך שוב למטה האלקים, אם ידיו של משה מחזיקות בו.... (רבי מאיר שפירא, מלובלין זצ"ל)

ויט אָזְרוּ אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי מִצְרַיִם וַתַּעַל הַצַּפְרָדִּיעַ וּבְרַשִׁי צַפְרָדִּיעַ אַחַת הִיתָה, והיו מבין אותה והיא מתות נחילים נחילים. לכאורה, מדוע אם כן המשיכו המצרים להכות את הצפרדע? אומר הסטייפלער זצ"ל: מכאן כשמירת הכעס והנקמה בוערת באדם, כשרוצה להינקם מאויביו, אינו יכול לשלוט על עצמו, ואף כשרואה כשהוא מחזיר לחבירו הוא רק מפסיד מכך, אין הוא יכול להפסיק, מגודל הנקמה שבועדת בו.

סיפור מההפטרה

כֹּה אָמַר ה' בְּקִבְצֵי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ בָּם וְנִקְדְּשֵׁתִי בָּם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמַתְם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי יַעֲקֹב: אֲשֶׁר לֹא לְמִי שְׂזוּכָה לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם וְלִהְיוֹת אֶת שֵׁמוֹ שֶׁל הַשְּׁמַיִת, וְשֵׁם עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. לַפְעָמִים זוֹכָה הָאֵדָם לַעֲשׂוֹת זֹאת עַל יְדֵי מֵאֲמָץ לֹא גְדוֹל בְּמִיּוּחָד, אֲבָל שָׂכְרוּ יִהְיֶה כְּבִיד וְעֵצוֹם! גְּדוֹל הִיָּה הָאִישׁ וְמֵהוֹלֵל מְאוֹד, וְשֵׁמוֹ רַבִּי עֲזַרְיָאֵל-יְהוּדָה לִיְבוּבִיץ, שֶׁהִתְפַּרְסַם כְּאֶחָד מְגִדְלֵי רַבְנֵי הוֹנְגְרִיָּה. גֵּאוֹן זֶה סִפֵּר עַל יִשְׂרָאוֹת בְּעֵינֵי מִסְחָר שֶׁל אֲבִיו, ר' יַעֲקֹב, שֶׁהֲחִזִּיק לַפְּרִנְסָתוֹ בַּחֲנוּת לְמַמְכֵר צְרִימָאֵל, וְרוֹבֵרֹבֶם שֶׁל הַקְּנִיִּים הָיוּ גּוֹיִים. לְפָנָי חֲתוּנַת בְּנוֹ הַמוֹפְלָג, פָּנָה ר' יַעֲקֹב אֶל בְּנוֹ יַקִּיר, וְאָמַר לוֹ: 'הֲנֵנִי מַעִיד עָלַי עֲצָמִי שְׁמַעְלָם לֹא שְׁקֵרְתִי אוֹ הִטְעִיתִי אֶת הַלְּקוּחוֹת הַגּוֹיִים שֶׁלִּי, וְלִכֵּן אֲנִי מִתְפַּלֵּל שֶׁגַּם אַתָּה, כְּשֶׁתְּרַבֵּץ תּוֹרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, תַּעֲשֶׂה זֹאת בְּאַמְתּוֹ וּבְאַמּוֹנָה, וְאֵל תִּשְׁקֶר אֶף אֶחָד בְּאוֹמְנוֹתָךְ ז'. בְּרַבּוֹת הַיָּמִים סִפֵּר הַגֵּאוֹן לְתַלְמִידָיו שֶׁאֶחָד הַדְּבָרִים שֶׁהִשְׁפִּיעַ עָלָיו בְּמְאוֹד, עוֹד בְּהִיּוֹת יוֹד קֶטַן, וְעֵצֵב אֶת דְּפוּסֵי-מִחְשְׁבוֹתָיו וְהַשְׁקָפוֹתָיו, הִיא... בִּיקוּרוֹ שֶׁל פֶּקֶח מִמְשַׁלְתֵי בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל אֲבִיו. הִיָּה זֶה כְּאִשֶׁר הִמְשִׁלָּה בְּהוֹנְגְרִיָּה פְּרַסְמָה גְּזוּרִית וְתַקְנֵנוֹת מִחֲמִידוֹת עַל בְּתֵי הַמִּסְחָר וְהַחֲנוּתִים בְּרַחֲבֵי הַמְּדִינָה. תַּקְנֵנוֹת אֵלּוּ נִוְעְדוּ לְהַגְבִּיר אֶת הַמּוֹדְעוֹת לְנִקְיוֹן וְלִבְשִׁיחוֹת בְּקִרְבֵי הַסּוּחָרִים, וְאֲכֵן חֲנוּתֵי רַבּוֹת נִסְגְּרוּ בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה עֵקֶב כֵּךְ שֶׁלֹּא עָמְדוּ בְּתַקְנֵנוֹת. בּוֹקֵר אֶחָד הֵגִיעַ פֶּקֶח אֶל חֲנוּתוֹ שֶׁל הָאֲבָא, וּבִיקֵשׁ לְבָרוּךְ הָאֵם בֵּית־מִסְחָר זֶה מְקִיִּים אֶת כָּל הַהוֹרָאוֹת שֶׁפּוֹרְסָמוֹ עַל יְדֵי הַמְּשַׁלָּה. הַתּוֹצְאוֹת לֹא הָיוּ טוֹבוֹת בְּמִיּוּחָד, וְאֶף בִּישְׁרוֹ עַל סְגִירָתָהּ הַצְּפוּיָה שֶׁל הַחֲנוּת... לֹא פָּחוֹת מִ14 פְּגָמִים מִצַּד הַפֶּקֶח בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל ר' יַעֲקֹב. הוּא רָשַׁם אֶת כָּל הַמְּמַצְאִים בְּרוֹ"חַ מִיּוּחָד, וְהִתְכַּוֵּן לְמוֹסְרוֹ לְשִׁלְטוֹנוֹת. בְּדַרְכּוֹ לִיצִיאָהּ מֵהַחֲנוּת, הַחֲלִישׁ הַפֶּקֶח לְבָרוּךְ גַּם אֶת הַמְּשַׁקְלוֹת, וְלִבְחֹן גַּם אֶת שְׂקֵי הַסּוּחָרוֹת שֶׁנִּשְׁקָלוּ כְּבָר, הָאֵם הֵם מִתְאַיִמִים לְמִשְׁקַל הַנְּכֹן. הוּא מְנַסֵּה מִשְׁקוֹלָת אַחֵר מִשְׁקוֹלָת, שׂוֹקֵל שֶׁק אַחֲרֵי שֶׁק, וְאִינוֹ מֵאֲמִין לְמֵרָא עֵינָיו. לֹא דִי שֶׁהִמְשַׁקְלִים הִיוּ מְדוּיָקִים בְּיוֹתֵר, אֲלֹא שֶׁבִּכְל שֶׁק הִיָּה סְחוּרָה עוֹדֶפֶת, וְשֶׁק שֶׁהִיָּה אֲמוּר לְהַכִּיל קִלְוֹנֵרִים אַחַד, הַחֲזִיק בְּקִרְבּוֹ עֲשֻׂרוֹת גְּרָמִים גּוֹסְפִים, וְכִדּוּמָה. בְּתַחֲלִילָה הִיָּה הַפֶּקֶח בְּטוֹחַ שְׂמֻדוֹבֵר בְּטַעוֹת, אֲבָל מִשְׁבָּרֵק שֶׁק וְעוֹד שֶׁק, וְרָאָה שֶׁהַמְּצֵב זֶהוּ בְּכֹלֵם, וּבַעֲלֵי-הַבֵּית מוֹסִיף לְכָל לְקוֹח עוֹד כְּמָה גְּרָמִים שֶׁלֹּא הִיוּ צְרִיכִים לְהִיּוֹת שֵׁם, הַבֵּין שִׁישׁ לֹא עֵסֶק עִם חֲנוּת מִיּוּחָדֵת בְּמִינָה. הַפֶּקֶח יִצַּע מְדַעַת מְרֻב הַתְּפַעְלוֹת. הוּא לֹא הָאֲמִין שִׁיכָּל לְהִיּוֹת מִצֵּב כְּזֶה, שֶׁסּוּחָר 'יִתֵּן מִשְׁלוֹ' לְלִקְחוֹתָיו, בְּלִי שְׂאִישׁ כֶּפֶה אוֹתוֹ לִכְךָ. הוּא כְּמוֹכֵן לֹא הִיָּה מוֹדַע לִכְךָ שֶׁדָּבָר זֶה מוֹבָא בְּשִׁלְחֹן עֲרוֹךְ, וְהַהֲלָכָה הַיְּהוּדִית הִיא זֶה הַמְּכוּנָת אֶת אוֹרְחוֹתָיו שֶׁל בַּעַל הַחֲנוּת. מְרֻב הַתְּפַעְלוֹת עַל גּוֹדֵל-יִשְׂרָאוֹתוֹ שֶׁל ר' יַעֲקֹב, קָרַע הַפֶּקֶח אֶת כָּל הַדוֹר"ח שֶׁהִכִּין כְּדִי לְמַסּוֹר לְשִׁלְטוֹנוֹת, וְאָמַר לְפָנָי כָּל הַנּוֹכְחִים שִׁיִּסּוּחָר הַמְּתַנְהֵג בְּדֶרֶךְ מוֹפְלָאָה שְׂכּוֹז, בּוֹדָאֵי חָף מִכָּל פִּשְׁעַי, וְאִין לְחִיבּוֹ עַל שׁוֹם דְּבַר. הַדְּבָר הַתְּפַרְסַם בְּכָל הָאִיזוֹר, וְלִבְרַי מְקִידוֹשׁ הַשֵּׁם הָעֵצוֹם שֶׁהִיָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, הַחֲלוֹ לְקוּחוֹת רַבִּים לְפַקּוֹד אֶת חֲנוּתוֹ שֶׁל ר' יַעֲקֹב, בְּאוֹמְרָם לְעֵצָמָם שֶׁאֵם גּוֹרְמֵי הַפִּיקוּחַ הַמְּשַׁלְתִּים מְמַלְצִים עַל יִשְׂרָאוֹתוֹ שֶׁל בַּעַל הַחֲנוּת, אִין סַפֵּק שְׂכָרָאֵי לְהִימָנוֹת עַל קָהָל לְקוּחוֹתָיו. מְקָרָה נוֹסֵף שֶׁל קִידוֹשׁ הַשֵּׁם הַתְּגַלְגַּל לְיַדֵי אֲבִיו שֶׁל רַבִּי עֲזַרְיָאֵל-יְהוּדָה לִיְבוּבִיץ.. הִיָּה זֶה כְּאִשֶׁר קָצַן כְּבִיד הֵגִיעַ אֶל הַחֲנוּת לְקִנּוֹת דְּבַר-מָה, וְשִׁכַח שֶׁם אֲרַנֵּן מְלֹא גְדוּשׁ בִּמְזוּמָנִים. ר' יַעֲקֹב שִׁמְצָא אֶת הָאֲרַנֵּן, דְּרַף אַחֲרָי לְקַצֵּץ וְהַחֲזִיר לְיַדֵי אֶת הָאֲרַנֵּן וְתַכּוּלְתוֹ. בַּעֲלֵי-הָאֲרַנֵּן הַחֵל לְמַנּוֹת אֶת הַכֶּסֶף, וְרָאָה שֶׁלֹּא חָסַר שֵׁם מְאוּמָה, וְהַמְּצָא לֹא לָקַח לְעֵצָמוֹ אֲפִילוֹ שֶׁכֵּר טְרַחָה...הַקָּצֵץ הַתְּפַעֵל מֵהַדְּבָר בְּמְאוּד־מְאוּד, וְאָמַר 'כְּמָה נֵאִים מְעַשְׂהִים שֶׁל הַיְּהוּדִים הַכְּשֵׁרִים', וְגַם הוּא פְּרַסַם אֶת יִשְׂרָאוֹתוֹ שֶׁל בַּעַל הַחֲנוּת. (בְּרַכִּי נִפְשִׁי)

ועל הכל...

"פרפראות"

אישה אחת נכנסה אל רבי שמואל סלנט זצ"ל רבה של ירושלים, ושאלת חכם בפיה "רבי, הנחתי על המדף שומן שלא נמלח, בא החתול ואכל את השומן מה דינו של החתול?" רבי שמואל שוהה זמן מה, ומשים עצמו מעיין היטב בדבר מוציא ספרים ומדפדף בהם, ואחר משיב תשובה לאשה, "החתול טריפה, אך תהי זהירה מכאן ואילך שלא תניחי על המדף שומן לפני המליחה כדי שלא להביא את החתול לידי עבירה... כשעזבה האישה את הבית פנה לתלמידי הישיבה שכמעט ופרצו בצחוק ואמר להם "כשתהיו מורי הוראה בישראל הוזהרתי לא לצחוק על שום שאלה ותהיה הטפשיית ביותר. צחוק על שאלה קלה יכול לגרום כי השואל או השואלת מתוך בושה ואי ידיעה, לא יוסיפו לבוא ולשאול גם שאלה חמורה ורצינית! (70 שנה בירושלים)

"ענין של טעם"

שמעתי לבארו (בדרך צחות) את מנהג החסידים לשתות "לחיים" בשבעה בשלושים, ביארצייט, כאשר נמצאים בכזה מעמד ועולה זכרונות מהנפטר, אלו אומרים המחלה כירסמה בו אלו אומרים לא כי אלא בגלל דברים אחרים הוא מת ואילו מהמחלה הוא יכול היה להחלים, ואחרים אומרים הטעות הרפואית הרגה אותו. באים הנוכחים ושותים "לחיים" ועושים ברכה ומכריזים - "שהכל נהיה בדברו". לא המחלה הרגה אותו, לא זה וגם לא זה, אלא "שהכל נהיה בדברו", כי כך רצה השי"ת וזו הסיבה היחידה שמת. בכל צרה ומכאוב יהיה מה שרק יהיה, על האדם לשגן לעצמו שוב ושוב שהכל, כל פרט ופרט, זה מהשי"ת וכשארם ידע זאת, יוכל להתחוק ולברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, עם אותה שמחה והתלהבות. ואז גם יגיע לצידוק הדין, ולהתעוררות בתשובה ולמצב כזה שהיסורים יגרמו לו לעליה ברוחניות ולא חלילה וחס ההיפך. (שערי משה)

"מפי כתבם"

בקשתי מופנית אל אברכים חסידים אל עצמם שיקבעו להם מנין מיוחד שם יהיה הדבר חמור בחרמנו של יהושע בן דן שלא לשוח בשעת התפילה. ומי שאין יכול לעצור בעד שפתיו, מוטב לו שלא יהיה בבית המדרש ולא יבוא לחלל את הקדש... ומי שאינו יכול לעמוד בנפש מלשוחח אף ביום הכיפורים ישאר בביתו ביחידות ויציל נפשו ממאות עברות של שיחה בעת התפילה וקריאת התורה ידוע שאחרי גזרות ת"ח ות"ט כשנחרבו כמאתיים קהילות ואלפי בתי כנסיות ובתי מדרשות נודע לחכמי הדור ע"י שאלת חלום מן השמים שהתגברות הקטרוג היתה מחמת שדברו בשעת התפילה ולכן נגזר על בתי המדרש שיחרבו, ומה נאמר ומה נדבר שאלפי בתי מדרשות נחרבו ועדין הסכנה מרחפת עלינו רח"ל והקטרוג גדול לאין שיעור ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.... מי פתי יחשוב שאפשר להעלות התפילות עם הדברים הבטלים והדיבורים האסורים הכרוכים עימם ויעזור ד' יתברך שנוכל להרחיק עצמנו ממחבלי כרמים המפטפטים... (האדמו"ר מקלויזנבורג ז"ע, תורת חיים, אדר תשנ"ז)

"מקום לשאלה"

שאלה: שאלה: איך יתכן שיש דין שליחות לגוי, שיחשב מה שהשליח הגוי עשה כאילו היהודי עשה?
תשובה: אם הגוי עובד בשכר יש דין שליחות לגוי שהגוי נחשב כמו פועל ופועל מעשה ידו נחשב כמו שהבעל הבית עשה, ויכול לברך עליו, כגון אם עשה הגוי מעקה הבעל הבית יכול לברך על זה שזה נחשב כאילו הבעל הבית עשה את המעקה. (מחנה אפרים, הלכות שלוחים)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

מי שהוא בז לחברו, עדות היא על חסרון דעתו (רבינו יונה)

איזה חכם היודע העת לדבר, עם מי לדבר, ומה לדבר. (חזון נחום)

המתקן בינו לבין הבורא, יתקן הבורא בינו לבין בני אדם. (ר' יהודה החסיד)

זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 16:31
שקיעה: 16:53
צאת השבת: 17:32
דבנו תם: 18:07

אזר השבת

העלון מופץ כאלפי עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

הגאון רמב"ם זצ"ל: מנהיגת ישראל - רבנית רחל - רבנית רחל - רבנית רחל

דיון הלכתי בשולחן השבת

האם מותר להשמיע דברי תורה באזני הגוים המלואים את הזקנים לבית המדרש

שאלה לדיון: בימינו נפוץ מאד שאנשים מבוגרים הזקוקים לליוי ותמיכה תמידיים שוכרים עבורם גוי שמלוה אותם במשך כל שעות היום מארץ הפיליפינים וכדו', והנה גוים אלו יש מהם שנמצאים כבר שנים רבות בארץ והם יודעים את השפה על בוריה, וכשהם יושבים בבית המדרש עם האדם שאותו הם מלוים הם שומעים את השיעור עמו ומבינים את הדברים הנאמרים או את מקצתם עכ"פ, ולפעמים הם אף משתתפים באופן פעיל ושואלים שאלות בשעת השיעור. והמגיד שיעור מסתפק האם מותר לו להשמיע את השיעור באוזניהם או שיש לדבר איסור משום מסירת דברי תורה לגוים.

תשובה: הסכימו הפוסקים שליט"א ובראשם הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א שיש להקל בדבר, והראו לי שכבר עמד בשאלה זו הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב סימן קלב, שנשאל אודות מי שקרוב משפחתו נשא אשה שנתגירה בניור רפורמי והרי היא גויה גמורה לכל דבר, והיא יושבת בסדר ליל הפסח עם הוריו ויתר קרובי משפחתו, והשואל צריך לערוך לפנייהם את ההגדה ולתרגמה לשפתם, האם מותר לו לעשות כן או שאסור משום מסירת דברי תורה לגוים, והשיב ז"ל: הנה פשוט לע"ד דמה שא"ר אמי בחגיגה דף י"ג אין מוסרין דברי תורה לעכו"ם, הוא דוקא כשכוונתו למוסרם להעכו"ם אבל כשכוונת הלומד דברי תורה הוא ללומדם בעצמו ולמוסרם ליהודים הנמצאים שם, לא נאסר מחמת שנמצא שם גם עכו"ם שג"כ ישמע ממילא הדברי תורה. וכעין ראייה יש להביא מהא דאסור ללמד גם את עבדו תורה כדאיתא ברמב"ם פ"ח מעבדים ה"ח ובש"ע יו"ד סימן רס"ז סעיף ע"א, ומצינו שטבי עבדו של ר"ג היה ת"ח גדול וראוי ליסמך כדאיתא ביומא דף פ"ז, והיו החכמים לומדים ומפלפלים אף כשהיה טבי נמצא אצלם בכוונתו לשמוע דברי חכמים כדאיתא בירושלמי פ"ב דסוכה ה"א ומובא בתוס' סוכה דף כ' ד"ה ראייתם, אלמא דכיון דכוונתם היה ללמד בעצמם לא נאסרו אף שידעו שטבי שהוא עבד נמצא שם שג"כ לומד מהם. ומסתבר שכן הוא ג"כ בעכו"ם שהאיסור הוא רק כשהכוונה הוא למסור להעכו"ם אבל כשהלמוד הוא לישראל אף שנמצא שם גם עכו"ם שג"כ שומע אין לאסור.

מפניי הפרשיה

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב"

וארא אל האבות (רש"י)
המילה "אבות" יכולה להתפרש גם כ"רוצים" - אשר אבו - (מלשון "לא יאבה"). השם יתברך נראה רק אל אלה הרוצים שיראה אליהם, כיוצא בזה מפרש הרמב"ם את הפסוק: "אהיה אשר אהיה" - אהיה עם אלה שרוצים כי אהיה אתם... (חתם סופר)

"וזלד לו את אהרן ואת משה"

התורה מספרת כאן במתכוין כי משה ואהרן נולדו ככל בשר ודם להורים רגילים, ובכל זאת נעשו לגדולי הנביאים והמנהיגים של עמנו, הודות לפעולותיהם ומעשיהם הם אשר בחרו לעצמם, ולא שירדו לעולם כמלאכי-מרומם. מכאן עלינו ללמוד, כי כל אדם ואדם מסוגל על-ד"י עבודתו ובחירתו להגיע למדרגות העליונות ביותר, ואפילו להיות בבחינת משה ואהרן... (ספר המורה והתלמוד)

"תנו לכם מופת"

לכאורה צריך היה לומר: "תנו להם מופת"?
אמר על כך הרבי ר' אלימלך זצ"ל, כי ההבדל בין מופת מזוייף הנעשה באחיזת עינים או בכשפים ובין מופת אמיתי המתרחש על ע"י כוח אלהי, הוא - שהמופת המזוייף מעורר רק את פליאתם של הצופים ואילו המבצעים אותו אינם מתפלאים כלל ועיקר, ולעומת זה המופת האלהי מופלא הוא גם בעיני הצדיקים שעל ידם הוא מתרחש. וזהו פירוש הפסוק: "תנו לכם מופת" - גם בעיני עצמכם יהיה זה מופת מופלא...

"השכם בבקר והתיצב לפני פרעה"

משה רבנו, הענו מכל האדם, רגיל היה לקוד קידה לפני כל אדם שברכהו לשלום. לכן אומר לו השם יתברך: "והתיצב לפני פרעה" - ואל תברכהו אגב קידה, לבל תגלה בפניו אף שמץ של הכנעה... (אור החיים)
מסופר במדרש, כי בכניסה לביתו של פרעה היה פתח נמוך שלעומתו ניצב אליל מצרי, כדי שיהיה הכרח לכופ את הראש לפני הפסל עם כניסה לבית. ברם, בשעה שנכנסו לשם יעקב, משה ואהרן, נתרום הפתח והם נכנסו דרכו מבלי לכוף את ראשם. לפיכך נאמר אצל משה: "והתיצב לפני פרעה", ואצל יעקב: "ועמדהו לפני פרעה" (נוו-ז) - שנכנסו כשהם ניצבים ועומדים, מבלי להיתקל בפתח הנמוך. (אלשיך)

אפשרויות לשליחת פתרונות:

יש לשלוח את הפתרונות עד יום שני (בתוספת חי"ל עד יום ד').
א. במייל: 7665190@gmail.com
ב. בפקס: 08-9941870
ג. בדואר העברת: במספר טלפון: 079-590-47-30 שבוחה 2

אזר התורה

חידה: איזה רב ביקש שיקברו אותו בבגדים לבנים, נעליים ומקל?

פרס הרושד: 2 ספרי "כאל תערוג" - על הגרא"ל שטיינמן + 4 זוכים בשובר רכישת ענינה יוקרתית [בסה"כ 6 זוכים]

המדור בחסות: ת"ח אשדוד | כל הלבוש לבן תורה במחירים מיוחדים
רחוב: חסדא אשדוד | טלפון: 052-766-8251

קוראים יקרים שימו לב!
עקב טעות בחידה, כתבנו אותה מחדש עם תיקון, במחילה- המערכת.

העלון להצלחת מר תומך סגרון ורעייתו תח"י ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

אספורה

סיפור לעמית

פנינים עבית גדרשו על צורינו הגה"צ
רבי נשיה אביחצירא שליט"א
נפטר בשנה אשתדק

ה'תשס"ו / רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

חצבת מלאה בניסים

והחליט בעצת רבו להגביל את האורח. "הוא פנה אליו בשפה יפה, ואמר לו, אורח חשוב כמותך, אי אפשר שיבא כל שבת, כי זה פוגם בחשיבותו ובכיבודו, ולכן כדי שנוכל לכבדך כראוי, מעתה נזמין אותך רק בשבתות מיוחדות כמו בשבת מברכים, או בכל שבת שיש בה איזה יחוד, כמו שבת שקלים וכדו', האורח הסכים. אך בשבת שלאחר מכן, התחנן שוב האורח להגיע משום שהוא לא חש בטוב".

"כמוכן שבעל הבית הסכים, הרי אם האורח מבקש אי אפשר לסרב לו, ומה עוד שאינו מרגיש כל כך טוב", סיפר הרב. אך הדרמה החלה במהלך הסעודה, כאשר נשאל האורח במה הוא חולה, השיב כמסיח לפי תומו, כי הוא סובל מחלת החצבת... מיד כשהאורח יצא מביתם, התחוללה בבית סערה, מאחר ואמנם כל הילדים חוסנו מהמחלה, אך בנם בן החמש, שסבל ממחלת עור קשה, היה מאד רגיש לחיסונים ולא חוסן ממחלת החצבת.

מתברר כי כשהיה צעיר ורצו לחסנו, פחד מאד מהחיסון, וכשלקחו אותו לחיסון, וראה את

כל הילדים חוסנו מהמחלה, אך בנם בן החמש שסבל ממחלת עור קשה, היה מאד רגיש לחיסונים ולא חוסן ממחלת החצבת

אדם יחשוב שכשהוא עייף מאוד ורוצה לישון ופתאום מישהו מתופף לו חזק, או שהוא רעב מאוד ובא לאכול ובתוך האוכל יש צפרדעים, או שרוצה לעשות צרכיו ובאים צפרדעים ועוקרים לו את המעיין. ועוד אמרו חז"ל שעם הצפרדעים היו מגיעים גם נחשים ועקרבים, ואם כן כשמשה אומר לפרעה הרשע מתי להכרית את הצפרדעים, פרעה היה צריך לומר לו עכשיו ומיד אבל אנו רואים פלא עצום שפרעה הרשע אומר למשה, מחר, כאילו קשה לו להיפרד מהצפרדעים?

והסביר רבינו הגדול מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זיע"א, שאחר מכת דם פרעה רץ בכל מצרים לקרא למשה ואהרן שיתפללו שתיפסק המכה אבל הוא לא מצא אותם, והנה אחרי שבעה ימים הוא רואה אותם ואומר להם נו תתפללו שתפסק המכה מיד, וכן היה. ובמכת צפרדע חזר הסיפור, ושוב פרעה חיפש את משה ואהרן ולא מצאם. ואחרי שבעה ימים הוא רואה אותם, חשב פרעה כנראה יש עכשיו מכות טבע של שבעה ימים שממשה ואהרן יודעים עליהם והם אומרים שזה כאילו על פי ה' והם יודעים גם שביום השביעי זה יפסק ולכן הם מתחבאים שבעה ימים, כי לפני כן הם לא יוכלו לשנות את הטבע. מה אעשה, אמר פרעה, אומר להם שאני רוצה שרק מחר יסורו הצפרדעים כי גם ככה הם אמורים לצאת היום שהרי זה היום השביעי, וממילא הצפרדעים יצאו. ועל זה השיב לו משה רבינו אין בעיה אתה רוצה רק מחר כדברייך כן יהיה למען תדע כי אין כה' אלוקיננו. וזה לא טבע אלא על פי ה' יחנו הצפרדעים ועל פי ה' יסעו.

בירחון 'זוי העמודים' מופיע סיפור מפליא שסיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, המלמד על השכר הגדול עבור הכנסת אורחים. "יהודי בארה"ב היה רגיל לארח בשבתות בביתו אדם קשה יום, שלדברי בני הבית השתלט על כל מהלך סעודות השבת. בכל משך הסעודה היה מרבה לדבר, והיה דורש שכולם יקשיבו להיגיו, ומצוות האירוח הפכה לקשה משבת לשבת.

"בני הבית התלוננו לאבי המשפחה שהאירוח הפך עבורם למטרד, והם בקשו מאביהם למנוע את הזמנתו, אבל האב שהיה אמון על מצוות הכנסת אורחים, ניסה כל פעם להסביר לבני ביתו, שכל מצוה שבאה בקושי, היא מצוה גדולה עד למאד, ואכן הם נשכו את שפתם והסכימו לכך, עד שהאב הבחין שסעודות שבת הפכו עבור בני ביתו למטרד, ובמקום להעניק להם סעודות שבת יפות ופוריות, הוא כל הזמן מתעסק עם האורח,

בפרשתנו

פרשת וארא אנו קוראים שהקב"ה אומר, "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'". פתח בדיבור קשה, "אלוקים" - מידת הדין, "ויאמר אליו אני ה'" - הו"ה ברוך הוא זה מידת הרחמים. והקב"ה אומר למשה רבינו ע"ה, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", ופה הקב"ה מוכיח את משה רבינו ואומר לו שמתפלא עליו, שהרי שמתוך מנהיג על עם ישראל, "וירא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב ואל שדי ושמי ה' לא נגליתי להם", וכתוב בספסוף שהדרך שהקב"ה נגלה עם האבות הקדושים זה היה מידת הדין. שהרי הקב"ה העמיד את אברהם בניסיונות קשים, וכן את יצחק על גבי המזבח וגם את כל הצער והטרדות הקשות שעבר יעקב, וממש הכל נעשה במידת הדין.

אבל המחנה המשותף לכולם זה ששום מילה הם לא הוציאו על כך. ויותר מזה. כתוב אצל אברהם אבינו ע"ה, "עשרה ניסיונות נתנסה אאע"ה ועמד בכולם", שואלים המפרשים, וכי יעלה על הדעת שהקב"ה יתגלה לאדם ויאמר לו שיעשה כך וכך והוא לא יעשה? וודאי שהוא יעשה, וא"כ מה הגדולה שאומרים שאברהם אבינו עמד בכל הניסיונות, אם הקב"ה ישתבח שמו נגלה אליו ואמר לו תעשה כך וכך?

רש"י במקום אומר, "ועמד בכולם", הכוונה שלא הרחיק אחר מידותיו, ואפילו הרחוק לא היה לו. וזה אמונה תמימה בה' יתברך. ואתה משה רבינו מעיז לומר לקב"ה "למה הרעת לעם הזה" ולכאורה טענתו של הקב"ה אמיתית וקשה.

ואם ננסה לראות אם הקב"ה העניש אותו על כך, הרי שלא נמצא. וראינו במהלך כל ההנהגה של משה רבינו ע"ה, שהיה מקומות שעשה טעות וגם נענש עליהם. וצריך להבין לכאורה למה לא נענש על כך?

עלה בדעתי לומר, שהנה אחרי שמשה רבינו אמר לקב"ה "למה הרעת לעם הזה", הוא הוסיף עוד משפט, "ולמה זה שלחנני". ולכאורה למה מחזיר שוב את הגלגל אחורה אחרי שכבר אמרת לבורא עולם כמה וכמה פעמים מדוע מינה אותך לשליח.

אלא שמשה רבינו אומר לקודשא בריך הוא, "הרי אתה מינת אותי להיות מנהיג של עם ישראל, ואני התנגדתי להיות גואל ואתה הכרחת אותי ומנית אותי לכך וכעת אני צריך לדאוג להם. אז למה הרעת לעם הזה ואני עומד על כך בתוקף". ועל זה הקב"ה אומר לו חזק וברוך, שזה המנהיג שרוצה שינהיג את בניו, שגם שלפעמים צריכים לומר דברים קשים כלפי שמיא לטובת בני ישראל הקב"ה אוהב לשמוע כיוון שזה בא מאהבת ישראל ודאגה לעם ישראל. וכמו שכתוב בדברי חז"ל שלפני שהקב"ה מינה את משה להיות מנהיג של ישראל, הוא ראה אותו איך שהוא מנהיג את הצאן של יתרו, ואיך תפס את הטלה שוה עתה נולד ומרים אותו כדי לקרבו לאמו, ואמר: זה שמתנהג עם צאן כך, עם בני על אחת כמה וכמה. ועל זה מינה אותו.

בשם הרבי מלעלוב וצ"ל אומרים, על מה שאנו אומרים בפיוט של שבת "נעטר לון כתרין במילין יקירין", עושים כתרין לקב"ה במילים קשים, וכשאומרים מילים קשות לטובת עם ישראל כל מילה כזאת נחשבת כיהלום בכתר של בורא עולם.

אם פרה

סיפור לפנת

באם שרותיכם לזכות את הרבים ללא כל מאמץ! אם אירע אתכם או מכיריכם סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח' חזני' 41133, מתיבת ולציון עבור 'אור השבת' או במקט: 08-9941870

הרב 9/3 בחורבן וצ"ט

למה באנו לעולם הזה?

אמרי קודש

אמרי קודש בראי הפרשה

"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וכו' ולקחתי אתכם לי לעם" (שמות י, ז-ז)

אמרו חז"ל במדרש 'ד' לשונות של גאולה כנגד ד' גזירות שגזר עליהן פרעה הרשע, וכנגדן תקנו חכמים ד' כוסות בליל הפסח לקיים מה שנאמר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" (ש"ד ו, ה).

בספר 'לב שלום', כתב לבאר בזה, הנה שתי הלשונות הראשונות שנאמרו, "והוצאתי" "והצלתני", משמעותן פדיה מהסבל ומעבודת הפרך, אך אף לאחר שנתקיים בהם "והוצאתי" ו"והצלתני" - עדיין נמצאו בני ישראל בתוך מצרים.

הלשון השלישית - "וגאלתי" - מורה על גאולתנו ממצרים ויציאתינו לחירות, כלשון הפסוק: "וגאלתי אתכם בזרוע נטויה".

אך עדיין צריכים אנו לבאר מהי משמעותה של הלשון הרביעית של גאולה, "ולקחתי", שהרי מלשון המדרש שנקט: "ד' לשונות של גאולה" - משמע שהייתה גאולה בכל אחת מהן, ולכאורה מה חסר עוד אחר שנפדו בעבודת הפרך, ויצאו ממצרים לחירות?

אכן, הנה את הפסוק: "ולקחתי אתכם לי לעם", פירש ה"ספורנו": "במעמד הר סיני", כלומר בקבלת התורה. שאז - ורק אז - הייתה גאולתנו אמיתית, משא"כ לפני קבלת התורה שאז עדיין היה עיקר חסר מן הספר. וללמדנו שאין די בגאולה... כי בלי תורה עדיין אין כאן כלום!

ולפיכך שתי הלשונות האחרונות שהן "וגאלתי" ו"לקחתי", הרי הן כחטיבה אחת של שני חלקים בגאולה, אשר אחד ללא השני אינו בר קיימא.

[ועיי"ש עוד מה שבאר שם בדברים אלו].

ועל דרך זאת מבארים כעין זה גם מה שמצינו בהגדה של פסח "אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו", ולא אמר, "אילו הכניסנו לא" ולא נתן לנו את התורה, דיינו" - כי ארץ ישראל בלא תורה אינה טובה יותר מחו"ל ואדרבה מוטב להשאר בחו"ל ולא לעשות עבירות בארץ ישראל שהיא פלטרין של מלך. (עיין בהגדה של פסח 'חזון עובדיה' בפסיקה זו דברים נפלאים בזה).

ומרובה מידה טובה כמה גדולה מעלת העוסק בתורה ומקיים מצוות השם יתברך בארץ ישראל.

ויה"ר שזנכה במהרה בימינו לגאולה השלימה, ולבניין בית קודשינו ותפארתנו במהרה בימינו. אכ"ר.

שבת שלום ומבורך

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות הערות חומרים וסיפורים למייל: or7148454@gmail.com

ואני לא רוצה להיות יהודיה! אחרי שצעקה עשר דקות, היא הפסיקה כדי לנשום לרגע, ואז הוא אמר לה: "אני צמא נורא, אולי אפשר לקבל כוס מים?" והיא אמרה "בסדר, אבל תחכה בחוץ". "את יודעת, אני עומד פה כמעט שעה, אולי את יכולה להוציא לי גם כיסא?" הלב היהודי שלה התרכך, היא הכניסה אותו הביתה, אך אמרה לו- "אני לא רוצה להתווכח על כלום, ולא רוצה שתחזיר אותי בתשובה!". "בסדר", הוא התרצה. "אבל את יודעת שאבא שלך היה כמב אבא גם עבורי. ספרי לי בבקשה על הרגעים האחרונים שלו בעולם הזה".

היא התחילה לספר, ותוך כדי דיבור היא בכתה: איך באמצע התפילה הם הרגו אותו... הלב נקרע. כאשר סיימה, קם והלך לכיוון הדלת, ואמר: "אני הולך אך ברצוני לומר לך רק דבר אחרון: המפתח נמצא אצלך". היא לא הבינה, ושאלה: "איזה מפתח, על מה אתה מדבר?". הוא לא ענה, המשיך ללכת ושב ואמר: דעי לך, שהמפתח נמצא אצלך".

היא המשיכה ללוות אותו והתחננה "על איזה מפתח אתה מדבר?". הוא עצר, ואמר: "הייתה מלחמה עצומה בין אבא שלך לבין הצורך ימח שמו. החלום של אביך היה שהנכד שלו יהיה יהודי. אבא שלך, שהיה הרבי שלי, חלם כל החיים להמשיך את שרשרת הדורות מהר סיני ולהעביר את מסורת התורה לדורות הבאים. להיטלר ימח"ו היה חלום אחר לגמרי. החלום שלו היה שהנכד של סבא שלך לא יהיה יהודי, שלא יהיו יהודים בכלל. המפתח מי ינצח במלחמה הזאת, אבא שלך או הצורך הנאצי, נמצא אצלך ממש בכיס". ובמילים האלה הוא יצא מהבית.

הוא נכנס למכונית וראה אותה נכנסת הביתה, מסיטה את הווילון ומביטה בו. הוא אמר לנהג: "תניע את האוטו, אבל עדיין אל תיסע". אחרי כמה דקות היא רצה החוצה ואמרה: "בסדר אני רוצה שאבא שלי ינצח. אבל איך אני עושה את זה?! התחתנתי עם גוי. אם אתה רוצה תיקח את הבן שלי ותחנך אותו להיות יהודי". האיש ענה לה: "אבל הילד לא מכיר אותי. אקח אותו רק אם תבואי איתי לארץ הקודש". היא רצה פנימה להכין מזוודה, שניהם נסעו מיד לבית הספר הקותלי, אספו את הילד ונסעו לשדה התעופה.

הגאון רבי ישראל מאיר לאו שליט"א, שסיפר סיפור זה, סיים ואמר: "אני מכיר את הבן הזה, כיום הוא אחד מגדולי הרבנים בישראל!". יהי רצון שזנכה!

בימים אלו מתחילים שבועות השובבי"ם, ימים שנועדו לחיזוק בענייני קדושה, להרבות בגדרים וסייגים כדי להנצל מהרע הנורא של פגמים בענייני קדושה.

מקור ימים אלו הוא בדברי האר"י הק', השל"ה הק', רבי צדוק הכהן, ועוד מדברי המגיד למרן הבית יוסף, כפי המובא בספר "מגיד מישירים" שעשה הבית יוסף תיקון מסויים לאיזה עון - לפי מדרגתו - בימי השובבי"ם, ואמר לו המגיד דכיון ששעה התיקון בימי השובבי"ם הועיל לו ביותר.

ובפרט שקשר אמיץ וחזק ישנו בין שלימות האמונה שהיא הדעת האמיתית - לדעת את ה', לבין שמירת הקדושה שמקורה במוח האדם.

וכמו כן כל יישוב הדעת וסילוק הבלבולים תלוי בשמירת הדעת מפגמי הקדושה, שבה תלוי כל היציבות או להיפך ח"ו.

בימים אלו המסוגלים להתקדשות יתירה, יש לאדם להרבות בהם בעסק התורה בהתמדה. ועסק התורה יתיש את חוס יצרו ויביאהו לההביל את תענוגי עולם..

את הסיפור המדהים הבא פרסם מזכה הרבים הרב הגאון רבי דוד ברוורמן שליט"א ב'יתד נאמן':

לראש הישיבה הייתה בת אחת ויחידה. כשהתחילה מלחמת העולם השנייה, ניסו רבים לברוח, אך ראש הישיבה לא נטש את הספינה, הוא נשאר עם הבחורים. אחד מהם היה אהוב עליו במיוחד ואף הצליח לברוח ועלה לארץ. לאחר השואה בירר הבחור וגילה שראש הישיבה נספה על קידוש השם הי"ד, אך ביתו ניצלה, ורחמנא ליצלן התחתנה עם גוי ויש להם בן. אותות המלחמה פגעו ביהדותה, עד שהלכה והתנצרה, ואת בנה שלחה לבית ספר נוצרי, ה' ירחם.

הבחור, שהעריץ את ראש הישיבה לא היה מסוגל לחשוב שבתו היחידה תחיה כך את חייה, רחוקה כל כך מדרך אביה. הוא החליט להפגש איתה במקום מגוריה בבלגיה, שלח לה מכתבים וניסה לדבר על ליבה, אך לא זכה לתגובתה. הוא ניסה להשיג את מספר הטלפון של המפעל בו עבדה, וכשהצליח להתקשר היא נתקה לו בפנים. הוא לא וויתר, עלה על מטוס לבלגיה והגיע למקום מושבה ליד העיר גנט.

הגיע אל הבית ודפק בדלת. היא פתחה ויהתה אותו ומיד טרקה לו את הדלת בפנים. הוא היה בהלם, אך לא וויתר, והתחיל לדפוק שוב ושוב על הדלת. בסופו של דבר היא פתחה בזעם וצעקה עליו: "מה אתה רוצה ממני?! תן לי לחיות! חתכתי את השרשרת שלי

"ארבעה דברים צריכים חיזוק" (ברכות)
ויעזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

החיזוק

סיפורים מתקנים

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

**"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותי
ואת מופתי בארץ מצרים" (ז"ג)**

**היאך הקב"ה הסיר את כח הבחירה
מפרעה וזנע ממנו את כח התשובה?**

ישוב א'

מידת קשה עורף

יש מתרצים שהקב"ה נטע בלב פרעה את מידת קשיות העורף אך היה תלוי בו אם להשתמש במידה זו לטובה או לרעה כדרך כל המידות הטובות באדם.

ישוב ב'

יש סוברים שלמלכים אין בחירת דרך

"א שבניגוד לשאר בני אדם, למלכים אין בחירה כדרך שנא' "לב מלך ושרים ביד ה'", אך אין זה מובן ואינו נראה שהרי הקב"ה העניש לכל המלכים שסרו מאחריו כמבואר בנ"ך ובחז"ל.

ישוב ג'

זכות תשובה נתנה רק לישראל

יש מתרצים שהקב"ה הכביד את ליבו של פרעה לפי שזכות התשובה ניתנה רק לישראל או לעכו"ם שעזבו עבודה זרה, ועיין "כרם יוסף" בבא קמא (עמ' תשפ"א).

ישוב ד'

פרעה כפר בעצמו בה' יתברך

יש מתרצים שהוקשה ליבו של פרעה לא מכח שה' חפץ בכך, אלא לפי שפרעה כפר בה' כדרך שאמר (ה' ב') "מי ה' אשר אשמע בקולו", כלומר שלשיטתו בדין שיוכבד ליבו על ידי הש"ת שהרי כפר בה' ובכוחו להכביד את ליבו.

"ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדך משכבך ועל מטתך ובבית עבדך ובעמך ובתנורך ובמשארותיך" (ז"כ"ח)

עוד זו דרש תודוס איש רומי מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש? נשאל קל וחומר בעצמן מצפרדעים. אמרו, ומה צפרדעים שאין מצויין על קדושת השם נאמר בהן "ועלו ובאו בביתך... ובתנורך ובמשארותיך", אימתי משארות מצויות בתנור הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצויין על קדושת השם, על אחת כמה וכמה! (פסחים נג).

למה הוצרכו חנניה מישאל ועזריה ללמוד מסירות נפש מהצפרדעים ולא למדו מאברהם שמסר נפשו באור כשדים או מיצחק שמסר נפשו בעקידה?

יש ליישב על פי מה שכתבו התוספות (שם) בשם רבינו תם שאותו צלם שעשה נבוכדנצר לא היה של עבודה זרה, אלא אנדרטה לכבוד עצמו, ועל פי זה ביארו מה שאמרו רבותינו ז"ל (כתובות לג): שאם היו מכים את חנניה מישאל ועזריה ומייסרים אותם עד שישתחוו, היו לבסוף משתחווים, ואם צלם נבוכדנצר היה עבודה זרה בודאי לא היו משתחווים לו בשום אופן, גם אם היו מייסרים אותן, אלא בודאי נבוכדנצר עשה את זה לכבודו בלבד. ועל פי זה מיושב שאין זה דומה לאברהם שחירף נפשו למות בעבור שנתבקש לעבוד עבודה זרה ממש, וגם עקידת יצחק שנצטווה עליה, משא"כ כאן אצל נבוכדנצר לא היה זה עבודה זרה ממש, ולכן היה מהצורך ללמוד דבר זה מהצפרדעים. וכן תירץ בח"י נחלת שדה (בפרשתינו).

השבוע חל יומא דהילולא השמינית לגאון הגדול רבי יששכר מאיר זצוק"ל - מקים עולה של תורה בנגב, הבאנו בפניכם מעט עובדות ופנינים שהם בגדר 'בדידי הוה עובדא' ממש מכלי ראשון. ויהי רצון שניקח מסיפורים אלה הלאה ונתחזק בדרך הקדושה והמאירה. זיע"א.

גדולתו בתורה היתה לשם דבר, שקידתו ועמקותו בתורה היו במימדים של גדולי דור העבר, תלמידו סיפר, כי ראש הישיבה סיפר לו בגעגועין על ימי נעוריו, עת היה לומד תשעים דפי גמרא לשבוע. ומרוב שקידתו עם החברותא נקרע להם המכנס מפני שישבו על הכסא ברצף לא רגיל... ומפני הבושה, (היות והיתה אז עניות) היו באים ראשונים לביהמ"ד ויוצאים אחרונים באישון לילה.

תלמידו מספר: רבות נהגתי לסכם את שיעורו של ראש הישיבה על הכתב, אולם פעם לאחר אחד השיעורים פנה אלי ראש הישיבה ואמר, אל תסכם את החומר והמתן למחר, עד שאחזור לך על השיעור שוב. למחרת הוא חזר לי על השיעור שהוא לבד, ובסיום השיעור החל ראש הישיבה להתאנח, כשדמעות זולגות מעיניו, לאחר שתיקה ממושכת ואנחה כבידה אמר לי בפליטת פה: יודע אתה מתי הכנתי שיעור זה? היה זה בזמן הניתוח שערכו לי בעניים, הרופאים אמרו לי אז שאי אפשר לערוך ניתוח זה ללא הרדמה, ומפני מחלת הסוכר (שבכדי לעשות הרדמה היה צריך לצום קודם הניתוח והצום מסוכן לו לסוכר) ויתרתי על ההרדמה. ותדע לך, שאם לא הייתי מכין אז את השיעור בזמן הניתוח לא היה אפשרי לסכול זאת...

תלמידו, מוסיף ומספר עובדא נוראה: ידוע כי ראש הישיבה עבר ניתוח בעינו בשנתו האחרונה ועקב כך נגרם לו שלא יכל לראות בעיניו במשך כשלושה חודשים, באחד הוועדים בתקופה זו בעת שיעורו בספה"ק "נפש החיים" התבטא הרב זצ"ל ואמר: "כל דבר שקרה לי בחיים יודע אני מה הסיבה מן השמים שארע לי אולם הדבר הזה שכהו עיניי אין ידוע לי מה הסיבה שכן מעולם לא פגמתי בעיניים!" אולם לאחר שעשיתי חשבון נפש מעמיק ביותר. הגעתי למסקנה, שהדבר ארע לי היות והייתי נותן שיעורים בסמינרי ולא הורדתי את המשקפיים (וזאת למרות זקנותו ושעיניו היו עצומות).

מסירות נפשו לתורה הייתה ללא גבול, ארע פעם כי היה לראש הישיבה חום גבוה מאוד, ומסר שיעור כשהיינו מעוטף בשמיכה וכולו רועד. ולא אשכח כי באחד הימים איבד ראש הישיבה רבי יששכר מאיר זצ"ל את ההכרה באמצע אמירת קדיש. ותיכף שעוררוהו החל לומר שיעור בסוגיא... עד שהבחין שהוא עם טלית ותפילין ובאמצע תפילה... כה היה דבוק בתורה.

אחד הבחורים סיפר, כי באומרו פעם להגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל, כי הולך הוא ללמוד אצל רבי יששכר מאיר בישיבת הנגב. התלהב רבי נתן והתבטא בזה הלשון: "אהה, הולך הנך לר' יששכר מאיר, כל פמליא של מעלה רועדים ממנו.

דבר פלא ראו אצל ראש הישיבה, כי למרות שהיה בעל ייסורים גדול מאוד. היה שרוי בשמחה מופלאה ועצומה תדיר. ופעם הבחנתי כי בעת ארוחת הבוקר, מכין ראש הישיבה כשתים עשרה וחצי כדורים מפני תחלואיו. ואמר לי הרב אז בשמחה: לך אתה לאכול ארוחת בוקר ואני אעשה ארוחת כדורים. כה היה בעל ייסורים גדול וקיבלם באהבה ובשמחה מופלאה.

על רום גובהו ודקדוקו ברוחני של ראש הישיבה מוסיף ר' גדעון הרמן: סיפר לי פעם ראש הישיבה זצ"ל, כי הגה"ק הבאבא סאלי זצ"ל אמר לו פעם. כי אם הוא ירצה יוכל לגזור שיהיה לו ילדים. ואמר לו ראש הישיבה: אם זה בדרך נס אינני חפץ בכך...

שאלתיו פעם - מספר תלמידו - מדוע רבנו מקפיד לקחת את התרופה לסוכר פחות מהנצרך. וכך השיבני: בהיותי פעם בחו"ל עלה לי הסוכר, ומישהו בדיוק ציער אותי, והשבתי לו בקפידא. לאחר שפייסתי, החלטתי להפחית מהיום מהתרופה, למרות שזה גורם לי חולשה. אך זה עדיף מאשר לפגוע ביהודי. (בעליית הסוכר יש נטייה לכעוס אם מצערים את האדם).

עמד בפרץ המלא כוחו ומרצו להעמדת הדת והצניעות בעיירה נתיבות. למגינת הלב, היו פעם צעירים מתושבי המקום בני הדור החדש, אשר לא ראו זאת בעין יפה וניסו להצר את צעדיו של הרב העומד בדרכם. הם הבינו כי מולם ניצבת אישיות העשויה ללא חת וזממו לפגוע ולהתנכל אליו. ועל כך סיפר האדמו"ר רבי יקותיאל אבוחצירא שליט"א "מור זקני, לו נודע על ההתארגנות המבישה הזו, שיגר אליהם התרעה חריפה ביותר ולפיה כל מי שיהיו לפגוע בגר", בכל דרך או אמצעי, עתיד לתת על כך מיד את הדין ולא יוציא את שנתו. לנוכח האזהרה החריפה והחד משמעית, נסוגו בהם הצעירים מכוונתם."

אי"ה בשבוע הבא נביא כאן נמסגרת המדורים 'אספרה' 'חיזוק' 'אמרי קודש' 'רב אורח' 'דברים נפלאים ונשגבים אודות מרנא קדוש ישראל סידנא בבא סאלי זיע"א שביום חמישי הקרוב ימלאו לו כשלושים וחמש שנה להסתלקותו, כמובן יש שני סיפורים אישיים מרתקים. שוה לחכת.

פרשת וארא תשל"ט

וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם... וּלְקַוְוֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם (ו, 1-1)

עמנו, יגלה את המקור של כל מאמר ופתגם מתוך זכרוננו! כשניתן האות, עברו המחנכים בין התלמידים ואספו את הפתקים. הצטברו פתקאות ובהן כאלף (!) מאמרי חז"ל מכל מסכתות הש"ס, שנכתבו כציטוט מדויק אך בלי לציין להן מקור. ואז, השתרר שקט מתוח. אחד המחנכים עלה אל הבימה וקרא את הפתק הראשון: "איזוהי עבודה שלב, זוהי תפילה", נכתב בו. ר' פנחס ענה מיד: "תענית דף ב". מיד נקרא הפתק השני: "ארבעה דברים צריכים חיזוק", ור' פנחס גם כאן לא השתהה, ושילף מיד את המקור: "ברכות דף לב". אלו היו השאלות הקלות. המתח באולם האמיר כשהגיעו למאמרי חז"ל פחות מוכרים. בכונה תחילה הוכנסו גם 'שאלות מכשילות', כמו שאלה הנוגעת לקרבנות, שאותה בוודאי יחפש ר' פנחס במסכתות זבחים ומנחות, ולא יעלה על דעתו את התשובה הנכונה. וכך הוא נשאל למקור מאמר חז"ל "תיקנתי להם סדר קרבנות בזמן שקוראין בהן לפני, מעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפני" - - - הסתתר באולם, הכל חשבו כי בפני האתגר הזה הוא לא יעמוד. אך ר' פנחס לא הוצרך אפילו לחטט בזיכרונו, ובוודאי שלא הסמיק לרגע. כמו ממחשב אוטומטי שלף את התשובה ממוחו: "מסכת מגילה, דף לא"..." למעלה מאלף ציטוטים מהש"ס נערמו על השולחן ונשאלו, ור' פנחס מוצא את מקורם בשבריר שניה במוחו. באולם, ישבו המומים ונדמהים תלמידי הת"ת, לצד מחנכיהם. לא ייאמן - בחורצ"ץ צעיר כבן עשרים, השולט שליטה כה מלאה בכל מכמני הש"ס! כל ציטוט וכל אמירה, כל פתגם וכל מושג מהתלמוד - הוא מוצא את המקור בשברירי שניה! המעמד המרשים הסתיים בשקט של הלם, שהפך אחר כך למחאות כפיים סוערות לגאון הצעיר. אך כל מי שהיה שם, וגם מי שרק שמע על המעמד הזה, נותר עם שאלה פתוחה: איך? איך מגיעים לבקיאות כזו? האם הוא ניחן בכשרון נדיר או בזכרון יוצא דופן? ר' פנחס ניסה להיעלם אל דפי הגמרא האהובים, אך לזיכוי הרבים ניאות לשתף אותנו בסיפורו האישי, הנחשף כאן מפיו לראשונה: כילד צעיר נחשב פנחס כבעל כשרון בינוני. הוא ידע ללמוד ולהבין באופן ממוצע למדי, אך הזיכרון שלו היה חלש במיוחד. בייחוד הגיעו הדברים לידי ביטוי כשהיה צורך לסכם חומר לימודי ולסדרו לקראת מבחן - אז מוחו היה מתבלבל ומסתחרר, ובתוך כמה רגעים נמחקו שעות לימוד רבות וידע תורני רחב. "אני זוכר", מספר ר' פנחס, "כיצד הייתי לומד ומשנן את הגלגל בחיידר. הצלחתי להבין את החומר בקצב רגיל, הבעיה הייתה כשהתחילו להצטבר יותר מדי נתונים בסוגיא אחת - ואז הזכרון היה בוגד בי, המוח לא קלט בצורה נאותה, ולא הצלחתי לזכור דבר..." הוא ממשיך במבוכה: "אני מתבייש להראות את תוצאות המבחנים שלי מאותן שנים - כי גם אחרי לילות כימים של השקעה בלימוד ושינון וחררה, התוצאה הייתה שלושים אחוזים, מקסימום ארבעים..." לקראת סיום שנות לימודיו בת"ת, הגיעה תקופת המבחנים לקראת הישיבה הקטנה. פנחס השתדל מאוד, יגע ולמד אינסוף שעות, חזר ושינן בלי הפסקה, ולא עצם עין בלילה שלפני המבחן מרוב מתח וחרדה... עם שחר, השכים קום והחל להתפלל בדבקות. הוא שפך דמעות בתפילה ובתחינה, ובשעות שנותרו - ישב ושינן... אך מה רבה הייתה אכזבתו ברגע המבחן. כל השעות, הימים והלילות, התחנונים והדמעות - לא הועילו מול זכרוננו הבעייתי כל כך. ברגע הכניסה לחדר המבחן כאילו נמחק כל דיסק הזכרון במוח, כל המאמץ והחזרה ירדו לטמיון... הוא לא ציפה לתשובה אחרת מזו שקיבל: 'לצערנו, בנכס לא נמצא מתאים ללמוד בישיבתנו בשנת הלימודים הבאה. אנו מאחלים לכם הצלחה ובריאות', נכתב במכתב הקצר שמוען להוריו. רק אחרי שאביו הפעיל פרוטקציה התקבל פנחס לישיבה, מתוך אכזבה על הדרך בה הגיע אליה - למרות יכולותיו ולא בגללן, על אף זכרונו הבוגדני ולא בעטיו... בקיץ שאחריו, נערכה שמחת ה'בר מצוה' של פנחס. פנחס התכונן אליה בהתרגשות, ובין היתר שהה רבות בבית הכנסת הסמוך לביתו, לומד הלכות תפילין ונערך לקראת היום הגדול. ואז קרה המפנה ששינה את חייו: לפתע מצא גיליון מודפס, שבכותרתו נכתב 'סגולות לזיכרון'. פנחס קפץ על המציאה כמוצא שלל רב - הן כל הבעיה שלו בחיים היא בתחום הזיכרון, אולי כאן, בגיליון זה, יימצא הפתרון והוא יצליח לאתר סגולה שתהפוך אותו לאדם זוכר, עם זיכרון חי ופעיל? אולי כאן טמונה ישועות? הוא הביט בשורה הראשונה, בה נכתב: "אמר הרה"ק רבי **מנחם מנדל מקוקצ' ז"ע**: השומר עיניו בקדושה ובטהרה, מובטח לו שכל מה שילמד ויראו עיניו יזכור ולא תשלוט בו השכחה כלל!". פנחס קורא שוב ושוב, ואינו מאמין. הוא משפשף את עיניו, ונדהם. "מה?!", מספר ר' פנחס על תחושתו באותה עת, "אני אומר לעצמי: הרי זו הבעיה שלי, זה בדיוק הפתרון לבעיה שלי. אני סובל כל כך משכחה, אני לא מצליח לזכור כלום, היתכן כי כתוב

אנו עומדים בעיצומן של הפרשיות בהן נקרא על גאולת מצרים, המבטאת את הגאולה מעומק התהום והעליה לדרגות הקדושה הגבוהות ביותר, כפי שקרה במעמד הר סיני. בשבועות הללו טמון סוד הגאולה בעבר, אך האר"י הק' גילה כי גם בהווה, השבועות האלה טומנים בחובם אוצר של גאולה. השבועות האלה, הם מתנה יקרה וחד שנתית בה יש לכולנו - ככלל ישראל, וגם לכל פרט ויהודי בפני עצמו, את היכולות והכוחות לצאת מכל שעבוד ואפלה לחירות ולאורה. לפיכך, קיבלו השבועות הללו את שמם הנודע: 'ימי השבובים ת"ת', המרומזים בראשי התיבות: ש'מות, ו'ארא, ב'א, ב'שלה, י'תרו, מ'שפטים, ת'רומה, ת'צוה. אלה הפרשיות בהן נקרא על הגאולה, מעומק תהום הטומאה בו היינו במצרים, עד למצב בו זכינו לקבל את התורה ולבנות משכן להשם יתברך בתוכנו - המעלה הגבוהה ביותר שבו אנוש יכול לשאוף אליה. באופן מודגש, עוסקים ימי השבובים בהיטהרות ובקדושה. יהודי - כל יהודי - נשמתו היא יהלום זך ונקי, טהור ונוצץ. גם אם חוטא חלילה, הוא כמו יהלום שמתלכלך בלכלוך חיצוני, כמו מרגלית השרויה בתוך ביצה. אם ירצה היהודי - הוא יכול לשטוף את היהלום, לנקותו, להבריכו ולחדש את פניו, ואז היהלום יחזור לנקיונו וטהרתו. בימי השבובים קיבלנו כוחות ייחודיים לעשות בהצלחה את התהליך הזה, לנקות ולהסיר את הלכלוך שדבק בנשמתנו היהודית, ולזכנה כדי שתחזור לקדמותה. לפיכך, ראוי לייחד מחשבה לשאלה, כיצד מונעים מהלכלוך להצטבר על הנשמה, כיצד מנקים אותה ושומרים עליה נוצצת ומאירה... זוג העיניים שלנו הן מצלמה משוכללת ביותר שכל פלאי הטכנולוגיה לא יצליחו להתחרות בה - הן ראויות, מבחינות, מסתכלות, מתמקדות, מצלמות רבבות תזוזות בשניות, משמרות ומזינות נתונים למוח, שבתוך שניה פוקד עליהן קדימה מה לראות וכיצד... זו מערכת משוכללת ביותר, שכשמשתמשים בה באופן נכון - אין ערוך לאיכותה ויכולותיה. אך באותה מידה ממש, זו מערכת רגישה, רגישה מאוד... מה שהעיניים רואות - מוצלם, מוזן למוח ונשמר בתוכו. כשחז"ל אומרים 'עין רואה והלב חומד' מלמעשה גומרים' - בדיוק לזה הם מתכוונים. כדי לשמור טוב יותר על המערכת שלנו, על המוח, על המחשבות, על המחשבים והפעולות שלנו, צריך להתחיל מהשורשים, מההעניים. כשהעיניים שמורות, כשהעיניים מתפקדות בצורה נכונה, כשאנו רואים את מה שצריך ורק את מה שצריך - המוח שלנו קולט נתונים בצורה נכונה, מתייעל, וכל גופנו פועל נכון. לפיכך, חסד עשה עמנו אבינו שבשמיים, כשנתן לנו מצוה תמידית: 'ולא תתורו... ואחרי עיניכם'. זו הוראת הפעלה שיכולה להציל אותנו, היא נועדה לשמור על השפיות שלנו, על היכולת של המוח שלנו לתפקד נכון ויעיל, בלי להתבלבל, בלי להתערבל, בלי לאבד שליטה כתוצאה ממה שעיינו רואות... כשנפוש את הנקודה, בה"א הידיעה, במה עלינו להשקיע את הכוחות בימי השבובים, נוכל למצוא את העיניים כגורם הדרמטי ביותר. כדאי להשקיע בימים אלה עוד קצת מאמץ, בחשיבה איך נשמור על העיניים טוב יותר, לראות רק מה שצריך, ולהיזהר מלהביט במה שלא צריך. ובפעם הבאה, כשתזדמן לפנינו ראה אסורה, העיניים שלנו אוטומטית יברחו מהמראה הזה, כי הוא מסכן אותנו, ואז - המוח, המחשבות, הגוף וכל מערכתיו - כולם יעבדו באופן מושלם! שבועות מספר לפני המעמד הגדול, כבר החלו השמועות ברחבי התלמוד תורה על האירוע המתקרב. מעמד גדול ומעניין עומד לקרות, וכל הילדים החלו להתכונן לקראתו בהתרגשות עזה ובמתח גואה... הגיע יום ראשון, י"ב אב תשס"ט, הוא יום המעמד. כבר משעות הבוקר, הסתובבו הילדים בנשימה עצורה, ממוללים באצבעותיהם פתקאות קטנות, בהן כתבו ציטוטים מדברי הגמרא, מכל קצוות הש"ס. כל ילד שמר את הפתק צמוד אליו, ולא גילה לאיש מהו המאמר שבוחר לכתוב, מהו המאמר בו יבחן את הבחור הצעיר העומד לעלות על הבימה... ואז החל המעמד, מרהיב ונורא הוד. בפני קהל עצום של 1,700 ילדי תשב"ה, ישב בחור צעיר וצנום על במה גבוהה, במרכז אולם ת"ת חשוב באשדוד. השולחן שלפניו היה ריק מכל - לא ספר ולא גמרא, לא מחשב ולא תוכנה, רק מיקרופון קטן... שם הבחור שישב על הבמה הוא ר' פנחס ב"א, שהיה אז כבן עשרים בלבד. מולו ניצב אחד מחשובי המחנכים, שנשא את קולו מול הילדים הנרגשים: "ילדים יקרים! כעת נוכל לראות להיכן יכולה להגיע ידיעת התורה, עד כמה ניתן לזכות בשליטה מוחלטת בכל מכמני הש"ס. הנה, בשבועות האחרונים אספנו מאמרי חז"ל שונים, וכל ילד מחזיק עכשיו פתק, ובו מאמר חז"ל שבחר מכל רחבי הש"ס. כעת, נאסוף את הפתקים ונקרא אותם בקול, ור' פנחס היושב

כשבאתי לבני ישראל לבשרם את בשרת הגאולה, למרות היותם עבדים מעונים תחת שעבוד המצרים הנוגשים אותם, וזו הייתה כל תקוותם וצפיותם להגאל מהעבדות, נמנעו מלשמוע לי, רק מפני היותי כבד פה, אם כן קל וחומר "ואיך ישמעני פרעה", הוא היושב ברום המדרגה על כס מלכותו, בוודאי שלא ירצה לשמוע אותי, שהרי "אני ערל שפתים"... ובאמת, לפעמים רואים אדם שבאופן רגיל אין ביכולתו לעשות דבר מסויים, אולם כשמתעורר בו רצון עז לעשות אותו, לפתע הוא מוצא את עצמו משתמש בכוחות למעלה מדרך הטבע לממש את רצונותיו, וזאת משום שהרצונות והשאיפות גורמים לגילוי כוחות עמוקים יותר הגלומים בו. כידוע, בבחרותו סבל מרן **הסטייפלער** צ"ל מדלקות קשות באזניו, שנגרמו כתוצאה מהקור הנורא ששרר בעיר הולדתו הורנסטייפל ברוסיה. בעקבות כך ברבות הימים שמיעתו הלכה ודעכה, עד שבסוף ימיו כמעט ולא הצליח לשמוע כראוי. הנכנסים לחדרו לחלות את פניו, היו כותבים את משאלתם על גבי הכתב, והוא היה משיב להם בקול רם, ככבד שמיעה. אולם דבר פלא ראינו לא אחת, כאשר היה נכנס למעונו אי מי מגדולי ישראל, או תלמיד חכם בעל שיעור קומה, לפתע הצליח הסטייפלער לשוחח עמו בדברי תורה ובענייני השעה ללא צורך בכתיבה. שמע בחביבות את תוכן דבריו של האורח הרם וניהל עמו שיחה מושלמת הלך ושוב, כאלו שמיעתו תקינה לחלוטין. כיצד יתכן הדבר? התשובה היא כי כאשר הדבר חביב על האדם, הוא נותן את דעתו ולבו להבין ולשמוע, וכדברי חז"ל, שאף על פי שבדרך כלל שני קולות אינם נשמעים, מ"מ כשהדבר שעומד לשמוע חביב עליו, מצליח הוא לשמועו בתוך לביל הקולות - מפאת חביבותו. אותו רעיון שמעתי מתלמיד חכם, שזכה להסתופף במחיצתו של מרן הרב מבריסק **הגרי"ז הלוי סולוביצ'יק** צ"ל. הוא העיד כי כאשר היו שחים לפניו דברים בטלים על דא ועל הא, לא מן הנמנע היה שלפתע היה פשוט נרדם תוך כדי שיחה, אולם כשהיו מדברים בדברי תורה, לפתע קיבל עירנות מופלאה... הגאון רבי **אברהם יעקב איצקוביץ** שליט"א, סיפר דבר נפלא אודות חמיו, מרן הגאון רבי **שמואל הלוי וואזנר** צ"ל, בעל **'שבט הלוי'**: לביל הסדר של שנת תשע"ג, שנתיים ימים לפני סילוקו של הרב וואזנר לגנזי מרומים, תקפה אותו חולשה גדולה, והוא התקשה לנהל את חלקו הראשון של הסדר ברוב הדר כמו בשנים עברו. בקושי רב הצליח להוציא את המילים מפיו, עד שבני המשפחה היו מבוהלים לנוכח החולשה הגדולה שנפלה עליו. אולם כאשר הגיעו ל"שולחן עורך", השתנו פני הדברים ללא היכר, לפתע חל שני דרסטי במצבו. מנהגו של הרב וואזנר היה בכל השנים ללמוד את הלכות קרבן פסח במהלך הסעודה, והיה מקריא אותן בעצמו בבהירות ובמתיקות מיוחדת, ועתה בעקבות חולשתו ביקש שכל אחד מהמשתתפים יקרא הלכה אחת, והצבור יקשיב. הרב איצקוביץ מתאר כי החל מהרגע בו הקריאו את ההלכות, נזרקה בו חיות. הרב וואזנר האיר הארות והוסיף חידושים וביאורים תוך כדי הדברים, והיה נראה בחוש כי בכל רגע נעשה עירני ורענן יותר ויותר. כל המסובים בסעודה נגררו לריתחא דאורייתא שהתעוררה שם בענייני קרבן הפסח... ובזכות זאת נותר עד סוף הסדר שמח, עירני וטוב לב ככל שנה ושנה. "ראינו במוחש", סיים הרב איצקוביץ, "כיצד התקיימו בו, במורי חמי צ"ל, דברי דוד המלך 'לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חיייתני'. למרות חוסר כוחותיו וחולשתו הגדולה, חביבותו ואהבתו לתורה נסכו בו כוחות מחודשים, והשפיעו עליו חיות ושמחה עצומה עד סוף הסדר. הוא שאב את כל חיותו מהתורה הקדושה". והדברים מתאימים לדבריו של **ה'אור החיים'** הקדוש, על הפסוק: "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח" (שמות ו, ט): "אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם..."

[אוצרותיהם אמלא]

וְשִׁמְתִי פְרֵת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ (זו, יט)

גר צדק מפורסם היה בצ'כוסלובקיה. הוא היה אדם אמיד מאד, שהתגייר בתקופה שאחרי מלחמת העולם הראשונה. כשכבשו הגרמנים ימ"ש את צ'כוסלובקיה, באו אליו הוריו ובני משפחתו ואמרו לו שיכולים הם להצילו ע"י שיאמרו שכל גיורו היה משגעון, ושיחזור בו מגיורו וכך יינצל. הוא אמר להם שאינו מסכים לכך בשום אופן, וחפץ הוא להיות יחד עם אחיו היהודים – גורלם גורלו. כשעמד הגר במעמד הנורא – ה'סלקציה', והיהודים החלו להישלח ימינה ושמאלה, ימינה – לחיים ושמאלה – למוות, נשלח ימינה בפרוטקציה שדאגו לה בני משפחתו, אך לפתע ראוהו עוזב את צד הימין וצועד בגאווה לצד שמאל. "גורלי" – זעק – "הוא כגורל אחי היהודים!!!!". כשהובילו אותו לתאי הגזים יצא בריקוד סוער: "ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים..." שאלו פעם גר זה, מה הביא אותו להתקרב לדת ישראל, הרי ישב ברומו של עולם, לא חסר היה לו מאומה, היו לו רכוש וכבוד לרוב, ומה מצא בעם הנדרף והאומלל הזה? ענה ואמר, שפעם עבר ליד בית כנסת במוצאי יוה"כ וראה שם את מכריו היהודים, ביניהם אנשים קשי יום, אשר פת לחמם אינה מצויה. הוא ראה את כולם יוצאים בפנים מאירות וזרחות, פניהם כפני מלאכים ממש. אמר לעצמו: "אם ביהדות יש כח כזה, שיום אחד בשנה מסוגל להביא אותם לטוהר כזה – אני רוצה להיות שייך לעם הזה!"

[להאיר]

לפניי הפתרון? האם אני ניצב מול גילוי חיי?!". הוא הוסיף לשבת, המום. בתוך תוכו התחוללה סערה - הרי הזיכרון הוא המצוקה שלו, הקושי המרכזי שלו בחיים, וכאן הוא עומד מול הפיתרון המובטח, מובטח, מובטח!!! ומנגד, כמה אחריות ועול ומסירות צריך כדי להיות בדרגת שומר עיניו בקדושה ובטהרה... ההתלבטות הייתה קשה, קורעת לב. הדבר משול לאדם טובע, שמישהו מושיט לו יד להצילו אך דורש סכום עתק בגין ההצלה שאין לו מהיכן לשלם... להתחייב לשמירת עיניים ולזכות בזיכרון, או לוותר על הפתרון כי המשימה כה קשה? הדילמה הוכרעה לבסוף, לטובת הצלת חייו, במשמעות הכי עמוקה של המילה. פנחס קיבל על עצמו במילים פשוטות וברורות: 'אני מקבל על עצמי לשמור עיני בקדושה ובטהרה מרגע זה ואילך', אמר בעיניים עצומות, ותוך סיפוק רב על ההחלטה האמיצה. 'עזרני בורא עולם שאצליח לעמוד במשימה הזו ולשמור עיני בקדושה, וזכני לראות במימוש ההבטחה שלא אשכח דבר מלימודי!', התחנן בדמעות שלישי... כשההחלטה עברה לשלב היישום, גילה פנחס עד כמה היא קשה מצד אחד, אך ממלאת סיפוק ושמחה מהצד השני. זה לא קל להתמסר ליעד, אך הוא בחר להיאבק, בנחישות, בעוצמה, באומץ ובגבורה. גם אם היו מי שהביטו בו במבט מוזר, גם אם היה נראה לו בעצמו שהוא כבר מגזים - הוא לא ניסה להתחמק ולעגל פינות. הוא שומר את עיניו בלהט, ויהי מה! חודשיים ימים של מאבק, בימי הקיץ בהם הניסיון קשה שבעתיים. חודשיים ימים של ניסיון מתמיד ועקשני, בו היצר מנסה ומנסה, ופנחס הודף ודוחה. לכל אורך החודשיים הוא ניסה שוב ושוב לראות אם הסגולה כבר פועלת, ולא נואש גם כשראה שעדיין זכרונו מתעתע בו. אבל אחרי חודשיים קרה המפנה. שוב הוא למד עמוד גמרא, ושוב ניגש להיבחן. תחושה פנימית אמרה לו שמישהו השתנה... התוצאות הותירו אותו הלום רעם. לראשונה בחייו, זכה לראות בשולי מבחן בכתב את הציון תשעים ושבעה אחוז! לראשונה בחייו זכרונו לא בגד בו, הוא זכר היטב את החומר וכתב אותו בנינוחות ובקלות! לראשונה בחייו השיג תוצאה שאפשר להתגאות בה! מאותו יום ואילך, כל קשוי הזיכרון שלו הפכו להיסטוריה רחוקה. ר' פנחס הפך ל'גאון', בחור שלומד ולא שוכח דבר. מאותו יום שקיבל על עצמו משהו השתנה, והיום - כל מה שהוא לומד פעם אחת נקלט, מסתדר, נרשם, וזכור היטב... סיפורו של ר' פנחס מלמד אותנו, עד כמה העיניים הן רבות השפעה על המוח והזיכרון שלנו. עד כמה הן הקובעות ומכריעות את יכולות המוח שלנו. כששומרים עליהן נקיות וזכות, המוח מתנתק, מזדכך, שומר על עצמו היטב, נקי וזך... בפעם הבאה שנצא לרחוב נזכור שכל ראייה נכנסת, נרשמת, נשמרת. הראיות שאינן ראיות משבשות לנו את המוח, מחלידות את המצלמה. הרבה יותר כדאי לשמור על העיניים נקיות ולזכות לזכור באופן ברור וצלול את כל מה שחשוב באמת לזכור! לסיום, ידידי ר' פנחס מוסיף ואומר: "אני גר בקרית גת, בסביבה לא קלה לשמירת עיניים. אבל ברגע שההחלטה הייתה נחושה ואמיצה, סופית וברורה - הצלחתי לעמוד בה, ולזכות בתועלתה. שמירת עיניים היא אולי משימה, אבל ברגע שמחליטים עליה ומתעקשים לעמוד בה - כל אדם, בכל גיל, בכל מצב ובכל סביבה יכול לשמור את עיניו, ולזכות בסיעתא דשמיא! אין סיבה להירתע, אין סיבה לדחות, היצר מאיים שזה בלתי אפשרי, אבל האמת היא שבהחלטה ברורה ועקשנית - זה אפשרי, זה מעשי וזה מאד מאד כדאי!"

וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרֵעָה וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם (ו, יב)

כשהקב"ה שולח את משה לבקש מפרעה להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא טוען בפני הקדוש ברוך הוא טענת קל וחומר: "הן בני ישראל לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה, ואני ערל שפתים", פירש רש"י: "זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה". ומפורסמת השאלה, הרי הסיבה שבני ישראל לא שמעו אל משה היתה מחמת שהיו נתונים אז תחת קושי השיעבוד, וכמו שהתורה עצמה אומרת בראשית הדברים: 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה', ובשל כך לא היו מסוגלים להקשיב לדברים ולקבלם. לעומתם פרעה ישב על כסאו בבית המלכות בנחת ובשלווה, מבלי שיעבוד שום עבודת פרך שתטריד את מנוחתו. לכן מה שבני ישראל לא שמעו אליו עדיין אין זו הוכחה שגם פרעה לא יקשיב לו, ומה הסברא בטענה שטען משה? הגאון רבי **יצחק מוואלז'ין** צ"ל, בספרו **'פה קדוש'**, מיישב את הדברים בצורה מאירת עיניים, באמצעות משל כדרכו: משל לאדם החבוש בבית האסורים תקופה ממושכת. והנה באחד הימים נכנס לחדרו אדם כבד פה ומודיע לו, כי הוא עומד לפעול לשחרורו. אין ספק כי למרות דבורו האיטי והמגמגם, יקשיב לו האסיר בסבלנות רבה, ויאזין לכל הגה שיוציא הלה מפיו עד לסיום דבריו. וזאת משום שכל מעייניו נתונים לרגע זה בו יוציאווה לחופשי. לעומת זאת, אם יבוא אותו אדם אל שר בית הסוהר, ויבקש לחון את האסיר, מיד כשיפתח הלה את פיו בדבורו האיטי ומורט העצבים, תפקע סבלנותו של השר ולא ירצה לשמוע ממנו שום מילה נוספת. מטבע הדברים הוא יפטיר במשפט זעוף: "אני מבין כלום. שלח אדם אחר לשוחח איתי ואשקול את צעדי...". בכך מבאר רבי יצחק מוואלז'ין היטב את טענת משה רבינו: משה רבינו אמר לקדוש ברוך הוא: "הן בני ישראל לא שמעו אלי", כוונתו לומר, הלא

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

מקום יום א'
11:30 98 09:30

וארא, כה אמר ה'
16:29 כניסת השבת:
17:30 יציאת השבת:
18:05 לשיטת רבנו תם:
גיליון מס' 618

שבת מברכין חודש שבט ר"ח ביום שני
המוולד ביום א' בשעה 11:13 ו-14 חלקים

ערות או הארות ניתן לשגר לעורך אלון ארביב ס"ט לת"ד 613 נתניה או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

כתם פז - היאוריק אפרטה

וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב (י.י.)
רש"י מפרש פסוק זה: וארא - אל האבות.
נשאלת השאלה: כלום לא ידענו, שאברהם יצחק ויעקב קרויים אבות; מה אפוא מוסיף לנו רש"י בדבריו כאן?
מתרץ הגה"ק רבי מאיר מפרימישילן זי"ע: דרש"י הקדוש מתכוון להדגיש בפנינו, שהקב"ה לא נראה ליצחק משום שהוא בנו של אברהם, והתגלותו ליעקב לא באה משום שהוא נכדו של אברהם; אלא וארא אל האבות - כל אחד מהם הוא אב לעצמו ומכוח זכותו ומעמדו שלו וזה לדבר עם השכינה.

מאמר יאורה

לכן אמור לבני ישראל אני ה' הוצאתי אתכם ממצרים ואתכם (י.י.)
שמעתי פירוש נאה בשם מרן הראש"ל הג"ר עובדיה יוסף זי"ע שהרי בגמרא כתובות (כג:) מסופר שרבי חנניה בן חכמיא הלך ללמוד תורה במשך 12 שנים, וכל אותם שנים לא היה בביתו, ובתום אותם שנים שב אל ביתו, וכשראתה אותו אשתו בפתע פתאום, פרחת נשמתה מרוב שמחה והתרגשות, ומתה.
עמד רבי חנניה בתפילה ואמר: רבנו של עולם, אשה זו שחיכתה כל כך הרבה זמן, זו שכרה?! נעשה נס ושבה לחיות.

ומזה למדנו שאסור לאדם להפתיע אחרים בדברים שעלולים לגרום להם נזק מרוב שמחה והתרגשות, ועל פי זה יובן מאמר הפסוק (ישעיה כג:) מה נאוו על ההרים רגלי מבשר, משמיע שלום, מבשר טוב, משמיע ישועה, אומר לציון מלך אלוֹקִיךָ, דהיינו ששלשה ימים קודם באת המשיח יבוא אליהו הנביא, ויבשר תחילה את בשורת השלום, ואחר כך יבשר לנו בשורות טובות, ואחר כך ישמיע לנו שהגאולה קרובה, ורק אחר כך יבוא המשיח בכבודו ובעצמו, שאם לא כן, עלולים האנשים למות מרוב הפתעה שבא המשיח, ועל כן הקב"ה ידאג שבשורת הגאולה תבוא בשלבים, והוא לטובה.

מלך מן המלכים

וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם (י.י.)
דקדק מרן רבנו יוסף חיים זצוק"ל בספרו בן איש חי דרושים: מעשה תוקפו וגבורתו של הבורא יתברך שמו, מתגלית לעין כל ומתפרסמת לכל באי עולם, ביתר שאת וביתר עוז, כאשר הקב"ה עושה נס להציל חלשים מיד גיבורים שהוא היפך הטבע וההיגיון.

והנה מצרים היו ידועים בכוחם הרב ובגבורתם האדירה יותר מכל ממלכה אחרת, לעומת זאת, כלל ישראל חלשים ושפלים היו באותו הזמן יותר מכל אומה אחרת. זה ומה שמרמוז בפסוק וידעו מצרים כי אני ה' - בעל היכולת להוציא את החלש מיד הגיבור, ההוכחה לכך בנטותי את ידי על מצרים - מדינה חזקה ועצומה, והוצאתי את בני ישראל - אומה חלשה ללא כח, ובוה נתקדש שמו ונתגדל כבודו לעיני כל העמים. ובאמת יש להקשות, מדוע הוסיף הכתוב לומר מתוכם שלכאורה ברור הוא מאליו שיצאו מצרים ולא מאומה אחרת?

אמנם לפי האמור לעיל יובן היטב: מצרים, פותחת באות מ' פתחה ומסתיימת ב-מ' שהיא סתומה, ללמדך, שבאותו זמן שהיו ישראל שקועים במצרים, היו יכולים רק להיכנס לשעריה אך לא לצאת הימנה, ואילו אב הרחמים ברחמי הרבים שידד המערכות שלא כדרך הטבע, והוציא את בני ישראל החלשים מיד מצרים החזקים. וזהו מתוך מ - מתוך מצרים המסתיימת בתיבה מ' סתומה שבדרך הטבע לא היו יכולים לצאת משם לעולם.

עטרת פז - מאמר אורך

בפרשתנו מציינת התורה את מניין שמות בני ישראל, ובתוך כך גם את בני שבט הלוי ממושפחתו של גדול הדורות, משה רבנו ע"ה. התורה הקדושה מתארת מי היו הוריו של משה רבנו באומרה: ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה. ופירש רש"י: יוכבד דודתו: אחות אבונה, בת לוי, אחות קהת. ובספר מעבר לסגורה שואל: וצריך להבין מה רש"י בא לבאר, הרי ברור שדודה היא אחות של אביו ונכדה של הסב ומה רוצה רש"י לבאר בכך שכתב שהיא בת לוי אחות של קהת אבי עמרם?

ובספר זרע שמשון להגה"ק רבנו שמשון חיים זי"ע הביא את דברי הגמרא בסוטה (כג.) אודות עמרם כיצד היה נשוי ליוכבד דהרי דודתו וקיים איסור, ועוד, שהרי יוכבד היתה גדולה ממנו, שהרי יוכבד נולדה כאשר יעקב אבינו ירד למצרים, מיד בכניסתם לחומות מצרים ויוכבד היא זו שהשלימה את מנין משפחה יעקב לשבעים נפש. אך עמרם נולד במהלך השבע עשרה השנים הבאות שבהן היה חי יעקב אבינו במצרים כמבואר בגמרא (בבא בתרא קכא:) שעמרם וזה לראות את יעקב אבינו ע"ה, והיה אחד משבעה האנשים שזכו להיות מאלה שקיבלו את כל העולם כולו. כאשר המילה "קופל" מרמזת שבצירוף שבעת האנשים הללו הקיפו את כל ההיסטוריה האנושית. ובוה הניס המפרשים, כיצד נשא עמרם שהיה גדול הדור את דודתו, שהרי אסור מן התורה להינשא לדודה? אמנם היה זה קודם מתן תורה, ומבארים המפרשים שלא הייתה בעיה של עריות משום שכן נח לא נאסר לשאת את דודתו מן האב אלא מן האם. ויוכבד נודלה ללוי מאשתו הנקראת עדינה בעוד שעמרם היה בן קהת מאשת לוי הנקראת

אותה (דעת זקנים במדבר כו, טז.)

ולפי זה מפרש הגה"ק הזרע שמשון, שרש"י הדגיש שיוכבד היתה אחותו של קהת בן לוי מן האב, כאשר כוונתו להדגיש שאיננה אחות מן האם, ולדבר זה יש השלכה הלכתית שכן נח נושא את דודתו מן האם. וכך מפורש בגמרא סנהדרין (מג.) שביאר על שאלת הגמרא כיצד נשא עמרם את יוכבד, אחות קהת מן האב היתה ולא מן האם, וכמו הבנת הזרע שמשון זי"ע.

רבנו האלשיך הקדוש זי"ע (במדבר כו, טז) מוסיף להוכיח שנישואין אלו היו ראויים וכשרים מכך שיוכבד ילדה לעמרם בגיל מאה ועשרים וארבע לערך את הבת הבכורה מרים, ושלוש שנים לאחר מכן, בהיותה מאה עשרים ושבע, ילדה את אהרן, דבר שהוא נס ואת משה רבנו ע"ה בגיל מאה ושלושים - ואילו היו נישואין אלה אסורים מן הדין לא היה מסובב ה' יתברך נס לדבר שהוא איסור.

שבת שלום וטוב!

העלון יוצא באדיבות משפחת גניש הי"ו להצלחתם ולרפואת ולחיי משפחתם, אכיר"ר

נר אלוקים נשמת אדם
הגה"צ רבנו יהושע מאמאן בן איסטריה זי"ע
הגה"צ רבנו נסים מויאל בן רחל זי"ע

בעיר לודו שבפולניה התגורר יהודי אמיד ורבי אברהם שמו, הוא ובני משפחתו חיו ברוב אושר, כל קשוי הפרנסה והמזון היתה מהם והלאה, זכה ר' אברהם לשלחן של תורה ושלחן של עושר.

עד למלחמת העולם השני, זכה ר' אברהם להעמיד משפחה ברוכה בת תשע נפשות, אשר הצעיר בניהם היה שלמה. עוד בקטנותו ניכרו בו כשרונות מעולים אשר עלו על שאר אחיו ואחיותיו. מידי ערב שבת היה מתענג בהביטו על אמו בשעת הדלקת נרות שבת, משום מה היה מתבונן בהם ארוכות כשפניו מזוהרות מרוב הנאה ושמוחה.

באחד מערבי השבתות הללו כשהאם הדליקה נרותיה כהרגלה, ניגש הילד סמוך לנרות, אשר אותם אהב מכל, ומבלי לשים לב ובהתרגשות יתירה נפל על ידו נר דולק וגרם לו כוויות וכאבים עצומים, אולם אחרי מאמצים רפואיים רבים, מטובי הרופאים שבעיר, נרפאה ידו, אך נשארה לו צלקת זכרון.

המלחמה הארוכה, מלחמת העולם השנייה פרצה בלהט החרב המתהפכת, קלגסי הנאצים ימ"ש פלשו לפולין, והביאו עמם הרס ואבדון לאומה בכללה ולתושביה היהודים בפרט. המלחמה התפשטה לכל רחבי אירופה, ובכל מקום בו הגיעו הצוררים, הוגלו והושמדו יהודים ללא רחם. כוס התרעלה הגיעה גם למשפחת ר' אברהם עצמו, שנכחדה כליל, אך ר' אברהם הצליח בחסדי ה' יתברך עליו להימלט לרוסיה כל עוד נפשו בו, ובעוד מצפה הוא למצוא מנוח מתלאותיו ואבלו הכבד, על אבדן רעייתו, ילדיו, הוגלה בסבל רב לסיביר על ידי ממשלת רוסיה, מאחר ולדעתם ר' אברהם נושא בתוכו אמונה שורשית בה' יתברך, דבר שיכול לגרום לאמונה בה' ולא בקומוניסטים. ר' אברהם לא אמר נואש, וכיהודי הנאמן לעמו ולדתו, החל עושה למען הגברת הדת במקום גלותו, אף על פי שדבר זה היה בחזקת סכנת נפשות ודאית.

פעולתו בשטח זה התרחבה, וכאש בשדה קוצים, שהדליק והצית בעוד יהודים להתקרב לתורה הקדושה, וביום מן הימים הצליח אף לייסד בית כנסת ובית מדרש שבו יהיה אפשר ללמוד קצת משנה והלכה. אך, מעשה שטן בדמות קצין מהצבא האדום בשם נטישקה החל להתערב במעשיו של ר' אברהם. ריח האנטישמיות נדף ממנו והיה משתדל להציק ולצער את האנשים אשר בפיקודו, וביחוד את היהודים. לא פעם אחת אמר על רבי אברהם כי יוציאוהו להורג באם לא יחדל מדרכו בקודש, אך ר' אברהם אשר מסירותו למען צורכי הדת גדולה היתה, לא שעה לאיומיו של צורר זה, והמשיך כדרכו ביתר שאת בעוד שסכנת מות ריחפה עליו. אולם גם תלאותיו וגלגוליו הגיעו לסייגם, באחד הימים נודע לו כי שחרורו קרוב, וכי עליו להתכונן לדרך כדי לצאת לישראל, הוברר לו כי מאמציו הרבים ביחס לבקשת יציאה נתקבלה.

בערב האחרון לפני צאתו לדרך, ננס לבית הכנסת אשר כה אהבו וטיפחו, כדי לשפוך שיחו לפני קונו, הוא הדליק נרות לזכרון משפחתו שנשפתה בשואה הארוכה, והשתפך בהתרגשות ובהתפעלות במזמורי תהלים, ומרגע לרגע הלך קולו וגבר, קולות אלו הביאו את הקצין נטישקה לראות מה הם הקולות הבוקעים לפתע, כשראה את רבי אברהם בתפילותיו קפץ עליו רוגזו והחל להפשיל שרווליו על מנת להרביץ לרבי אברהם.

פניו של ר' אברהם החווירו, ומתוך רעד החל נותן קולו בשמע ישראל אדיר, ובתוך כך נתגלתה ידו של הקצין האכזרי וצלקת גדולה משריפה נראתה עליה, צעקה פתאומית הושמעה: שלמה בני, שלמה, החי אתה? פניו של נטישקה להטו מסומק וכשראה לפניו הנרות נתן קריאה, וזכר מיד באביו וגם היותו יהודי: אבא! מה גרמתי לך, מחול לי אבא, מחול לי.. הם הצליחו איש על צוואר רעהו והתמוגגו מבכי ושמוחה.

השניים הצליחו בס"ד להתחמק ולהגיע לחופי הארץ ה' הצליח הבן שלמה להתחנן ונשא אשה חשובה, בת רב ידוע בארץ. רבי אברהם ובנו שלמה כשרואים בליל שבת ביחד עם צאצאיהם את הנרות דולקים, אומרים בזכות הנרות האלו ניצלו והכירו אחד את השני, אכן זכותה של מצווה לעולם עומדת.

(אוצר המעשיות).

תקופה ארוכה עוד לפני חרבן בית המקדש שימש בית הכנסת למקדש מעט, שסביבו התרכזו חיי הציבור, ואף צוררנו הבחינו בכך, ודברי ימינו מלאים וגדושים מפרשיות עקובים מדם, כאשר צוררי ישראל בכל דוד ודוד התנכלו לו ויזמו לפגוע בו ולהחריבו. לבו של אחד מראשוני הצוררים לישראל, בלעם הרשע, נתמלא קנאה בשעה שראה את ישראל שוכן לשבטיו. והוא גילה את מצפוני לבו מה טובו אהליך יעקב - משכנותיך ישראל, וחז"ל מפרשים מברכתו של אותו רשע, אתה למד מה בלבו ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות (סנהדרין ק:). ומימות עולם ועד עתה לא חדלו שונאיו להציק לבאי שערינו, אולם כל כלי יוצר עליך לא יוצלח, ומאז ועד עתה הוסיף בית הכנסת למלא את תפקידו כמרכז לחיי הציבור.

ועתה נדון במקור השם בית הכנסת שהרי לא מצאנו לכך סמך או אסמכתא בתנ"ך אלא רק בספר ירמיהו (טו, ח) כתוב ואת בית המלך ואת בית העם שרפו הכשדים. ופירש"י בית העם - בית הכנסת.

אולם בחז"ל במשנה ובגמ' נמצא שם בית כנסת. עיין במסכת שבת (טז) אנו רואים שלא הייתה דעת חז"ל נוחה לקרוא לבית הכנסת בשם בית העם וז"ל הגמ': תנא ר' ישמעאל בן אלעזר אמר בעון שני דברים עמי ארצות מתים על שקורין לארון ארנא, ועל שקורין לבית הכנסת בית העם.

בגמ' בבא מציעא (דף כד.) ת"ש קמוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות... ופירש רש"י "כנסיות - אסיפת מקום שמתכנסים שם להתיעץ ולהועד".

בימינו בית הכנסת משמש אותנו כמקדש מעט לכל עניין, ולמדים אנו מהפסוק בפרשת קדשים (טו, ז) את שבתת תשמרו ומקדשי תיראו אני ה', מאחר, ובית מקדשנו שמש וכו', וידוע לנו עפ"י מקורות חז"ל, כי ישנו קשר עמוק בין בית המקדש לבית הכנסת.

כתב בספר תוכחות חיים לגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל, פרשת תרומה ומצינו שקדושת בית הכנסת הוי כקדושת המקדש כמו שאמרו במסכת מגילה (דף כט.) על הפסוק ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות הרי דקרי לבית הכנסת ובית המדרש מקדש מעט וכן מוכח ממה שהובא בפרק קמא דשבת (דף יא.) ואמר רבא בר מחסיא אמר רבי חמא בר גוריא אמר רב כל עיר שגגותיהם גבוהים מבית הכנסת לסוף חרבה שנאמר "לרומם את בית אלוקנו להעמיד חורבתיה.

ופירש רש"י "לרומם את בית אלוקינו וע"כ זכינו לתת לנו גדר ביהודה. וכן דרשו בתורת כהנים פרשת בחוקתי על הפסוק והשימותי את מקדשכם דרשו לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ופירש הרב קרבן אהרן דהיה לו לומר מקדש ומדקאמר מקדשים לשון רבים לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות.

גם בתרגום יונתן בן עוזיאל (יחזקאל יא) על הפסוק ואהי להם למקדש מעט, ויהיבית להון בתי כנישתא תיניין לבית מקדשי ואינון כזעיר במדינתא דאתגליא לתמן. והרד"ק הרחיב הדיבור וכתב לכן כי הרחקתם בגוים ואעפ"כ לא עובתים אלא הייתי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם כלומר אם רחקו ממקדש השם שהוא מקדש גדול שם בארצו אני אהיה להם למקדש מעט אני אהיה להם למקדש מעט כלומר בבתי כנסיות שהם נועדים שם להתפלל אלי באיה ועוד אני עתיד לקבץ אתם כמו שאמר בסמוך וקבצתי אתכם. עכ"ל.

לכן כדאי לדעת את דעותיהם של רבותינו הראשונים אשר נחלקו בעניין קדושת בית הכנסת:

דעה א': דקדושתה הינה מהתורה, כמו קדושת המקדש ולמדים מהפסוק ומקדשי תיראו. (וכן משמע מההדר רעיא מהימנא בשלח נט, ב)

דעה ב': דקדושתה מדרבנן, דהם קבעו קדושתה (הכמים), ושאר הפסוקים מהתורה כאסמכתא.

דעה ג': שאין קדושת בית הכנסת, אלא קדושה של כבוד ודינה כשאר תשמייש קדושה. כגון ציצית וכו'.

בעלונים הבאים בלג"ד נמשיך בניני קדושת בית הכנסת, ועד כמה חשוב לעסוק בימים השוכבי"ם אלו במורא מקדש.

(אריג פז)

לעילוי נשמת היקר והנעלה, איש החסד רב הפעלים
הר"ר דוד אזולאי זלה"ה בן פירלה שתחי'
ת'ניצ'ב'ה'

לעילוי נשמת הזקן הכשר
רבי אהרן הכהן בן לאה ז"ל
ת'ניצ'ב'ה'

פרשת וארא

הפטרה
"כה אמר"

מאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת כח' טבת התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
16:34	17:25	17:58
16:30	17:22	17:53
16:30	17:21	17:53
16:25	17:25	17:57

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן ב" 050-4194600

לעלבון, השב
בשתיקה. כשפוגעים
בך, אל תשיב באותה
מטבע.

אז תהיה ראוי לכבוד
אמיתי- כבוד שהוא
כבוד פנימי, כבוד
הבא ממקור עליון

מן הראוי להסב תשומת לב להיבט חשוב ביותר, שהתורה והיהדות רואה אותם **נשלילים** במערכת היחסים בין בני-הזוג. התורה אוסרת באיסור חמור **קשר ממשי** של בן-זוג עם מישהו אחר **זוהו למסגרת הנישואין**. אך קיימת גם מגמה שלילית, והיא מחשבה החולפת במוחם של בני-הזוג שיתכן שהיה טוב אילו הייתי מתחתן עם אחר.

מחשבה זו עשויה להיווצר אצל בני-הזוג שאינם מסתדרים זה עם זה, ובעיקר במשפחה **שרמת הבקורת** בה גבוהה מאד בלא שנאמרות מילים חיוביות.

כל
הקובע
מקום
לתפילתו
-אויביו
נפלים
תחתיו.

האדמו"ר מפאפא זצ"ל הבין את צרכיו של כל אחד מתלמידיו והצליח למלא את החסר לכל תלמיד. כדוגמא לכך אתאר כאן כיצד **חינך** לחדש חידושי תורה ואף דירבן למסור אותם ברבים. האדמו"ר היה רגיל להיכנס להיכל הישיבה בשעה שתים עשרה בלילה.

ותמיד ביקש מאחד התלמידים שעדיין למדו בשעה זו ללוותו בטוילו הלילי, בטוילים אלה כאשר היה **עם התלמיד יחידות** השתדל להשפיע על התלמיד באופן ישיר במה שנוגע אליו.

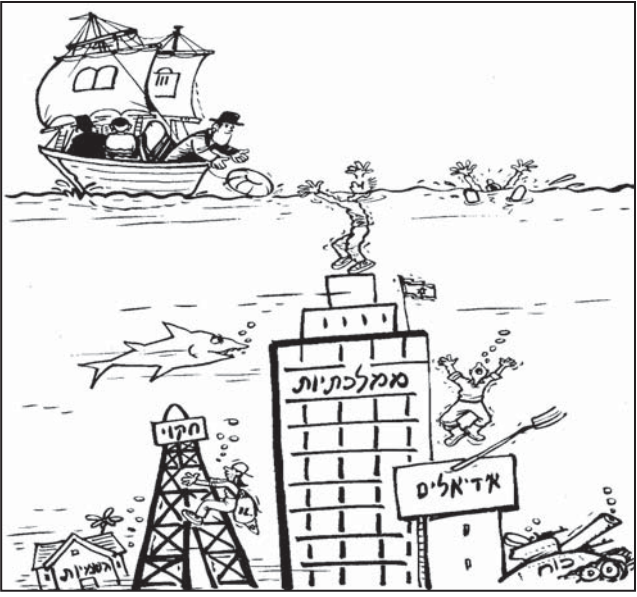
חינוך לרוממות הנפש

לרבנו **ירוחם הלוי** זצ"ל הייתה דרך מיוחדת בשיחותיו. הוא לא היה מוכיח את תלמידיו, אלא תובע מהם **להעסיק את המחשבה**, להעניק תוכן לפנימיות הנפש, לא לחיות ולעבוד את ה' מתוך הרגל גרידא, כמצוות אנשים מלומדה.

לא ניתן להגיע למעלה רוחנית כל עוד אין תאום בין המחשבה למעשה: מעשים שנעשים ללא מחשבה הם בבחינת שווא שקר.

אחד מיסודותיו של רבנו בשיחותיו היה, כי הנדרש מן האדם הוא **להכיר את כוחותיו** ולהוציאם אל הפועל.

בוקר אחד סיפר רבי **אליהו**: "נכנסתי לחדר פנימה וראיתי כי רבנו **ישראל אבוחצידא** זצ"ל יושב בחדרו ונכר היה בו כי הוא שרוי בשמחה רבה. מיד כאשר נכנסתי פנה אלי רבנו ושאל: "מדוע אין פניך מאירים, כלום לא פגשת לו לאלהיו הנביא בחדר המדרגות?" רבי אליהו התעשת וענה: "אפשר וראיתי אולם **איך אוכל לדעת** הלא איני מכירו. רבנו מכירו בוודאי היטב", הוסיף. רבנו הקדוש שמע את דבריו ונענע בראשו כשהוא מחייך במאור פניו.

הרבה יגיעות נתיגע רבי **יוסף חיים** זצ"ל - הבן איש חי-לשכנע את הנגיד רבי **יוסף אברהם שלום** זצ"ל להקדיש כסף לישיבה, הרבה יגיעות נתיגעו רבי **שלמה לניאדו** זצ"ל - ראש הישיבה הראשון-ורבי **בן ציון חזן** זצ"ל בניהול הישיבה בין החומות, **הרבה יגיעות** נתיגענו אנחנו כשגלינו מהעיר העתיקה ועד שהקמנו את הישיבה החדשה וכל היגיעות הללו היו כדאיות כדי להעמיד חכם בן ציון אחד!" מרן רבי עזרא זצ"ל אמר פעם לרבנו: **"רק עליך אני סומך!"**

כשהיה רבנו נכנס לפניו, היה מכבדו בקימה מלאו קומתו, ומעולם לא הניחו שינשק את ידו. לילה אחד סומך לפטירתו הקיץ משנתו ואמר לבנו הרה"ג ר' **דוד שליט**: א"דע לך, העולם אינו מכיר עדיין בגדולתו של חכם **בן ציון** ונרדם. לאחר זמן התערער שוב והזר באזני בנו על אותן מילים...

ויתרת על כבודך -
טוב הדבר ונעלה,
אבל אין זה מוכרח
שגם אחרים ידעו על כך...

בכל עת ובכל זמן כשאומר **"אין עוד מלבדו"** ומשנן זאת עוד ועוד וקובע הדבר בלבו, אין שום כח ומזיק בעולם שיכולים לשלוט בו כיון שמדבק הוא את עצמו בבוראו. וכל אדם יכול לזכות לזה ע"י **שבורח הוא מהגאווה** ונבדק בעוהו.

ויהי רצון שנוכה כולנו להקטין עצמנו ונרגיש את נעיונות הקביעות של "אין עוד מלבדו", ובמהרה נזכה לקבל פני **משיח צדקנו** אמן ואמן!!!

נקודה לפהשפה

מעסיק אחד פרסם מודעת דרושים כדי לאייש משרה פנויה במשרדו. הגיעו אליו עשרות פניות, מתוכן הוא סימן **שתיים כמתאימות**, וזימן אליו את שתי המועמדים לראיון. על פניו היה נראה כי שתי המועמדים שווים בכישוריהם ובניסיונם והמעסיק התקשה לבחור ביניהם. הוא החליט לזמן אותם לראיון נוסף.

המועמד הראשון נכנס לחדר **והשאיר מאחוריו את הדלת פתוחה**. המעסיק שוחח איתו כרבע שעה ואז ביקש ממנו להמתין לו בחוץ, אז נכנס המועמד השני וסגר מאחוריו את הדלת גם איתו שוחח המעסיק מספר זהה של דקות ואז ביקש גם ממנו להמתין בחוץ.

אח"כ המעסיק פנה למזכירתו ואמר לה: "המועמד הראשון שדיברתי איתו עונה כל הדרישות של המשרה אבל אני החלטתי להעסיק דווקא את המועמד השני". המזכירה התפלאה מאד: "מדוע החלטת ככה?" שאלה אותו. "המועמד הראשון השאיר את הדלת פתוחה לאחר שנכנס לחדר" ענה לה "וזה מצביע על כך שהוא **טיפוס עצלן**", המועמד השני טרח וסגר את הדלת, אז למרות שכישוריו נפלים מעט משל הראשון העובדה שלא התעצל לסגור את הדלת מוכיחה שהוא חרוץ ולכן הוא ילמד מהר את מה שהוא לא יודע..."

גם אם אדם מלומד ומוסמך במקצועו אם אין לו את **הדרך ארץ הבטיחות** והנימוסים האלמנטריים כמו למשל סגירת דלתות - אז מה הועילו לו כל לימודיו... (העורך)

כל באיה

לא ישובון לא יאמר אדם אלך בשרירות ליבי ואח"כ אשוב בתשובה שכל באיה תיכף כשבאים אליה **לא יהיו יכולים** לשוב ממנה

והם ההולכים אחר החמדה כי לא יוכלו לשבת במנוחה והשקט אחר שהיה **דרכם לרדוף** אחר הממון והחמדה.

נכנס תלמיד מקורב לרה"ק רבי **יקותיאל יהודה הלברשטאם**, הרבי מצאנז קלויזנבורג זיע"א, ומצאו שרוי בשברון לב.

אמר הרבי: "עשיתי את חשבון נפשי ואיני מוצא לעצמי מקום בעולמו של הקב"ה. הרי בכל ימי חיי טרם עשיתי מאומה לכבודו יתברך". נדהם תלמידו, שהרי מי כרבי פעל גדולות ונצורות לה' יתברך? אמר: "מובא בספר הקדוש 'בית אהרן' של הרה"ק **מקראי** זיע"א,

כי כתוב: 'חשבתי דרכי-ולעתיים צריך אדם להחשיב את דרכיו ואת מעשיו'. ענה הרבי בקול נשבר: "כל זה אמור במי שאכן פעל דבר מה, אך אני, ידי רקניות ועוד לא פעלתי בחיי מאומה לכבודו יתברך. אוי לי, עלי לשוב בתשובה שלמה!"

פעם בשנים הראשונות בישיבה של מרן **הרב שך זצ"ל**, נערכה בירושלים חתונתו של אחד הבחורים. התארגנו כמה חברים לשכור מונית, וביקשו ממרן זצ"ל שיצטרף אליהם. התעניין, וכששמע שיש מקום פנוי ביקש **שיצרו בחור חדש**, שהגיע לא מכבר מארה"ב וטרם התערה בישיבה.

באותם ימים נסעו לירושלים בדרך הישנה. עברו דרך רמלה והר טוב, ומרן זצ"ל ישב ליד הבחור והסביר לו כל הדרך: זו רמלה, ושם לוד, זה בית החרושת למלט... והנה אחד הבחורים, בידעו כמה חס מרן על זמנו וכמה שקוע הוא בלימוד, עורר קושיא על הסוגיא הנלמדת. השיבו מרן נחרצות: "בלימוד, יכול אתה, **לשוחח אתי בישיבה** כל היום. עכשיו יש כאן חיוב של הכנסת אורחים!"

דרך הצדיקים שהתוכחה להם כמראות הצובאות שהאשה רואה בה (ראה שמות ל"ח, ה) לכל מראה שמראה לכלוך וטינוף דק לגדול הוא טוב יותר מפני שרוצה להעבירו ועל ידי זה מעבירה אפילו טינוף דק וקטן ותהיה מחמת זה נקיה וזכה מאוד כן הצדיקים **חפצים ואוהבים** למי שמגדיל להם העבירה שעשו אף שהוא באמת דק וקטן כי על ידי זה יהיו זכים ונקיים אפילו מעבירות קטנות וכל מי **שמגדיל** להם מה שעששו אוהבים אותו יותר.

תיכף כאשר האדם נפרד מן התורה הוא רודף אחר התאוה ומבקש אותה כי התורה **משברת את התאוה** וכשהוא נפרד מן התורה הוא רודף אחר התאוה לתאוה יבקש נפרד

חייבים אנו לידע שכשם שנבאר שלזכיה בטוב מספקת רק ההתחלה והראשית, כן הוא אף להיפוך לחלק הרע בשעה אשר **יק פונה הוא** מעט לחלק הרע ושואף הוא לכך כבר גדולה סכנתו עד מאוד.

זהו שנאמר מדבר שקר מרחק על ידי השקר האדם מתרחק מהקב"ה. כשנלו מסובך בשקרים, המצוה נעשית אצלו עבירה והעבירה מצוה.

משוגע אחד חסך כל הזמן כסף בשביל לקנות מרצדס. יום אחד הוא נוסע עם המרצדס שלו ומשוויץ בעיירה.

הוא נוסע עם המרצדס שלו בעיר ופתאום הוא רואה איש עם מכונית ישנה ששואל אותו אם הוא רוצה להחליף בין המכוניות והמשוגע אומר לא, האיש אומר לו שתתכל, האיש אומר למכונית אוקוס פוקוס תעשי לי תה ופתאום יוצא שד מהמכונית ועושה לאיש תה. המשוגע מתלהב ומחליף איתו מכונית. הוא חוזר לעיירה עם המכונית הישנה ואומר לאנשים שהוא יסדר להם גם מרצדסים בשניה. המשוגע אומר אוקוס פוקוס תביא לי אלף מרצדסים יוצא השד מהמכונית ואומר למשוגע "מה האיש לא אמר לך שאני עושה רק תה?"

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

ולא ישימו אל בשרה מקוצר רווח ומעבודה קשה"

וצריך להתבונן ולהבין מדוע בני ישראל לא שמעו אל משה? אם נפרש כפשוט הפסוק שלא שמעו אל משה בגלל - קוצר רוחם של בני ישראל להיגאל מן השעבוד, והעבודה קשה. הרי בפעם הראשונה כבר האמינו לו על בשורתו והודו לה' עליה. ועוד קשה, וכי יש לך אדם שמתבשר בשורה טובה ואינו שמח? "נולד לך בן זכר", "רבך מוציאך לחרות", ואינו שמח, אם כן למה לא שמעו אל משה רבינו? אלא מבארים רבותינו (מדרש רבה ו, ה): בראשונה כשבא אליהם משה רק בבשורת גאולה שמעו ושמחו, ועתה: "ידיבר משה כן אל בני ישראל" - מה אמר להם? "ולקחתי אתכם לי לעם" - לפרוש מגילולי מצרים,

איך הגיבו בני ישראל? "ולא שמעו אל משה" - לא רצו לקבל מצות פרישה זו, "מקוצר רוח" - מחוסר אמונה ורוח טובה, "ומעבודה קשה" - היה קשה להם לפרוש מעבודת הכוכבים של מצרים.

וזה מה שמושה רבינו עושה קצו ואומר: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" - לפרוש מעבודה זרה, "ואין ישמעני פרעה" - לקול ה', לשלוח את בני ישראל לעבוד את ה' במדבר.

וכן מסביר בעל ה"ישמח משה" הפסוק על דרך זו: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" - למרות האותות שהראה להם משה, היהודים לא שמעו אלי, "ואין ישמעני פרעה" - ומה יהיה אם פרעה ישמעני, אולי פרעה יפחד וישמע אלי, "ואני ערל שפתיים" - הלא אז תהיה הרפה ובושה לבוא אליו וללמד זכות עליהם, יהיה חילול ה'.

על זה אמר לו הקב"ה: "ואני אקשה את לב פרעה" - אל תפחד משה מזה, אני אדאג בעד זה ואראה שפרעה לא ישמע אליך; "ולא ישמע אליכם פרעה" - ואז ימנע חילול ה'.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

החברה החילונית, מחד הורסת כל חוק, ומאיך מבקשת חותם של חוק לכל נתעב...

שכשהנביא יחזקאל רואה את עם ישראל במצב הכי גרוע שלו, עמוק עמוק בתוך התיאוב, שקוע התוך הטומאה בתוך הסחי והמיאוס הוא מבין ממש אין יותר לאן לרדת, מתוך המצב הקשה הזה של ההתבוססות בתוך הדם והכאב, בתוך הקושי הגדול והמצוקה, **משם אפשר רק לעלות**.

והרי מילותיו אלו של הנביא הם מילים של נחמה, מילים של הארה, מילים שאומרות שמתוך הקשיים הכי גדולים **מגיעה הצמיחה** הכי גדולה. ויכול כל אחד באופן פרטי, ועם ישראל באופן כללי לעלות ולצמוח, להעפיל ולפרוח ולהגיע לפסגות חדשות של **אור והצלחה** של חרות וגאולה.

נשאתה נשאל לשלומך, ולמרות צרות או יסורים, אתה משיב "טוב" אזי אומר הבורא, "זהו טוב בעיניך?" אראה לך מהו טוב באמת"

ראשית צריכים לדעת, שברוחניות, שורש נפש של האישה הוא הכבוד, וכל החיות והשמחה שלה - תלויים **בכבוד של בעלה** אליה.

לכן כל פגיעה שפוגע בכבודה פוגעת בה כשורש, מחלישה את חיותה, ויכולה ממש להמית אותה ברוחניות ובגשמיות. הפגיעה הגדולה ביותר שיכולה להיות לכבודה העצמי של האישה, הן ההערות של הבעל. אפילו אם הוא מעיר לה בעדינות המרבית, וכל שכן אם מעיר לה בדרך של הקפדה או בזיון.

כי כל אישה רוצה **להראות בעיני בעלה** **במושלמת** - זהו כבודה, וזו שמחתה וזהו הביטחון שלה. וכאשר הבעל מעיר לאשתו הערות זה הורס לה את אותו הדימוי העצמי המושלם, ואת כל הביטחון העצמי. כי כל הערה פירושה שהיא לא מושלמת בעיני בעלה, ובשבילה פירושו שהיא לו שווה כלום בעיניו. לכן אין דבר גרוע יותר מזה והיא ממש לא יכולה לסבול את חיה.

שודד נכנס לבנק עם רובה צייד, ניגש לקופאית ודורש את כל הכסף. לאחר שאסף את הכסף פונה השודד ללקוח שעומד בתור ושואל אותו "ראית אותי שודד את הבנק?" "הלקוח עונה "כן אדוני" בתגובה יורה בו השודד והורג אותו במקום.

השודד פונה לזוג שעמד בתור ושואל אותם "האם ראיתם אותי שודד את הבנק?" עונה הבעל "אני לא ראיתי, אבל אישתי כן ראתה."

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, ניגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, חרב אליעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוננים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה **מיון הרב עובדיה יוסף בן גורגיה**

תפארת ענין

העלון פוענן גניזה
עלון פס' 448
שבת פרשת "זארא"
שנת תשע"ט

העלון מוקדש לעילוי נשמת
יוסף בן רבקה ז"ל
שושנה בת אסתר ז"ל
פנינה פולין בת אהובה עזיזה ז"ל

ע"ש חצדיק חטלוב"ן רבי ינון חורי זצוק"ל, זיע"א
יוצא לאור ע"י ארגון "ח"י ינון" טל': 03-6182992 פקס: 077-2182992

מטעמים לשולחן

ולקחתם אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים (ו,ו)

מכל העמים אשר על פני האדמה נבחרנו אנו להיות עמו של אלקי השמים והארץ, אולם מכל המליונים אשר שם ישראל נקרא עליהם, לא רבים הם המודעים לכך... לא כולם זכו לדעת על המעמד המיוחד שלהם, על הזכות העצומה... מרביתם מתבוססים בבוץ האין-תרבות, משליכים מאחריהם כל סממן יהודי ומאבדים את עצמם ואת צאצאיהם לדעת... בספר "מפנקסו של מרצה" מתאר הרב מאיר גרוזמן סיור של קבוצת טיסים מחיל האויר בעיר בני ברק, במהלכו נכנסו גם לבקור בביתו של הרב שך זצ"ל. וכך הוא כותב: צעדנו על הגשר המחבר את רחבת הישיבה עם מבוא השער לביתו של הרב, ומיד הוכנסנו פנימה... ונבלענו אל תוך 'סלון' גדול... היה זה חדר מגורים ממוצע, שקירותיו עטורים בארונות גדושים בספרי קודש. במרכז החדר עמד שולחן מכוסה במפה צחורה, עליה ספר גדול פתוח ולידו מנורת קריאה. ליד השולחן ישב האיש, שעל פיו ישק כל דבר, ועל פיו מוכרעות הבעיות המרכזיות העומדות על הפרק במגזרים החרדים... לאחר שהתישבנו צפופים וישרנו מבט אל עבר האיש הכריזמטי, שמענו שאמר: "מי בראש?" הבנו ששאל מי המפקד. אחד מן היושבים התרומם וניגש אליו, והרב אמר: "אתה הראש, רצוני לחוץ שוב את ירך, ושוב לומר לך שלום וברוך הבא. יואיל נא לשבת". אחד מעוזריו אמר לו: "יואיל נא הרב לשבת", אך הוא בתנועת יד רועדת סימן סימן של דחיה ואמר: "מפני כבודם של אנשים חשובים אלה אני עומד, אני רוצה לעמוד, ובעזרת השם אעמוד לכל אורך הבקור. הם באו אלי, משמע מכבדים אותי, אף אני אכבדם!". אחר פנה ואמר אל הנוכחים: "אתם אנשים חשובים, חשובים מאד. שומרים על ארץ ישראל שמירה מעולה, ואנו חייבים לכם הרבה תודה על המעשים היומיומיים שלכם. אנו יודעים להכיר טובה ולהעריך את תרומתכם להוינתו כאן... כולכם תעמדו על הברכה ויהיה ה' בעזרכם. כאשר אתם נמצאים שם למעלה, מעל ארץ ישראל, וטסים ממקום למקום במהירות רבה, ורואים את כל אשר תחתכם: אדמה וישובים, עצים ושדות, ימים ונהרות-בקיפור: תבל ומלואה, יכולים אתם לחשוב מחשבות רציניות על היוצר, שיצר את כל הבריאה הנפלאה הזו. אנו, בהעדר ראייה מקיפה וכוללת-נטולים יכולת זו, אך אתם יכולים. קרובים אתם שם למעלה אל הבורא ואל יצירתו הכללית. האם מקדישים אתם מחשבה על כך? האומנם נושאים אתם את עיניכם למרום ורואים- מי ברא אלה? מקנא אני בכם, על שאמונתכם נמצאת כה קרובה לכם, על כף ידכם ממש, הלא כן? ואם, חס ושלום, לא, אופשר שהחינוך הנתן כאן בארץ לוקה בחסר, טלו למשל את הספר הזה, המונח כאן פתוח על השולחן (הוא נטל בשתי ידיו את הספר הפתוח, ובמאמץ רב הרים אותו לראוה) התדעו מה יש בספר הזה? שמעתם פעם על מסכת זבחים? עלרש"י הנמצא כאן מצד שמאל, ועל התוספות הנמצאים כאן מימין? שמעתם על הרי"ף, על הרא"ש, על המהרש"א, ועל כל אותם מאות פרשנים שקימים באוצר עם ישראל לדורותיו? הביטו נא כאן מסביב (עם אצבע יד ימין מורה על ארונות הספרים שסביב לחדר) וראו את הספרים הרבים הנצבים כאן. היש ספר אחד שהכרתם, או לפחות שמעתם עליו? האם בבתי הספר, שבהם גדלתם, ספרו לכם על מציאותה של חכמה כה גדולה וענפה אצל עם ישראל? מדוע מנעה מכם מערכת החינוך את הידיעה הבסיסית הזאת, והיא עדין ממשיכה למנוע זאת גם מילדיכם, ואתם שותקים שתיקה של הסכמה. למה? לא אמרתם לכם לשוב בתשובה, לא אמרתם להניח תפילין, לא אמרתם לשמור שבת. אמרתם לדעת, להכיר. באיזו זכות מונעים את ה'לדעת' מכם ומילדיכם? לו היתה זו מוענקת לכם, כי אז בבגרותם, ניתן היה לאפשר להם בחירה, שיבחרו בדרך בה ירצו ללכת. אך כשמונעים מהם 'לדעת' מונעים מהם גם את הבחירה": האמנם זה רצון ההורים וזו דמותם של הזכות והחופש-שני מושגים הנשאים בפי כל? ראו, כיצד נראת השבת בקרב עמנו הקדוש. ראו, כיצד נראה יום הכפורים שהוא יום של כפרה וטהרה. וראו, מאידך גיסא, כיצד נראת התרבות החדשה, שעל פיה גדלים היום ילדיכם-למה? לאן העם רוצה להגיע? (כאן פרץ בבכי, והיושבים בחדר חשו שלא בנת, מצד אחד, ובכאבו של האיש שהיה אמיתי, כן ואבהי- מצד שני. לאחר הפסקה של חצי דקה, המשיך) "אנו כאן בישיבה, וצבור שומר המצוות בארץ ישראל, נטלנו על עצמנו את התפקיד להמשיך ולקיים את התרבות שלנו מאז אברהם אבינו ומאז מעמד הר סיני.

זמני שבת פרשת "זארא"

צאת שבת		חדלקת נרות	
תל אביב	ירושלים	תל אביב	ירושלים
5.30	5.28	3.44	3.43
6.03	6.07	4.29	4.13

הפטרה: "כה אמר ה' "

ההלכה השבועית

הלכות שבת מוקצה מחמת מצוה

א. עצי הסוכה אסורים בהנאה כל שבעת ימי החג, בין עצי הדפנות בין עצי הסכך. וגם ביום השמיני נאסרו, מפני שביום השביעי כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות ועד בכלל, שאם יש לו סעודה חייב לאכול בסוכה, והואיל והוקצו בבין השמשות הוקצו לכל היום השמיני.

ב. נוי הסוכה, וקישוטיה, הואיל ויש מצוה לנאותה, שנאמר זה אלי ואנוהו, התנאה לפניו במצות (סוכה יא) אסור ליהנות מהם כל שמונת הימים. ואם התנה על כל הדברים שעשה לנאותה לפני שקיעת החמה של ערב יום טוב הראשון של סוכות, ואמר: "אני מתנה עליהם לאוכלם וליהנות מהם בכל עת שארצה אף בימות החג", מועיל תנאו, שבלשון זה גם בין השמשות בכלל זה, ואין מקום לומר עליהם שהוקצו למצותן.

ג. הזמין את הסוכה למצוה ולא ישב בה, הזמנה לאו מילתא היא. (שאלות פרשת שלך לך סי' קכו, אור זרוע ח"ב סי' שס, הגהות אשרי ביצה ר"פ המביא ל:)

חזון עובדיה

סיפור השבוע

"אהרלה אל תעלב ממני, אבל האם מאז שחזרת בתשובה הקפדת על כשרות מהודרת?" הוא נדהם מהשאלה אבל הודה "לא תמיד, בחו"ל לפעמים נכנסתי למסעדות עלובות בכשרות, וגם בארץ הייתי מבקר במלונות לא הכי הכי..." "ובכן הרב לוי, הגביר לשעבר היה נבון, והייתי צריך לתת לו הנחיה כלשהי, שיתרומם, שיתחזק שיקבל אור לריאותיו וימשיך הלאה. ושוב צץ במוחי רעיון "כרגע, אהרלה", כרגע זה מצבך, וצריך תעצומות נפש להתמודד מול הנושאים והבנקים אולם ליבי אומר לי שמעכשיו אתה צריך להיות שכיר, ולהביא לחם הביתה בצורה מכובדת. אני ממליץ לך ללמוד קורס מקוצר בכשרות, ולהיות משגיח כשרות בבית מלון, והקב"ה יביא לך ישועה על תשובת המשקל שלך... רוצה לומר שעכשיו אתה תהיה מזכה רבים ותדאג שמזון הכי כשר והכי מהודר יונח בצלחתם של יהודים". לפתע התזמורת פרצה בניגון מחרש אוזניים, אבל אנחנו באמצע הסיפור ואני מצמיד את אוזני לפיו של בר שיחי, שהרים את קולו עד כי ניחר הוא. "ובכן הרב לוי, אהרלה קיבל עליו את הדין באהבה, עשה קורס משגיחים ושקד בלילות על הלכות בשר וחלב, מליחה, ועוד, והתקבל לעבודה כמשגיח כשרות בבית מלון יוקרתי. הוא טיפוס מאיר פנים, והטבחים וכל אנשי הצוות פעלו בשמחה עפ"י הנחיותיו ורמת הכשרות באותו מלון הרקיעה שחקים, עד כי בשלב מסויים גם הציבור החרדי פקד את המקום לרגל שמחותיו. בינתיים כפושט רגל, השית בית המשפט על פרויקט סכום די נכבד להשיב מדי חודש לנושיו, אך עפ"י אומדן חובותיו האדירים הוא היה צריך להחזיר אותם בשלושים-ארבעים גלגולים, "כבוד הרב, הוא היה אומר לי, קיבלתי את עצתך, אני מביא לחם הביתה, אבל אנא ברך אותי שאזכה להחזיר את כל חובותי לנושים. לא כפושט-רגל, אלא בראש זקוף". "ברכתני אותי ועודדתי אותך, אם כי בשכל ישר, הדבר נראה בלתי אפשרי לחלוטין, במשך חמש שנים אהרלה עבד כמשגיח, והנה ערב אחד קורא לו מנהל המלון ומודיע לו. "אהרלה ידידי, אתה יהודי דתי ויקר, ויש לי עבודה משימה קטנה, היום הגיע למוני יהודי דתי כבן 80, והוא יתגורר כאן אם ירצה השם עד 120. הוא קצת מתקשה ללכת, ולכן אני מבקש שתקבל על עצמך משימה לבקר אצלו פעמיים שלוש ביום, להנעים את זמנו, לדאוג לו לארוחות". אהרלה מסר נפשו על האיש, הוריו נפטרו עליו בצעירותו, והישיש היה לו כמו אב. הוא האכילו, השקהו, שמח עמו, ומדי פעם ארח אותו בביתו. יום אחד בעודם ישובים נכנסה לדירה במלון אשה מכובדת והציגה את עצמה "שלוש, שמי ראומה גילון, אני בתו של מוריס, שמעתי שאתה מאד דואג לאבא שלי ובאתי להביע את הערכתך ותודתי הגדולה לך". "ושבים השלושה על המרפסת הצופה לים, ואז בין לבין שואלת הגב' ראומה את אהרלה, כמה שנים הוא משגיח כשרות. הוא מספר לה במילים קצרות שהוא נקלע לכאן אחרי פשיטת רגל בענף הנדל"ן עקב "עקיצה". הגב' גילון לא מאמינה למשמע אוזניה. אהרלה מספר לה על פרויקטים גדולים שבנה וזם בארץ, ועל הנפילה הגדולה. ואז היא מסכמת את השיחה "אדון אהרלה אני צריכה יהודי כמוך לצדי, רוב עסקי בחו"ל, אבל עכשיו אני הולכת להשקיע בפרויקט תיירותי ענק, ואני צריכה מנהל כללי וגם שותף, שנה שלימה שאני מחפשת אדם ירא שמים ואמין עם ידע בנדל"ן ובינוי שינהל במדינת ישראל את עסקי. מה דעתך לקבל את התפקיד אדון בנדירסקי?". "כאן מסתיים סיפורנו הרב לוי, אהרלה שלנו מקבל תפקיד של מנכ"ל בעסקים של הגב' גילון, וכאות הוקרה על הטיפול המסור באביה היא מעניקה לו 18% ממניות החברה בישראל, מבלי להשקיע אגורה אחת. אחרי חמש שנות עבודה מאומצת עם הישגים נדירים, אהרלה שילם את כל חובותיו, וחזר כמעט למצבו הכלכלי הקודם. זאת ועוד, מוריס אביה של גב' גילון נפטר לא מכבר, והותיר לו סכום נכבד בצוואה. אבל הדבר הכי חשוב, אהרלה ממשך לפקוד את שיעורי הגמרא בשכונה והוא מקפיד על כשרות עד קוצו של יוד, וכמובן, הוא מברך אותי כל הזמן על העצה שנתתי לו לעסוק כמשגיח כשרות... ובכך לעשות את תשובת המשקל שהשיבה אותי למעמדו, נו מה אתה אומר אדון לוי, סיפור טוב או לא?" סיפור מצוין אני משיב לבר-שיחי, וכשתקרא אותו בעתון או בספר, לא תצטרך לדון בינך לבין עצמך, אם זה אמיתי או לא, כי זה הסיפור שלך, אז קח בחשבון שכל הסיפורים שמופיעים כאן, עשויים בדיוק מאותו מתכון, ואז כמדומני התחילה החופה. "סברי מרנן". באדיבות המחבר-הרב קובי לוי הי"ו.

ניתן לשלוח סיפורים לרב קובי לוי לפקס: 09-8820166

זה מתרחש אצלי יותר מדי פעמים, לפחות פעם פעמיים ביום, אם אני מגיע לארוע רב משתתפים זה אפילו חורג מן הנורמה. יושב לתומי ליד שולחן צדדי וממתין כמו כולם שתתחיל החופה או הדרשה, או הארוחה. יש דייקנים, יש פחות. מעיין בספר מוסר קטן, בחצי-עין מחפש מחר או יריד קרוב, ואז כמו במתכונת קבועה מתיישב ליד, אברך, או בעל-בית, או אפילו רב חשוב, לוחץ את ידי בחום רב, אומר לי בטון ובאינטונציה הכל כך מוכרים לי: "הרב לוי, אתה לא תאמין כמה זמן אני מחפש אותך... יש לי שאלה לשאול אותך שמנקרת בראשי המון זמן". ובאופן שיטתי, שיגרת, לקוני משהו, אני מודיע לבר-שיחי היקר "אל תתאמץ לשאול, חבל על המאמץ, אני אחסוך לך את השאלה, כי ברור לי מה אתה הולך לשאול". הלה פוער למולי שתי עיניים ימניות, מלוטפות באהבה ובחיבה כלפי, ושואל "מה נחה עליך רוח הקודש, או משהו כזה?". התשובה שלי בדרך כלל מנוסחת כך: "לא נחה עלי רוח הקודש, או משהו כזה. ובכן אתה רוצה לשאול אותי: תגיד לי אדון לוי, כל הסיפורים האלה שאני קורא בעתון - בספר - בעלוני בית כנסת פה ושם, תגיד הכל זה אמיתי?" בר שיחי מתיישב לו מחויך עטוף בענן מבוכה מתוק, מוזג כוס מיץ תפוזים חוכך כף ידו בזקנו המאפיר ולוחש "נכון ממש הוצאת לי את המילים מהפה, אבל באמת תגיד לי אדון לוי, כל הסיפורים האלה שאני קורא בעיתון ובספרים שלך, תגיד זה הכל אמיתי?". לוקח המון אור לריאות ומוציא מפי את התשובה הכי אהובה עלי, וכמובן הכי הכי אמיתית. "תראה כבוד הרב, הלוואי, הלוואי והייתי כזה מוכשר להמציא סיפורים נהדרים כאלה. מה לעשות, הקב"ה לא חנן אותי ביכולת המצאה ובדמיונות מפותחים, ורק סיפורים שמתגלגלים לפתחי מיהודים כמוך, אני יושב לכתבם בסיגנון שלי שחנני ה', זה הכל...". בר שיחי לוגם את מיץ התפוזים לא לפני שהשמיע "שהכל נהיה בדברו" שצריך מכשיר שמיעה מתקדם כדי לקלוט מה אמר, ואז הוא משמיע לעברי את המונולוג הבא: "תאמין לי, יש לי סיפור ענק לספר לך, שנה שלמה הוא טמון אצלי עמוק בראש, ואני רק מחכה להזדמנות פז לתת לך אותו, לדעתך הוא יכול להתאים לספר הבא שלך". ואני מחייך לעצמי את החיוך הכל כך מוכר. פתאום הוא מגלה כמו כל אחד מאיתנו כי באמתחתו יש כמה סיפורים נהדרים ומרתקים על השגחה מופלאה, עם סוף מרגש ואמצע דומע. ואיזה מזל נפלא, וכמה הוא מאושר שהסופר נחת לו כמו מתנה עטופה צלופן מן השחקים, היישר לברכיו הנרעדות מהתרגשות. "אתה רוצה לשמוע?" הוא שואל ואני מהנהן וכמו תמיד מטה אוזני כאפרכסת, כי סיפור טוב אסור לפספס, הקליינטים הרי ממתנינם בסופשבוע עם המון תיאבון למאפה ספרותי חדש, הישר מן התנור היצירתי. "אז ככה, יש לי תלמיד, שהוא גם ידיד, בעל בית חמוד וטוב, אשר 20 שנים יד לשמוע את שיעורי בשעות הערב בבית הכנסת השכונתי, הוא ממש יד ימיני, הבנאדם שמו אהרלה ברדינסקי עסק בנדל"ן והרוויח סכומים נכבדים, הוא התגורר לו עם משפחתו הקטנה בדירת ענק בת 7 חדרים, נסע במכונית ענקית שאינני זוכר את שמה, וכיסו וליבו פתוחים ונדיבים. מדי חודש הוא היה רושם צ'ק עב כרס לפקודת כולל האברכים שלי, ומעת לעת - בעיקר בחגים, דאג למוצרי מזון למשפחות בני תורה. טיפוס מבוסס עם עין טובה, ואכן ככל שהתחזק אהרלה ביראת שמים, עסקיו הניבו פירות טובים". המלצר התשוש עמוס במגש עם דגים ובורקס עוצר לו את שטף המונולוג, ולאחר שהצלחות מתמלאות, הסיפור ממשך להתגלגל. "אחרי עשר שנים מוצלחות מגלה יום אחד אהרלה שלנו, שהבנקים מאיימים לבלוע אותו, אל תשאל איך למה ומדוע, אבל רואה - החשבון שלו, בשיתוף פעולה עם עוד כמה גורמים עסקיים עשו לו - מה שנקרא בלשון הרחוב - "עוקץ", הם פשוט בלעו את כל הוננו והותירו אותו עם חובות עצומים, דירה מעוקלת, לב מרוסק ומשפחה שבורה. אהרלה ברדינסקי מטר שמונים גובה, מאה ועשר קילוגרם, הפך לצל של עצמו. נרדף, מעוקל, שמחפש דירה קטנה להשכרה וחי מהיד לפה. וזה קורה תוך שנה. לילה אחד הוא מגיע אלי שבר כלי ושופך את ליבו: "כבוד הרב יודע הכי טוב, כשהייתי אמיד חילקתי המון, החזקתי תורה, נתתי ביד רחבה. למה נפלתי לאשפתות מה הקב"ה רוצה ממני?" כך הוא שאל, ואז הבזיקה בראשי תשובה מעניינת למדי. אמרתי לו "אהרלה, נכון, עמדת בנסיון העושר, אני עד נאמן לך, ועכשיו הקב"ה רוצה להעמיד אותך בנסיון העוני". אהרלה מירר בבכי, "כבוד הרב אני לא מסוגל להיות עני". ואז משמים הכניסו לפי את המשפט הבא:

רוצה לזכות את הרבים בהפצת העלון?

בתרומה של 52 ₪ אתה יכול לזכות אלפי משפחות מדי שבוע

לתרומות בכל סניף של בנק הדואר, חשבון: 3640582 או באשראי ב 03-6182992

{ אז נדברו }

פרשת וארא תשע"ט | גליון מספר: 403 | לסדר: "וגאלתי אתכם"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בירושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

אם הייתי במצרים... האם הייתי מ-80%... או מה-20%?

אני כל הזמן מנסה לדמיין איך עם ישראל חוו את התקופה של עשרת המכות... בא ננסה לדמיין את זה כיום... **תאר לעצמך:** יום אחד משה רבינו ניגש לבית משפט העליון ואומר לו: תסדיר את עניין חוק הגיוס ואם לא אני עושה מכת דם... ואז בבת אחת כל הכנרת נהפכת לדם... תנסה לדמיין את הכנרת אבל בצבע של בדיקת מעבדה... **זה... זה פחד!!!** וכל העולם מדבר על זה... כל התקשורת... לא יודעים איך לאכול את זה... סוף סוף... עד שהכנרת עלתה בכמה ס"מ... ופתאום הכל נהפך לדם... והכל בגלל מה? בגלל הרבנים של החרדים. אנחנו החרדים מתחילים להסתובב ברחוב בראש מורס... הנה... אתם רואים... זה הכח של החרדים... זה הרב שלנו!!!
ואז בית משפט העליון ממשיך להקשיח... ומשה רבינו שוב מזהיר אותו... שלח את בחורי הישיבות ואם מאן אתה לשלח אני מגייס את כל הצפרדעים... ואז פתאום מופיעים מליארדי צפרדעים בכניסה לירושלים... וכולם הולכים לכיוון משכן הכנסת... מקרקרים שם... מסתובבים בכל השכונות החילוניות של ירושלים... אבל ברמות?? רמת שלמה?? בית וגן?? כלום!!! לא נכנס אפילו אחד... וכן הלאה וכן הלאה... **מיום ליום הגאות יחידה שלנו בתור חרדים הולכת ומתעצמת!!!** די... הגיע הזמן שנפסיק להרגיש מואשמים כל הזמן... וכל הזמן נצטרך לרחות שוב ושוב את חוק הגיוס...

ומשה רבינו ממשיך להכות בבית משפט העליון ללא רחם... והוא ממש מצמיד אותם לקיר... עד שלאט לאט הם פשוט נכנעים... ומוכנים להסדיר אחת ולתמיד את חוק הגיוס...

הידד!!! ריקודים ברחובות... איזה כבוד התורה... איזה כבוד שמים... תמיד התורה מנצחת... איזה קידוש שם שמים... גיוואלדיג'... **אבל!!! אחרי שמשה רבינו הראה להם מה ששששזה...** אחרי שהוא חייך את כל החילונים האלה... **אז הוא לפתע פונה אלינו!!! וכעת יש לו בקשה מאיתנו:**

האם אתם מוכנים גם אתם להזיז את עצמכם?? אתם מוכנים לצאת ממצרים??

ואז משה רבינו מתחיל למנות לפנינו רשימה של כל מיני הנהגות חדשות בעבודת ה' שאנחנו לא מספיק רגילים לזה... הוא פתאום תובע ממני להתחיל ללמוד יותר... הוא תובע ממני להתנתק מכל מיני קיום שהתרגלתי להיות מחובר אליהם... ודורש ממני לעזוב כל מיני התמכרויות שהתרגלתי אליהם... **הופה!!! עד כאן משה רבינו!!!** שמונים אחוז לא מוכנים לצאת!!! שמונים אחוז מכלל ישראל לא מוכנים להזיז את עצמם!!! הם כן מוכנים שפרעה יזיז את עצמו... הם כן כועסים על העקשנות של פרעה... למה הוא לא מוכן להוציא את עם ישראל... כן... שהוא יזיז את עצמו... שמצרים יזיזו את עצמם... אבל אני?? **אותי תעזוב לנפשי!!! ועד היום זה ככה!!!**
אנחנו מוכנים להראות לכולם את הכיוון... אנחנו מוכנים שכולם יתחנכו מה זה כבוד שמים ועד כמה התורה שלנו חשובה... אבל עד שזה מגיע אלי!!! שאני אזיז את עצמי?? **זה לא!!!**

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים!!! למה???

מסיבה פשוטה מאוד: היות ושמונים אחוז לא רצו לצאת ממצרים ורק עשרים אחוז כן רצו לצאת... זאת אומרת: שאם אתה היית עכשיו במצרים!!! לאיזה סוג היית שייך?? רוב הסיכויים שכל דפריש מרובא פריש... וסביר להניח שהיית שייך לשמונים אחוז שלא רצו לצאת!!! נכון??

אז בבקשה!!! בשביל זה יש לך כעת שיעורי בית... וכעת תעשה עבודה עם עצמך ותוודא ותדאג לך ש-לו יצויר שעכשיו!!! משה רבינו מגיע שוב ומציע לך לצאת ממצרים... תוודא שאתה בטוח לא תהיה מהשמונים אחוז שלא רוצים לצאת... אלא מהעשרים אחוז שכן רוצים...

בשביל זה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו!!! מה זה לראות את עצמו?? **לבדוק את עצמו...** לבדוק טוב טוב את עצמי- לוי יצויר שהיום מגיע אלי דחף פנימי טהור ולוחש לי ומציע לי לצאת מהבזן... האם אני אענה להצעה או לא?? צריך לדעת שיש אתפשטותא של משה רבינו בכל דור ודור... וכל אחד מאיתנו מקבל מידי פעם את הבת קול הזו שלוחשת לו... אתה מעוניין לצאת ממצרים?? אתה רוצה אחת ולתמיד לתפוס את עצמך לידיים ולהתחיל לעבוד את ה' כמו שצריך ולא לגרור את הרגלים? אתה רוצה לצאת מכל ההתמכרויות שלך שאתה מבוסס בהם?? **דא עקא שזה כרוך במאמץ!!!** וכאן חייב אדם לראות את עצמו... לבדוק את עצמו האם יש לי נכונות להיענות לכזו פניה ולהתחיל להזיז את עצמי או שאני הולך לדחות אותה כמו כל אותם שמונים אחוז במצרים?? **אני רוצה שתביני:** אותם שמונים אחוז שנשארו במצרים... הם לא היו יהודים לגמרי מנותקים... הם דווקא היו מאוד מעורבים בנייעס העדכני... הם היו מאוד מבסוטים מהאביב היהודי... גם להם היתה גאווה יחידה איך משה רבינו שוב ושוב חובט במצרים ומראה להם אחת ולתמיד מה זה העם היהודי ומה זה הרבש"ע... **אבל עד אלי!!!** שהם!!! שהם יתחנכו... שהם ילמדו לקח... שהם יסיכמו לשחרר אותי ממצרים.. אבל שאני אעשה משהו בשביל זה?? **גארנישט!!! ואנחנו צריכים לבדוק טוב טוב את עצמנו אם אנחנו לא הסוג הזה...**

אנחנו דורשים מכולם להתחנך... אנחנו רוצים שהחילונים יבינו שאנחנו בני תיירה ושיתנו לנו לעשות מה שאנחנו רוצים... אני מצפה מכל מי שלא לגמרי מבין את החשיבות של המגזר שלי שיסיק מסקנות ויבין שהצדק איתו... אני תובע מכולם להתחנך... **אבל שאני אנקוף אצבע??** שאני אתקדם עוד כמה צעדים בעבודת ה'?? שאני אתחיל להגיע טיפ טיפה יותר מוקדם לתפילה ואחפש מנין קצת יותר מכובד? שאני אדפוק על השולחן ואעשה סוף לכל מיני קווי נייעס והוואצפים שמבטלים אותי מתורה?? האם את זה אני מוכן לעשות?? **זה חשבון הנפש הנדרש מכל אחד מאיתנו: חייב אדם לראות את עצמו!!!** לבדוק את עצמו מה הוא מוכן לעשות בשביל לצאת מצרים... משה רבינו מטפל במצריים... מחנך אותם... מראה להם את הכיוון... אבל אתה?? אותך אף אחד לא יכריח!!! אצלך זה בחירה! ובחרת בחיים!!! תבחר לצאת ממצרים!!!

האם פעם חלמת שמצאת איזה אוצר...??

ממתי שאני ילד אני חולם על **אוצר**... תבין אותי... שמעתי כמה סיפורי צדיקים על אנשים שפתאום מצאו אוצר מלא בזהב וביהלומים... אם זה מתחת הגשר או מתחת האסם... ומאז יש לי תמיד בלב איזה משיכה לכל מיני אוצרות מסתוריים שמתחבאים בסוף העולם... **והנה!!!** יום אחד אני קורא בספר ישעיה (מה) שהוא מתנבא על כורש "ואתן לך **אוצרות חושך** ומטמוני מסתרים..." מיד החושים שלי נדרכו... יש פה איזה אוצר של חושך... איפה... איפה זה?? **אני תיכף יוצא לחיפוש!!!** ואז מצאתי עוד פסוק בספר איוב (לח)... שהקב"ה שואל את איוב: **הבאת אל אוצרות שלג ואוצרות ברד** תראה?? הופה. כאן כתוב שיש עוד מקום מסתורי בעולם שיש בו אוצרות שלג וברד... מה? מה? זה? חייבים למצוא את האוצרות האלו... ובכן יצאתי למסע חיפוש... מה זה האוצרות האלו? איפה הם בעולם???

ובכן: מה זה אוצר?? מה פירוש המילולי של המילה אוצר???

אז ככה: אוצר זה מלשון **אצור!!!** שמור!!! כל שמירה שהיא הרמטית לגמרי נקראת בשם אוצר!!!! כל זמן שזה לא לגמרי לגמרי שמור... זה כבר לא **אוצר!!!** כי זה לא **אצור!!!**

אני אתן לך דוגמא: חושך!!! האם אפשר לקחת חושך ו**לאצור** אותו ולשמור אותו?? **לא!!! אי אפשר!!!** אמנם כל לילה יש לנו פה חושך ובשפע... במשך לילה שלם יש חושך והכל חושך... אבל החושך הזה כל הזמן הולך ו**בא**... יש חושך בלילה ואז מגיע היום... ושוב מגיע לילה ויש חושך ואז שוב מגיע האור... חושך שכל הזמן הולך ו**בא** אי אפשר לאצור אותו... ולקב"ה זה לא מספיק!!! הקב"ה רוצה אוצרות חושך!!! **נו... מה קורה שכל יכול רוצה מחסו ואוצר שיכול לאצור חושך??** מה עושה הקב"ה?? בשביל זה הקב"ה ברא במיוחד את הקוטב... וחלק מהקוטב נמצא בזוית מסוימת כזו שאף פעם השמש לא מגיעה לשם והנה!!! זה **אוצרות חושך!!!!** רק זה יכול להיקרא בשם **אוצרות חושך!!!** החושך אצור שם!!!

שים לב: לא חסר בעולם חושך... מי כמונו יודעים שבלילה הכל חושך... אבל כל זמן שהוא בא והולך כל הזמן... אצל הקב"ה זה לא מספיק... הקב"ה רוצה שיהיה גם **אוצרות חושך!!!**

על אותו משקל באוצרות שלג ואוצרות ברד... האם יש אפשרות לקחת שלג ולאצור אותו??

אי אפשר!!! בדוק ומנסה... היו כבר הרבה ירושלמים שכשיירד שלג הם ניסו לקחת את השלג ולשמור אותו... אבל זה החזיק יום או יומיים עד שהשמש הגיעה והכל נמס... (גם בחרמון שהשלג נערם וישאר ככה במשך כל החורף... אבל בחודש ניסן... ברגע שקצת יתחיל להתחמם הרי השלג ימס...) בקיצור: אין אוצר שיכול לשמור על שלג!!! השלג הולך ו**בא**... בא והולך... **אז לקב"ה זה לא מספיק...** מיליוני קוב של שלג שמפוזר כיום בכל מיני מקומות קרים בעולם... את הקב"ה זה לא מספק... כי כל זמן שזה הולך ו**בא**... זה לא קיים לתמיד... והציב ונכון וקיים לעד רוצה לברא אוצרות שלג וברד שהוא אצורים לעד... **מה עושה הקב"ה???** אומר המלבי"ם באיוב: בשביל זה הקב"ה ברא את הרי האלפים וכיוצא!!! הקב"ה

ברא הרים מאוד גבוהים... כי בהרים האלו יש שלג עד!!!! והשלג שבהם אף פעם לא נימס... **וזה אוצרות שלג!!!**

(אגב: אתה קולט את הרעיון ששמך פה???) כשאנחנו מסתכלים בתמונות על הנופים של הרי האלפים... מאיזה זווית אנחנו מסתכלים על זה? אנחנו רואים שיש פה הרים מאוד מאוד גבוהים... **ובגללו!!! בגלל שהם כ"כ גבוהים** אז **לכנו!** השלג שיווד שם אף פעם לא ימס... **אבל האמת היא שזה הפוך לגמרי!!!** הקב"ה רצה לברא אוצרות שלג!!! מה עשה הקב"ה?? ברא הרים מאוד גבוהים שהשלג יצטר בהם... וההרים האלו משמשים כאוצרות שלג!!!

אותו סיפור בקוטב... זה לא שבגלל שהקוטב נמצא ככזו זווית... לכן יש שם תופעת לוואי שלא מגיע שם אור שמש... ההיפך הגמור!!! הקב"ה רצה לברא אוצרות חושך... ולכן הוא מיקם חלק מכדור הארץ בזוית שכזו... (למבינים...)

ואם כבר הגענו לכאן: אתה רוצה שאני אגלה לך סוד כמוס שקשור לפרשת שבוע??

במכת ברד כתוב שמישה רבינו התפלל שיחדלו הקולות והברד... אומר המדרש: **תלאן ברפיון!!!** כלומר: הברד נשאר תלוי ברפיון בין שמים לארץ... ואימתי ירדו? בימי יהושע על האמוריים... והשאר עתידין לירד בימי גוג ומגוג... כתוב כאן שהברד נשאר תקוע בשמים!!!! השאלה המסקרנת היא: איך בדיוק הברד נשאר תקוע בין שמים לארץ?? (כמובן שזה לא באמת שאלה... כי מה פירוש איך? אם הקב"ה רוצה שזה מה שיהיה אז אין מה לשאול איך... אבל-- בספר איוב (לח) יש משמעות **שבדיוק בשביל זה** הקב"ה ברא את ההרים הגבוהים... שהם התנוססו לגבהים והם פשוט **קיבלו** את הברד הזה בגובה האדיר!!! ושם הברד פשוט נתלה... שם הברד נצטר ונבלם... ומאז יש שם אוצרות שלג ואוצרות ברד שהברד של מצרים אצור שם... ומחכה שם בסבלנות... ממתינן לפקודה משמים... מחכה למלחמת גוג ומגוג... שאז הקב"ה יתן לו פקודה ואז הוא ישליך אבני ברד גדולות מן השמים... אם ככה: תנוח דעתך... אין צורך לטרוח וללכת לראות את השלג של הרי האלפים... זה בסדר... השלג הזה עוד יבוא עד אלינו... נחכה יחד איתו בסבלנות... עד מלחמת גוג ומגוג במהרה ממש...

עד כאן למדנו שיעור טבע... אולי גם קצת גאוגרפיה... יצאנו לחפש קצת אוצרות... יפה...

כעת תכליס: כלפי מה הדברים אמורים?? איזה מסר טמון כאן??

רואים כאן שהקב"ה נותן חשיבות מיוחדת **לאוצר!!!** הנה לך... לא חסר חושך בעולם... כל לילה יש חושך ובשפע... אבל עדיין!!! כל זמן שהחושך הזה בא והולך... אז הקב"ה צריך לברא מקום מיוחד בגלובוס ששם יש אוצרות חושך!!! חושך קבוע! חושך שלא הולך ו**בא**...

וממילא: על אותו משקל: **אין לקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים!!!** מה זה **אוצר** של יראת שמים?? מה פירוש אוצר?? העניין הוא פשוט: לכל אחד מאיתנו יש יראת שמים... לא חסר יראת שמים... יש הרבה יראת שמים בעולם... אבל עדיין!!! זה יראה שהולכת ובאה... יום אחד יש לי יותר יראת שמים ויום אחד פחות... אבל היראת שמים שבאמת יקרה אצל הקב"ה זה **אוצר של יראת שמים!!!** את היראת שמים הקבועה והתקועה בלב חזק חזק שהיא לא הולכת ובאה לפי המצב רוח... היא אצורה בלב חזק חזק!!! זה אוצר של יראת שמים... וקח בחשבון: שעל פניו נראה לנו שיש לנו המון יראת שמים... אבל זה עדיין כמו החושך והשלג שהולך ו**בא**... ואליבא דאמת היראת שמים האמיתית שאותה באמת צריך לטפח ולהעצים זה האוצר!!! זה היראת שמים הבסיסית שהיא אצורה בנו עד הסוף!!! וזה האוצר של הקב"ה... הקב"ה מחפש את היראת שמים הזו... הקב"ה רוצה שנרחיב ונעצים את האוצר הזה ולא את המסביב שהולך ו**בא**... (חבל שאין כאן המקום לפתוח את הנושא ולהסביר מה זה אומר... בהזדמנות) וכאן אולי המקום לצטט את לשונו של בעל התנאי שהשבוע היה היארצייט שלו: **כדרך שמחפש אדם מטמון ואולר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחרינו ביגיעה עמומה כך לריך לחפור ביגיעה עמומה לגלות אולר של יראת שמים הלפון ומופתר בנינת הלך של כל אדם מישראל והיא היראה הטבעית המסותרת...**

בסיעתא דשמיא לקראת ימי השבועיים יצאה מהדורה נוספת של הספר "וימאן" ניתן לקנות את הספר בטל' כדלהלן:

0527683095

0548446691

מי הבעל הבית פה...??

פרעה היה עקשן פרד!!! עשר פעמים משה רבינו מגיע אליו ואומר לו: שלח עמי ועבדוני... ופרעה מכביד את לבו!! מתעקש! לא מסכים... **אתה יודע למה פרעה קיבל את העונש הזה???** **אתה יודע למה נגזר עליו שיכבד הלב שלו?**

אני אספר לך למה... לפני הרבה הרבה שנים... כשעדיין לא התחיל השעבוד... השרים של פרעה פנו אליו: מה יהיה?? הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו... בא נעביד אותם בפרך וכו' וכו'... אבל פרעה היה אדם ישר והגון והוא **לא הסכים!!!** הוא טען שזה לא הגון לעשות ככה לעם ישראל... פרעה ניסה להתעקש... אבל אז השרים התחילו להפעיל עליו לחץ כבד הם אפילו הורידו אותו במשך תקופה ממלכותו עד שפרעה לא עמד בלחצים... ו... ונכנע... ואז התחיל השעבוד... ומאז פרעה מכחיש כל קשר... אני לא אשם בשעבוד מצרים... פשוט הכריחו אותי בכח... איימו עלי... לא היה לי מה לעשות... לא יכולתי למנוע את השעבוד הזה...

אה... פרעה צודק... לא נראה לך???

אין בעייה פרעה... אתה טוען שיש אנשים יותר חזקים ממך בממלכה... אתה טוען שלפעמים תופסים אותך בגרון ולא נותנים לך שליטה בלעדית... בא נבדוק אם זה נכון... ואז משה רבינו מגיע ומביא מכות למצרים... ועוד מכה... ופרעה מסרב בעקשנות להוציא את עם ישראל ממצרים!!! ואף אחד לא מכין את העקשנות שלו... וכולם נגודו... כל החרטומים... כל מצרים... כולם מפעילים עליו לחץ כבד... די... תשחרר את עם ישראל... והנה!!! פתאום פרעה מגלה מנהיגות!!!! אני הבוס!!!! אני מחליט!! ואם אני החלטתי שאני לא משחרר את עם ישראל... יתהפך העולם...

אני לא משחרר אותם ויהי מזה...

אה... פרעה?? אתה רואה???? כשאתה רוצה... אתה יודע לעמוד יופי מול הלחצים הכי כבדים!!! אתה יודע לתפוס את העסק חזק לידים ולא לשחרר אחיזה!!! או איפה היית כשהתחילו לשעבד אותם?? מה קרה שכ"כ מהר נכנעת?? איפה השרירים שאתה מראה עכשיו?? זה היה המדה כנגד מדה שפרעה נענש על השעבוד!!! הקב"ה הוכיח לו מינייה וביה שכשהבוס מחליט משהו וזה חשוב לו הוא יודע לדפוק על השלחן...

זה השבון נפש אישי לכל אחד מאיתנו כאשר הוא...!!!!

הרי לכל אחד מאיתנו יש כל מיני ניסיונות בעבודת ה'... אנחנו מושתדלים לעמוד בהם... אבל לפעמים קורה שמופעל עלינו טיפה לחץ... ואז... אנחנו לא עומדים בלחץ... מה אפשר לעשות... מצטער מאוד... הופעל עלי לחץ כבד... אני לא עומדת בלחץ... **ואז!!!! יום אחד מישהו יבא ויעל לך בנקודה רגישה...** ואז לפתע פתאום!!! אתה תעמד על שתי רגליך האחוריות... תקמקמן את האגרופים ותדפוק כוו דפיקה על השולחן: היו לא תהיה!!! אני פה בעל הבית... ועל גופתי המתה אתם לא תעשו את זה!!! אוה...?? איפה היית עד היום?? פנים חדשות באו לכאן... אם אתה יודע כ"כ יפה לדפוק על השולחן... אז איפה היית עד היום?? למה אתה לא קם וזורק את כל המכשירים הלא כשרים מהבית?? איפה אתה בלדפוק על השולחן ולומר: אני פה בעל הבית... ובבית שלי לא יהיה ערוות דבר!!!! נקודה!!!! אין תירוצים... הקב"ה יום אחד מעמיד כל אחד מול היכולות שלו ומוכיח לו עד כמה אתה יכול... כן יהודי יקר: **אתה בעל הבית!!!** אתה אחראי על הרוחניות בבית שלך... אל תתחמק... לא תוכל להתחמק מאחריות!

ומלך צריך אנשים רציניים... והנה עכשיו הגיע לנו עוד איזה ליצן... וכולם עומדים וזזורים אותנו... והעסק לא זז... אז לך... לך מפה...

זה מה שכתוב בספר תהילים: **לדוד בשנותו את טעמו** לפני אבימלך ויגרשהו וילך!!! שים לב: **בשנותו את טעמו!!!** לא כתוב שדוד המלך נהיה משוגע... אלא הוא פשוט **שינה את הטעם שלו!!!** דוד המלך היה אדם רציני!!! הוא לא היה קליל ולא היה מתבדח פתאום... הוא לא היה זזזזז... ואילו פתאום כאן... הוא שינה את טעמו!!! לצורך העניין הוא נהיה כן זמר כזה בן דורנו שמבדר את הציבור... ממילא... ויגרשהו!!!

או אז... אחרי הסיפור הזה... הבין דוד שצריך את ההוללות בעולם... והאמת היא שיש ראייה מאוד מפורשת למלך הזה של הזוה"ק... שמי שיועד נביא... לאחר כמה חודשים שוב פעם דוד המלך היה צריך לברוח משאול... והוא שוב ברח לאותו איכש מלך גת... **מה קרה פתאום!!!** אם דוד המלך הוא סדין כזה אדום... שהוא הרג את גלית... אז מה קרה שהוא פתאום כן יכול להגיע אצל איכש מלך גת והוא יפרוש עליו חסות! **התשובה היא:** זה שדוד הרג את גלית זה בעיה כל זמן שדוד זה **דוד האמיתי!!!** דוד עם כל הכבוד ראש!!! דוד שמופיע מול גלית ואומר לו בקנאות לדבר ה': אני בא אליך בשם ה' צבקות... כזה סוג של דוד הוא באמת סדין אדום בשביל איכש מלך גת!!! אבל כשמדובר בדוד שכל כולו בבזרימות... אז הוא הרג את גלית... אז מה... ככה זה בפוליטיקה... את אחיך אמנם הרגתי... אבל אתה החבר הכי טוב שלי... מה יש? מה הבעיה? הכל בקליל... זה בסדר גמור... כזה דוד יכול להגיע אל איכש... ולמרות שהוא הרג את אחיו... לא אכפת לו...

קעת דוד הבין שיש להוללות מקום בעבודת ה' ובמלחמת היצר!!! והההרהרה: הנה לך שני אחים: גלית!!! ואיכש מלך גת!!! שניהם עוכרי ישראל... מול שניהם יש לנו מלחמה... אבל!!! שים לב להבדל:

אצל גלית טכסיסי המלחמה היו להופיע מולו כמו דוד המלך עם כל הכבוד ראש ועם כל הקדושה והטהרה... ולירות לו בתוך המצח אבן... ולקחת ממנו את החרב ולערוף את ראשו ולחקוק עליה שם הוי"ה...

ואילו אצל איכש מלך גת??? כללי המשחק הם הפוכים לגמרי... אליו צריך לגשת עם הוללות... לזרזרם איתו... להיות קליל איתו... והכל בסייידר...

זאת אומרת: במלחמת היצר יש חזיתות שצריך להגיע אליהם דווקא בצורה של כובד ראש!!! ואילו יש דברים שצריך להגיע אליהם דווקא בגישה של הוללות... וקלילות... והעגלת פינות!!!

כלפי מה הדברים אמורים??? אני אתן לך דוגמאות לשני הכיוונים...

מהי הדוגמא הקלאסית ביותר לאופי של ההוללות???

אדם שלא מפחד מהמוות!!! האמת היא שפעם לא האמנתי שיש כזה דבר... היה לי חבר שהיה מזלזל בגדול בישראל וצוחק עליו כאילו הוא חבר שלו... כל פעם מחדש הייתי מזועזע מההפקרות שלו...

בהתמודדות שלנו... אפילו כשדוד המלך רואה כל מיני משוגעים וכל מיני ילדים פגועים ל"ע... גם עם זה דוד מסתדר... כי הוא יודע שאנחנו נמצאים בעולם התיקון... ואם האדם הזה הוא משוגע... אז כנראה שזה התיקון וזו הצורה שבה הוא מגיע לתיקונו...

אבל!!! יש יצור אחד ויחיד שאיתו דוד המלך לא מסוגל להסתדר!!!

האופי הקליל... הסחבק... הזורם...

דוד רואה נגד עינוי יהודי ש... ש... שכנראה בא לכאן לעולם בשביל תפקיד מסוים... יש לו שליחות! יש לו יעד!!! הוא צריך לתקן פה משהו!!! הבעיה היא שהוא כזה קליל... הכל אצלו כזה בבזרימות... שמאוד קשה לו להביא את עצמו לידי רצינות... רוב הזמן הוא בצחוקים... רוב הזמן הוא מעביר בפטפטת על ססתם דברים...

דוד מאוד מאוד מרחם על היצור הזה!!! דוד מרחם עליו הרבה יותר מאדם בעל מום!!! כי כל אדם חסר אחר בעולם עושה את השליחות שלו... אדרבה... המגבלה שלו זה חלק בלתי נפרד מהתיקון שלו בעולם... **אבל אדם שיש לו טבע של הוללות???** זה אדם שיש לו תכונה שכל המהות שלה הוא להסיח את דעתו והיא לא מאפשרת לו להתמקד בתכלית שלו... כל דבר הוא לוקח בקליל... כל משימה שנדרשת ממנו בעבודת ה' הוא מחליק אותה בזרימות והוא פשוט "לא מגיע לעצמו..." הוא לא מתחיל לעשות משהו עם עצמו... מבחינתו של דוד המלך זה האסון הגדול ביותר!!! **בקיצור: במילים אחרות:** מה שכולנו כ"כ מאחלים לעצמנו שניה קלילים וזורמים... ואנחנו אפילו הולכים לטיפולים רגשיים בשביל להגיע להישג הזה... אזי מבחינתו של דוד המלך זה ההישג הכי מטופש שאפשר להגיע אליו... אצל דוד המלך סחבק זה אסון!!!

מה עונה הקב"ה לדוד המלך??? חייך... יום אחד אתה תצטרך את הסחבקות הזו... ואכן יום אחד דוד המלך מגיע לאיכש מלך גת... דוד מגיע עם כל הכבוד ראש... עם כל היראת שמים הטהורה והפנימיות שלו... ומיד מזעים אותו!!! הנה... אותו דוד המלך שהרג את גלית... ודוד המלך נמצא בצרה גדולה... ואז!!! קרה לדוד נס גלוי!!!

ויתהולל לפנייהם!!! אומר הזוה"ק: פתאום נחה על דוד רוח של קלילות וסחבקות... והוא התחיל שם לעשות צחוקים... איזה בדיחות הלכו שם... כולם נקסקרו מצחוק... לא כתוב שדוד הוכיח להם שזה לא אני שהרגתי את גלית!!! **לא!! האמת לא השתנתה!!!** הם המשיכו לחשוב שהוא הרג את גלית... אבל הוא היה כזה זזזזז... וכזה קליל... הוא עשה להם כאלה ביצועים... והוא חיקה להם את גלית איזה מפלצת הוא היה... בקיצור: הוא עשה להם הצגה שלימה... שם ההצגה "דוד וגלית" ו... וזהו!!! איכש ראה שיש לו עסק עם איזה גראמען ליצן שעושה צחוק מכל דבר... וכל העסק נהיה לא רציני שמה... אז הוא שילח אותו לנפשו... חסר משוגעים אנוכי... לאיכש מלך גת היו כנראה עוד בן ובת שהיו סחבקים... זורמים... הכל אצלם היה בצחוקים... ואיכש היה מאוד מתוסכל מהם... כי הוא היה מלך...

האופי הזורם... הקליל... מה טיבו???

המדרש המפורסם שדוד המלך טען לפני ה' יתברך: בשביל מה הקב"ה ברא את המושג שטות ושגעון בעולם?? בשביל מה זה טוב?? ענה לו הקב"ה: חייך שעוד תצטרך לשטות... ואז כשדוד המלך ברח משאול... הוא הגיע אצל איכש מלך גת... והעבדים שלו אמרו לו: הנה דוד שהרג את אחיך גלית... ועכשיו הוא בא להרוג גם אותך... ודוד היה שרוי אז בצרה גדולה... מה עושים??? או אז דוד עשה את עצמו משוגע... והוא התחיל לעשות שם סקנדל... עד שכולם "הבינו" שלא יכול להיות שזה דוד... והם גרשו אותו משם וכך הוא ניצל...

עד כאן זה מוכר!!! אבל לזוהר הקדוש יש **גירסא קצת שונה** בסיפור הזה!!! לפי הזוהר הטענה של דוד לקב"ה לא היתה למה הקב"ה ברא שטות ושגעון??... זו לא שאלה... עם משוגעים דוד המלך הסתדר... דוד המלך הבין שיש חשבונות שמים... ויש אנשים שהקב"ה בורא אותם עם שגעון שזה התיקון שלהם... ולמה בדיוק?? זו לא שאלה... זה כמו כל מום מולד שלקב"ה יש חשבונות למה הוא בורא אנשים לא מתוקנים...

לא זה מה שהפריע לדוד המלך!!! מה כן הפריע לדוד המלך???

הוללות!!!! דוד טען לקב"ה: למה בראת את האופי הזה ששמו הוללות?? **קורא יקר: אתה יודע מה זה הוללות??** הוללות זה האופי האידיאלי' ביותר בדורנו!!! הטיפוס הזזזז... הסחבק... הקליל... שלוקח את החיים בפאנאן... לא כבד... לא עושה עסק... **מכיר את הסלנגים האלו???** היום כל מי שמתקשר לברר בשידוכים... אם אתה רוצה שהוא יתלהב תגיד לו את זה... תגיד לו שהבחור הוא מממזה זזזז... הכל אצלו חלק... הכל "בצחוקים..."

כן... כיום האופי של הוללות הוא האופי הכי רצוי שכולם אוהבים אותו... ומשתדלים להיות כאלה... (לא תמיד בהצלחה...)

אז זהו!!! שלפי הזוהר הקדוש זה האופי הכי בלתי נסבל מבחינתו של דוד המלך!!! זה האופי היחיד שדוד המלך פשוט לא מצליח לעמוד על טיבו והוא שואל את הקב"ה: רבש"ע: בשביל מה בראת את האופי המטופש והזורם והסחבק הזה?? **בשביל מה זה טוב?**

מה?? מה יש לדוד כ"כ נגד האופי הזה?? העניין הוא פשוט:

דוד המלך הוא פשוט ריאלי!!! זה הכל!!! דוד יודע את האמת האמיתית כמות שהיא: שאנחנו פה בעולם הזה בעולם התיקון!!! אנחנו כאן בשביל לעשות משהו... בשביל לתקן... וכדי להכשיר את עצמנו לעוה"ב... ממילא: כשדוד המלך רואה כל מיני צרות ובעיות ואנשים בעלי מום... אין לדוד בעיה עם זה!!! כי דוד יודע שזה חלק בלתי נפרד מהתיקון!!! לכל אחד יש את הפעקאלע שלו... את החבילה שאותה הוא צריך לתקן ובשביל זה יש הרבה דברים לא מתוקנים כאן בעולם... ואנחנו מתקנים אותם

אתה חושב שאני מכוער... אתה לא צריך להגיד לי את זה... אני לא צריך לסבול שיש לך טבע מתהולל... ואל תשכח שאני לא כזה... ואם אתה אמרת לי את זה... לי יארוך הרבה זמן עד שאני אשכח את זה... לך לא... קח זאת בחשבון...

אז החיים שלך יותר קלים!!! יותר זורמים!!! יותר חלקים!!! אבל זה לא בחינם... אתה צריך בשביל זה לעבוד עבודה פנימית מאוד גדולה...

לעומת זאת: ידידי ואנ"ש האנשים הכבדים

שלוקחים את החיים קשה... לנו לא קשה לחזור בתשובה... אנחנו רועדים מעצם החיים... כל כתבה בעיתון וכל קרוב משפחה חולה מצליח להכניס אותנו לסייטים ולקסטרופיות... אנחנו לא צריכים לקרא ראשית חכמה בשביל יראת העונש... ואנחנו גם לא צריכים שיזכירו לנו יום המיתה... הלב החרדתי שלנו מזכיר לנו את זה כל הזמן... אנחנו רק צריכים לקחת את הפחדים האלו למקום הנכון!!! אם אתה מפחד מהמחלה הנוראה... אז אל תקח את זה לזהירות מקרינה או מעשן... עזוב... עזוב אותך!!! (אתה יודע הרי שבסופו של דבר הכל בידי שמים... בפרט בנושא הזה שאף אחד לא יכול להרגיע אותך לגמרי...) תקח את הפחד הזה למקומות הנכונים... נבין שנינו שלדבר על גדולי ישראל זה מסרטן!!! גלישה לאינטרנט בצורה לא מבוקרת זה קרינה מסוכנת!!! לא!!! אל תרגיע פחד בכל מחיר!!! חבל... אם הקב"ה שלח פחד... זה כלי... זה כח... ואלוקים עשה שיראו מלפניו... צריך רק לקחת את הפחד הזה למקומות הנכונים... להסיק מזה את המסקנות הנכונות... מפחדים מאסונות של מוות בעריסה?? בבקשה... קח את זה לחיזוק בעסק התורה בלילות ובקביעות עיתים לתורה... אל תשאיר פחדים באויר!!! הפחדים האלו הם מתנה בשבילך... הם כלי עוצמתי שמטרתו להפעיל אותך למחוזות נכונים... דוד המלך אומר: יום אירא אני אליך אבטח!!! יום אחד של יראה מחזיר אותי אליך!!! לעומת זאת: יש גבול כמה אפשר לקחת את החיים קשה...

צריך ללמוד קצת מהחברים שלנו ההוללים... ללמוד מהם להפסיק להיות היסטרים... להפסיק לפחד מכל דבר... לדעת שהעסק בשליטה... שהכל מושג מאתו יתברך... לא!!! לא לקחת את הטעויות של המתהולל... אבל כן לקחת ממנו את החלק החיובי של שלוות הנפש... ושל המשפטים השכלתניים והנכונים שלו... ש... שמה יעזור לי שאני אדאג... מה יועיל לי שאני אהיה בלחץ... אוי... כמה שהוא צודק... נראה אותו מקבל יום אחד את האופי שלי ולא דואג... אבל זה לא סתירה שהוא צודק... ואפשר!!! אפשר לשלוט... אפשר להירגע... אפשר.

אין להם את המינימום תשתית של פחד אלוקים בטבע שלהם... "כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה..." (עיין שם כל המזמור) והנה: יום אחד דוד המלך חוזר בו!!! יום אחד דוד המלך כבר מבין... שיש גם יתרונות לאופי ה"הולל" הזה!!! יש מקומות שדווקא האופי הזה מגלה תושיה!!! איפה??? איפה הממלכה של האופי הזה???

כן... הבן אדם עם האופי הכבד והמפחד מהחיים... הוא שברירי מידי... הוא לא יכול להחזיק מעמד יותר מידי... הוא יותר מידי נתקע בחיים... סו"ס בחיים יש כל מיני התמודדויות... וכל מיני גלים... ואם כל גל נהפך להיות צונאמי אז אי אפשר ככה להמשיך... בקיצור: יום אחד בעל האופי המפחד מגיע לחבר שלו עם האופי החזק וה"הולל..." ומבקש ממנו: אנא... תלמד אותי איך לקחת את החיים קצת יותר בקלות!!! איך לפתח טיפ טיפה עור של פיל... תלמד אותי איך לא לקחת כל דבר ללב... לדעת להמשיך הלאה ולא להיתקע כל הזמן...

לאופי הזורם והקליל יש יתרון שכח ההישרדות שלו הוא מאוד חזק!!! הוא אף פעם לא מתרסק לגמרי... הוא אף פעם לא נשבר לחתיכות... הוא תמיד נשאר בקור רוח והראש שלו צף מעל המים!!! הוא יודע איך להמשיך הלאה... הוא יודע איך לצאת מתסבוכות... הוא מסוגל לעמוד מול אה של גלית ואיכשהו לסיים איתו את הסיפור הזה... ולהמשיך איתו הלאה... לא להיתקע עם זה... צריך מישהו אחד שילחם מול גלית!!! אבל צריך מישהו אחר שידע איך להמשיך את החיים הלאה... איך להסתדר ביום שאחרי גלית... פה דוד המלך צריך את הטיפוס המתהולל... שיזרים את הסיפור ונמשיך הלאה.

צריך מצד אחד את האופי הכבד שידע להישמר מחטא!!! אבל צריך מאידך את האופי המתהולל לדעת איך לשרוד הלאה... את היום שאחרי החטא... איך "השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני..."

אז תכל'ס: מה יותר טוב?? האופי הכבד או האופי הזורם??

התשובה היא: לכל אחד יש מעלות ויש חסרונות!!!

כל אחד צריך להעצים את המעלות שבו ולמצות אותם!!! ומאידך לדעת את החסרונות שלו ולהשלים אותם מהצד שכנגד!!!

אתה טיפוס זורם?? תגיד תודה לה'!!! שתדע לך: שיש לך חיים קלים לאין ערוך... אין לך מושג כמה סבל נחסך ממך בחיים... אבל!!! מאידך: קח בחשבון שכתוצאה מזה יש לך פחות רסן... וממילא אתה צריך הרבה משטר עצמי... והרבה עבודה פנימית שהיראת שמים שלך תגיע ממקום שכלי ואמיתי!!! זו עבודה לא פשוטה... אתה לא מהסוג הזה ש"נתנה תוקף" יפחיד אותך... אתה צריך שהפיוט "מעשה אלוקים" יפחיד אותך... וזו בהחלט עבודה כפולה!!! קח בחשבון שאם יום אחד אתה קם עם מצב רוח קרבי... אתה עלול להיות מפגע תבאורתי!!! אתה בבת אחת מתחיל לירות לכל הכיוונים ולהגיד לכל אחד בדיוק מה אתה חושב עליו... ואסור שזה יקרה לך!! גם אם

וחשבתי לעצמי כמה וכמה פעמים: מה?? מה ההבדל ביני לבינו??? אני לא מעיז ככה לדבר... אין לי אומץ... אני פשוט מפחד על העור שלי... אני יודע שזה פשוט מסוכן. אז מה איתו?? מה. הוא לא מפחד?? אז הסקתי שכנראה הוא לא ראה צרות כמו שאני ראיתי!!! הוא לא ראה אמה ששוכבת על ערש דווי!!! הוא כנראה אף פעם ביקר בבית חולים פנימיית ג'... בקיצור: הוא לא יודע מה זה צרות!!!! והיות ואני כן חוייתי כמה חוויות מפחידות... אז אני יותר מפחד... ולכן באופן טבעי יש לי פחות בטחון עצמי להיות מופקר ולעשות מה שבא לי... אבל מה התברר???

שלא!!! זה לא שאני ראיתי צרות שהוא לא ראה!!!

כי גם אבא שלו נפטר מהמחלה... וגם הוא עבר בחיים לא פחות אם לא יותר ממני... רק מה?? אני טיפוס כבד... לוקח את החיים קשה... מפחד מכל מיני דברים... ואילו הוא סחבק... זורם... קליל... לא... לא מפחד!!!

אז ניגשתי אליו פעם ושאלתי אותו בכנות: אתה לא מפחד מהמוות??

הוא ענה לא!!! אמרתי לו... היית פעם במעמד של קבורה?? כן! זה לא זיעזע אותך...?? לא!!! רגע... ואתה לוקח בחשבון שיום אחד גם אתה תהיה שם?? כן. וזה לא מטריד אותך?? לא!!! הייתי בטוח שהוא סתם "מסתלבט" עלי... עד שיום אחד קלטתי שבאמת יש!!! יש אנשים שזה הטבע שלהם!!! יש להם הוללות מעצם טבעם!!! זה לא באשמתם... זה נטו התכונה שלהם... ויש הרבה אנשים כאלו בעולם... אבל יש גם המון אנשים לא כאלה... כל אחד מקוראי גיליון זה הוא או כזה או כזה...

אז לי יש נקודת יתרון יותר גדולה ממננו!!! אני שייך ל"מפלגה" של דוד המלך... אני ועוד מאות אלפי יהודים כמוני מאוד מאוד מפחדים מצרות ויסורים... מאוד מפחדים מהמוות... וכתוצאה מזה!!! היתרון שלנו שהרבה יותר קל לנו להיות יראי שמים!!! הנה לך... גם לי וגם לחבר שלי יש כל מיני בדיחות שעומדות לנו על הלשון... תסמוך עלי שגם אני יודע "לחדת" על חולשות של אנשים... אבל אני לא מעיז!!! כי האופי המפחד והמבוהל שלי כל הזמן מזכיר לי שאין לי שום ביטוח... ומי שצוחק על חולשות של אנשים... אז עיין סוף מסכת פאה מה העונש שלי... הפחד הזה מצליח להתרועע אותי!!! זה ריווח נקי שלי!!! אגב: שלא יהיו טעויות... אין בזה שום גדל'ת... זה נטו פחד מהחיים!!! גדל'ת זה לא... אבל רוח נקי כן!!! לעומת זאת חבר שלי הזה... אצלו כל פעם מחדש זה ניסיון קשה... האופי ההולל והקליל שלו... מסוגל להתעלל בסדיסטיית ברגשות של יתומים ואלמנות והוא מסוגל לדבר על גדולי ישראל בלי שום רסן... ואין פחד אלוקים לנגד עיניו... אין מה שירתיע אותנו... אין לו את הרתיעה הטבעית של אדם קצת כנוע שידוע ש... שההלו... "כל כלב בא היום שלו..." (אני כמובן מדבר באופן שהוא לא עבד על עצמו... בעצם שנינו לא עבדנו על עצמנו... רק שוב: אצלי זה מגיע מעצם הטבע הפשוט שלי ואצלו לא...)

זה בדיוק מה שדוד המלך לא מצליח להבין: רב"ע: בראת יהודים שצריכים להיות יראי שמים... ואם הם נולדו עם טבע של הוללות... אז

ובאו האובדים בארץ אשור... והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים...

היה זה לפני שלוש שנים... יום אחד אבא הביא איתו הבייתה יהודי מתוק בשם סאשה... זה לא חידוש... תמיד מגיעים לנו אורחים בחג... ס"ט אנחנו גרים בירושלים וכולם עולים לירושלים... אבל עדיין!!! סאשה היה אורח מיוחד! תבין: סאשה מגיע ממקום מאוד מאוד רחוק! סאשה גר בסוף סוף סוריה... אי שם ליד אפגניסטן... הוא לא כמו כל שאר עולי הרגלים שמגיעים ממרחק של ד' ימים או מקסימום 15 יום באזור נהר פת... לא!!! סאשה מגיע ממש ממש מסוף העולם!!! ממרחק של כמה חודשי מסע קשים ומפרכים... ממילא אתה מבין לבד שסאשה לא יכול להגיע מידי הרבה לביהמ"ק... בודאי שלא כל רגל... וגם לא כל שנה... הוא מגיע רק אחת לכמה שנים לירושלים... והנה!!! לפני שלוש שנים הוא באמת הגיע לאחר מסע מאוד מפרך שהשתרע על פני כמה חודשים... ממילא אבא גם קיבל אותו בהתאם... התיידדו איתו במשך החג... ואחרי פסח גם ליוונו אותו עד היציאה מירושלים!!! כן... זה לא פשוט... הוא לא כמו כל שאר היהודים הרגילים שאמנם עוזבים את ירושלים וקשה להם... אבל הם יודעים שתמיד אפשר לתפוס את הרגלים ולבקר שוב... אבל אצל סאשה זה לא ככה... הוא גר רחוק מידי... זה לא דבר שהולך ברגל... ואם סאשה כעת עוזב את ירושלים זה אומר שפעם הבאה שהוא שוב יהיה כאן זה רק מי יודע מתי... רק בעוד כמה שנים... לכן אבא יצא מגדרו... וקרא לכולנו להצטרף וללוות את האורח החשוב לכה"פ קילומטר שנים מחוץ לחומת ירושלים... (ק... יהודי שיש לפניו מסע של שלושה חודשים מותר לנו קצת לכבד אותו וללכת איתו כברת דרך של שעתיים שלושה)... ואל תשאל... רק ללכת איתו את הכבדת דרך הזו של היציאה מירושלים... זה היה פשוט מחזה קורע לבבות... כי מצד אחד הלכנו עם הגב לירושלים... אבל כל כמה פסיעות הוא נעצר!!! והסתובב אחורה ושוב הסתכל על ירושלים המתרחקת עם דמעות בעיניים... ושוב המשיך כמה פסיעות... ושוב הסתובב והסתכל בעיניים דומעות... הוא פשוט התקשה להיפרד... זה היה נראה כמו תינוק קטן שמתרחק מאבא והוא צועק אבא אבא... אל תעזוב אותי... וככה... ככה נפרדנו ממנו!!! בסיטואציה הזו!!! ומאז שנפרדנו ממנו הדמות שלו לא עוזבת אותי... אני כל הזמן נזכר בו... אני כל הזמן רואה אותו לנגד עיני... איך שהוא מתרחק עם עיניים דומעות... וכואב לי איתו שהוא כ"כ רחוק... כבר שנתיים וחצי שאני מחכה מתי הוא יחזור שוב הבייתה... כל פעם שמגיע הרגל אני מסתובב בירושלים ומקווה... נו... אולי אני שוב את סאשה...

והנה!!! השבוע!!! בוקר חורפי ושגרתי בירושלים... ערב ראש חודש שבט... אני הולך עם הילקוט לחידר... ואת מי אני רואה??? את סאשה!!! רצתי אליו וחבקתי אותו... סאשה... מה נשמע?? ברוכים הבאים... התגעגענו אלינו... כמה חיכינו לך... רצתי הבייתה וקראתי לאבא... כל המשפחה יצאה לקראתו... אבא קרא לו מהר מהר מהר הבייתה... ומיד הראה לו את החדר שלו... סאשה התנצל במבוכה... אבל אני עדיין טמא בטומאת ארץ העמים!!! עדיין לא עברו שבעה ימים מאז שדרכתי על אדמת ארץ ישראל (הרי סוריה טמאה בטומאת ארץ העמים) אבל לאבא לא היה אכפת... אז מה... תכנס לבנתיים בחדר הזה... ומקסימום אנחנו נטביל את המיטות ואת הכסאות... אל תדאג... בארוחת צהרים ישבנו יחד עם סאשה... אמנם לבנתיים התיישבנו קצת במרחק ממנו... הוא ישב בשולחן נפרד... כי ביומיים הקרובים הוא עדיין טמא... (זה בסדר... זה בסה"כ מום עובר... הוא רק צריך לעבור עוד הזאה ביום השביעי פלוס טבילה... וזהו... הוא כבר מתקבל במסודת... וגם עד אז הוא מאי"ש... טיפה סבלנות... ואז כשכולם היו ינוחים אבא שאל אותו: סאשה... מה קרה בדיוק עכשיו??? למה דווקא עכשיו הגעת לירושלים? זה אמצע החורף... תחילת חודש שבט... מה יום מיומיים??? סאשה חיך... קם ממקומו והלך לחדר... ואז הוא הוציא מהמזוודה שלו שק כבד כבד של מטבעות כסף!!!!

אתם רואים את זה??? כככל זה מעשר שני!!! וסאשה הסביר: אתם זוכרים שלפני שלוש שנים ליויתם אותי מירושלים ואז אתם חזרתם לירושלים ואני המסכתי לדרכי... עוד באותו יום!!! עצרתי באיזה כפר בדרך... וקניתי מעם הארץ פירות... ומה עשיתי??? הפרשתי תרומה... ומעשר שני... פדיתי את המעשר על מטבע... המטבע הזו מחכה מאז ועד היום!!! שנתיים וחצי שהמטבע הזו מחכה!!! אצלכם אין כזה דבר... אם מצטבר מטבעות של מעשר שני... מקסימום שלושה ארבעה חודשים... עולים לירושלים ופודים ואוכלים את זה בקדושת מעשר שני... אבל לי אין את הפריבילגיה הזו!!! אני שנתיים וחצי מפרשי מעות מעשר שני ומצטברים עוד מעות ועוד מעות... ואני כל הזמן מסתכל על הקופה ההולכת ותופחת ואני אומר לעצמי... נו... יום אחד צריך לתפוס את הרגלים ולעלות לירושלים... אבל זה נדחה ונדחה... עד שבחודשים האחרונים כבר ממש נצמדתי לקיר!!! למה? כי בעוד שלושה חודשים מגיע חג הפסח של סוף שנה שלישית של שנת המעשר!!! ואז יש דין של ביעור מעשר!!! כל יהודי צריך להכריז ולומר: בערתי הקודש מן הבית!!! ואילו לי יש כמויות של מעות מעשר שני שעדיין מחכות להתבער... מחכות להיאכל בירושלים... לכן הבנתי שזהו!!! א"א כבר יותר לדחות... קצת לאחר חג הסוכות... קמתי יצאתי לדרך... והנה הגעתי עכשיו... וכעת יש לי בסה"כ שלושה חודשים בשביל לבער ולאכול את כל הלקוח בכסף מעשר שני... כמובן בעזרתכם... קרץ סאשה בחיוך...

אתה מבין לבד שסאשה הוא לא בן יחיד... חוץ ממנו יש עוד כמה אלפי יהודים האובדים בארץ אשור ונדחים בארץ מצרים שגרים בסוף העולם... יהודים שלא יכולים להגיע כל רגל... ואפילו לא כל שנה לירושלים... הם מגיעים רק אחת לכמה שנים... וממילא!!! באופן טבעי... התאריך שבו הם בוחרים להגיע... זה בדיוק התאריך הזה... חודש טבת שבט אדר של סוף שנה שלישית של מעשר!!! מאותה סיבה של סאשה... סוף סוף הם גרים בארצות שחייבות בתרומות ומעשרות מדרבנן... וממילא מצטברים אצלם מעות מעשר שני... ואז כשמתקרב חג הפסח של סוף שנה שלישית... זהו!!! זה התאריך האחרון! עד אז הם חייבים לקבל החלטה!!! או שהם עולים לירושלים ואוכלים את המעות האלו בקדושה... או... או... או שהם יאלצו לעשות מה שאנחנו עושים כעת בגלות... שאנחנו לוקחים את כל מעות מעשר שני ומשליכים בים... זהו!!! צריך לקבל החלטה... ממילא... כל מי שיכול לבא לירושלים רק אחת לכמה שנים... הרי כעת!!! בימים אלו זו העונה!!! מראש חודש שבט ואילך מתחילה ההיערכות בירושלים לקראת קליטת האורחים המיוחדים והנדירים שעתידיים לפקוד אותנו בתקופה הקרובה... כן... יש להם הרבה מעות מעשר שני... זה כמות כזו שאורך זמן להשתמש בה... כולנו מחכים להם בירושלים... גם הסנהדרין נערכים לקבל את פניהם... סוף סוף מדובר ביהודים שמגיעים מסוף העולם... הם מדברים בשפות שונות ומגוונות... ואנחנו הירושלים לא מכירים את השפה שלהם... בשביל זה צריך את הסנהדרין שמכירים בשבעים לשון שהם מקבלים אותם בסבר פנים יפות ומציגים אותם לפנינו... כן... על זה נאמר: גדולה הכנסת אורחים יותר מהשכמת בית המדרש...

יש נציגות מסנהדרין שנעדרים ממושב בית דין בימים אלו כדי לקבל עוד עולה חדש שהגיע מהודו... ורק הם יודעים לתקשר איתו בשפה ההודית... הוא נכנס אצל פתחיה בלשכת בלשים... והוא היחיד שמבין מה הוא רוצה ויזיהו קרבן הוא התחייב... ברוכים הבאים... ובאו האובדים... והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים...

לחידודי:

א. לגבי מכת דם כתיב: "לך אל פרעה במוקד הנה יוצא המיטה", וביאר באבן עזרא שם: "מנהג מלך מצרים עד היום לצאת בתמוז ואב כי אז יגדל היאור לראות כמה מעלות עלה", משמע דסבר דמכת דם אירע בחודש תמוז או אב, וקשה: דלפי החשבון שחישוב ברבה (ט. י"ב): "כי כ"ד ימים היה מתרה עד שלא בא המכה ו' ימים שמששה המכה", נמצא א"כ שכל מכה שימששה חודש ימים, וא"כ עשר המכות שימשו עשרה חודשים, נמצא א"כ: שמכת דם הראשונה הייתה עשרה חודשים קודם היציאה והוא בחודש סיון ולא בתמוז ואב?

ב. "ויהי הדם... ויעשו כן חרטומו מצרים בלמיהם" וברשי"ב: בלמיהם - מעשה כשפים" ולכן ויהוק לב פרעה שמצרים הייתה מולאה בכשפים, וקשה טובא: דהא בסנהדרין (סז): "ועירי איקלע לאלכסנדריא... זבן חמרו כי מלא לאשקויה מיא פשר וקם גמלא דוסקניתא אמרו ליה אי לאו זעירי את לא היה מהדרין לך מי איכא דובין מידי הכא ולא בדיק ליה אמיא" (ועירי קנה גמול, בא להשקותו מים, נהפך לקרש, שגמול זה נעשה ע"י כישוף ומים חיים מובטלים הכישוף כפירוש רש"י שם), וא"כ צריך להבין: איך מצרים יכלו לעשות כשפים ביאור, והא היאור היו מים חיים, דהיה מן הנילוס ובמים הא אמרין דאין הכשפים שולטים??

ג. "בתנורך ובמשארותיך" בפסחים (נג): "מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדה"ש לכבשן האש נשאו ק"ו מצפרדעים ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב ובאו ועלו בביתך ובתנורך ובמשארותיך אנו שמצווין על קדושת השם עאכ"ו", וקשה: דהנה במדרש פרק שירה איתא: "...גודמנה לו צפרדע אחת, ואמרה לו, דוד אל תנוח דעתך עליך... שאני עוסקת במצוה גדולה, וזו היא המצוה שאני עוסקת בה, יש בשפת הים מין אחד שאין פרתסו כי אם מן המים, ובשעה שהוא רעב נוטלי ואוכלני", משמע שהצפרדע מוסרת עצמה למיתה ולא דווקא בשביל קידוש ה', וא"כ מאי ק"ו איכא, הא איכא למיפרך, מה להניא מישאל ועזריה שעומדים לחיים, תאמר בצפרדע שעומדת מתחילתה למיתה, אם לא בתנורים, או באותו מין האוכלה??

אולי התשובה היא:

שבכל אחת מהמכות... ההתקרבות למחנה ישראל הייתה כרוכה בהחמרת המכה!!! כמו שכתוב במכת שחין "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין... ממילא: בכל מכה... כל צצע נוסף של התקרבות לזירה של משה היה כרוך בהתעצמות של המכה... ממילא: אף אחד מהמצריים לא היה מסוגל ללכת לבדוק... לעומת זאת: במכת דבר.. שהיא הייתה המכה היחידה שהתחילה ונגמרה באותה שניה... כאן היה שייך לשלוח מישהו... אולי..

שמעו נא "החרדים" לדבר ה'...

בשבוע שעבר נכתב כאן בגיליון שאין הפתעות יותר מידי גדולות בשמים... מי שאמור להיות בגן עדן כבר היום מבין שלשם הוא אמור להגיע בסוף הדרך... ואילו מי שאמור לירש גהינם כבר היום הוא יודע טוב מאוד שזה הסוף שלו... בקיצור: אין פרצופים **ה מ ו מ י ם** בשמים!!!!

אז היו כמה ששאלו מגמ' מפורשת בברכות (כת): מרבי יוחנן בן זכאי שבשעת פטירתו התחיל לבכות... אמרו לו תלמידיו: **נר ישראל עמוד הימיני פטיף החזק מפני מה אתה בוכה?? אמר להם... ויש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן, ואחת של גהינם ואיני יודע באיזו מהן מוליכין אותי ולא אככה,**

כתוב כאן בפירושו: שהליגער רבי יוחנן בן זכאי שלא הלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין... וכל חייו היו קודש קדשים... ולמרות הכל ביום פטירתו הוא מעיד על עצמו שהוא נמצא במצב **שהוא לא יודע!!!!** לאן מוליכים אותו... הוא מסופק מה הדין שלו בשמים... והוא לוקח בחשבון שיתכן שהוא ימצא את עצמו בגהינם... **נו... מעשה לסתור ??? ? ! ?** אז ככה: דבר ראשון לפני!!! לפני שננסה לענות על השאלה... עוד לפני הכל: שיהיה ברור: **רבי יוחנן בן זכאי לא חשב לרגע שהוא רשע!!!!** לא היה לו רגע אחד שהוא חשב ש... ש... לך תדע... אולי טעיתי בגדול... ומי יודע... אולי עכשיו לוקחים אותו לגיהנם... (ואז מי ילך לגן עדן אם לא הוא? הצדוקים... אספסינוס הרשע... הביזונים של ירושלים דאז... עפרא לפומיה)

אין כזה דבר!!!! אסור לחשוב ככה!!!! גם אם לא יהיה לי שום הסבר לגמי הזו... (או שהסבר לא יספק אותך...) **זה פשוט וברור שלא!!!** ולמה?? כי אם ריב"ז בשעת פטירתו חושב שהוא אולי טעה בגדול... **מה זה אומר???** זה אומר שהוא כביכול חי את כל החיים שלו בספק!!! והוא לא היה לגמרי משוכנע ביהדות שלו... והוא כל הזמן חי בסוג של הימור... אני מאוד מקווה ש"הלך לי" וקלעתי למקום הנכון... או שכן... או חלילה לא... **חס וחלילה חס ושלומו!!!!** כאלה דברים אפשר לומר בנצרות באיסלאם או בכל דת אחרת... אבל ביהדות שלנו אין הימורים!!!! היהדות שלנו ברורה ויזקה ללא צל של ספק והשערות ומשהו כזה בערך כזה!!! וממילא רבי יוחנן בן זכאי ידע בדיוק שהוא הלך בדרך הנכונה... וכ"ש ביום פטירתו ודאי שהוא ידע שהוא צעד בדרך הטוב... וממילא היה גם ברור לו שהוא הולך לגן עדן ולא לגיהנם... נו... אז מה בכל זאת??? סוף סוף רבי יוחנן בן זכאי בוכה ביום פטירתו... והוא טוען שהוא באמת לא יודע לאן מוליכים אותו... למה?? למה הוא עדיין חושש שיוליכו אותו בדרך של גהינם? **אז כאן יש נקודה דקה שצריך לפתח אותה:** ישנם שני סוגי **פסימיות** יש את האדם הפסימי... שהוא תמיד רואה שחורות... הוא תמיד חושש מהגורו מכל... בכל נושא שהעדי לט בערפל ויש אפשרות לנבואות שחורות או ורודות... הוא יבחר ושחורות... תמיד הוא יהיה בטוח ששום דבר לא ילך... וכל דבר יפול... וישר... זה סוג הפסימיות השלילית!!!! הפסימיות המוכרת!!! לראות הכל שלילי!!!

אבל יש פסימיות מסוג אחר: פסימיות שמגיע **ממקסימליות!!!!** מדובר בבן אדם שחשוב לו להיות לגמרי לגמרי רגוע ולשמוע שהכל פיקס פיקס!!!! מאה אחוז טוב!!! ובשביל להיות רגוע לגמרי לגמרי... **בשביל זה הוא צריך לשלול גם את החששות הכי הכי רחוקים...** הכנת מה אמרתי?? **אני אתן לך דוגמא מוכרת:**

אני לא טיפוס פסימי... אני לא מאותם אלה שכל הזמן חוששים שגנבים מסתובבים להם בבית... ולכן אני גם לא הולך לבדוק כל לילה בבית לראות שהכל נמצא במקום... **כי אני לא פסימי!!!!** אבל... יום אחד מישור הפקיד אצלי סכום כסף מאוד גדול!!! וזה די הלחיץ אותי... כי זה היה באמת הרבה כסף... באותו לילה קמתי כמה פעמים לבדוק שהכל בסידר... שלא הגיעו גנבים ולקחו את זה... **אה... מה קרה פתאום: פתאום נהייתי כן פסימי???** פתאום התחלתי כן לפחד שמסתובבים לי גנבים בבית?? **מה התשובה??** לא! אני לא פסימי!!! וההרואה שכל לילה אני לא חושש מגנבים... אבל כאן!!! היות ויש לי כזה סכום גדול של כסף!!! כאן בשביל להיות רגוע אני צריך **לודא במאת האחוזים** שהכל בסדר... ובשביל **לודא!!!!!!!** כאן באמת צריך **לשלול גם את החששות הכי רחוקים...** (כי בשביל להגיע למאה אחוז... צריך לשלול גם את שברירי האחוה הקטן הזה שאומר שאולי הגיעו גנבים) ולכן אני מגיע ובודק מגנבים... ושוב: זה לא נובע מפסימיות שלילית... **אלא מוידוא חיובי!!!!** אני רוצה לודא באופן **חיובי** שהכל בסדר... ובשביל לודא צריך לשלול כל אופציה אחרת... זו הסיבה לדוגמא שאנשים לא מעזים לשכור רכב אם אין עליו ביטוח... פעם לא הבנתי את זה... מה... כל אחד ששוכר רכב הוא בטוח שהוא הולך לעשות תאונה?? מה... אתה כ"כ פסימי שברור לך כשמש שבנסיעה הקרובה אתה הולך לעשות תאונה ולכן אתה לא מעז לצאת בלי ביטוח?? מה התשובה?? לא!!! אף אחד ששוכר רכב לא חושב לרגע שהוא הולך לעשות תאונה!!! נו... אז למה עדיין כ"כ ברור לכולם שלא יוצאים עם רכב בלי ביטוח?? כי... כי החשב הרחוק ביותר למשהו שחלילה יקרה... הוא כ"כ מפחיד!!! הוא כ"כ גדול... **שאני חייב לודא!!!!** שהדבר הזה לא יקרה... ובשביל לודא!!!! **כאן צריך לשלול את החששות הכי רחוקים...** (הסיכוי שיקרה תאונה אחוז אחד מתוך מאה... אבל זה האחוה הקטן הזה... המחיר שלו עלול להיות יותר מכל העלות של הביטוח שלי... ממילא אני צריך לשלול גם את האחוה הקטן הזה... הבנת מה אמרתי?? הנה לך פסימיות חיובית!!! פסימיות שלא נובעת מאדם שרואה רק שחורות... אלא מאדם שרוצה לודא שהכל בסדר... ובשביל זה הוא צריך לשלול כל שחור... ---זה הסיפור עם רבי יוחנן בן זכאי... ועם כל גדולי עולם שתמיד היו מתבטאים ביטויים דומים... אז ככה: להגיד לך שרבי יוחנן בן זכאי בשעת פטירתו **באמת חשב** שהולכים לקחת אותו לגיהנם?? **ברור כשמש שלא!!!**

אז מה כן?? רבי יוחנן בן זכאי במשך כל שנות חייו רצה לודאות במאת האחוזים שהוא לא יגיע לגיהנם!!!! **ולכן הוא כל הזמן היה עוסק בל ש ל ו ל את זה!!!** בשביל זה רבי יוחנן בן זכאי במשך כל שנות חייו העלה כל הזמן את החשב הזה על השולחן... מי יודע אם אני לא אגיע לגיהנם... לא בשביל להיות פסימי ולראות שחורות... אלא בשביל לשלול את זה!!! אני רוצה לודא שזה לא יקרה!!! לכן אני כל הזמן חושש מזה!! וכל הזמן בודק את עצמי שוב ושוב ורואה שאני הולך בדרך הנכונה... ואז אני שולל את זה!!! זה כמו שאני הגעתי באותו לילה כמה פעמים לבדוק את הכספת... לא באתי בשביל למצוא את הגנבים... אלא באתי כדי לודא שהכל בסדר!!!! ולכן גם לפני פטירתו ריב"ז מעלה את החשב שמא אגיע לגיהנם... **כדי לשלול אותו!!!!**

--- לסוג הפסימיות הזו קוראים בלשונו: **ח ר ד י ! ! ! ! !** כן... המושג חרדי לקוח מסוף ספר ישעיה... שמעו דבר ה' החרדים את דברו... כן... עובדי ה'...

חיים בחרדה מתמדת על דבר ה'...

עכשיו יש שני סוגי חרדים!!!! יש חרדי שסובל מחרדות כרוניות... כן... יש לי חבר שחי כל הזמן בחרדות... הוא מפחד שאולי הוא לא יצא ידי חובה... ואולי לא אמר מספיק טוב... זה סתם חרדתיות חולנית וגם חילוניות! אך הוא היה חילוני היה לו חרדות אם הוא נעל את הדלת... אבל כשהסטיפלר היה חרד מה מצוה!!!! החרדה הזו הגיע אצלו ממקום של הערכה כזו גדולה למצוה... שהוא היה חייב לודא שבאמת זכיתי לקיים את המצוה הזו... ובשביל לודא את זה אני צריך לשלול כל חשש הכי רחוק שמא לא יצאתי חלילה...

--- **וכתוצאה מהנושא הזה: יש בנושא של פרומקייט הרבה בלבול...** רוב האנשים מתייחסים בזלזול לחומרות... הם לא מבינים מה העניין להחמיר... תחליט: מותר או אסור... ואני מבין אותם... כי הם מכירים הרבה אנשים שמחמירים... והחומרות שלהם באמת נובעות נטו מהאופי הפסימי!!!! אדם שתמיד רואה שלילי... תמיד בטוח שהוא לא יצא ידי חובה... או הוא תמיד מחפש בעיות וחששות מתחת הריצפה שמא זה פסול זה סוג של פסימיות... (או יותר נכון כפייטיות... או הססנות)

ולכן!!! היות ורוב הפרומערס ובעלי החומרות שאנחנו מכירים... זה מגיע אצלם מהמקום הלא בריא הזה... לכן יש לנו הסתייגות מלהחמיר...

אבל זה לא נכון: סוף סוף אנחנו חרדים!!!! וחרדי זה מלשון חרדה!!! ואנחנו חרדים גאים!! כן... אני **חרד** על המצוות!!!! ואני גאה בכך...

נו... אז מהי באמת חרדה אמיתית על דבר ה'...??? זו הפסימיות החיובית שהזכרתי! היות ומאוד מאוד חשוב לי לזכות ולקיים מצוות תפילין!!! היות ומאוד מאוד חשוב לי לקיים מצות ציצית כתיקונה!!! והיות וזה כ"כ חשוב לי... אז אני רוצה לודא במאת האחוזים שאכן זכיתי לקיים את המצווה הזו... **והיות ואני רוצה לודא!!!!!!** אז הכלל הוא שבשביל לודא צריך לשלול גם את החששות הכי רחוקים... **ומהמקום הזה!!!** מהשיקול הזה אני מחמיר בכל מיני חומרות וחושש לכל מיני טישות ושולל כל מיני חששות...

זה לא שנהייתי פתאום פסימי שרואה כל הזמן שחורות... וכל הזמן מדמין שהכל נפסל והכל נאסר וכל הכשרויות רמאיות... **לא!!! המצווה פשוט חביבה עלי מאוד!!!!** ולכן אני רוצה להיות לגמרי לגמרי רגוע שאכן זכיתי לקיים אותה **ובשביל לודא חייבים לשלול!!!! זה היסוד!!!!**

--- **זו החרדה של החרדים לדבר ה'!!!!!!**

זו גם הסיבה שאם תשים לב: ההיפך הגמור לחרדי זה **יהודי פשוט...** הרבה פעמים אתה רואה יהודי פשוט שהוא בסה"כ יהודי טוב... אין בו שום חסרון... אבל תכל'ס... יש בו משהו כזה פשוט שלא מאפשר לנו לקרוא לו בשם יהודי חרדי... זועק ממנו שהוא לא לגמרי חרדי... (אני כמובן מדבר על מעבר לסטיגמות... אני לא מדבר על אלו שכל מי שלא הולך בצבע הגרביים שלהם אז הוא כבר לא חרדי... אני מדבר מעבר לזה... במישור האמיתי...) **למה???** למה יהודי פשוט לא יכול להיקרא בשם חרדי...? כי מה זה יהודי פשוט?? יהודי פשוט זה יהודי שהוא בסידר... הוא עושה מה שצריך... אבל כמו יהודי פשוט... ואם אני פתאום אגש אליו: סליחה... יהודי פשוט... מי אמר לך שמה שאתה עושה זה בטוח נכון? אולי יש פה טעויות... לך תדע... אולי עבדו עליך?? אולי הכשרות הזו שכתוב עליה מהדרין... מי אמר... אולי זה לא לגמרי טוב כמו שאתה חושב?? **מה היהודי הפשוט יענה לי??** הוא ימשוך בכתפיו ויגיד לי: מה... מה אתה רוצה מהחיים שלי... למה אתה מחפש בעיות מתחת הריצפה... והוא צודק!!!

אבל זה נקרא אדם **שאין לו חרדה!!! אדם שככה מדבר זה אומר שאין לו חרדה!!!** והיפך העולם!!! אני לא אומר שזה בעיה... מי אמר שכל אחד צריך להיות חרדי... חרדי זה סוג של שדרגה שלא כל אחד אווזו בה... אבל מה כן?? שלא יזלזל!!! שלא יגיד לי... מה אתה עושה בעיות מכל דבר?? מה אתה מחפש בעיות מתחת הריצפה?? אדוני: אני חרדי!!!! ולכן יש לי חרדות!!! אתה לא חרדי...?? יערב לך... אני מכבד את המקום שלך... למרות שאני ברמה רוחנית יותר ממך... אני מבין את המקום שלך... אבל אתה... את הלפוף אותי לכן אדם בעייתי שמחפש בעיות בעצם... בעצם... בעצם מה אכפת לי?? תגיד שאני בעייתי?? או אפילו... אבל בעצם כן אכפת לי!!!! כי ברגע שאתה עושה ממני בעייתי אתה אף פעם לא תוכל להתקדם ולהגיע למקום של חרד לדבר ה'... אתה תמיד תסתכל על חרדי כבן אדם בעייתי וחרדתי!!! וזה לא נכון!!! תדע לך: שיהי רצון שיום אחד גם אתה תהיה חרד לדבר ה'... וגם אתה תראה צורך לודא לגמרי שהכל גלאט ולשלול כל משהו אחר... אבל גם עד אז אני אווזו ממך... אני חושב שאתה יהודי יקר... ואתה עדיין חשוב אצלי כעד אחד שנאמן באיסורים... (כן... המשפט הזה גם חשוב... לפעמים החרדים יותר מידי מפיקעים את מי שמעיז לא להיות חרדי... אז זהו לא...)

--- אבל יש עוד טעות נפוצה!!! ישנם המון יהודים שאליבא דאמת הם עדיין אווזים במקום של יהודי פשוט... אבל הם חושבים שמה זה להיות חרדי?? זה להעמיס על עצמי את כל החומרות של החרדים ואז הנה... אני חרדי... כן... אני מודה... אני אחד מהיהודים הפשוטים האלו... יש הרבה נושאים שאני לא חזק בהם... לא מבין בהם... לדוגמא: בארבעת המינים... אני מגיע כמו איזה מסורתי ואומר למוכר... תביא לי אתרוג כזה שהפרומערס הכי גדולים "מסתדרים" איתו... הנה לך דוגמא של יהודי פשוט (לכה"פ בנושא הזה)... ואין לי שום הבנה ושום חרדה על האתרוג שלי... ואני רק ממך טכנית את החרדות של אחריים!!!! **אז זהו שלא!!!** חרדה זה נטו רגש!!! וזה רגש מאוד פנימי!!! כ"ש כשמדובר בחרדה על המצוות שזה בכלל... זה צריך להגיע ממקום של חיבור ורגש **חיובי** מאוד מאוד פנימי... כך שלא יעזור לך שאתה בודק מה הם כל החומרות שהחרד לדבר ה' עושה ואתה גם עושה... **אתה סתם מתעלל בעצמך!!!** כי להיות חרד אתה הרי לא באמת חרד... ואתה רק סתם מאמץ לעצמך דפוס התנהגות של חרדה איפה שאין שום חרדה... בקיצור: לא כל הרוצה ליטול את השם יטול... ויש כזה דבר להיות חרד לדבר ה'!! וזו חרדה חיובית!!! יהי רצון שנזכה ליראת שמים הזו...

אמן ואמן

בגודל מעלת עניית "אמן" ו"אמן". יהא שמיה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש שבט תשע"ט | גליון קל"ז

בס"ד

אמן מצילה נפשות

לתת לו תפוח אחד מהיבול המבורך שעל משאיךך".
 "מה?" הרעים הנהג בקולו, "שאתן לו תפוח בחינם? היה לא תהיה! הנכם מפריעים לי בדרכי וגוזלים את זמני ומהינים עוד לבקש תפוח? חוצפה שכזאת!"

תוך כדי דיבור הסב את הנהג את פניו, ופנה לשוב למשאייתו כשהוא טורק אחריו את הדלת בעוצמה.

גם נהגו של הצדיק שב אל הרכב, עטוף בשתיקה. הבבא סאלי הבין מיד והפטיר בצער: "חבל".

המכוננית המשיכה לאיטה כשהמשאית מאיצה את מהירותה לעומתה ונעלמת בעיקול הדרך הבא תוך שהיא מותירה אחריה שובל של אבק.

שעה קלה עברה בטרם הגיעה מכונניתו של הצדיק אל הצומת הקרוב למחוז חפצם. שוטרים חמורי סבר כבר עמדו שם כשהם חוסמים את הכניסה לצומת.

"מה אירע?", התעניין רחמים, והשוטר הסביר: "לפני כמה דקות התפרצה אל הצומת משאית עמוסה תפוחים. הנהג איבד את שליטתו על הבלמים והתנגש בעצמה בעמוד חשמל מרכזי. תא הנהג נמחץ כליל. הנהג, כפי הנראה, נפצע אנושות, וכעת עמלים כוחות ההצלה לחלצו מן התא המעוקך...". הסביר השוטר בקול נוגה.

רחמים היה המום. הוא פנה אל הצדיק וביקש הסבר למחזה. פתח הצדיק ואמר: "כאשר חלפה המשאית על פנינו בשעטה, ראיתי את מלאך המוות כעומד וחרבו שלופה מעליה. הבנתי כי מידת הדין מתוחה על נהג המשאית והיא תובעת את נשמתו. רציתי להצילו, ולכן הוריתי לך לבקש ממנו תפוח אחד, כדי שאברך בכוונה ברכת 'בורא פרי העץ', והוא הנהג יענה **אמן** בכוונה, וזכות עניית **אמן** תעמוד לו להניצל מהדין המתוח עליו משמים".

"אך הנהג ההוא לא הסכים. הוא הפסיד את הזכות, וראה מה עלה בגורלו..." אמר הצדיק חרש.

לנגד עיניו ראה רחמים הנהג, וגם הפנים את גודל מעלתה של עניית **אמן** וסגולתה העצומה להציל מכל צרה וגזירה. הוא למד מהצדיק שיעור בהכרת ערך עניית **אמן**, שיעור שאותו לא ישכח כל ימיו, ולנו לא נותר אלא לקוות שמסר חשוב זה יחלחל אף לליבנו, וגם מזיכרוננו הוא לא יימחה.

(מ'שה עבד ה' עמ' 133)

ידוע היה קדוש ישראל המקובל האלוקי מרן הבבא סאלי זכותו תגן עלינו, בהערכות הגדולה למצות עניית **אמן**. רבים מהמשחרים לפתחו לעצה ולברכה מעידים כי הקפיד שהמתברך יענה **אמן** אחר ברכתו. בסיפור המופלא שלפניכם שאושר על ידי בני משפחתו, לא תקראו על נס מופלא, אך בודאי תקבלו מסר על כוחה הגדול של מצות עניית **אמן**.

הרכב התנווד על כבישי הדרום המשובשים.

הנוף הצחיח מילא את כל מרחבי הראות. פה ושם נראו גמלים נשואי חטורת המהלכים בצד הדרך, ונוודים בני קדר השותרכו אחריהם, כשרוח מדברית מאובקת משחקת ברעלה שעל ראשם. זו לא הפעם הראשונה שבה זוכה רחמים, הנהג המסור, להסיע את הצדיק רבי ישראל אבוחצירא הנודע בכינויו 'הבבא סאלי' מעירו נתיבות למקומות שונים ברחבי הארץ, בעיקר כדי להתפלל בקברי הצדיקים ולערוך תיקונים לנשמות נידחות.

במושב שליך הנהג ישב הצדיק כשמוחו הקדוש שקוע בשרעפים. רחמים נהג בזירות, נזהר שלא להפר את השלווה הקדושה בדיבור של חולין, אך צפירות עזות והבהובים נרגזים שבאו מכיוונה של משאית כבדה שנצמדה לרכבם בעצבנות, גרמו לו לסטות מעט מנתיב הדרך ולאפשר לנהג קצר הרוח לעקוף את רכבם בקול שאון.

לקול טרטור המנוע ננער הצדיק משרעפיו והביט נוכחו לעבר המשאית ששעטה לפניהם, כשתא המטען שמאחוריה עמוס בארגזי תפוחים טריים שזה עתה נקטפו, וכעת עושים הם את דרכם לשוק הסיטונאי, ליהנות בהם בני אדם...

"הגבר את המהירות ועצור את המשאית שלפנינו!", הפתיע הצדיק את נהגו בהוראה תמוהה. רחמים לא חשב פעמיים. הוא לחץ באחת על דוושת הגז, הגביר מהירות ועד מהרה עקף את המשאית ואילץ את נהגה לעצור בצד הדרך.

מתא הנהג יצא בפנים כעוסות איש צעיר, שזוף וחסון, ובינתיים הורה הצדיק לנהגו: "פנה נא לנהג המשאית ובקש ממנו כי יואיל להעניק לי תפוח אחד ממטענו". גם הפעם הפתיע הוראתו של הבבא סאלי את הנהג, הן ידוע ידע היטב כי תאוות העולם הזה אינן תופסות מקום כלשהו בעולמו המסוגף הטמיר והנעלם של הצדיק, אך הוא נחפז לקיים את דברי הצדיק.

יצא רחמים מן הרכב, הניח את ידו על כתפיו של הנהג הנרגז וניסה להעביר לו את בקשתו של הבבא סאלי באופן המתון ביותר: "יושב איתי ברכב צדיק גדול... הוא שואל... אם תוכל

לזכות הילדה שרה בת יהודית רבקה לרפ"ש במהרה בתושח"י

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו | 718-305-6886 | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org

לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל התפוך חיים
 ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבד"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאנביל בן הר"ר משה זצ"ל, האדמו"ר מריבניץ

ותשקוט, ותשקע האש

לכבות את האש, ולהציל אותו מאסון רציני.

איני יודע מניין ידעתי מה שצריך לעשות, מדרך הטבע במצב כזה מאבדים עשתונות ומתחילים לצעוק בהיסטריה, ובינתיים מאבדים רגעים יקרים היכולים לעכב ולמנוע את האסון.

אני בטוח שזכות הקבלה הטובה שעשינו יחדיו, זה מה שהציל אותנו, וזה מה שגרם לי להגיב נכון ולהיות השליח הטוב להצלתו.

אחר כך חשבתי לעצמי, שמוסר ההשכל שאפשר ללמוד מזה הוא גדול מאד, מילה של דברים בטלים בשעת התפילה, היא כמו שלהבת שתוך רגע יכול להיזלק מזה תבערה גדולה. והשתיקה מכבה את האש.

ידוע שפעם פרצה שריפה בבית המדרש בסקווירא, בית המדרש נשרף חוץ מהחדר שבו התפלל הרבי זצ"ל, והרבי הסביר את הסיבה שהחדר שלו לא נשרף, כי שם לא מדברים בשעת התפילה...

אני מודה לה' על חסדיו המרובים, ובודאי אמשך בעזרת ה' ובלי נדר להחזיק את הקבלה הטובה שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה.

ש.ג. מונסי

(אתורגמ אג'וין נקדישק')

אני ילד בן 11, ואני מתפלל עם אבי שליט"א בבית המדרש טאשנאד במונסי. הגליון שלכם מחולק כאן מידי שבוע, ונקרא על ידי בשקיקה.

בשבת אחת שוחחתי עם אחי הצעיר על סיפורי המופתים המסופרים בגליון, וביננו לבין עצמנו העלנו ספק האם אכן הסיפורים נכונים ואמתיים, או שיש בהם הרבה תוספת והגזמות מעל ומעבר.

אבל בכל זאת הסיפורים השאירו עלינו רושם חזק, וסיכמנו ביננו שבזרת ה' בשבת הבאה עלינו לטובה פרשת מקץ - חנוכה, ננסה שלא לשוחח במשך כל התפילה, שהרי בכל אופן אסור לדבר בשעת התפילה.

כשהגיע שבת ב"ה הצלחנו לעמוד בקבלה, ובאמת במשך כל התפילות וקריאת התורה לא דברנו אף מילה.

במוצאי שבת נסענו למסיבת חנוכה שהתקיימה אצל דודינו שם היו הרבה מבני דודינו ביחד, ואחד מהם שיחק בפסנתר סביבו ישבו כמה מהילדים והקשיבו לנגינתו, ביניהם ישבנו גם אני ואחי. לפתע אמר לי אחי: אני מרגיש שהגב שלי חם - חם מאד!

הסתכלתי מאחוריו וראיתי כי בגדיו נדלקו מאש נרות החנוכה שעמדו שם, הכתונת שלו יחד עם הטלית קטן בוערים באש.

בהבזק של רגע נתתי מכה הגונה על הגב שלו, וב"ה זכיתי להיות השליח הטוב

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם החמישית להתחיל מבראשית

סטודיו מעוף Aronovitz

חדש
כרך ה'

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים
מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חווייתי ומלכוד.

בני ברק: חנות הדגל רח' רבי עקיבא 57 בפסאז' 03-9082233 | ירושלים: רח' זוננפלד 30
02-5702970 | רח' אבן האזל 24 02-5731985 | בית שמש: רח' בן איש חי 40 02-9669140
| ברכפלד: רח' רשב"י 30 08-9491940 | קרית ספר: רח' חפץ חיים 5 08-6294599
| אלעד: רח' רשב"י 19 03-9454510 | חדש! אשדוד: מבוא התנאים 7 08-8563931

ביתן הספר

רשת הספרים המשתלמת ביותר

כאבחון קי ג'אוס וסוויזי
לא צריך לצאת מהבית
 כדי להדמיס

שולחים את הקבצים

באימייל: g5337722@gmail.com

ומקבלים את החומר המודפס

עם שליח עד לפתח הבית

* עלות משלוח 30 ש"ח

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00